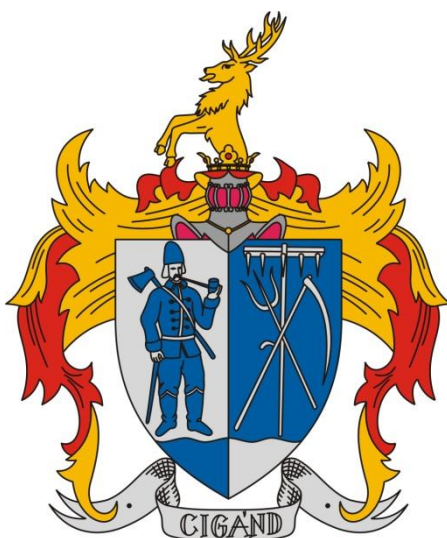

Cigánd Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának Megalapozó Vizsgálata

ITS 2014 Konzorcium:

Tervező, Építő és Kereskedelmi Kft

PÁLYÁZZON, NYERJEN, FEJLŐDJÖN VELÜNK!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Külzetlap

BELÜGYMINISZTERIUM

Cigánd Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának Megalapozó Vizsgálata

Helyzetfeltáró, Helyzetelemző és
Helyzetértékelő munkarészek

2015. év

Készítették az „ITS 2014 Konzorcium” tagjai:

ÉARFÜ Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség
Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

Berki Judit
ügyvezető

ART VITAL Tervező, Építő és Kereskedelmi Korlátolt
Felelősségű Társaság

Végh József
ügyvezető

OPUS TEAM Üzleti Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság

Virágh Péter
ügyvezető

Aláírólap

Régiós koordinátor:

Dr. habil. Mező Ferenc

Megyei koordinátor:

Klein György
okleveles építésmérnök
É/05-0070; TT 05-0070

Felelős tervező:

Ürge László
okl. építésmérnök
SZÉS 1 15-0463

Településtervező:

Labbanicz András
okleveles településmérnök
TT 15-0378

Energiaközmű szakági tervező:

Verba József
üzemmérnök
TE 15-0289 Településtervezési energia-közmű szakértő
TH 15-0289 Településtervezési hírközlési szakértő

Energiaközmű szakági tervező munkatárs:

Kosztolányi Konrád
villamosmérnök

Közlekedésági szakági tervező:

Gulyás Imre
okl. építőmérnök
Tkő 09-0057- Településtervezési közlekedési szakértő

Közlekedésági szakági tervező munkatárs:

Ifj Major Ferenc
okl. építőmérnök, útépítő szakmérnök
VZ-TEL 15-0229 - Települési víziközmű tervező
TV 15-0229 - Településtervezési vízközmű szakértő

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Víziközmű szakági tervező:

Ifj Major Ferenc

okl. építőmérnök, útépítő szakmérnök

VZ-TEL 15-0229 - Települési víziközmű tervező

TV 15-0229 - Településtervezési víziközmű szakértő

Környezetvédelmi szakági tervező:

Szalai Sándor

környezetmérnök

SZKV-1.2. 15/0640 Levegőtisztaság-védelem szakértő

SZKV-1.4. 15/0640 Zaj- és rezgésvédelem szakértő

Zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező:

Pataki Orsolya

okl. tájépítésmérnök

K 05-0430, TK 05-0430

Régészeti szakértő:

Dr. Bálint Marianna

régészeti szakértő

Műemléki szakértő:

Szilágyi- Fekete Anikó

műemléki szakértő

Társadalompolitikai szakértő:

Deák Attila

társadalompolitikai szakértő

Gazdasági Szakértő:

Málik Csilla

gazdasági szakértő

Anti-szegregációs szakértő:

Kurtyánné Szilágyi Valéria

anti-szegregációs szakértő

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Közreműködők:

Oláh Krisztián
*Cigánd Város
polgármestere*

Gönczi Zsolt
települési koordinátor

Tartalom

1.	Helyzetfeltáró munkarész	10
1.1.	Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	11
1.2.	A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	15
1.2.1.	EU 2020 stratégia	15
1.2.2.	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)	16
1.2.3.	Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Konceptiója 2013.....	19
1.3.	A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	20
1.3.1.	Országos területrendezési terv	20
1.3.2.	Borsod-Abaúj-Zemplén Megye területrendezési Terve (MTrT)	22
1.4.	A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	25
1.5.	Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	27
1.5.1.	A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai.....	27
1.5.2.	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	28
1.6.	A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	29
1.6.1.	A hatályban lévő településrendezési eszközök	29
1.6.2.	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	29
1.7.	A település társadalma	31
1.7.1.	Demográfia, népesesség, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	31
1.7.2.	Települési identitást erősítő tényezők	48
1.8.	A település humán infrastruktúrája	54
1.8.1.	A humán közszolgáltatások	54
1.8.2.	Esélyegyenlőség biztosítása	58
1.9.	A település gazdasága	60
1.9.1.	A település gazdasági súlya, szerepköre	60
1.9.2.	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	61
1.9.3.	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése	69

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

1.9.4.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	71
1.9.5.	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	73
1.10.	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere...	76
1.10.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	76
1.10.2.	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	80
1.10.3.	Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	89
1.10.4.	Foglalkoztatáspolitiká.....	90
1.10.5.	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	92
1.10.6.	Intézményfenntartás	93
1.10.7.	Energiagazdálkodás	95
1.11.	Településüzemeltetési szolgáltatások	96
1.12.	A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	97
1.12.1.	Természeti adottságok	97
1.12.2.	Tájhasználat, tájszerkezet.....	98
1.12.3.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	99
1.12.4.	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	101
1.13.	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	102
1.13.1.	A települési zöldfelületi rendszer elemei	102
1.13.2.	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	103
1.14.	Az épített környezet vizsgálata.....	104
1.14.1.	Területfelhasználás vizsgálat	104
1.14.2.	A telekstruktúra vizsgálata	110
1.14.3.	Önkormányzati tulajdon kataszter	111
1.14.4.	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	111
1.14.5.	Az építmények vizsgálata	111
1.14.6.	Az épített környezet értékei	113
1.14.7.	Az épített környezet konfliktusai, problémái	118
1.15.	Közlekedés.....	118
1.15.1.	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	118
1.15.2.	Közúti közlekedés	118
1.15.3.	Közösségi közlekedés	121
1.15.4.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	121
1.15.5.	Parkolás	121
1.16.	Közművesítés.....	122

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

1.16.1.	Vízi közművek	122
1.16.2.	Energia.....	127
1.16.3.	Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények).....	133
1.17.	Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	134
1.17.1.	Talaj	134
1.17.2.	Felszíni és a felszín alatti vizek.....	134
1.17.3.	Levegőtisztaság és védelme	135
1.17.4.	Zaj- és rezgésterhelés	135
1.17.5.	Sugárzás védelem	136
1.17.6.	Hulladékkezelés	136
1.17.7.	Vizuális környezetterhelés.....	137
1.17.8.	Árvízvédelem	137
1.17.9.	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	137
1.18.	Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)139	
1.18.1.	Építésföldtani korlátok	139
1.18.2.	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	142
1.18.3.	Egyéb	143
1.19.	Ásványi nyersanyag lelőhely.....	145
1.20.	Városi klíma	146
1.20.1.	A városi klíma kialakulásának tényezői	146
1.20.2.	Cigánd városi klímáját befolyásoló tényezők	147
1.20.3.	A klímabarát város kialakításának alapvetései, ajánlások.....	149
2.	Helyzetelemzés.....	152
2.1.	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése.....	153
3.	HELYZETÉRTÉKELÉS.....	164
3.1.	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	164
3.1.1.	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	164
3.1.2.	A településfejlesztés és - rendezés kapcsolata.....	167
3.2.	Problématérkép/értéktérkép	168
3.3.	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	169
3.3.1.	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	169

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	182
3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	208

1. Helyzetfeltáró munkarész

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Településhálózati összefüggések

Cigánd Sátoraljaújhelytől 34, Sáropataktól 30 km-re a Tisza jobb partján fekszik, a Bodrogek egyetlen városa és egyben a Cigándi járás központja. Gazdag hagyományokkal és küzdelmes történelmi múlttal rendelkező Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kisváros. Cigánd ma a magyarországi Bodrogek központja, a Bodrogek a Tisza- Latorca – Bodrogek folyók által határolt területet jelöli. Borsod-Abaúj-Zemplén megye legkeletibb néprajzi, földrajzi tájegysége a Bodrogek, amely Magyarország egyik legelmaradottabb periférikus térsége.

A Bodrogek periférializálódása a trianoni határmegvonással van összefüggésben, amely Magyarország keleti és északi határszélén egy akut válságövezetet hozott létre. A Bodrogek számára súlyos problémát eredményezett a trianoni határmegvonás, amely szétszakította ezt az addig egybefüggő területet. A Bodrogek természetes központja Királyhelmece, amely a trianoni békediktátum hatására Szlovákiához került. Fontos szerepet töltött be egészen 1920-ig Ungvár is a térség életében. A Bodrogek hirtelen Magyarország és az akkori Csehszlovákia perifériájává vált, az alsó Bodrogek Magyarországnál maradt, a Felső-Bodrogek pedig Csehszlovákiához került. Királyhelmece, Lelesz, Ungvár, mint vonzásközpontja a Bodrogeknek elestek és elsősorban Kisvárda, Mándok, Nyíregyháza, Sátoraljaújhely gazdasági vonzása értékelődött fel. Napjainkban a Bodrogek keleti felére elsősorban Kisvárda gyakorol kisugárzó hatást, nyugati településeire Sáropatak és Sátoraljaújhely.

Általánosan elmondható ezekről a területekről, hogy a természetes központnak tekinthető nagy városok a határon túl (a Bodrogek esetében Királyhelmece), még vonzáskörzeteik Magyarországon rekedtek. A településhálózatban végbenő erőszakos beavatkozás természetes folyamatokat szakított meg, felbontotta a hagyományos gazdasági közösségeket. Ezek a területek, köztük a Bodrogek is egyik pillanatról a másikra vált határmenti területté, ráadásul hosszú évtizedeken keresztül ezek a határok vasfüggönyként választották el ezeket a vidékeket egykori központjuktól. A Bodrogek esetében ezzel kezdetét vette a külső perifériaképződés, melynek napjainkban is érzékelhetőek a gazdasági és társadalmi hatásai. Az első világháború után a történelmi Magyarország drasztikus területi feldarabolásával együtt járó határok meghúzását követően az ország keleti és északi új határai mentén egy olyan elmaradott rurális övezet kialakulása kezdődött meg, amely jórészt a megmaradt megyecsonkokból képződött. Az egykori vármegyeközpontok, centrumok, középvárosok, amelyek többségében gazdasági centrumok voltak, a határ túloldalára kerültek, de a vonzáskörzeteik a csonka vármegyékkel együtt itt maradtak. A mai Borsod-Abaúj-Zemplén megye területe számos centrumot veszített el, ebből eredően itt volt a legnagyobb arányú térszerkezeti anomáliák kialakulása. A centrumok elvesztésével városhiányos térségek alakultak ki a határterületeken, ahová a megyeszékhely már nem tudja kiterjeszteni hatását. A külső perifériák Magyarországon északkeleti határai mentén ugyanazokból az okokból alakultak ki és ugyanazok a folyamatok jellemzik őket. Ezek a válságövezetek, a mai napig Magyarország válságövezetei, ahol a hátrányos helyzet halmozott és a leszakadás koncentráltabb. A megye határmenti területei hátrányos helyzetű, fokozatosan leszakadó térségek, mely részben a vonzásközpontok határon túlra kerülésével magyarázható. Egyértelműen ezek a térségek tekinthetőek a megye és az ország külső perifériáinak. Az Európai Unió által meghatározott legkedvezőtlenebb helyzetű régiótípusok közül Magyarországon a vidéki térségek, az ipari átalakulás által érintett térségek és a határon átnyúló régiók találhatók meg. Többségük periférikus elhelyezkedésű, amely a társadalmi és gazdasági leszakadásának eredője. Az érintett földrajzi terület-típusok közötti gyakori az átfedés, a határmenti térségek szinte mindegyike periférikus elhelyezkedésű, jelentős részük pedig aprófalvas térség. Ebből adódóan a problémák halmozódása a jellemző, amely ezeknek a térségeknek a tartós leszakadását eredményezi. További súlyos probléma a perifériális területeken, hogy rendkívül erőteljes a szegregálódás, a roma lakosság koncentrálttsága.

A külső perifériák elmaradottsága országos szinten is rendkívül erőteljes visszahúzó erő, további leszakadásuk egyre súlyosabb társadalmi feszültségeket gerjeszt. Szinte minden téren az ország többi részénél kedvezőtlenebb adottságokkal rendelkeznek, amelyet a fokozódó elvándorlás, előregedés, társadalmi erodálódás, a természetes és épített környezet erőteljes igénybevétele jellemzi. A külső perifériákon csökken a legdrasztikusabban az életminőség, elsősorban ezeknek a térségét jellemzi a legnagyobb volumenű elvándorlás, az előregedés. Általánosan elmondható, hogy ezek a határmenti területek a mai napig nem tudtak gazdaságilag regenerálódni. A gazdasági krízishelyzet társadalmi vetületei is tekintélyesek.

A rendszerváltást követően folytatódott a Bodroghöz leszakadása. Borsod-Abaúj-Zemplén megye több térségében az ipari jellegű válságrégiók mellett sokkal mélyebb és lassúbb lefolyású regionális válságok jelentek meg azokon a vidékeken, ahol az ipar egyáltalán nem, vagy csak igen szerény mértékben volt jelen. Ilyen válságrégióvá vált a megyében a Cserehát és a Bodroghöz is.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a városok többsége az észak-déli irányú Sajó-völgy tengelyébe, illetve az Északi-középhegység és az Alföld találkozásánál húzódó kelet-nyugati irányú történelmi kereskedelmi tengely mellé települt. A két tengely metszéspontjában van Miskolc. A településszerkezetre egyrészt Miskolc és az agglomeráció túlsúlya („regionális pólus”), másrészt az aprófalvak sokasága jellemző (az ország legtöbb településsel rendelkező megyéje) (Borsod-Abaúj-Zemplén megye Területfejlesztési Konceptiója - Helyzetértékelés, 2013). Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a településrendszer legkritikusabb metszetét az a 218 település adja, melynek 1000 fő alatti a lélekszáma. A megyében az apróbb, 500 fő alatti települések közül hosszabb távon 20-30 esetében el kell fogadni, hogy települési értelemben megszűnnek. Ez nem az eltűnésüket jelenti, hanem a közösség szétesését, a település funkció-váltását üdülőfaluvá, esetleges pusztulását. A megyében a legveszélyeztetettebb az a 44, többségében csereháti és bodroghözi aprófal, amelyben a lélekszám 250 fő alatt van, és folyamatosan csökken. A Csereháti, Bodroghözi veszélyeztetett települések esetében a közlekedési rendszer és a közösségi infrastruktúra szelektív fejlesztése segíthet annyiban, hogy késlelteti a folyamatot, indukálja a funkcióváltást. Megállapítható, hogy ez a drámai fordulat igen szoros összefüggésben van a tájak mai gazdaságra vonatkoztatható eltartóképeségével. A megye északi területein a településhálózati krízis mérséklése megköveteli a helyi központok túlkompenzálását Szendrő, Gönc, Encs, Pálháza, Rudabánya, Edelény, Cigánd települések esetében (Borsod-Abaúj-Zemplén megye településrendezési terve, 2009).

Ez utóbbi megállapítás beigazolódní látszik a Bodroghöz vonatkozásában, ahol egyértelműen kivehető, hogy az állami fejlesztéspolitika a térségközpont (Cigánd) fejlesztésével próbálja mérsékelni a Bodroghöz leszakadását. Cigánd részben ennek köszönhetően egy rendkívül dinamikus fejlődő várossá változott.

A Bodroghöz nem tekinthető önálló gazdasági egységnek, jelentős a térségből való ingázás, mind Sárospatak és Sátoraljaújhely irányába, mind a Cigándi átkelőhelyen Kisvárdá felé. A Bodroghöz vonatkozásában tehát több jelentősebb centrummal kell számolnunk, amelyek jóval erősebb gravitációs erőt képviselnek mint maga a járásközpont. A Bodroghözben foglalkoztatottak nagy része más környező nagyobb városokban dolgoznak. A Bodroghöz nyugati részére, elsősorban Sárospatak és Sátoraljaújhely gyakorol elszívó hatásokat, a Bodroghöz dél-keleti része, így Cigánd is, Kisvárdá felé gravitál (Bodroghöz kistérségi tükör, igényfelmérés, 2012).

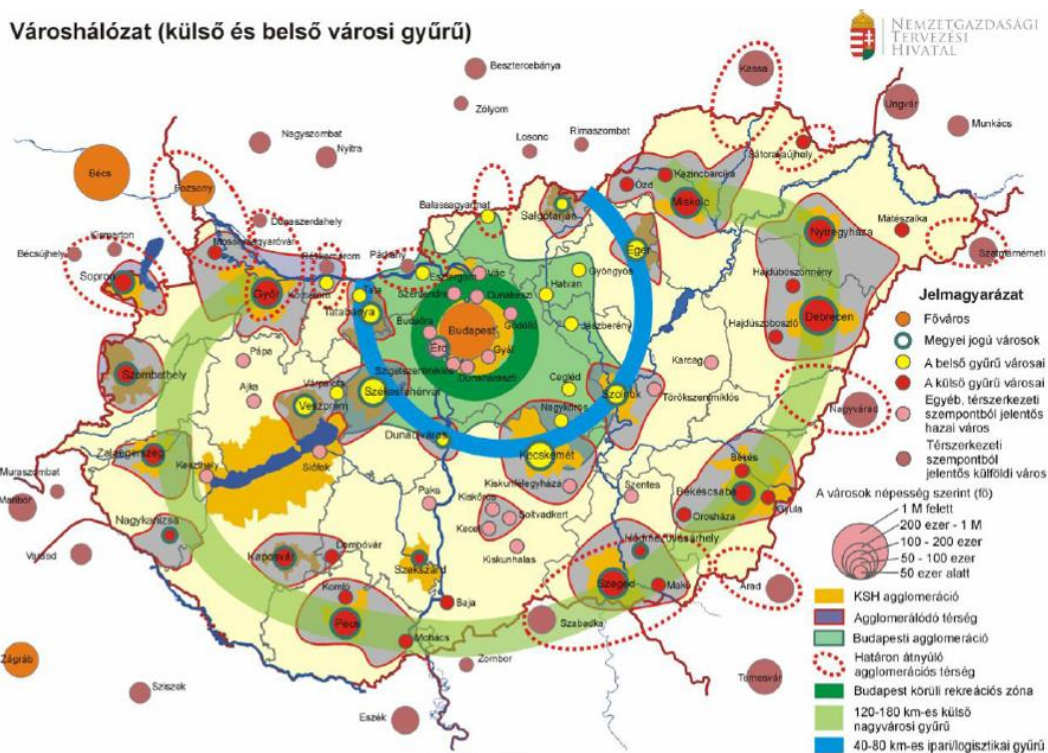
A Bodroghöz izolációja sokat oldódott. 1994-ben megépült a II. Rákóczi Ferenc Tisza-híd Cigánd és Tiszakanyár között, amely új lehetőséget nyitott a Bodroghöz és a Rétköz összeköttetésére, ezzel a két tájegység között közvetlen közlekedési kapcsolat jött létre. A Tisza-híd felépülésével a Bodroghöz izoláltsága csökkent, kapcsolata a határoló területekkel tovább bővült. Az állandó átkelési lehetőség felszámolta azt az évtizedes függést, ami a Tiszán való átkelés velejárója (magas vízállás, árvíz esetén, beállt jég vagy jégzajlás esetén nincs kompközlekedés).

Az Országos Fejlesztési Konceptió és Területfejlesztési Konceptió szerint Cigánd kívül esik a jelentősebb agglomerációs térségeken, nem tarozik egyetlen városi gyűrűhöz sem. A városhálózaton kívül esik.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Közvetlen kapcsolat Sáropatak/Sátoraljaújhely és Kisvárdai városok irányában van, azonban ezeknek a városoknak sincs olyan vonzási körzetük, amelyből a város „profitálhat”. A városhálózatban a település egyértelműen a perifériára sodródott.

1. térkép: Magyarország városhálózata

Forrás: Országos Fejlesztési koncepció és Területfejlesztési koncepció

Településhálózati összefüggések, térségi kapcsolatok

Cigánd a Bodrogi köz ellátásában kiemelt jelentőségű, a településszerkezetben betöltött szerepét tekintve ez a leghangsúlyosabb funkciója. Cigánd város esetében a település vonzáskörzete megegyezik a magyarországi Bodrogi közszel, a Cigándi járással, amelynek járási központja. Tekintve, hogy más város nincs a járás területén, így a járás 17 településének ellátásában a Cigánd kiemelkedő szerepet tölt be. A Cigándi járás a Tisza és a Bodrog, valamint a szlovák-magyar államhatár között fekszik, területe mintegy 401 km², népessége 17 091 fő.

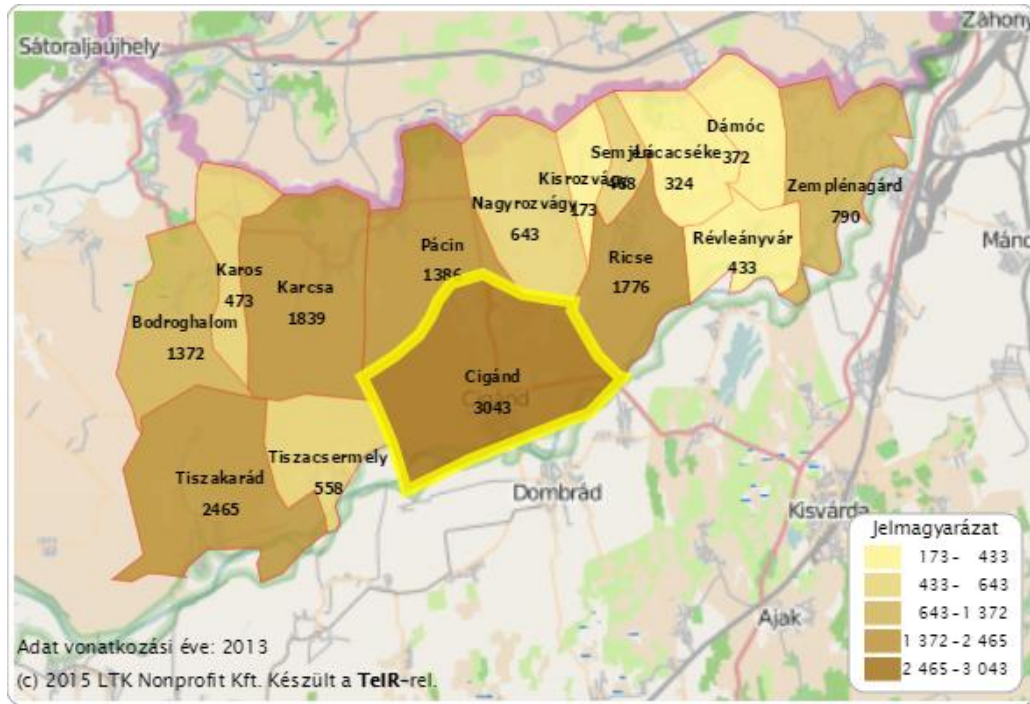
A járás település struktúrájára az aprófalvas településszerkezet a jellemző, az 1000 fő alatti települések száma 9 db (ebből 500 fő alatti lélekszámú négy község), az 1000-1999 fős települések száma 4 db, a 2000-4999 fős települések száma 2 db. A kistérség urbanizációs szintje mindössze 18,6%, Cigánd az egyetlen városi rangú település. A térség településszerkezete, a városok hiánya, a perifériális fekvés a gazdasági pangás és alacsony teljesítőképesség egyik eredője. Ezeknek fényében Cigánd, mint a Bodrogi köz egyetlen városa, gazdaságilag és társadalmilag dinamizálható központja a térségi munkamegosztásban központi helyet foglal el.

A Bodrogi köz kistépelülései az ún. konzervatív falvak típusába sorolhatók, amelyek jellemzői, hogy távol esnek a jelentősebb gazdasági centrumoktól, kedvezőtlen mezőgazdasági adottságokkal és kedvezőtlen közlekedési lehetőségekkel rendelkeznek. A tipikus trendek: a mezőgazdasági önellátás magas aránya, egyéb munkahelyek általános hiánya; nincsenek megfelelő munkalehetőségek; a térségek az elmúlt évtizedekben a lakosságuk jelentős részét elvesztették; az értelmiségi réteg eltűnt, elköltözött; az aktív népesség elvándorlása miatt a lakosság korösszetétele radikálisan

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

megváltozott, az öregedés irányába tolódott el; jelentős a táji környezet és a termőterületek elhanyagoltsága (ez elsősorban a Bodroghöz keleti felében fekvő településeit jellemzi); jelentős a cigány betelepülők aránya; a településeken a szolgáltatások szintje alacsony, vagy hiányzik. A kistelepülések hanyatló állapotát tükrözi a külső megjelenésük is: új lakások alig épülnek, a korábban épült házak állapota leromlott.

2. térkép: A Cigándi járás települései és népességszámuk (fő), 2013

Forrás: TEIR

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Kon koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

1.2.1. EU 2020 stratégia

Az EU 2020 stratégia sikeres megvalósításában a városoknak kiemelkedő szerep jut. A jövőbeni kohéziós politika célul tűzi ki az integrált várospolitikát ösztönzését, amely elősegíti a fenntartható városfejlesztést, s ezzel erősíti a városok kohéziós politikában betöltött szerepét. Alapvetően fogalmazódik meg, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapnak olyan integrált stratégiákat kell támogatnia a fenntartható városfejlődés érdekében, amely célul tűzi ki a várostérségeket érintő gazdasági, környezeti, éghajlattal összefüggő és társadalmi problémák kezelését.

Az elv jelentése kétszeres: egyrészt kimondja, hogy a forrásokat integrált módon kell koncentrálni a városfejlesztési kihívásokkal küzdő területekre, másrészt, hogy az ERFA által támogatott városfejlesztési projekteket integrálni kell az operatív programok tágabb céljai közé.

Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó EU stratégiához, illetve az egyes alapok célkitűzéseire, többek között a gazdasági, társadalmi és területi kohézióhoz történő hozzájárulás érdekében minden egyes európai strukturális és beruházási alap a következő **tematikus célkitűzéseket** támogatja:

- (1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- (2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- (3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- (4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
- (6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- (7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
- (11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

Hangsúlyos uniós elvárás, mely összhangban áll a hazai városfejlesztési prioritásokkal és hazai elvárás a fenti tematikus célokon belül az alábbi négy beruházási alcélhoz kapcsolódó beavatkozások vizsgálata és megjelenítése:

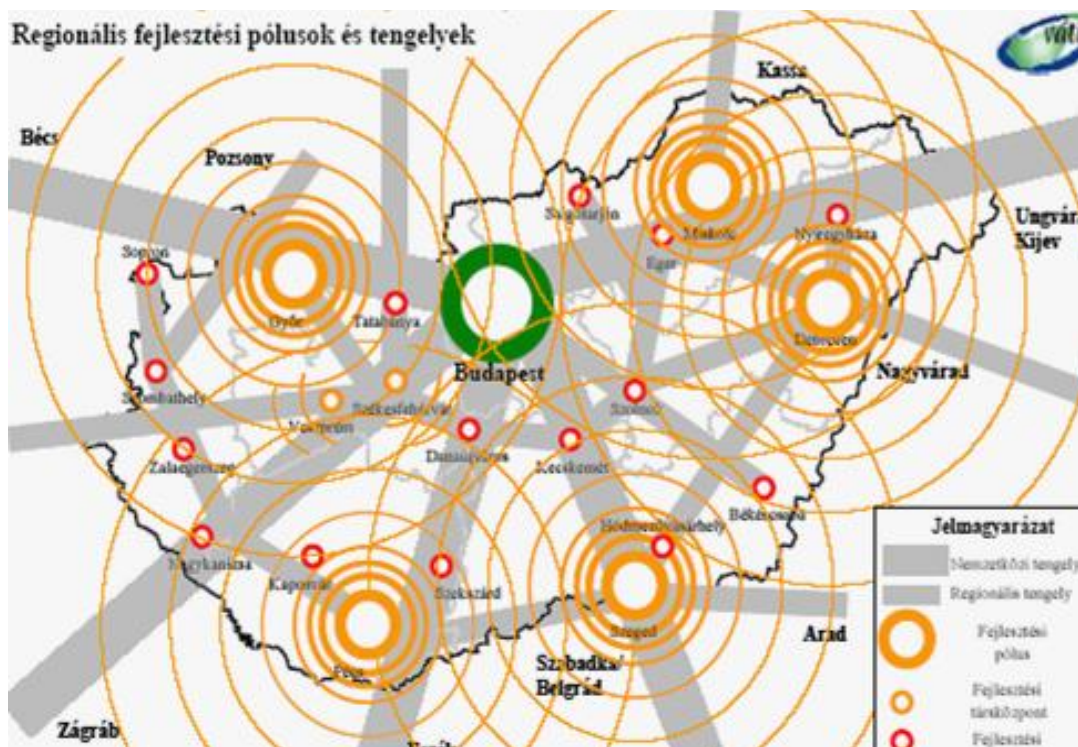
- kiemelten az alacsony szén-dioxid kibocsátású fejlesztési stratégiák támogatása (helyi zöld gazdaság fejlesztése, a város gazdaságszervező szerepének elősegítése a helyi foglalkoztatás ösztönzése érdekében);
- a városi környezet javítása, beleértve a barnamezős területek rehabilitációja és a levegőszennyezés mérséklése;
- a fenntartható városi közlekedés elősegítése;

- a hátrányos helyzetű városi és vidéki területek fizikai és gazdasági megújítása.

1.2.2. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy 2014-2020 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg Magyarország legfontosabb fejlesztéspolitikai céljait és elveit. A Koncepció a nemzeti fejlesztéspolitika és azzal egyenrangúan a területfejlesztési politika egészét foglalja keretbe. Két fő tematikai részből áll, amelyek egymással összhangban vannak:

- *ágazati fejlesztéspolitikai koncepció:* a szakpolitikai fejlesztési irányokat, prioritásokat rögzíti, megalapozva a 2014-2020 közötti szakterületi operatív programokat, országos fejlesztési szempontokat adva az ágazati stratégiák számára.
- *területi fejlesztéspolitikai koncepció:* az átfogó területpolitikai és területfejlesztési, vidékfejlesztési célkitűzéseket, prioritásokat, a beavatkozási térségtípusokat és azok fejlesztési irányait rögzíti, megalapozva a 2014-2020 közötti operatív programok térségi beavatkozásait és tartalmát, a területi fejlesztésekre irányuló operatív programokat, illetve a területi stratégiákat.

(Forrás: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció)

A Koncepció kialakítása nemzetstratégiai céljainkból indul ki, de mozgásterét a forrásokon és az EU szintű célokon keresztül meghatározzák az Európai Unió fejlesztés- és támogatáspolitikai keretét jelentő közösségi politikák. Ennek EU szintű stratégiai keretét az Európa 2020 stratégia képezi. A Koncepció jövőképeben és célrendszerében illeszkedik a kiemelt nemzeti és nemzetgazdasági stratégiai tervdokumentumokhoz és kapcsolódik a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz. Az OFTK országos célrendszerét és fejlesztéspolitikai feladatait szervesen kiegészítik a megyék területfejlesztési koncepciói és területfejlesztési programjai, melyeket az OFTK célkitűzéseihez

igazodva, a helyi, térségi fejlesztési igényeket és specifikumokat megjelenítve a megyei önkormányzatok állítanak össze.

Az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg:

- *Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés:* A nemzetstratégiai ágazatokban történő beruházások és vállalkozásfejlesztés támogatása jelenti a gerincét a fejlesztési célnak, amelyben, a kis- és középvállalkozások, az önellátást elősegítő és családi gazdaságok, a nemzeti vállalatok megerősítése kapja az elsődleges fókuszot. Kiemelt területek a piaci lehetőségeik szélesítése a nemzeti szolgáltatási piacok visszaszerzése, a biztonságos élelmiszerellátás, a helyi gazdaság megerősítésével a helyi közösségek autonóm, öfenntartó, öngondoskodó erejének a helyreállítása.
- *Népessédsi fordulót, egészséges és megújuló társadalom:* A népességszám növelése, a gyermekek születésének ösztönzése, a népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodásának elősegítése. A közép- és az alsó- közép-osztály, valamint a közösségek és családok megerősítése, a nemzeti, közösségi és egyéni felelősségvállalás és értékátadás ösztönzése. A társadalmi megújulás és gyógyulás elősegítése, az egészséges életmód, a sport és a mozgás, a kultúrához való hozzáférés és a közművelődés biztosítása, valamint az egészséges táplálkozás ösztönzése, az egészségi állapot javítása, a hatékony közegészségügy és egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, a megelőzés és rekreáció biztosítása. A kulturális és épített örökség megőrzése.
- *Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezettünk védelme:* természeti erőforrásainkkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése; az erőforrások megőrzése a jövő generációk számára; az élelmiszer-, az energia-, a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtése; az egészséges ivóvíz ellátás, a biodiverzitás, a tájak és az élővilág sokféleségének megőrzése; az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása; a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.
- *Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet:* Az ország Budapest központúságának oldása, a gazdasági növekedés és beruházások területi terítése. A térségi versenyképességet és növekedést segítő térszerkezet létrehozása. A térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése, a települési és térségi kapcsolatok, területi együttműködés és integráció erősítése, a város-vidék kapcsolatok megújítása. A térségi autonómia, önellátó és öfenntartó képesség erősítése. Az elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenkét, az átfogó célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykörű specifikus célt tűz ki. E specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel:

- *Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság:* A magyar gazdaság újra-pozicionálása, külpiazi és belpiazi pozícióinak visszaszerzése, erősítése. A nemzetstratégiai ágazatokra és erőforrásaink, értékeink fenntartható használatára alapozva gazdasági versenyképességünk növelése. Az importkiváltó gazdasági termelés ösztönzése.
- *Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom (egészség- és sportgazdaság):* A gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével
- *Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás:* A vidéki térségek népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, ennek érdekében tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése, a sokszínű és életképes agrártermelés, az élelmiszerbiztonság, a vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

foglalkoztatás növelése, a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása.

- *Kreatív tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I:* A nemzeti kreatív képességeinkre, tudástőkénkre és tudáserőforrásainkra építő értékteremtés. Ennek érdekében az infó-kommunikációs háttér javítása, a gazdasági és társadalmi megújulást és a megélhetést biztosító képzési rendszer kialakítása, a fejlesztéseknek kedvező szellemi, innovációs környezet biztosítása, piacképes, szükség esetén mobil, egész életen át tartó tanulásra képes, kreatív, kezdeményező, fejlett munkakultúrájú munkaerő-piaci kínálat megteremtése.
- *Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom, romaintegráció:* a gyarapodó, szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő, értéktudatos társadalom és helyi közösségek kialakítása.
- *Jó állam: nemzeti közművek és közszolgáltatások, szolgáltató állam és biztonság:* A magyar közsféra hatékonyabb szerepvállalása a közjó, a munka, a rend, a biztonság, a tudás és a munka szolgálatában.
- *Nemzeti stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme:* A természeti erőforrásokkal való takarékos és hatékony gazdálkodás, a fenntartható energiagazdálkodás, a zöldgazdaság-fejlesztés. A stratégiai természeti erőforrások, a víz, a talaj, az ásványkincsek fenntartható használata. A biodiverzitás megőrzése, a természeti értékek védelme, a környezetminőség javítása, környezetbiztonság erősítése, a fenntartható életmód, fogyasztás és termelés elterjesztése, a környezettudatosság erősítése.
- *Az ország makroregionális gazdasági és térszerkezeti csomópont:* Az ország központi fekvéséből (Európa közepe) adódó fejlesztési potenciál kibontakoztatása, makroregionális csomóponti funkcióinak erősítése, a fenntarthatóság figyelembevételével.
- *Többközpontú növekedésünk motorjai: városok és gazdasági térségek:* A településhálózat egységes elvek alapján történő fejlesztése, a többszintű településhálózati kapcsolatok kiegyensúlyozott működtetése, korszerű várospolitikai és városfejlesztés, városhálózati kapcsolatrendszer javítása, a térszerkezet funkcionális fejlesztése
- *Vidéki térségek értékalapú felemelése:* A vidéki térségek táji és közösségi értékeire, természeti erőforrásaira, épített örökségi értékeire alapozott fejlesztése, a speciális térségi vidékfejlesztési problémák kezelése, az elmaradott vidéki térségek felzárkóztatása, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása, a foglalkoztatás növelése a hátrányos helyzetű vidéki térségekben.
- *Egységes és integrálódó társadalom és gazdaság és egyenlő létfeltételek az ország egész területén:* A leszakadó, hátrányos helyzetű térségek, külső és belső perifériák fejlesztése, az eddigieknél sokszínűbb eszközök alkalmazásával, például speciális gazdaságpolitikai eszközökkel, saját meglévő társadalmi és gazdasági erőforrásaik kibontakoztatásával, valamint a közszolgáltatásokhoz, a tudáshoz, a közművelődéshez, az értékekhez való hozzáférés biztosítása, elérhetővé tételével
- *Elérhetőség és mobilitás megújuló rendszere:* Helyi szinten a hatékony és fenntartható városon belüli, illetve a város és vonzáskörzete közötti mobilitás biztosítása, térségi szinten a foglalkoztatási központok elérhetőségének biztosítása, országos szinten a többközpontú fejlődés elve alapján a centralizáltság oldása, a transzverzális kapcsolatok erősítése, hazánk erősen differenciált településhálózatának figyelembe vétele a hagyományostól eltérő megoldások alkalmazásával.

Régiók fejlesztési irányai:

- Észak-Magyarország (Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Heves megye, Nógrád megye)

A régió célja olyan társadalmi-gazdasági térszerkezet létrehozása, mely biztosítja regionális versenyképességüket, kiegyensúlyozott településrendszerre épül, szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe. A közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében a régión belül mérsékli, vagy megszünteti az elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségeket.

1.2.3. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Koncepciója 2013

A megye fejlesztésének átfogó céljai

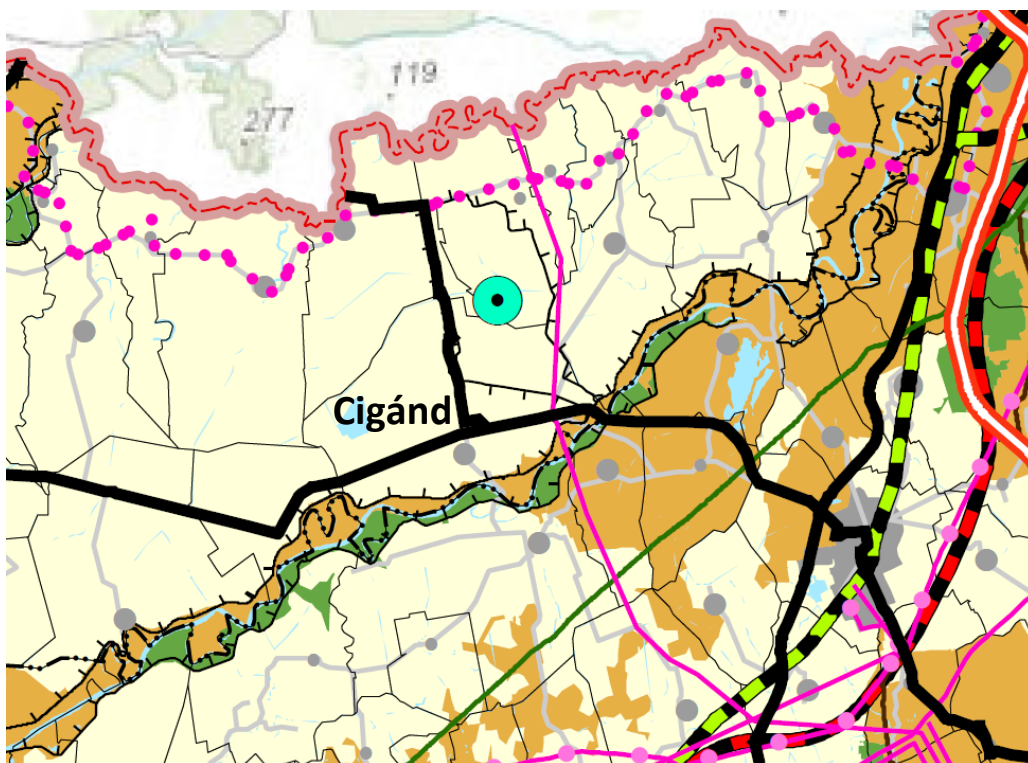
A megye kitűzött átfogó célja, hogy ipari hagyományaira, potenciális munkaerő-kínálatára, kiváló természeti adottságaira és erőforrásaira fenntartható módon építve, földrajzi elhelyezkedéséből adódó előnyeit kihasználva elérje, hogy a megye versenyképessége 2020-ig a megyék átlaga feletti mértékben erősödjön, ennek keretében a megyében:

- jelentősen bővüljön a foglalkoztatás, mind a növekvő számú, a nemzetközi munkamegosztásban exportteljesítménye, vagy beszállítói kapcsolatai miatt résztvevő KKV-k, mind a betelepülő nemzetközi vállalatok, illetve a jövedelembővülés multiplikátor hatásaként az elsődlegesen helyi piacra termelő, illetve szolgáltató vállalkozások tevékenysége nyomán. A megye megtartja a jól képzett közép- és felsőfokú végzettségű munkaerőt, ami a foglalkoztatás-bővülés alappillért jelenti. A vállalkozások fokozatosan növekvő mértékben vonják be a munka világába a megye külső és belső periferiáin élő hátrányos helyzetben levő társadalmi csoportokat is. („Foglalkoztatás bővítése”) - A munkanélküliségi ráta a megyében 13% alatt legyen 2020-ra
- növekedjék a megyében megtelepedő vállalkozások innovációs teljesítménye, ezen keresztül elsősorban a hagyományokkal rendelkező feldolgozóipari ágazatok (gépipar, vegyipar, mechatronika, szén és energiaipar, elektrotechnika) vállalkozásai által teremtett gazdasági érték („A gazdaság teljesítőképességének javítása”) – Az egy főre jutó bruttó hozzáadott érték 2020-ra legalább az országos átlag 75%-át érje el. (2010-ben az országos átlag 61%-a). A cél, hogy az egy főre jutó SZJA alapnak a megye és az ország közötti különbsége megszűnjön 2020-ra (2010-ben az országos átlag 90%-a.)
- jelentősen javuljon a túlnyomórészt a külső és belső (pl. nagyvárosi) periferiákon élő, halmozottan hátrányos helyzetű csoportok képessége és kompetenciaszintje (képzettsége, tudása, egészségi és mentális állapota, motivációja) arra, hogy érdemi szereplőivé válhassanak a bővülő munkaerőpiacnak. Fontos a szegénység és a szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása, illetve a területi, környezeti hátrányok és a szegregációs jelenségek mérséklése. („Társadalom alkalmazkodó képességének javítása”) – Cél: az ezer foglalkoztatottra vetített szociális segélyezették számának megfelelése az országos átlaghoz viszonyítva. Csökkenjen a szegénységben és társadalmi kirekesztődésben élők aránya, különös tekintettel a roma népességre.
- fenntartható és integrált módon kerüljenek megőrzésre, védelemre és hasznosításra a gazdag természeti és épített környezet, valamint a kulturális örökség elemei és gyűjteményei, kiemelten az energiatermelés, a turizmus, valamint a mezőgazdaság és élelmiszeripar

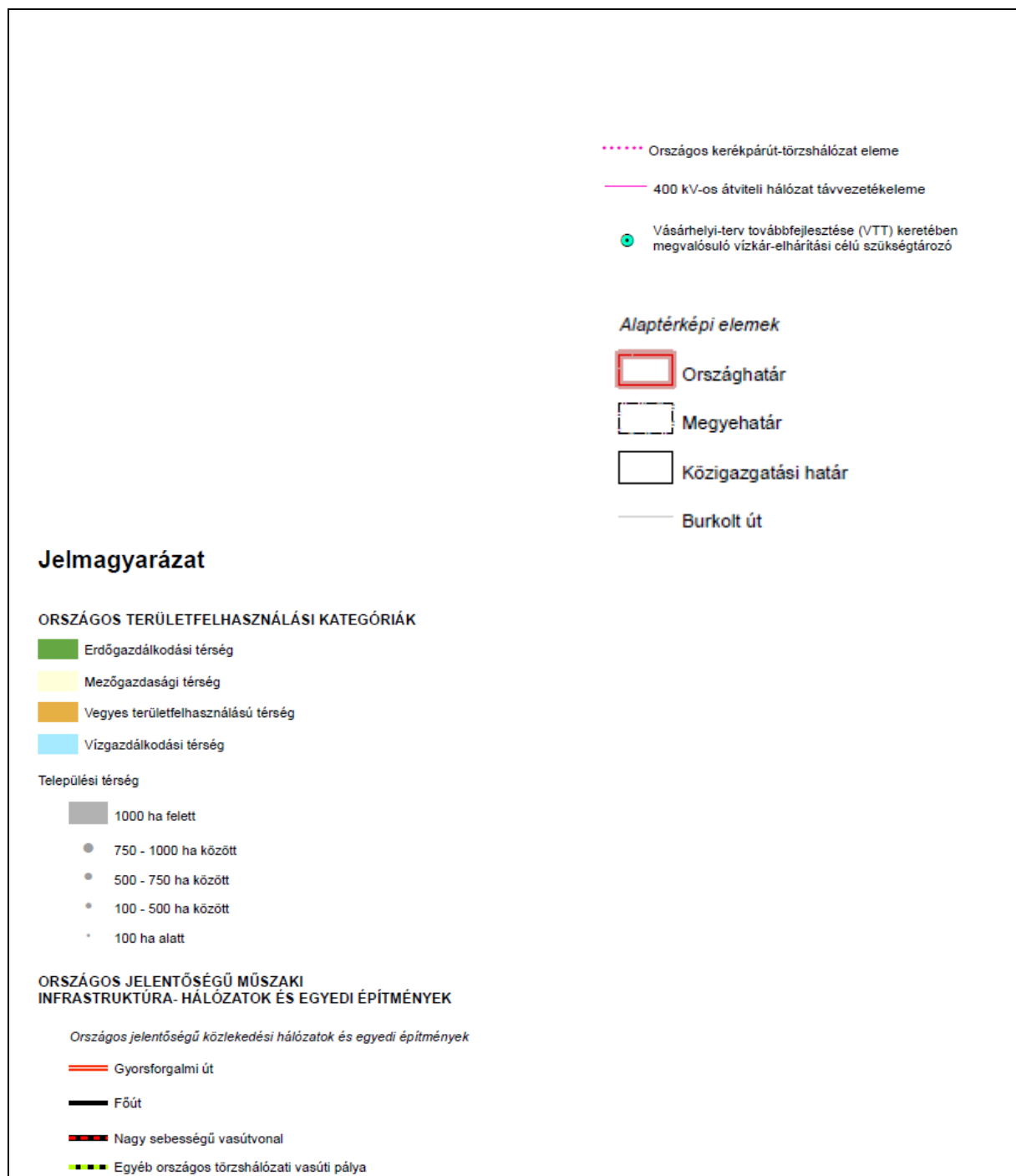
Cigánd város rendelkezik 2009-ban jóváhagyott, majd 2013-ban felülvizsgált Integrált Városfejlesztési Stratégiával.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1. Országos területrendezési terv

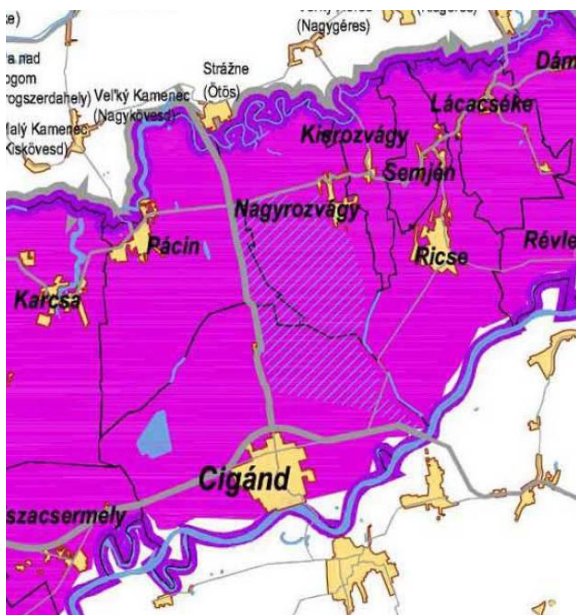
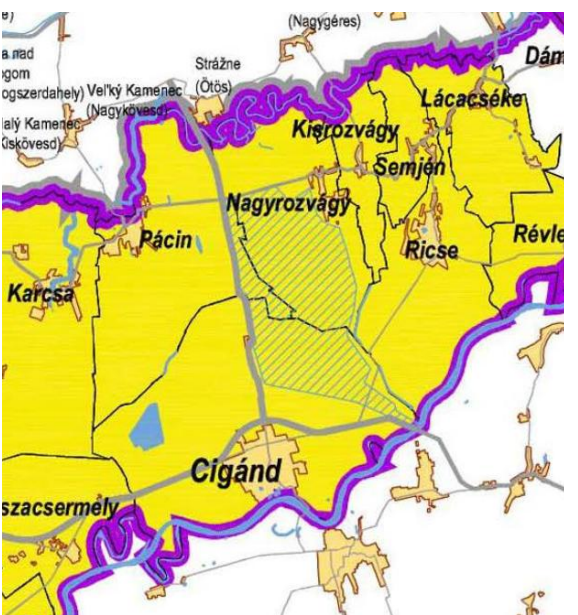

Cigánd Megalapozó Vizsgálat

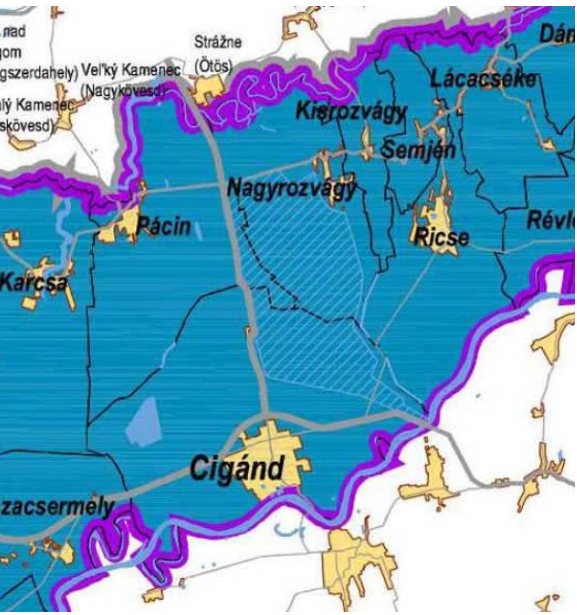
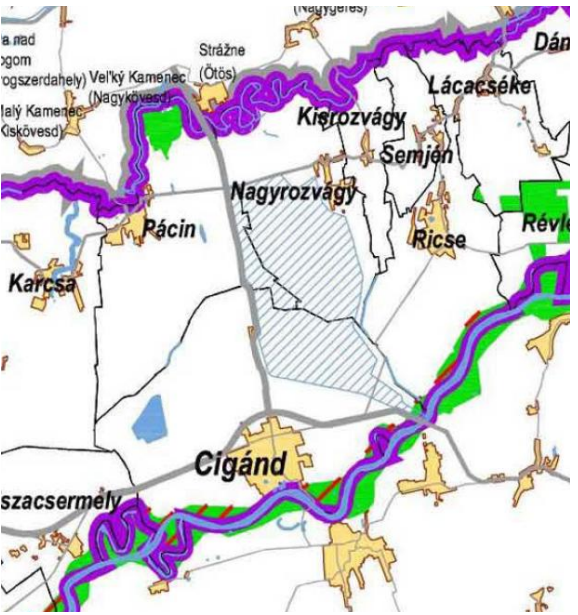
(Forrás: OTrT – Országos Szerkezeti Terv részlet)

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

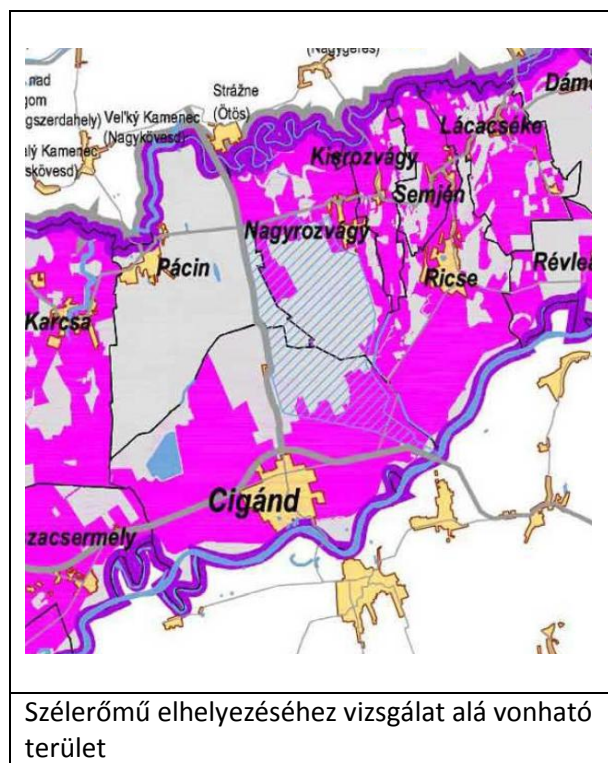
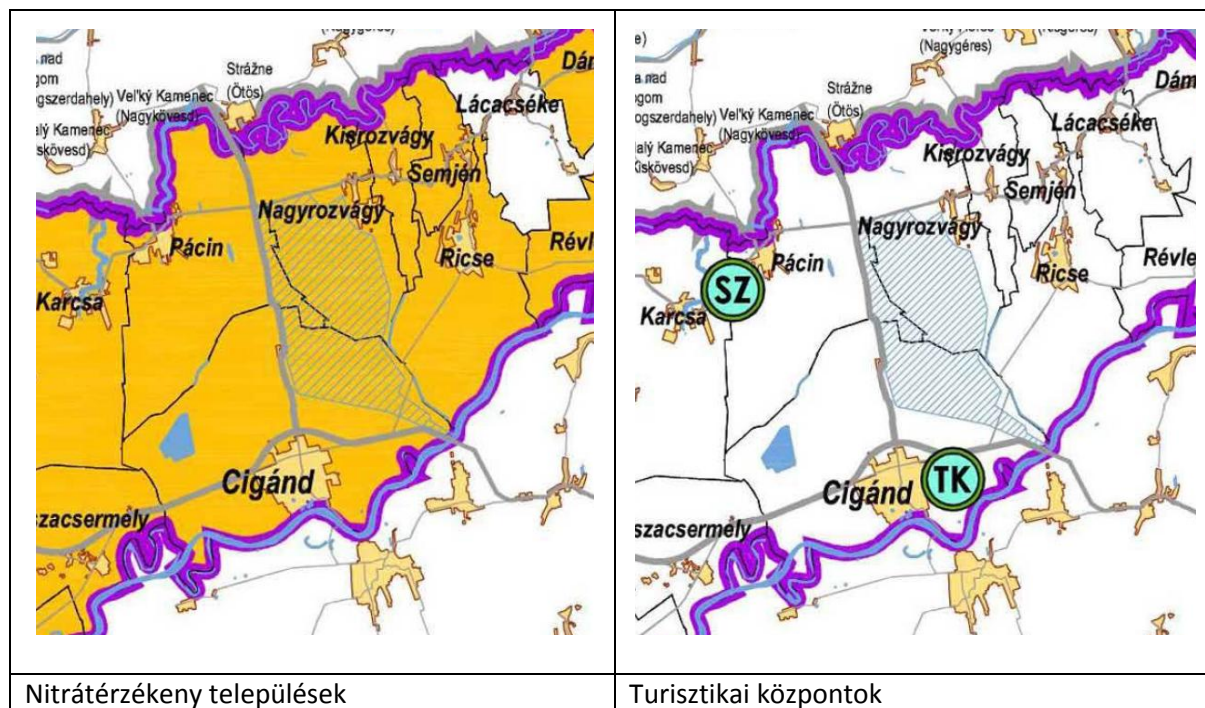
erdőtelepítésre alkalmas terület övezetei	
	
Rendszeresen belvízjárta terület	Szélerózióknak kitett terület által érintett települések övezete

(Forrás: MTrT – Melléklet részlet)

1.3.2.2. A megyei övezetekre vonatkozó irányelvek, ajánlások

	
Komplex tájgazdálkodást igénylő térségek	Natura 2000 területek

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

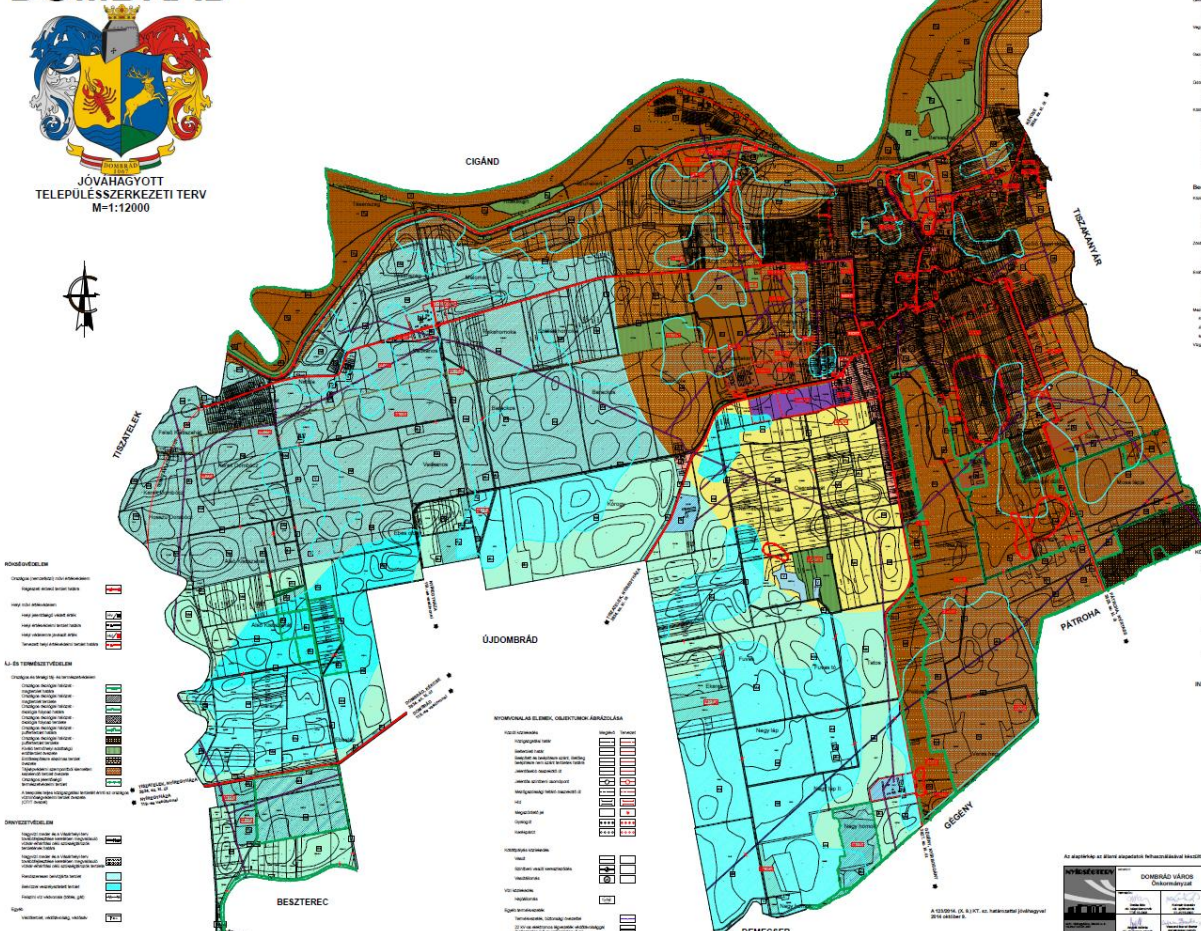

(Forrás: MTrT – Melléklet részlet)

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

- Pácín község: A hatályos településrendezési tervet a 1/2007. (II. 6.) számú Képviselőtestületi határozattal hagyták jóvá. Cigándra vonatkozóan befolyásoló tényezőt nem tartalmaz.
- Nagyrozvány község: A hatályos településrendezési tervet a 19/2005. (II. 14.) számú Képviselőtestületi határozattal hagyták jóvá. Cigándra vonatkozóan befolyásoló tényezőt nem tartalmaz.
- Ricse nagyközség hatályos településrendezési terve Cigándra vonatkozóan befolyásoló tényezőt nem tartalmaz.
- Tiszakanyár község hatályos településrendezési terve Cigándra vonatkozóan befolyásoló tényezőt nem tartalmaz.
- Dombrád város: A hatályos településrendezési tervet a 1/2005. (I.31.) számú Önkormányzati rendelettel és a 3/2005. (I. 27.) számú Képviselőtestületi határozattal fogadták el, melyet a Morus Építészeti Stúdió készített. Cigándra vonatkozóan befolyásoló tényezőt nem tartalmaz.

DOMBRÁD

(Forrás: Dombrád város Településszerkezeti Terv)

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

- Tiszatelek község: A hatályos településrendezési tervet a 8/2006. (VIII. 31.) számú Önkormányzati rendelettel és 23/2006. (VIII. 31.) számú Képviselőtestületi határozattal fogadták el. Cigándra vonatkozóan befolyásoló tényezőt nem tartalmaz.
- Tiszacsermely község: A hatályos településrendezési tervet a 22/2003. (V. 19.) számú Képviselőtestületi határozattal fogadták el. Cigándra vonatkozóan befolyásoló tényezőt nem tartalmaz.
- Karcsa nagyközség hatályos településrendezési terve Cigándra vonatkozóan befolyásoló tényezőt nem tartalmaz.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Cigánd városának 2009-ben elkészült az Integrált Településfejlesztési Stratégiája, melyet 2013-ban vizsgáltak felül, így a vonatkozó megállapításokban ezt vesszük alapul.

Tematikus célmeghatározások

A tematikus célok azokat a középtávon 7-8 év alatt megvalósítható célkitűzéseket tartalmazzák, amelyek az Integrált Városfejlesztési Stratégia legfőbb célkitűzései települési szinten. A tematikus célok a város hosszútáv célkitűzéseinek megteremtésében segítenek.

A megújuló kisváros – városi életminőség javítása stratégiai célkitűzését két tematikus cél megvalósítása szolgálja:

Élhető kisváros megteremtése

A tematikus célkitűzés tartalmazza mindazokat a fejlesztési pólusokat, amelyek az életminőség javításának fizikai és közösségi szempontból releváns egységei. Ilyen területek a város humán infrastruktúrájának fejlesztése, amely magában foglalja a szociális, egészségügyi, oktatási ellátórendszereket a településen; a rekreációs lehetőségek feltételeinek javítása, amely magában foglalja a sport és szabadidő hasznos eltöltésének fizikai feltételeit; valamint a közösségi kohézió erősítését. A közösségi kohézió erősítése a közösségfejlesztésre irányul, célja a szükséges fizikai hátterek megteremtése mellett, a helyi identitás és közösségi összetartás erősítése.

Városkép minőségi javítása

A városhierarchia alsó fokán álló kisvárosoknak az egyik legnagyobb igyekezetük a falusias arculat „felszámolására” irányul és egy városhoz méltó grandiózusabb településképp megteremtésére. Cigánd esetében is nyomon követhetünk ilyen szándékokat, amely három területet ölel fel: közlekedési hálózatok, középületek, zöldfelületek. A kisléptékű közlekedési fejlesztések révén a város közlekedési hálózatának rehabilitációja, a városképet meghatározó középületek felújítása, funkcióvesztett épületek hasznosítása, zöldfelületek rehabilitációja és bővítése.

A Bodroghöz központja - városban elérhető szolgáltatások bővítése és színvonalának emelése stratégiai célkitűzés megvalósítását egy rendkívül komplex és számos más tematikus céllal is összefüggést mutató tematikus célkitűzés keretében valósítható meg.

Meglévő funkciók megerősítése, új funkciók telepítése a városközpontba

Az igazgatási, gazdasági, kulturális és közművelődési centrumprofil erősítése tematikus cél három különböző, az akcióterület célrendszerébe beágyazódó beavatkozás sorozat, amely magában foglalja az akcióterület szolgáltatáskoncentrációjának fokozását meglévő funkciók megerősítésével (meglévő funkciók számának bővítésével), valamint új funkciók, szolgáltatások telepítésével. Cigánd esetében a településközpont egy hagyományos szolgáltató szerepkört lát el. A településközpont fontos szerepet tölt be a városrész, a város és az egész Bodroghözi kistérség szolgáltatásokkal történő ellátásában. Cigánd Város Önkormányzata a közszolgáltatások telepítésén keresztül kívánja a település és a Bodroghöz szolgáltatás hiányosságát orvosolni. Minden olyan projektet ide sorolható, hogy új funkciók megjelenését idézi elő az akcióterületen, illetve funkcióerősödést indukál. Egy adott település térségben betöltött szerepét nagymértékben határozzák meg a településen elérhető szolgáltatások köre és minősége. Városnak az tekinthető, amelyet a vidék azzá tesz. Ez a célkitűzés Cigánd Bodroghözben betöltött szerepét kívánja erősíteni, amely magában foglalja a város vonzáskörzetének funkcióellátottságának javítását, szolgáltatáshiányának oldását, Cigánd városi

funkciónak erősítését a térségen belül. Négy területet emel ki, amely igazgatási, gazdasági, közművelődési és kulturális szférára terjed ki, vagyis ezeken a területeken kívánja a város megerősíteni pozícióit a Bodroghözben funkcióbővítéssel és a meglévő funkciók erősítésével. A versenyképes város - Helyi foglalkoztatottsági szerkezet javítása és a helyi gazdaság fejlesztése stratégiai célkitűzést három tematikus célkitűzés kívánja előmozdítani.

Helyi „tudáscentrum” kialakítása

Humánerőforrás fejlesztése, a kvalifikált, szakképzett társadalom hozzájárul egy adott térség vagy település versenyképességének fokozódásához. Alap és középfokú oktatás, szakképzés megalapozása, meglévő rendszerek fejlesztése a kistérség és a város részére kiemelkedően fontos ebben a tekintetben. A 21. század társadalmi kihívásai közül kiemelkedő jelentőségű az információs társadalom kibontakozásának elősegítése, ennek elmélyítése a Bodroghöz településeiben és Cigádon egyaránt fontos irányvonalat képvisel a jövőben. A lakosság munkaerő-piaci integrációját, a település versenyképességének javulását eredményezi ennek a tematikus célkitűzésnek a megvalósítása.

Bodroghözi turistikaközpont létrehozása

A turizmus a Bodroghöz és a város egyik lehetséges kitörési pontja lehet, ebből eredően fejlesztése rendkívül hangsúlyos. A gazdaságfejlesztésen belül külön prioritásba helyeződik át kiemelt szerepére való tekintettel. A turizmusfejlesztés a térségben várhatóan magas beruházásokkal, széleskörű partnerség keretében és lassú megtérüléssel valószínűsíthető. Cigánd esetében külön problémát jelent, hogy nem rendelkezik kiemelt turisztikai attrakciókkal, azonban a kistérség többi településéhez képest a Bodroghöz turisztikai szolgáltató centrumává válhat, amennyiben a Bodroghöz turizmusának alap és szuperstruktúrái itt épülnek ki.

Helyi gazdaság dinamizálása

A település gazdaságának dinamizálása jelenti a legnagyobb nehézséget a város számára, mivel a térség egy pangó gazdasági térben helyezkedik el, távol a jelentősebb gazdasági pólusoktól. A gazdasági lehetőségek kiaknázására a határ mentiség és bizonyos termelő ágazatok fejlesztése adhat lehetőséget. Helyi gazdaság fejlesztése versenyképes a település karakterének megfelelő vállalkozói környezet biztosításával, műszaki infrastruktúra bővítésével és fejlesztésével, ipartelepítéssel, a vállalkozások betelepülésének elősegítése, ösztönzése, amely hozzájárulhat egy beszállítói hálózat kialakulásához és a foglalkoztatási problémák kezeléséhez. Cigánd Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája városrészi szinten is megfogalmaz középtávú célkitűzéseket. Tekintve, hogy a városközponti városrész és a városközponti akcióterület területi átfedésben van, fejlesztéspolitikailag megegyezik, külön célrendszert nem bizonyult szükségesnek megfogalmazni az akcióterületre, hanem a városrészi célrendszer kibővítése, a legtöbb elemének átemelése, integrációja és konkretizálása történt meg. Az Integrált Városfejlesztési Stratégiában megfogalmazott célhierarchia több ponton módosul a fenti okokból eredően.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A település közigazgatási területére vonatkozóan nincs érvényben ilyen szerződés.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

- Cigánd város hatályos településszerkezeti terve 86/2009. (XI. 26.) számú Képviselőtestületi határozattal jóváhagyva.
- Cigánd város hatályos helyi építési szabályzata és szabályozási terve a 14/2009. (XI. 26.) számú Önkormányzati rendelettel jóváhagyva.

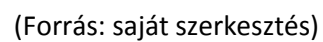
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Terület-felhasználási változások

Cigánd igazgatási területén a terület-felhasználási változások a következők, prioritási sorrend szerint (a meglévő, valamint az azokat kiegészítő erőforrások és eszközök rendelkezésre állásától függően):

- *Mezőgazdasági területből különleges terület (lovas pálya) kialakítása a belterület északi részén, belterületből való kivonása*
- *Falusias lakóterületből kereskedelmi szolgáltató terület kialakítása, nem hasznosított lakóterületen*
- *Falusias lakóterületből kertvárosias lakóterület kialakítása a település belterületén*
- *Falusias lakóterületből különleges sportcélú terület kialakítása a belterületen*
- *Falusias lakóterületből közlekedési célú terület kialakítása a belterületen*
- *Zártkerti területből ipari gazdasági terület kialakítása a belterületen*
- *Mélyfekvésű területből ill. falusias lakóterületből idegenforgalmi célú terület kialakítása a belterületen*
- *Falusias lakóterületből településközponti terület kialakítása a belterületen*
- *Falusias lakóterületből temető terület bővítése a belterületen*
- *Településközponti területből különleges terület (múzeum) kialakítása a belterületen*
- *Falusias lakóterületből zöldterület, közpark kialakítása a belterületen*
- *Falusias lakóterületből általános mezőgazdasági terület kialakítása a belterületen, nem hasznosított lakóterület belterületből való kivonása*
- *Falusias lakóterületből védőerdő kialakítása a belterületen*
- *Általános mezőgazdasági területből gazdasági erdő kialakítása külterületen*
- *Mezőgazdasági területből (gyep) gazdasági erdő kialakítása a külterületen*
- *Általános mezőgazdasági területből gyep kialakítása a külterületen*

M = 1:12 000

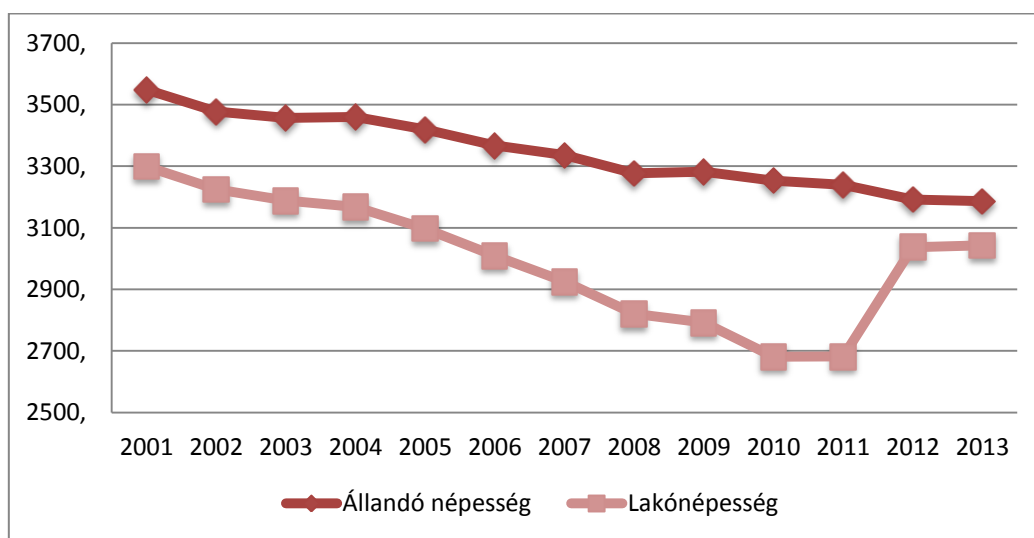
1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesesség, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1. Demográfia, népeség

Cigánd a járás legnagyobb lélekszámú települése, lakónépesség száma a 2013-as adatok alapján 3043 fő, állandó népességszáma 3186 fő. A város lakónépessége 2001 és 2013 között sajnálatosan 8%-al csökkent, állandó népessége 11%-al. A város lakónépessége 2010-ig folyamatosan csökkent, azonban 2012 és 2013-ban növekedés zajlott le, az állandó népességben ez az ingadozás nem fedezhető fel.

1. ábra: Cigánd város állandó és lakónépességének alakulása 2011-2013 között

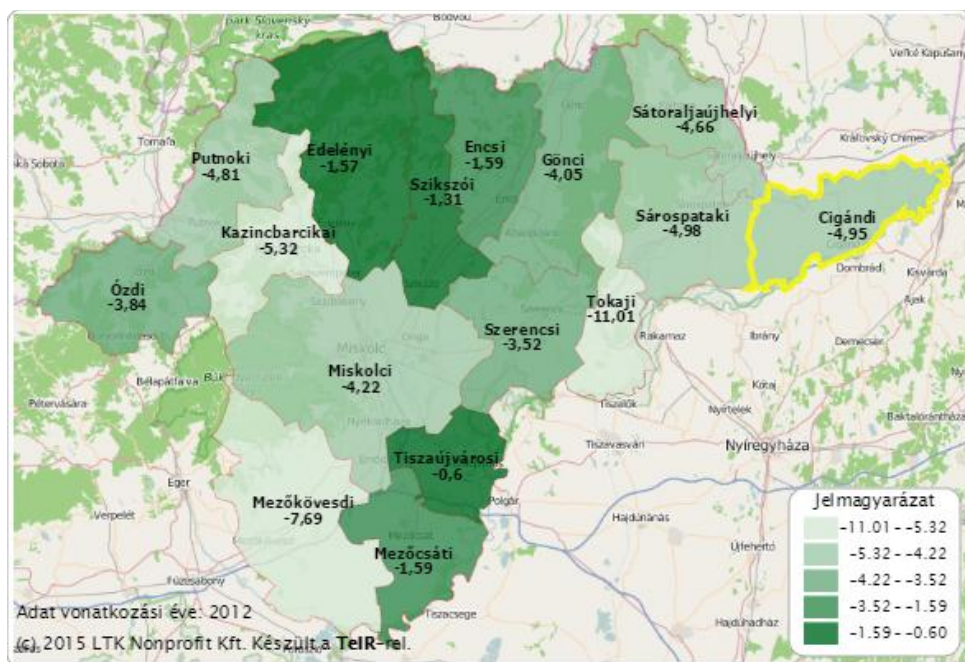

Forrás: TEIR

A város népességszámának csökkenését a természetes fogyás és a vándorlási veszteség egyaránt generálja, bár kétségtelenül 2010 és 2012 között kedvező demográfiai folyamatoknak lehettünk szemtanúi. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében az összes járás esetében a természetes fogyás az általános, azonban ennek volumene eltérő. A legalacsonyabb a tiszaujvárosi, a szikszói és az edelényi járásban, a legmagasabb a tokaji, a mezőkövesdi és a kazincbarcikai járásban. A cigándi járás ebben a tekintetben középmezőnyben helyezkedik el.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

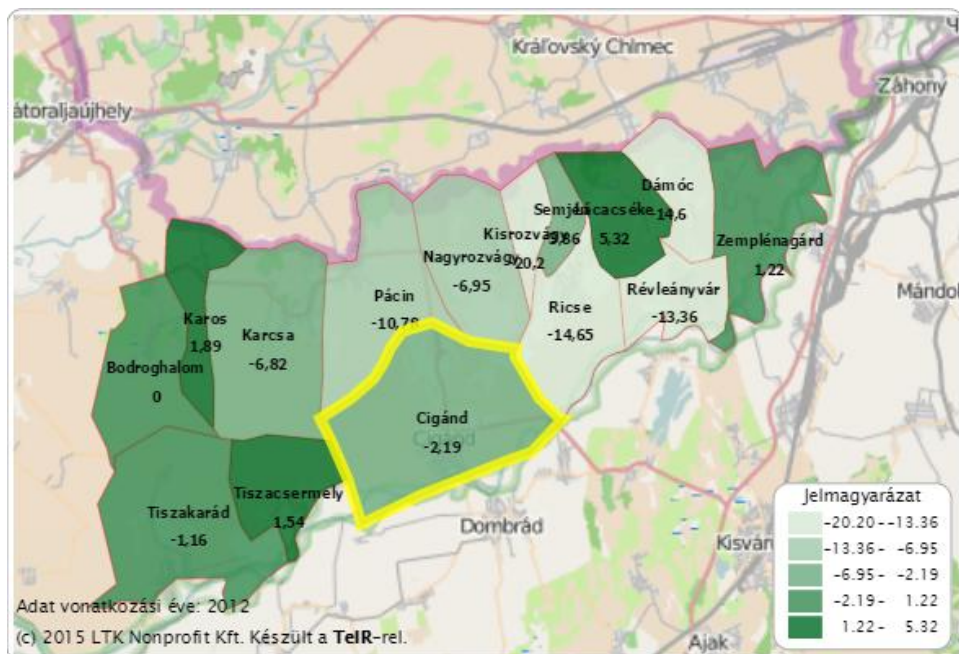
3. térkép: Természetes szaporodás/fogyás mértéke Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásaiban (ezrelék)

Forrás: TEIR

A cigándi járás területén több településen még a természetes szaporulat a jellemző (Tiszacsermely, Zemplénagárd, Karos), azonban a települések nagyobb részénél a természetes fogyás lett a meghatározó, a legmagasabb a fogyás mértéke Páciban, Karcsán, Ricsén, Révleányváron, Dámócon.

4. térkép: Természetes fogyás/szaporodás a cigándi járás településein (ezrelék)

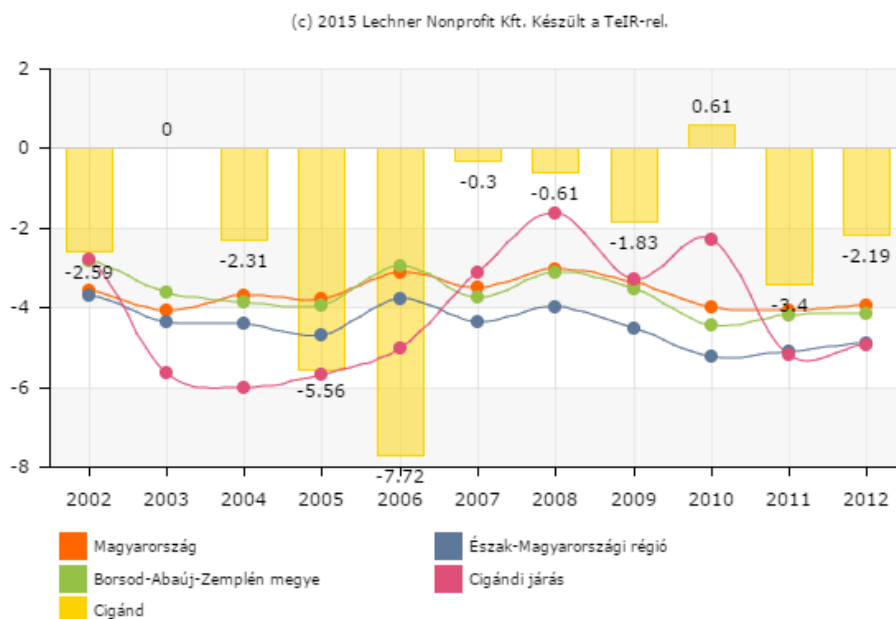

Forrás: TEIR

Cigándon is a természetes fogyás a meghatározó az elmúlt tíz évben, egyedül 2010-ben volt pozitív a népszaporulat. Azonban a városban a természetes fogyás volumene alacsonyabb, mint a járási, megyei vagy országos átlag.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

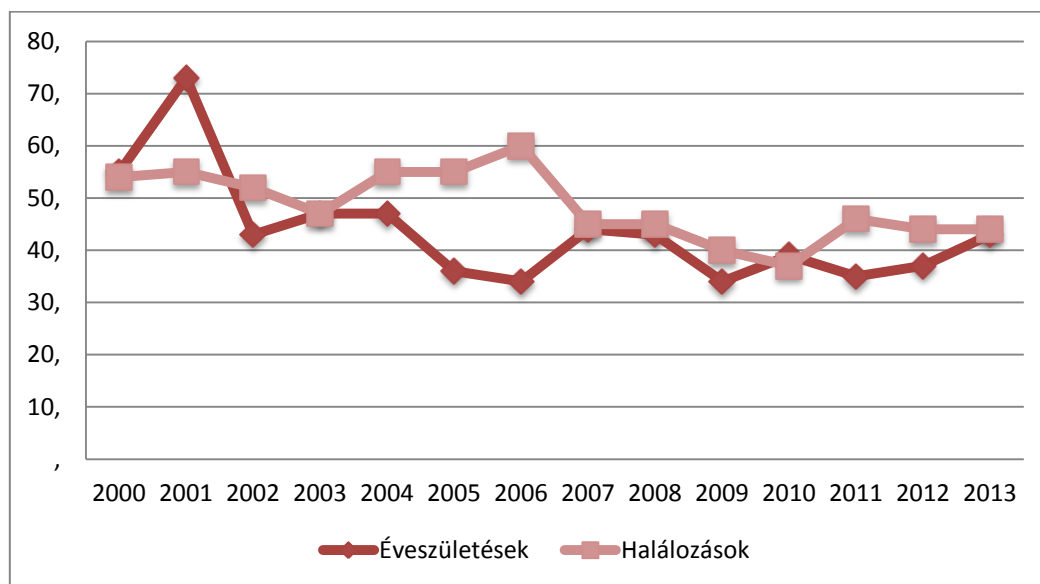
2. ábra: Természetes fogyás/szaporodás mértéke Cigádon 2002-2012 között

Forrás: TEIR

A város népességének természetes fogyását az indukálja, hogy az élve születések száma szinte minden évben alacsonyabb volt az elmúlt évtizedben, mint a halálozások száma, ahogy az alábbi ábrán is látható.

3. ábra: Élve születések, halálozások számának alakulása Cigádon 2000-2013 között

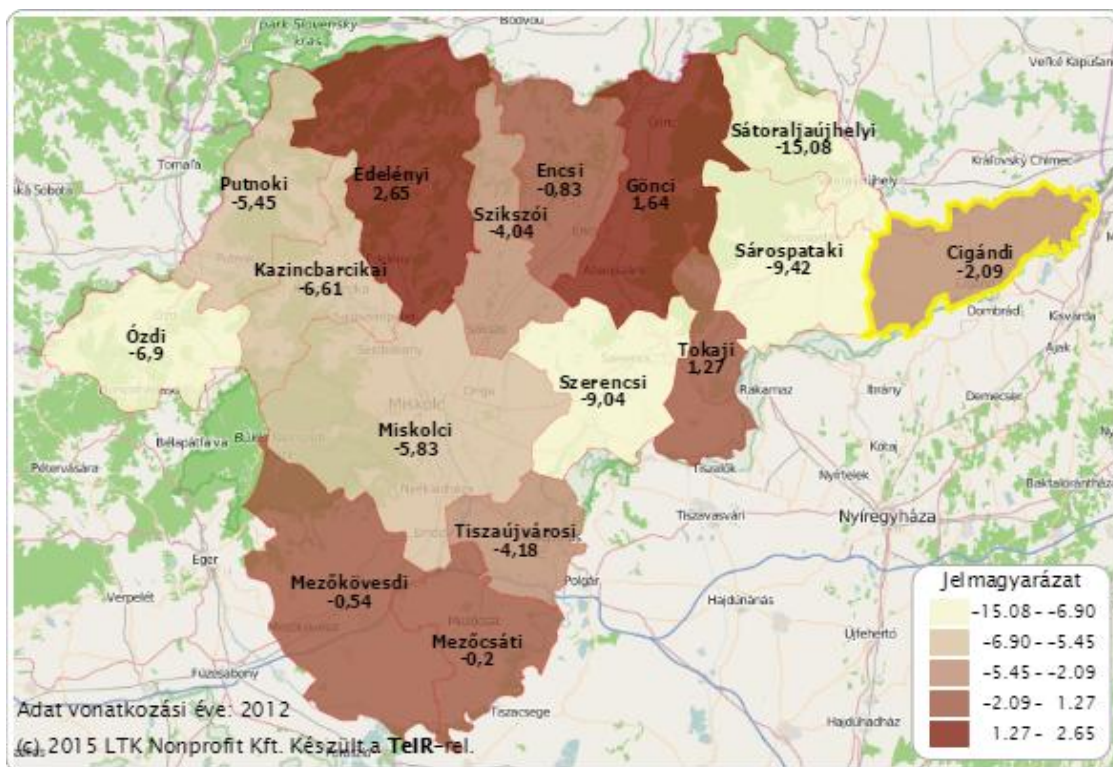
Forrás: TEIR

A népmozgalmi folyamatok másik meghatározó mutatója az el és oda vándorlás, vagyis a migrációs tendenciák. Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásainak nagy részében a vándorlási veszteség a jellemző, vagyis többen hagyják el az adott járást, mint ahányan oda költöznek. A legmagasabb vándorlási veszteséget a sátoraljai, a sárospataki, a szerencsi és az ózdi járások könyvelhetik el, a

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

legmagasabb vándorlási nyereséggel meglepő módon az edelényi járás rendelkezik, de pozitív mérlege van a tokaji és a gönci járásoknak is.

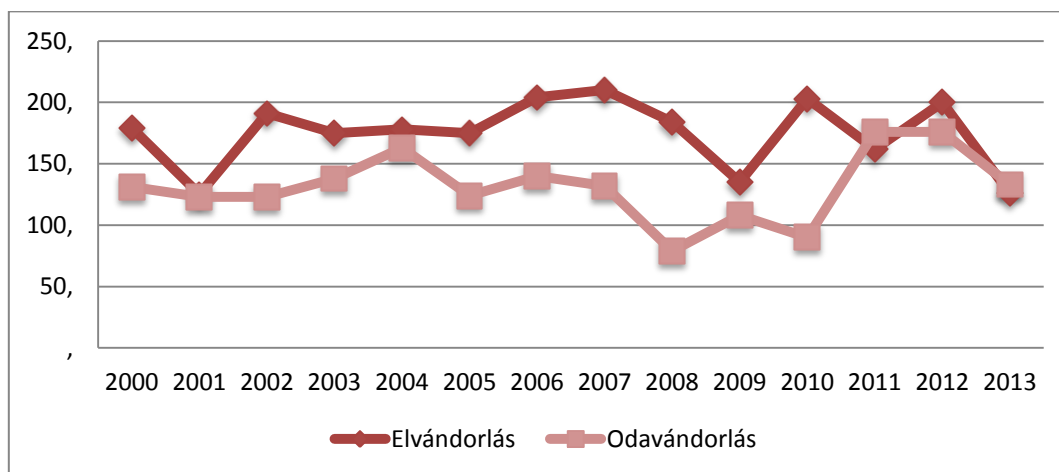
5. térkép: Vándorlási egyenleg Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásaiban (ezrelék)

Forrás: TEIR

Cigándon 2000-2010 között az elvándorlás száma minden évben magasabb volt, mint az odavándorlás száma, azonban 2011 óta kiegyenlítődés figyelhető meg. Egyrészt nőtt a városba beköltözők száma, másrészt 2009-ben és 2013-ban jelentősen csökkent az elvándorlók száma is. Mindezek eredményeként 2011-ben Cigánd már vándorlási nyereséget tudott produkálni, de 2012-ben is alacsonyabb volt a vándorlási veszteség mértéke, mint az azt megelőző években. Ennek ellenére a várost sajnos jobban sújtja a vándorlási veszteség a megyei vagy a járási átlagnál.

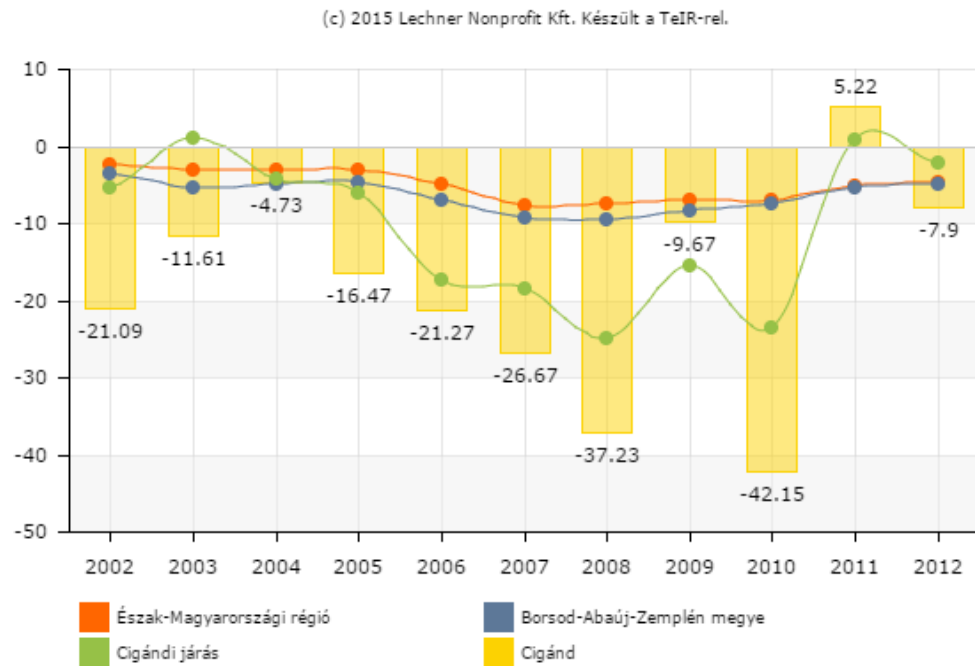
4. ábra: El és odavándorlások számának alakulása Cigándon 2000-2013 között

Forrás: TEIR

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

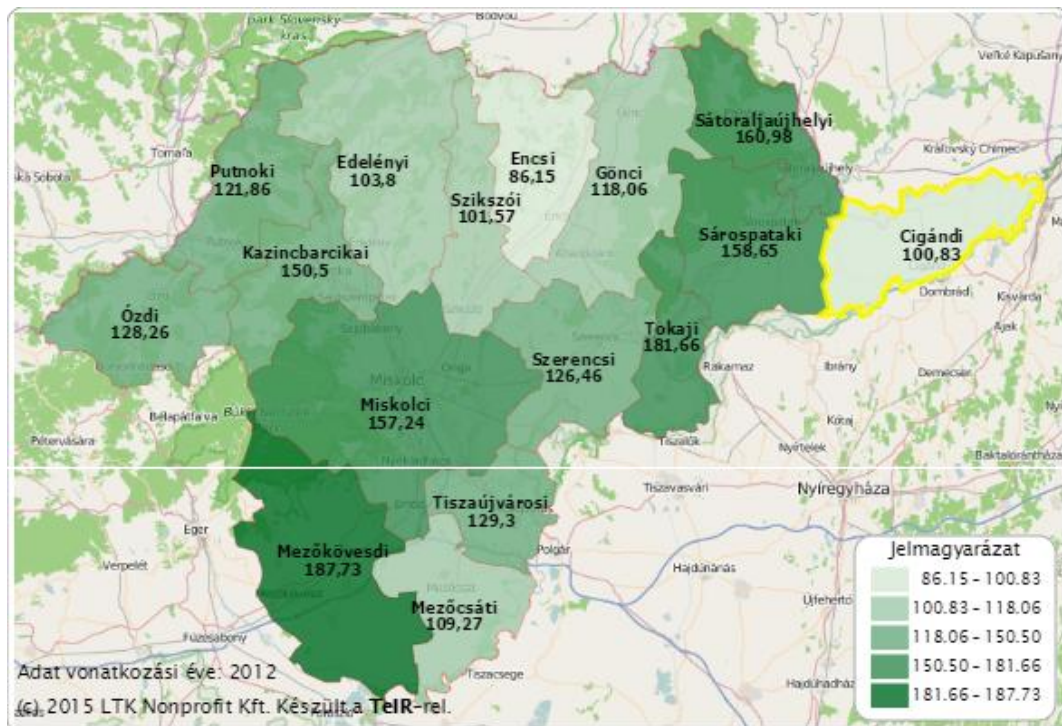
5. ábra: Vándorlási egyenleg alakulása Cigándon 2002-2012 között

Forrás: TEIR

A városi népességszám alakulásában fontos szerepet játszik a helyi közösség korösszetétele. Ebben a tekintetben az öregedési mutató tekinthető a legalkalmasabb mérési mutatónak, amely jelzi, hogy egy fiatal korúra hány idős korú jut. A cigándi járás Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásai közül az egyik legkedvezőbb helyzetben van.

6. térkép: Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásainak öregedési mutatója

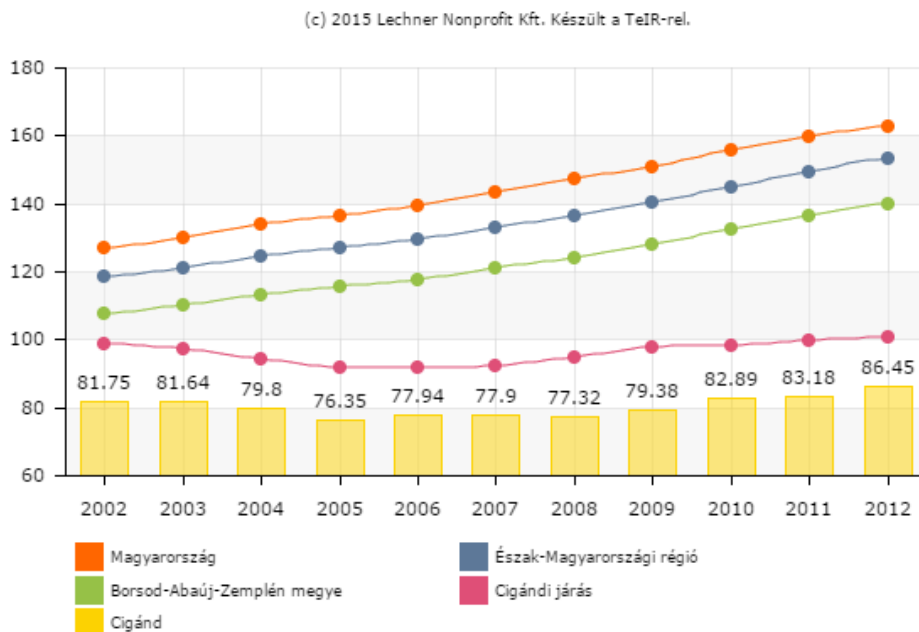

Forrás: TEIR

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Cigánd esetében a öregedési mutató nagysága jelzi, hogy a város alapvetően fiatal korösszetételű. A város öregedési mutatója 2002-2008 között csökkent, azonban 2009 óta folyamatosan növekszik. Ettől függetlenül a teljes vizsgált időszakban jóval kedvezőbb a járási, a megyei vagy az országos viszonylatban a város öregedési mutatója.

6. ábra: Öregedési mutató alakulása Cigándon 2002-2012 között

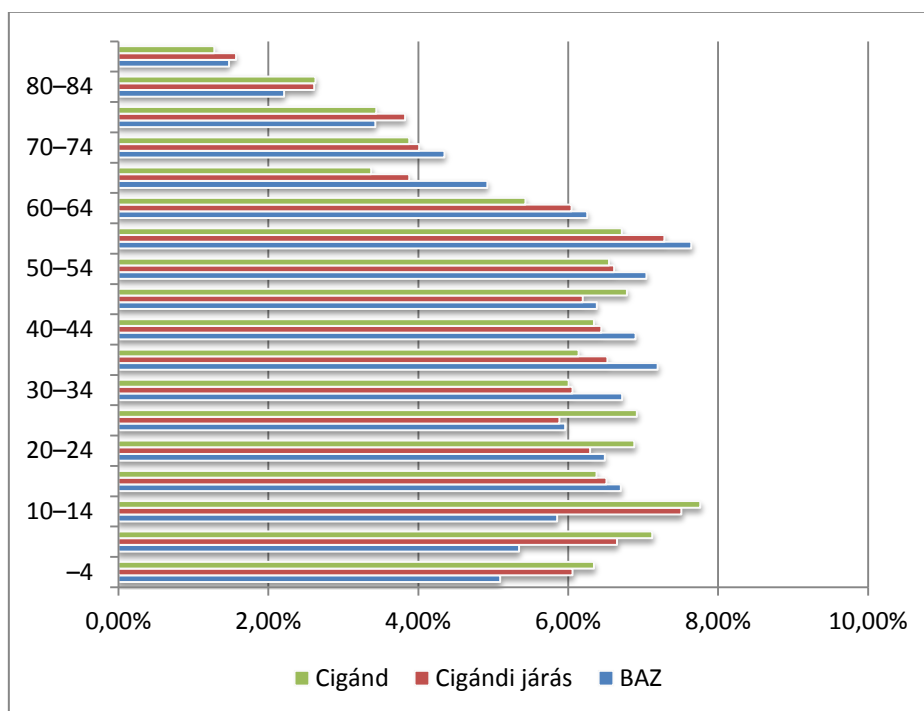

Forrás: TEIR

Az alábbi ábrán látható, hogy a 0-29 éves korosztályok aránya több százalékponttal magasabb az 50 fölötti korosztályok aránya pedig alacsonyabb, mint a járási és a megyei átlag, amely szintén a fenti megállapítást támasztja alá.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

7. ábra: Cigánd társadalmának korcsoportos megoszlása (%), 2012

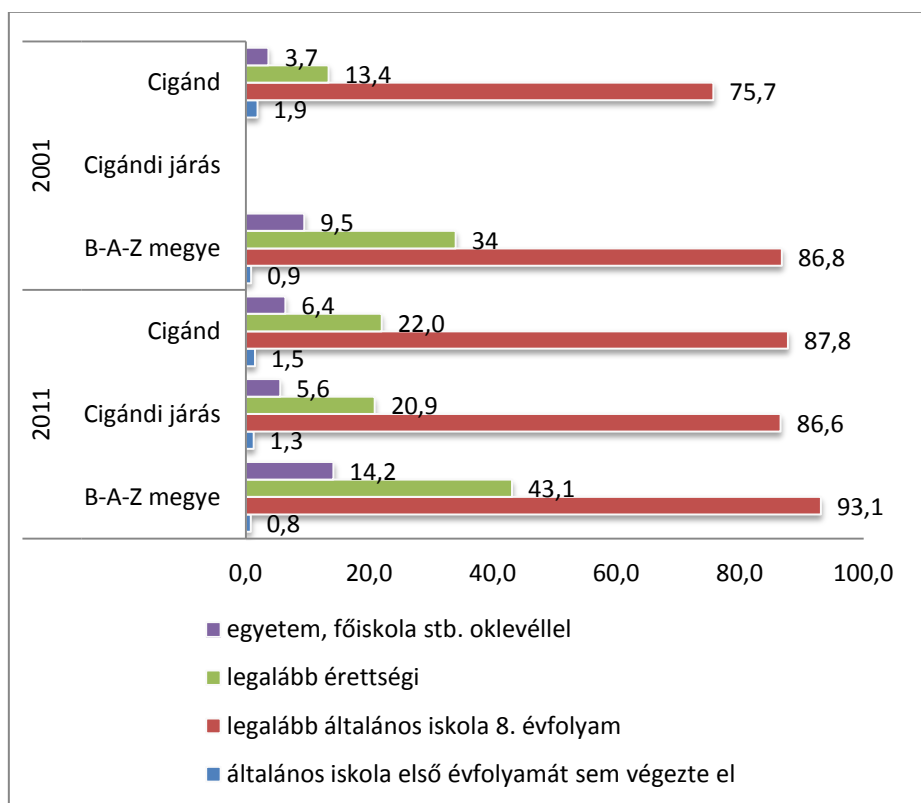
Forrás: TEIR

1.7.1.2. Képzettség

A lakosság képzettségére vonatkozó adatokat kizárólag tíz évente, a népszámlálások alkalmával rögzíti a Központi Statisztikai Hivatal. Így lehetőségünk van összehasonlítani, hogy 2001-2011 között milyen irányba változott a lakosság képzettsége. A legalacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezőkhöz azok tartoznak, akik az általános iskola első évfolyamát sem végezték el. Cigánd esetében 0,4%-al csökkent. Az általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya nőtt jelentősen, 6,3%-al növekedett. Igen jelentős a középiskolai végzettségűek körében tapasztalható növekedés, amely 10%-al emelkedett. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya szinte megduplázódott, jelenleg a lakosság 6,4%-al rendelkezik egyetemi vagy főiskolai diplomával. Összességében jelentősnek mondható a város képzettségi mutatóiban bekövetkező javulás. Cigánd lakossága alapvetően kedvezőbb képzettségi adatokkal rendelkezik, mint a vonzáskörzete, de nem kiugróak az eltérések. Összehasonlítva azonban a város lakosságának képzettségi adatait a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei lakosság képzettségi adataival, megállapítható, hogy Cigánd és különösen vonzáskörzete, sokkal kedvezőtlenebb helyzetben van. Minden képzettségi kategóriában jelentős a város lemaradása a megyei átlagtól, ahogy az alábbi ábrán is látható. A Bodroghöz humán erőforrás minőségét tekintve Borsod-Abaúj-Zemplén megye egyik legalacsonyabb versenyképességű térsége.

Cigánd Megalapozó Vizsgálat

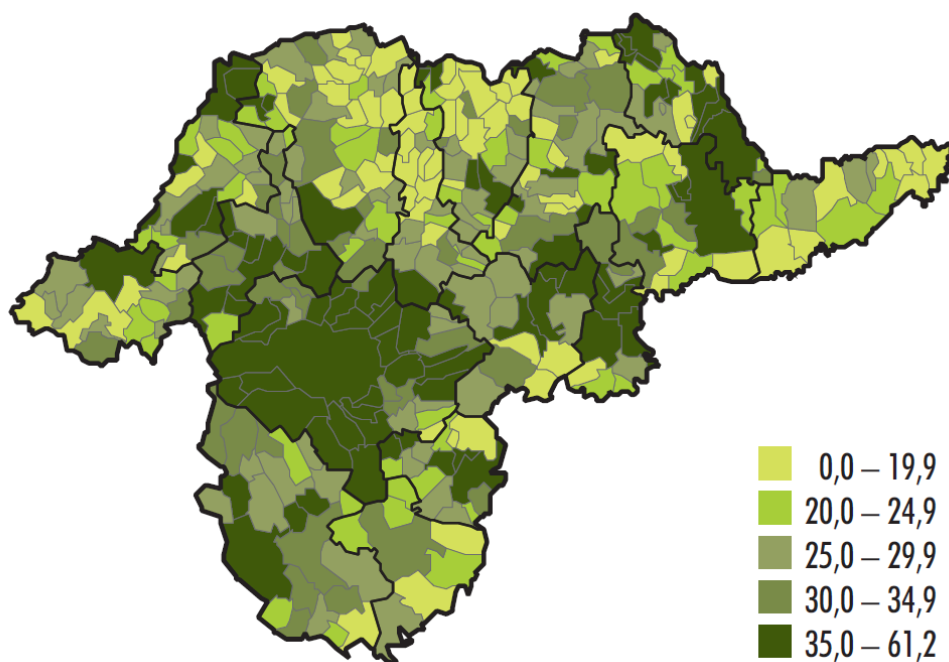
8. ábra: Cigánd lakosságának képzettségi mutatói 2001/2011 (%)

Forrás: KSH Népszámlálás 2001/2011

Összességében megállapítható, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a legrosszabb képzettségi mutatókkal rendelkező települések elsősorban a határmenti aprófalvas térségekben koncentrálódnak, kiemelten a csereháti és bodrogi területeken.

7. térkép: A legalább érettségizettek aránya a 18 éves és idősebb népességben, 2011 (%)

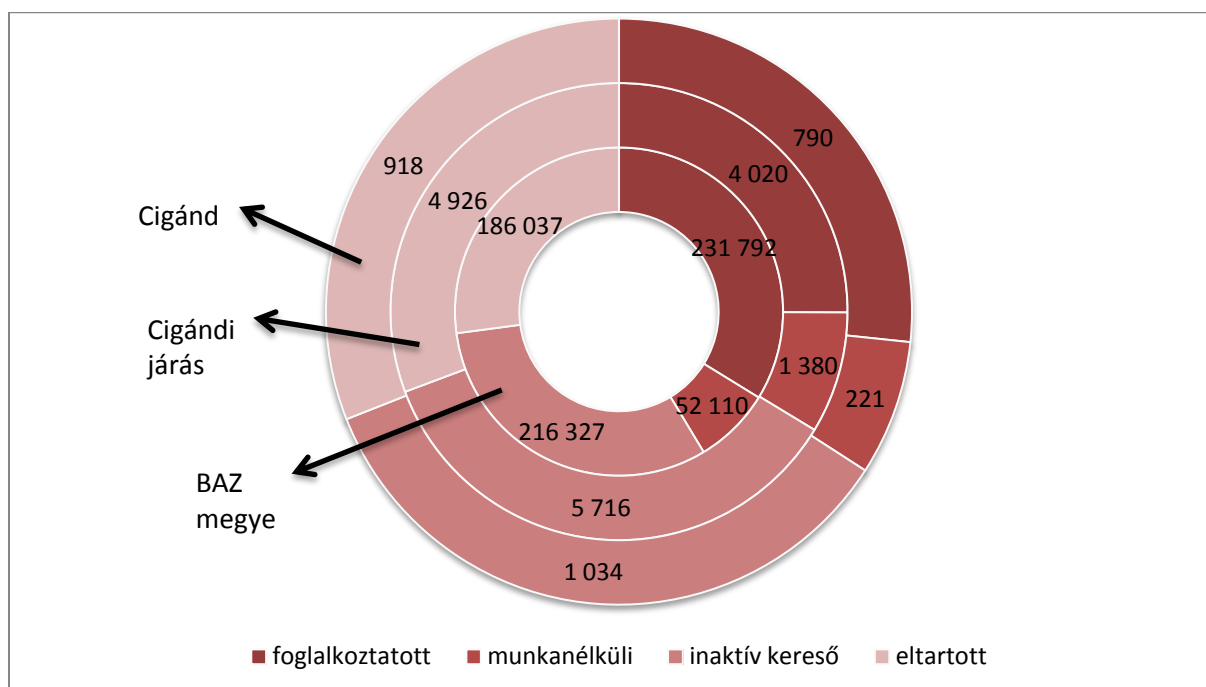
Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

1.7.1.3. Foglalkoztatottság

Az 1990-es években lezajlott társadalmi-gazdasági folyamatok lényeges hatást gyakoroltak a népesség gazdasági aktivitás szerinti összetételére. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a gazdaságilag aktívak csökkenése a népességen belül már az 1980-as években csökkent, de ez a tendencia a rendszerváltás követően dinamikusan felerősödött. A tendencia 2011-2011 között fordult meg, a két népszámlálás között a megyében 2011-ben 34%-os volt a foglalkoztatottak aránya. A gazdasági aktivitást jelző arányszámok összességében kedvezőtlenebbek az országosnál. A gazdaságilag aktív népesség aránya az össznépességen belül országosan 45 százalék, a megyében 41 százalék volt.

A lakosság foglalkoztatására vonatkozó adatait települési szintén a népszámlálási felmérések során rögzítik. A 2011-es népszámlálás adatai alapján a foglalkoztatottak száma 790 fő volt Cigándon, 2001-ben csak 508 fő, vagyis 36%-al nőtt a foglalkoztatottak száma a két népszámlálás között. A foglalkoztatottak és a munkanélküliek aránya Cigándon alacsonyabb a megyei átlagnál, az inaktívak keresők és az eltartottak aránya viszont magasabb.

9. ábra: A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint Cigándon, 2011 (%)

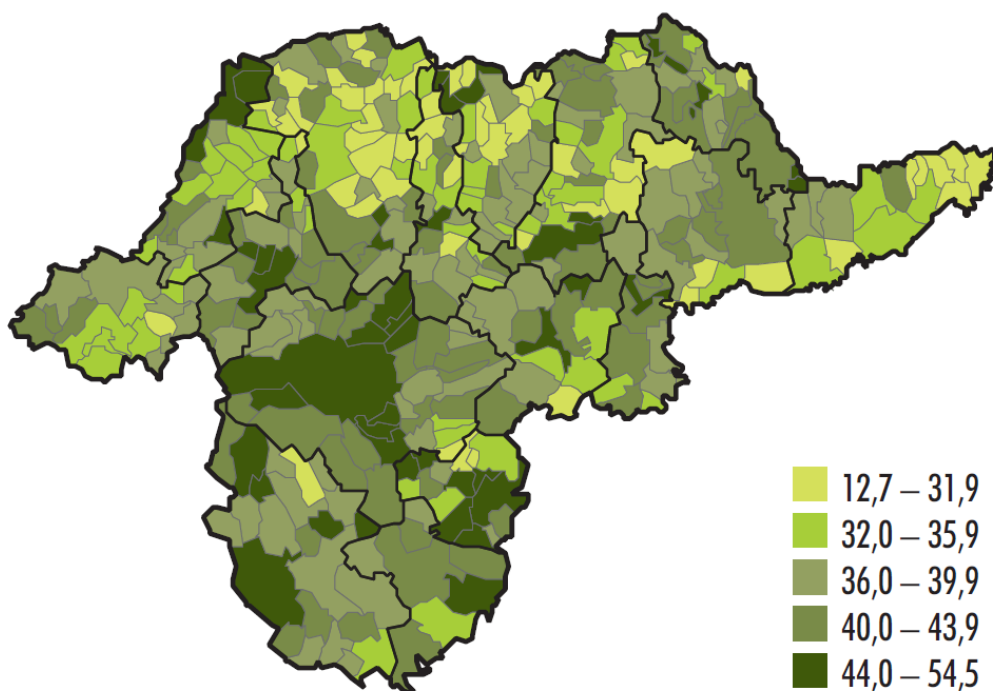

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

A gazdaságilag aktívak népességen belüli aránya a Tiszaújvárosi és Miskolci járásban volt a legmagasabb, ezzel szemben a Cigándi, az Encsi és az Edelényi járásban a legalacsonyabb. Az inaktív keresők részesedése a Cigándi, a Mezőkövesdi, az Edelényi és az Ózdi járásban a legmagasabb. Az eltartottak aránya az Encsi, a Szikszói és Cigándi járásban a legmagasabb a megyében. Amennyiben települési bontásban vizsgáljuk a megye gazdaságilag aktív népességének megoszlását, egyértelműen kirajzolódik a legsúlyosabb foglalkoztatási problémákkal küszködő térségek, amelyek a megye északi határai mentén koncentrálódnak ezek a területek (elsősorban a csereháti településeken és a Bodroghözben).

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

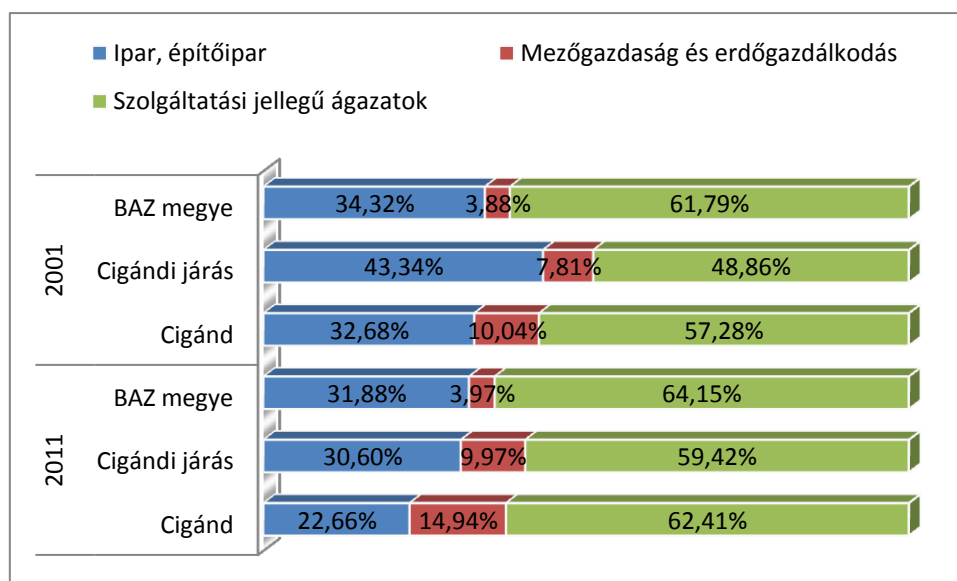
8. térkép: Gazdaságilag aktív népesség aránya Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, 2011 (%)

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

A foglalkoztatottak nagy része a szolgáltató szektorban dolgozik, a két népszámlálás között számuk csekély mértékben nőtt. A mezőgazdaság, erdőgazdálkodásban foglalkoztatottak aránya Cigándon 5%-al növekedett a 2001-es népszámlálás óta, arányuk jóval meghaladja a megyei és a járási átlagot. Az iparban dolgozók a társadalom 22%-át teszik ki 2011-es népszámlálás szerint, számuk jelentősen, tíz százalékkal csökkent az elmúlt évtizedben. Az ipari foglalkoztatottak aránya a városban jóval a megyei és a járási átlag alatti.

10. ábra: A foglalkoztatottak megoszlása összevont nemzetgazdasági ágak alapján, 2001/2011 (%)

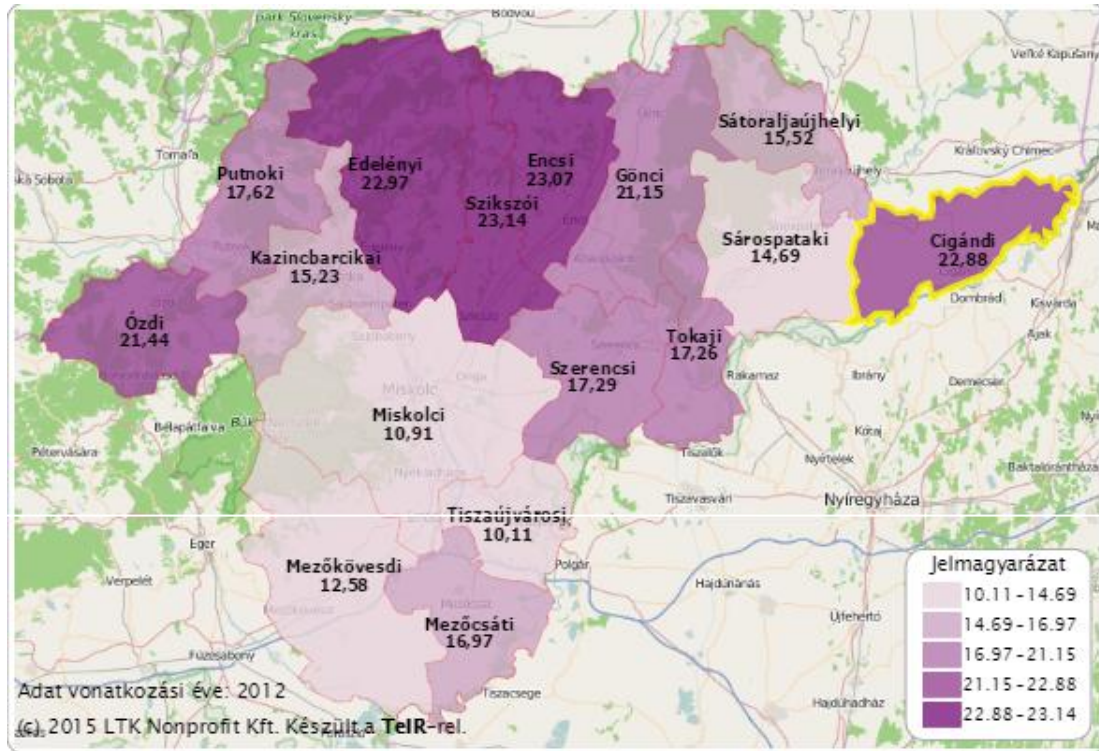

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001/2011

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

A munkanélküliség aránya Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a Szikszói, az Encsi, az Edelényi és a Cigándi járásokban a legmagasabb, összességében tehát a csereháti és a bodrogházi települések vannak a legkritikusabb helyzetben. A Cigándi járásban a munkanélküliségi ráta 22,88%.

9. térkép: Munkanélküliségi ráta Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásaiban (%)

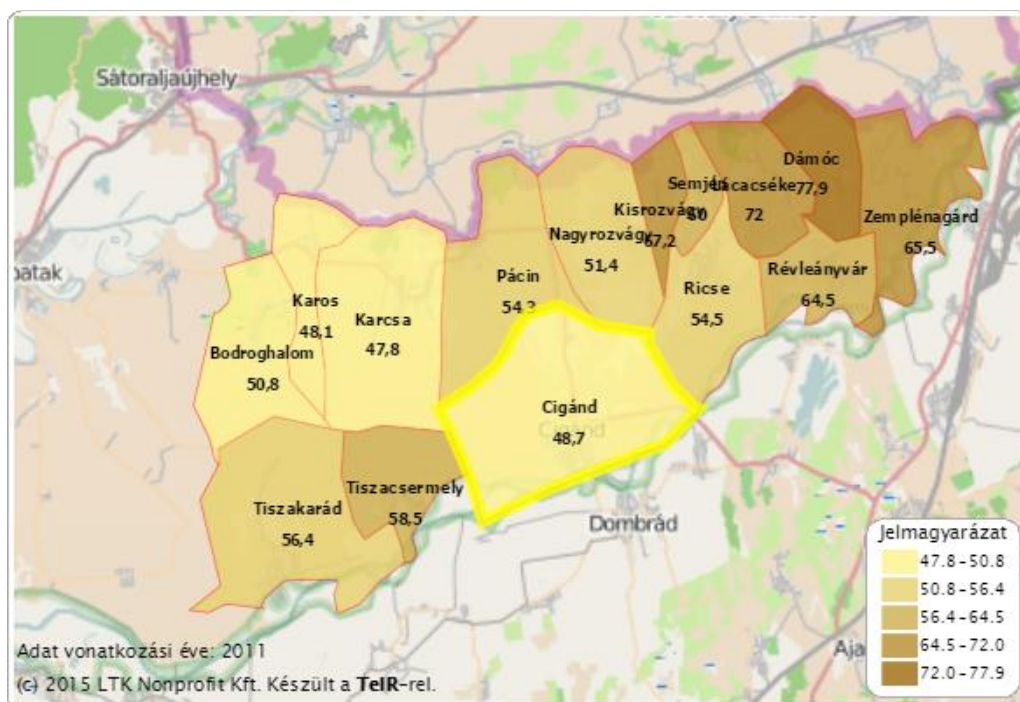

Forrás: TEIR

A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a Cigándon 48,7%. Az alábbi térkép alapján egyértelműen kimutatható, hogy a járás keleti felében súlyosabbak a szociális problémák, hiszen itt a foglalkoztatás nélküli háztartások aránya több településen 60-70% fölötti, a járás nyugati felében 45-50% között mozog.

Cigánd Megalapozó Vizsgálat

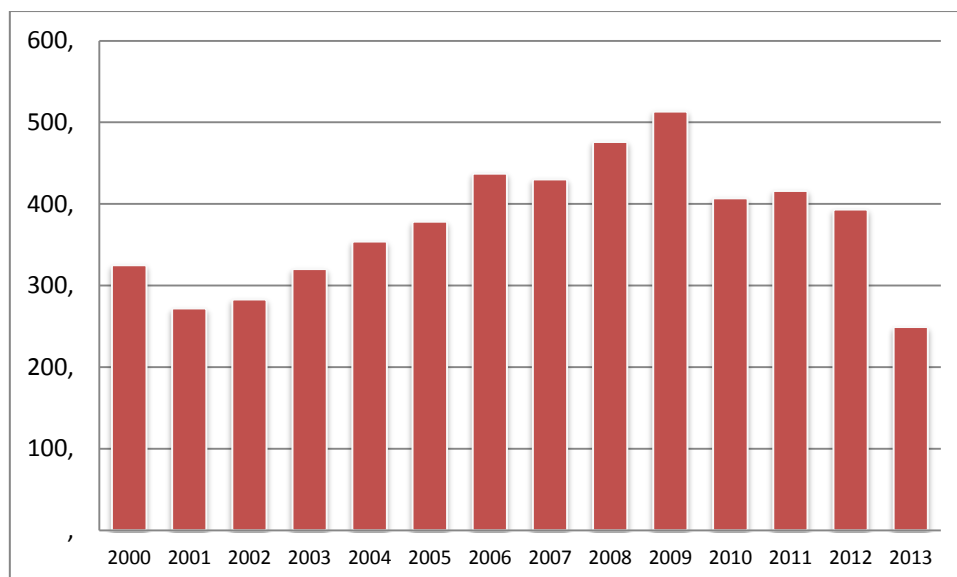
10. térkép: Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a cigándi járásban, 2011

Forrás: TEIR

A regisztrált munkanélküliek száma 2000-2009 között dinamikusan és folyamatosan emelkedett, 2010 óta azonban csökken. Kedvező folyamat, hogy 2013-ban már olyan alacsony volt a munkanélküliek száma, mint az ezredforduló óta egyetlen évben sem.

11. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma Cigándon 2002-2013 között

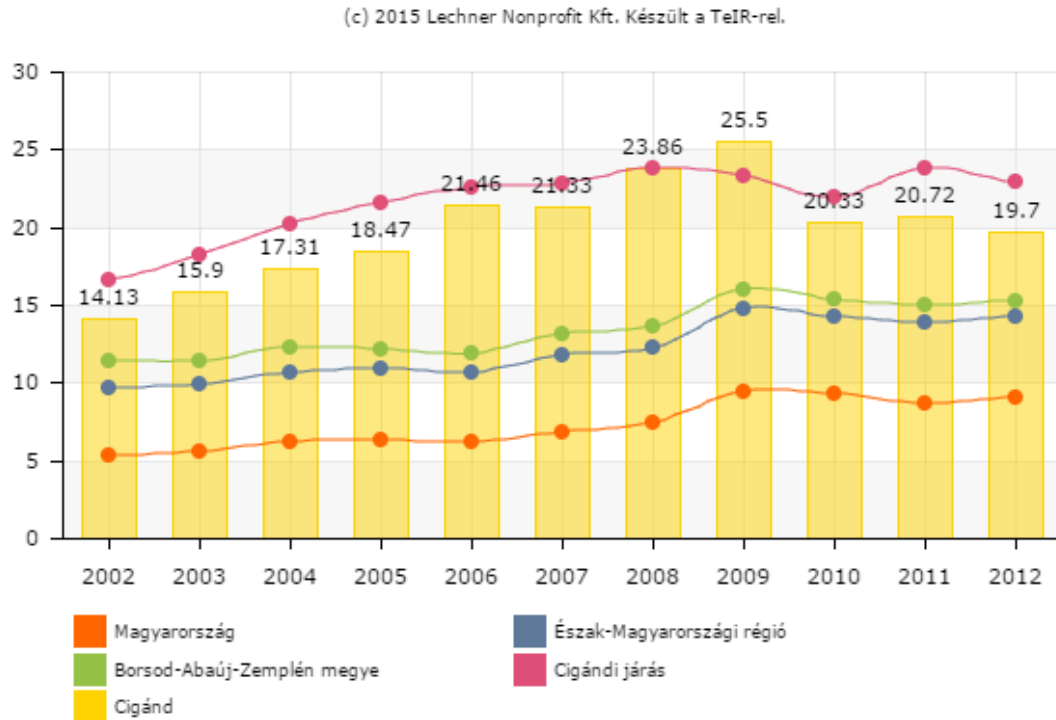

Forrás: TEIR

A munkanélküliségi ráta 2002-2009 között 10%-al növekedett, 2009-2012 között azonban 6%-al csökkent. Sajnálatosan még így is jóval magasabb a munkanélküliségi ráta Cigándon, mint az országos vagy a megyei átlag.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

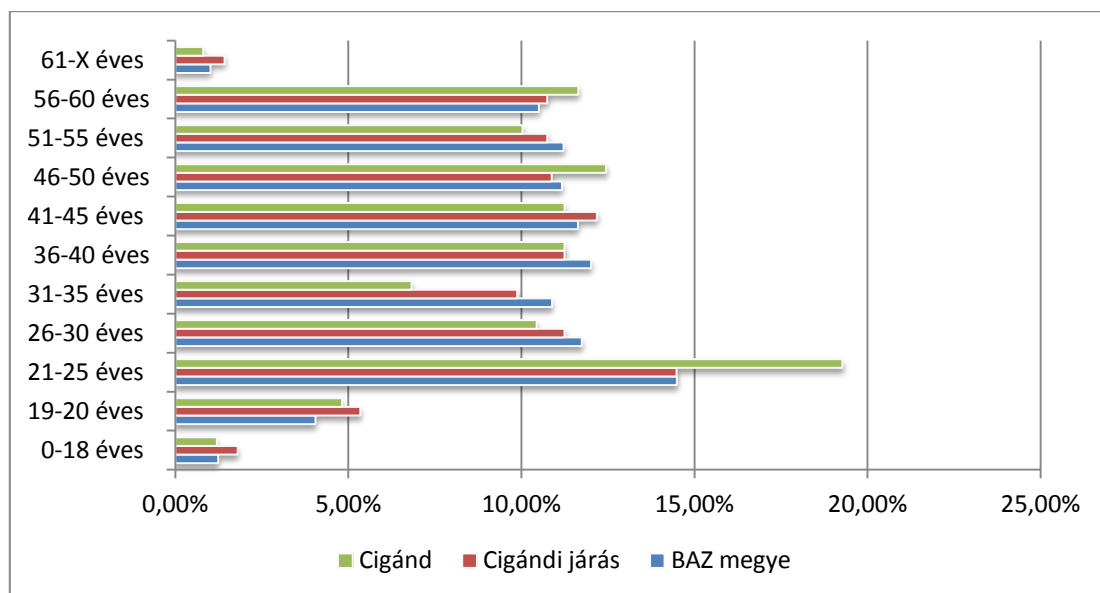
12. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása Cigándon 2002-2012 között (%)

Forrás: TEIR

A fiatal pályakezdők között a legmagasabb a munkanélküliek aránya Cigándon, különösen a 21-25 éves korosztály esetében a legkritikusabb a helyzet. Az alábbi ábra részletesen ismerteti, hogy a munkanélküliek aránya hogyan alakul az egyes korcsoportok között.

13. ábra: Munkanélküliek kor szerinti megoszlása (%), 2013

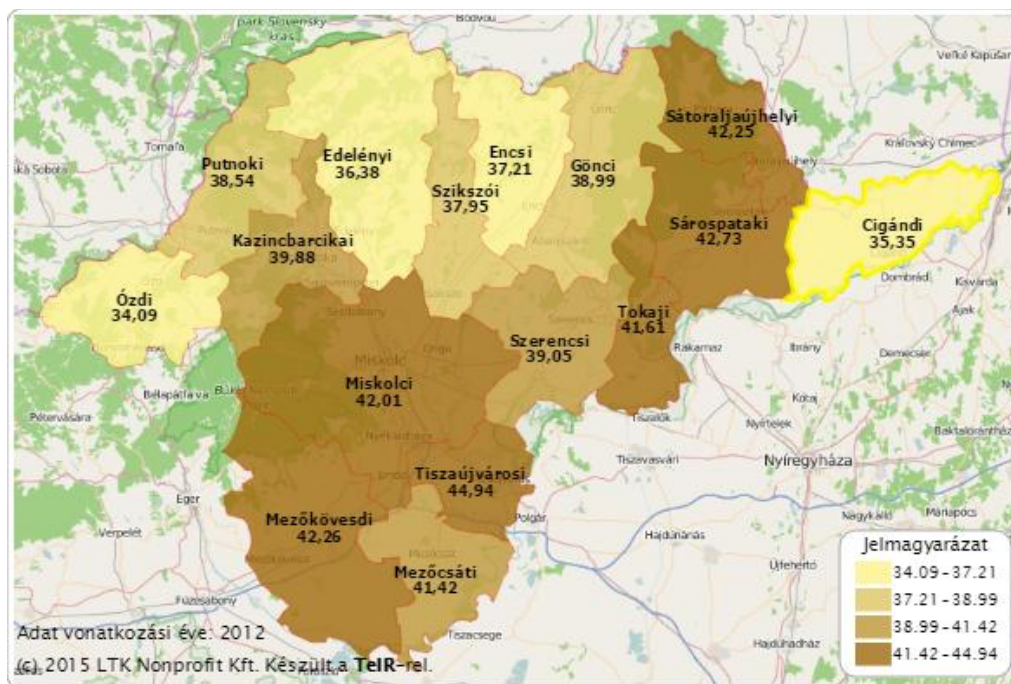
Forrás: TEIR

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

1.7.1.4. Jövedelmi viszonyok, életminőség

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében az adófizető lakosság aránya az ózdi, a cigándi, az edelényi, az encsi és a szikszói járásokban a legalacsonyabb. Ez a mutató is egyértelműen jelzi, hogy a megye határmenti térségeiben kedvezőtlenebbek a jövedelmi viszonyok.

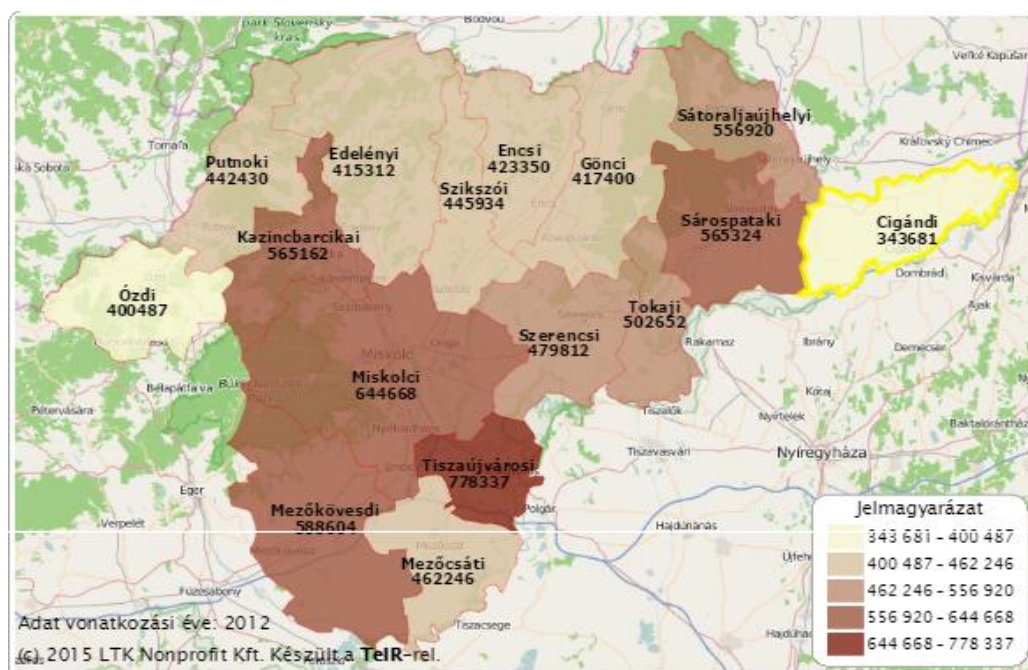
11. térkép: Adófizetők aránya Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásiban (%)

Forrás: TEIR

Az egy lakosra jutó összes nettó jövedelem a cigándi járásban a legalacsonyabb az egész megyében.

12. térkép: Egy lakosra jutó összes nettó jövedelem Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásiban (Ft)

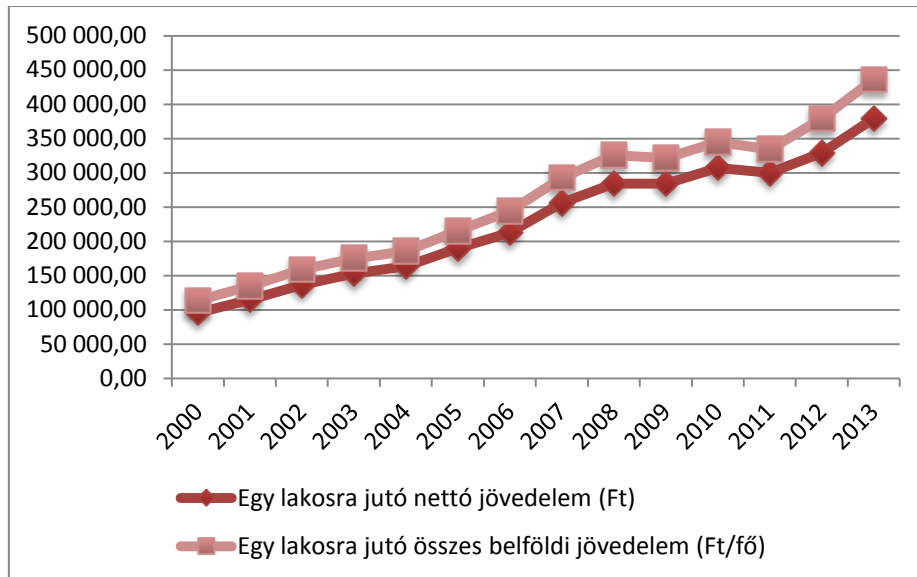

Forrás: TEIR

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Az egy lakosra jutó nettó jövedelem megnégyszereződött 2000-2013 között. Egyértelműen látszik a lenti ábrán, hogy a gazdasági válság éveiben a lakosság jövedelmi helyzete nem javult, azonban 2011 óta dinamikus növekedés tapasztalható.

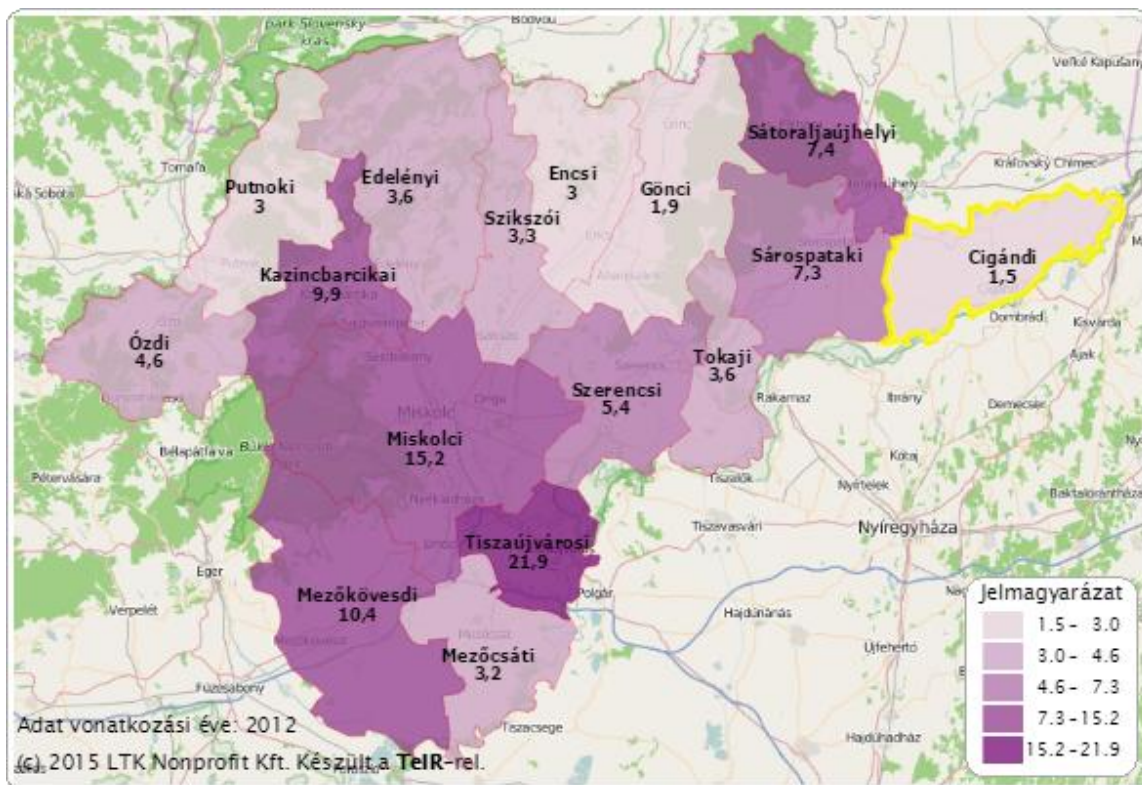
14. ábra: A jövedelmi helyzet alakulása Cigándon 2000-2013 között

Forrás: TEIR

A magas és alacsony jövedelműek aránya a cigándi járásban a legalacsonyabb az egész megyében.

13. térkép: Magas és alacsony jövedelműek aránya Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásaiiban (fő)

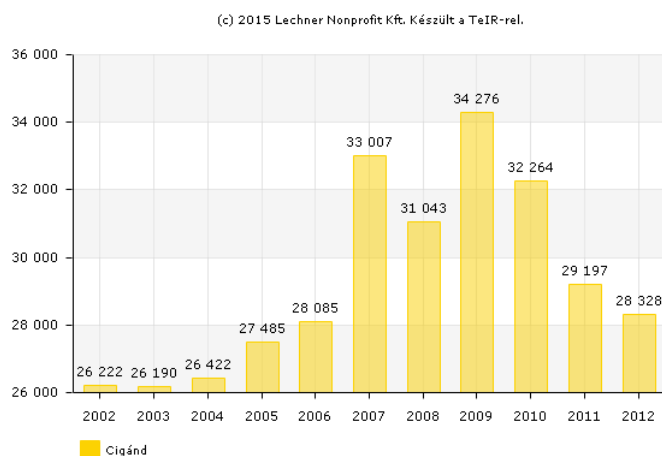

Forrás: TEIR

1.7.1.5. Egészségi állapot

A városban a háziorvosi ellátásban megjelentek száma 2002-2009. közötti időszakban folyamatosan emelkedett – 2008. évben volt egy kismértékű visszaesés –, ezt követően csökkenő tendenciát mutat. Míg 2002. évben 26 222 fő, 2009. évben több mint 8 000 fővel többen részesültek háziorvosi ellátásban. Az 1000 lakosra jutó háziorvosi ellátásban megjelentek száma a vizsgált 10 évben valamennyi viszonylatban – országos, régiós, megyei, járási – a legmagasabb Cigánd esetében. 2012. évben a városban a 1000 lakosra jutó háziorvosi ellátásban megjelentek száma 9 328 fő, ez a szám járási szinten 8 655 fő, a megye esetében 6 884 fő, országosan 5 813 fő.

15. ábra: A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (fő)

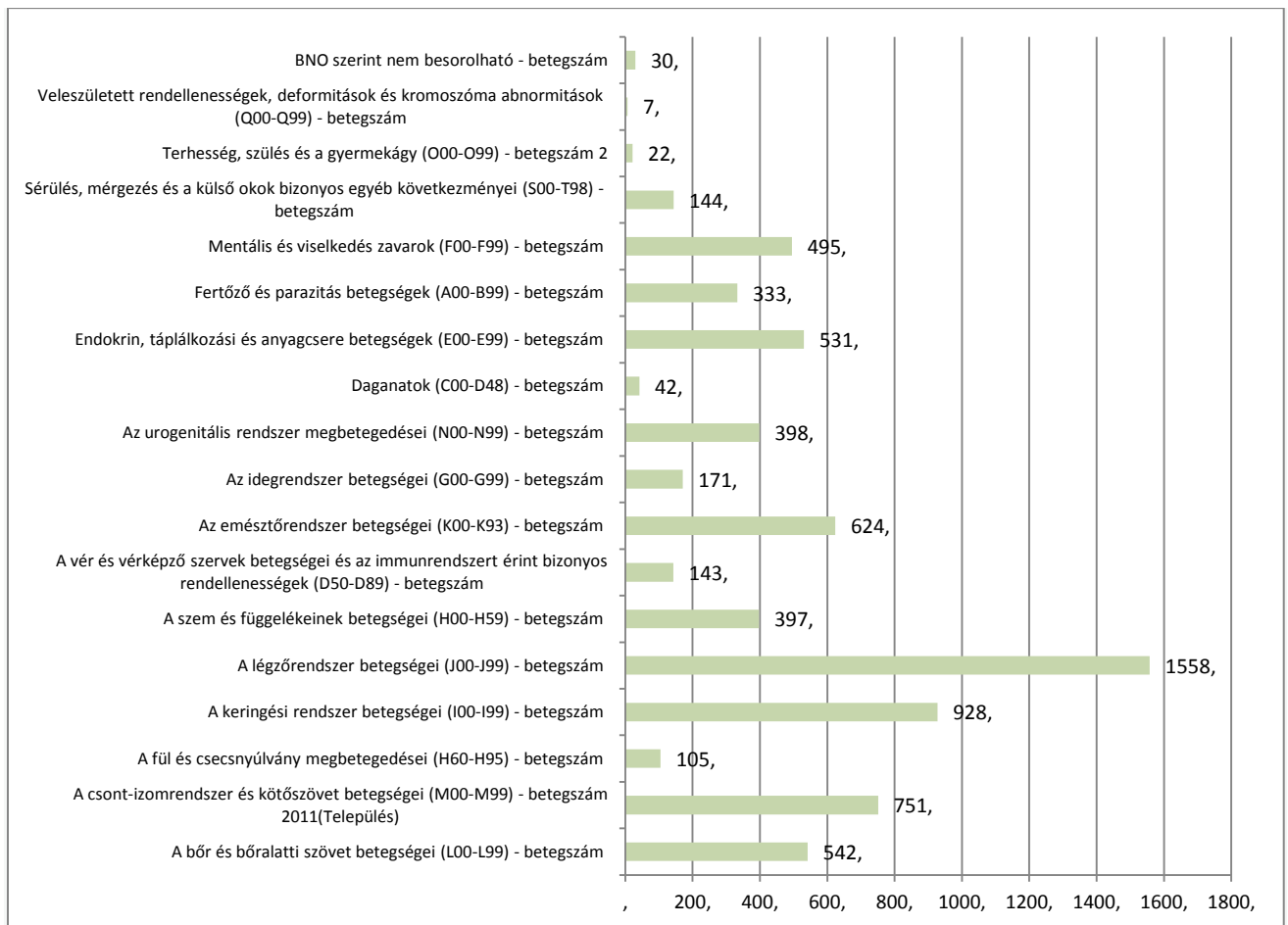

Forrás: TEIR

Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár adatai alapján – a betegek száma az BNO csoportosítás szerint – 2013. évben a leggyakoribb betegszám a légzőrendszer betegségtípusoknál fordult elő (21,6%). Ezt követően a csont- izomrendszer és kötőszövet betegségeihez (10,4%), valamint a keringési rendszer betegségeihez (12,8%) kapcsolódóan a leggyakoribb a betegszám.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

16. ábra: Betegek száma BNO csoportosítás szerint, 2013.

Forrás: TEIR, OEP

1.7.2. Települési identitást erősítő tényezők

1.7.2.1. Történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások

Cigánd város a bodrogi földrajzi és néprajzi tájegységben található. A város lakosságának identitását elsősorban a bodrogi identitás határozza meg. A Bodrogköz egyszerre tekinthető földrajzi és néprajzi tájegységnek. A Bodrogi a Tisza, a Latorca és a Bodrog folyók határolják. A táj felszínének túlnyomó többsége ártér volt, az áradások során a Bodrogköz nagy része áradások idején lár és sártengerré változott. Ezek a folyók meghatározták az itt élö emberek életmódját, hagyományos kultúráját, a megtelepedett népcsoportok ezek között a földrajzi körülmények között alakították ki maguk létformáját. A Bodrogköz egy különösen izolált vidéke Magyarországnak. Ezen a vizek által körbezárt területen egy sajátos néprajzi kultúra jött létre, és az elszigeteltsége hozzájárult annak fennmaradásához. A Bodrogköz nemcsak földrajzilag, kulturálisan, természetföldrajzi szempontból tekinthetőek homogén területi egységnek, de rendelkezik egy önálló társadalmi és történeti identitással is. A bodrogi identitás formálásában fontos szerepet tölt be a térség gazdag néprajzi kultúrája és a földrajzi adottsága.

A Bodrogköz már a fiatal kőkortól lakott volt. A VIII.-X. században szláv népcsoportok lakták ezt a területet. Már igen korán a honfoglaló magyarság kezére került, sőt 950 körül a honfoglalók korai fejedelmi központja itt lehetett, erre utalnak a Karos mellett honfoglalás kori sírok. A XI. században alakultak ki az első falvak a Bodrogköz területén, a vidék a XIII. századára népesült be. A XVII. század végére szilárdult meg a mai településhálózata.

A Bodrogköz történetileg mindig is a Zemplén vármegyéhez tartozott, amelyet Szent István király hozott létre Zemplénvár központtal. A vármegye a XIII. század folyamán formálódott át IV. Béla uralkodása alatt. A XIV. század első évtizedeiben alakult ki Zemplén vármegye területe, amely egészen 1920-ig megőrizte területi kiterjedését és egységét. A Beszkidekből elágazó hegláncok és völgyek, másfelől a Laborcz, a Latorca, a Tisza, a Sajó és a Hernád folyók oly természetes határokat alkottak, amelyek a vármegye területi épségét és összetartozását évszázadokon át megőrizték. Lényeges momentum, hogy ez a vármegye nem esett áldozatául a török dúlásoknak, így településhálózata és épített öröksége átvészelhette a koraújkort. A dualizmus kori közigazgatási átszervezések során 12 járásra osztották fel Zemplén vármegye területét, ebből délkeleti járás a bodrogi járás volt, amelynek 1866-tól állandó székhelye Királyhelmece volt.

A Tisza és a Bodrog szabályozása és a táj vízrendezése a XIX. század második felében zajlott le, a Latorca szabályozása csak 1950-es években. A folyószabályozások jelentősen átfarmálták az itt élö emberek gazdálkodását, korábbi létformáját, társadalmát, műveltségét. A tájat alakító tevékenység hatására megszűnt a vízjárta és ármentes térszínnek közötti különbség. Megnőtt a szántóterületek aránya, a korábbi árterületeket földművelés alá vonták. A folyószabályozás elindította a paraszti polgárosodást és a vidék ellentmondásos modernizációját, amely alapvetően befolyásolta a tradicionális paraszti kultúrát. Sajnálatos, hogy a vízrendezés után művelés alá vont területek a nagybirtokokat gyarapították, rendkívül magas volt az életképtelen törpebirtokokon gazdálkodó zsellérek aránya. Részben ez volt az oka, hogy az 1870-es években tömeges méreteket öltött az emberek Amerikába történő kivándorlása (Zemplén vármegye volt az ország egyik legnagyobb kibocsátója). A Bodrogköz a vízrendezés előtt meglehetősen elzárt terület volt, amelyet még jobban fokozott a mezőgazdaság gyengesége és a közlekedés nehézsége. A vízrendezést követően jelentősen csökkent a Bodrogköz izolációja, amelyet fokozott, hogy a XIX. század utolsó harmadában megépült a Kassa-Ungvár vasútvonal, erre a XX. század elején több kisvasút vonala kapcsolódott rá. Hidak épültek a Bodrogon.

A Bodrogköz számára súlyos problémát eredményezett a trianoni határmegvonás, amely szétszakította, ezt a történetileg egybefüggő területet. A Bodrogköz hirtelen Magyarország és az akkori Csehszlovákia periferiájává vált, az alsó Bodrogköz Magyarországnál maradt, a Felső-

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Bodroγκöz pedig Csehszlovákiához került. Királyhelmeс, Lelesz, Ungvár, mint vonzásközpontja a Bodroγκöznek elestek. Ennek köszönhető, hogy a térség erősen orientálódik ma is a felső-bodroγκözi területek irányába, számos társadalmi és kulturális kapcsolat fűzi egymáshoz ezt a ma határok által szabdalт vidéket.

A Bodroγκöz ma Magyarország leghátrányosabb helyzetű térségei közé tartozik, amely nagyon súlyos társadalmi problémákkal küzd. Ennek a válságrégiónak a kialakulásában számos tényező játszott szerepet, de kétségtelenül mindig is egy igen nehéz helyzetben lévő térség volt. A társadalmi erózió jelei a Bodroγκöz kis falvaiban egyre erősödik. Ebből eredően a közösségfejlesztéseknek különösen fontos szerepe van ezen a területen.

1.7.2.2. Nemzetiségi kötődés

A XVIII.-XIX. században elindult a Bodroγκöz nemzetiségi és vallási összetételének heterogénné válása. A XVIII. században görög katolikus szláv lakosság és zsidó népesség vándorolt be főként a Bodroγκöz felső területeire. Alsó-Bodroγκözben főként Dámóc és Agárdot érintette a szláv lakosság letelepedése. A Bodroγκöz ruszin lakossága fokozatosan elszlávosodott. A cigányság szintén nagy számban volt jelen már a XIX. század végén.

A népszámlálások alkalmával méri a Központi Statisztikai Hivatal a lakosság nemzetiségi hovatartozását. Cigándon a 2001-es népszámlálás alkalmával hat, a 2011-es népszámlálás alkalmával négy nemzetiséget regisztráltak. A cigány nemzetiség aránya a városban a 2011-es népszámlálás szerint közel 15%, a többi nemzetiség aránya elenyésző.

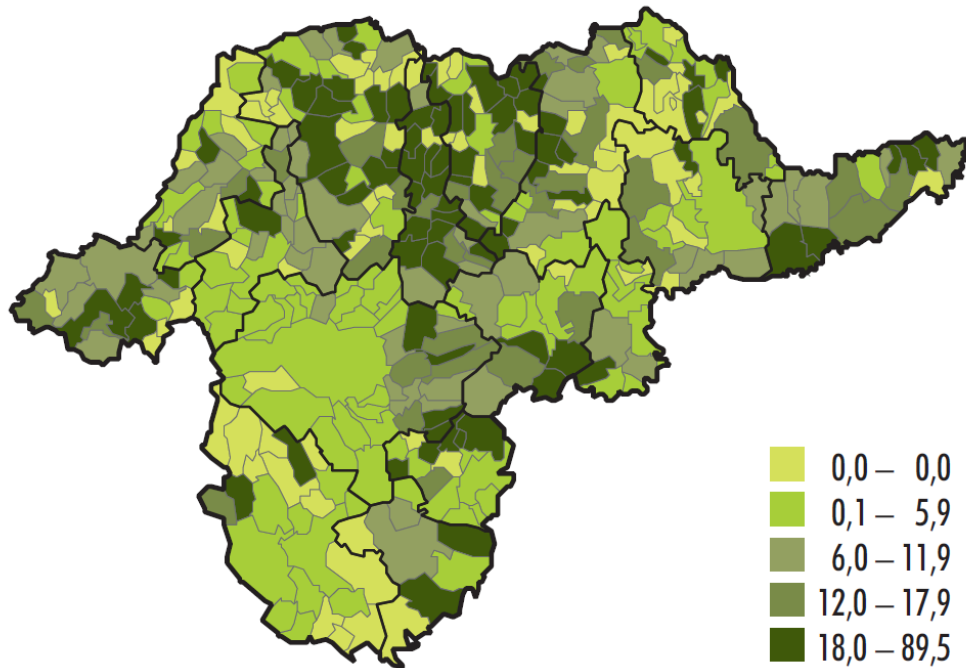
1. táblázat: Cigánd város nemzetiségi megoszlása 2001/2011, fő

	magyar	cigány (romani, beás)	német	román	szlovák	ukrán
2001	3 128	579	1	1	4	0
2011	2 723	443	7	0	0	3

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001/2011

Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén a legnagyobb nemzetiséget a cigányság adja, arányuk elsősorban az aprófalvas, rurális területeken magas. A cigányság aránya a csereháti járásokban, a Cigándi járásban és az Ózdi járásban a legmagasabb.

14. térkép: A roma nemzetiség területi koncentrációja Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

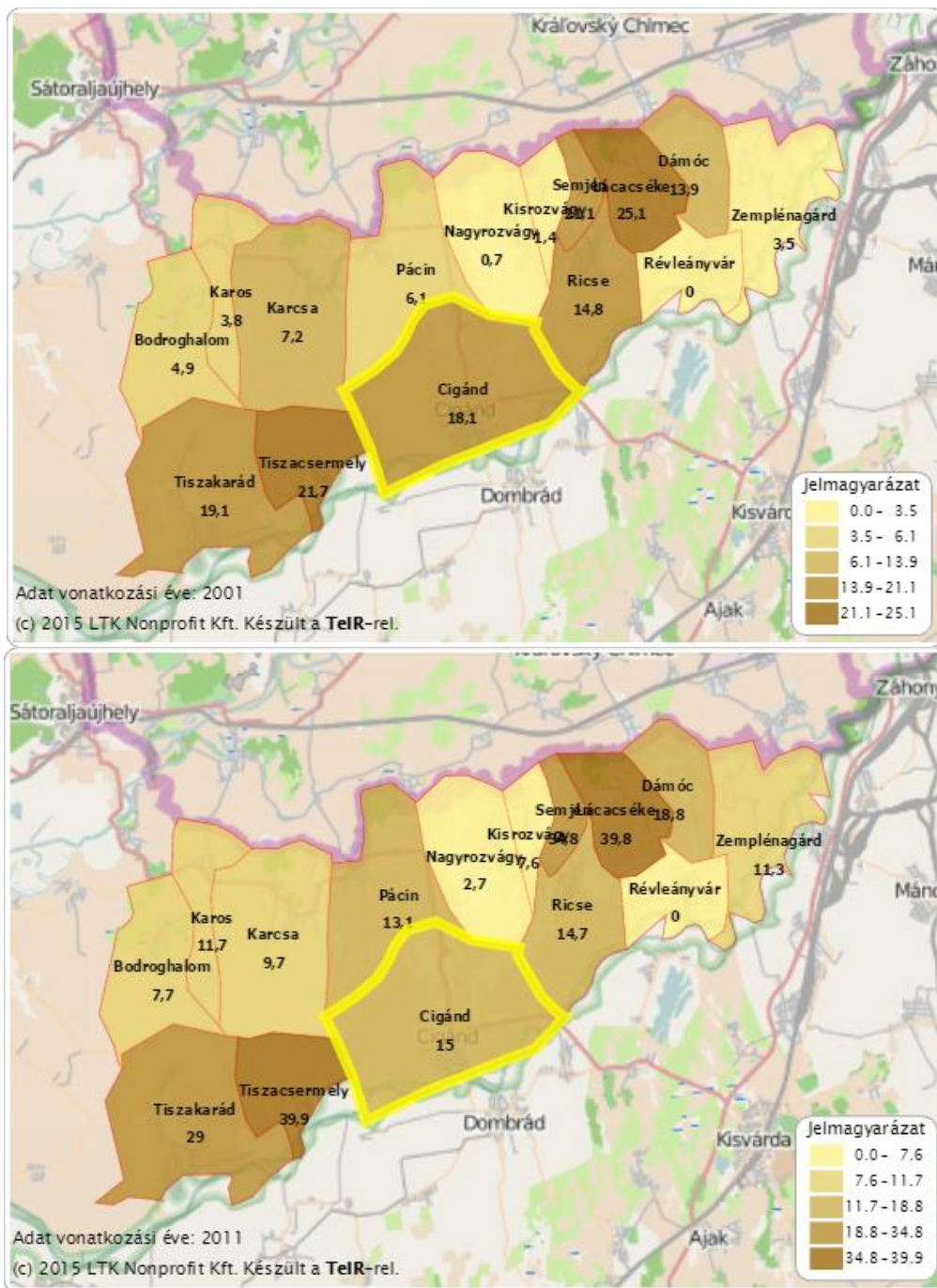

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

A Cigándi járás települései közül a roma népesség aránya a hivatalos statisztikák alapján Lácacséken, Tiszacsermelyben, Semjénben és Tiszakarádon a legmagasabb. Ezeken a településeken 20-25%-ról 35-40%-ra nőtt a roma népesség aránya a 2001. és 2011. évi népszámlálások között. Cigándon a 2001-es népszámláláskor a cigányság aránya 18% volt, a 2011-es adatok alapján 15% (hasonló arányú a roma népesség Ricse, Dámóc településeken). A járás területén 2001-ben még számos településen 3-6% között volt a cigányság aránya (Bodroghalom, Karcsa, Karos, Pácin, Zemplénagárd), azonban 2011-ben már megkétszereződött, megháromszorozódott a számuk. Összességében a roma nemzetiség aránya dinamikusán növekedett a Bodrogi közben az elmúlt tíz évben.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

15. térkép: Roma nemzetiség arányának a cigándi járásban 2001/2011 (%)

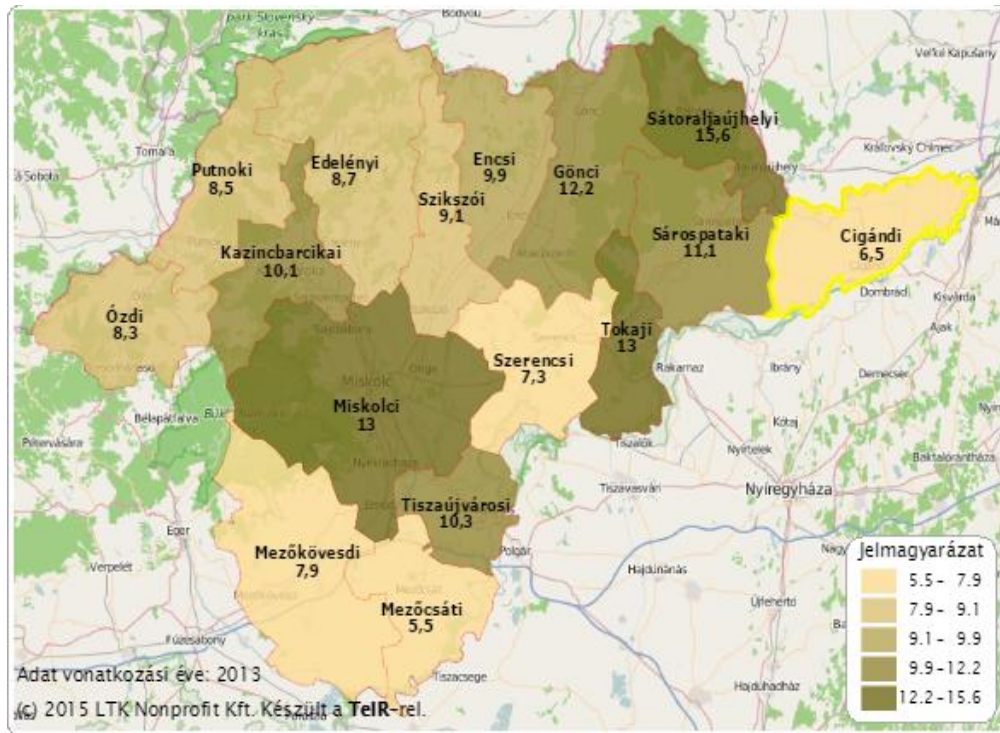
Forrás: TEIR

1.7.2.3. Civil szerveződések

A civil szervezetek aránya Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a Cigándi járásban a legalacsonyabb.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

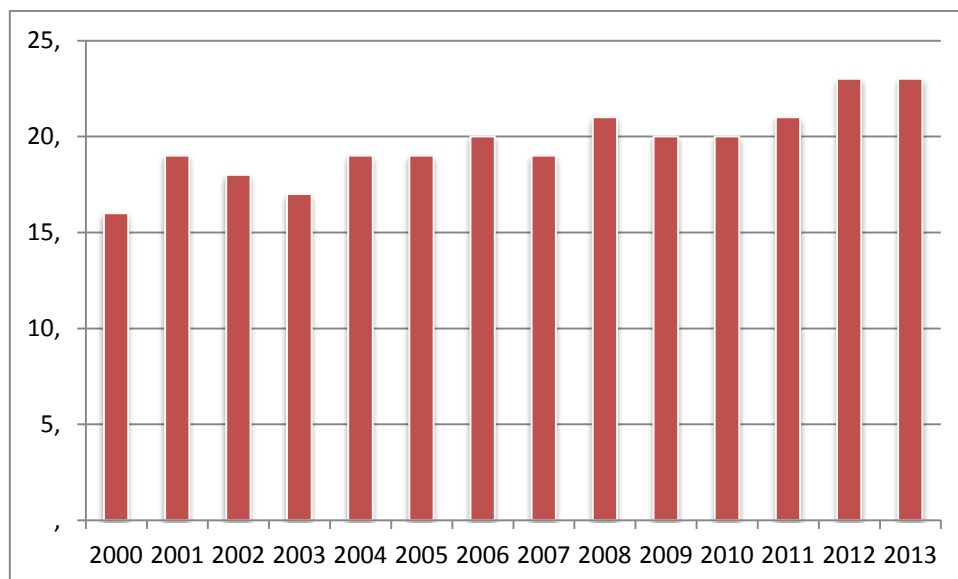
16. térkép: Ezer lakosra jutó regisztrált nonprofit szervezetek száma Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásaiban (db)

Forrás: TEIR

A városban az elmúlt 13 év alatt kis mértékben nőtt a civil szervezetek száma, 2000-ben 16 szervezetet regisztráltak, 2013-ban 23 szervezetet. Alapvetően problémát jelent, hogy alacsony a városban és térségben a civil aktivitás foka, a civil szervezetek ugyanis fontos szerepet játszanak a helyi közösségfejlesztésben.

17. ábra: Nonprofit szervezetek számának alakulása Cigándon 2000-2013 között

Forrás: TEIR

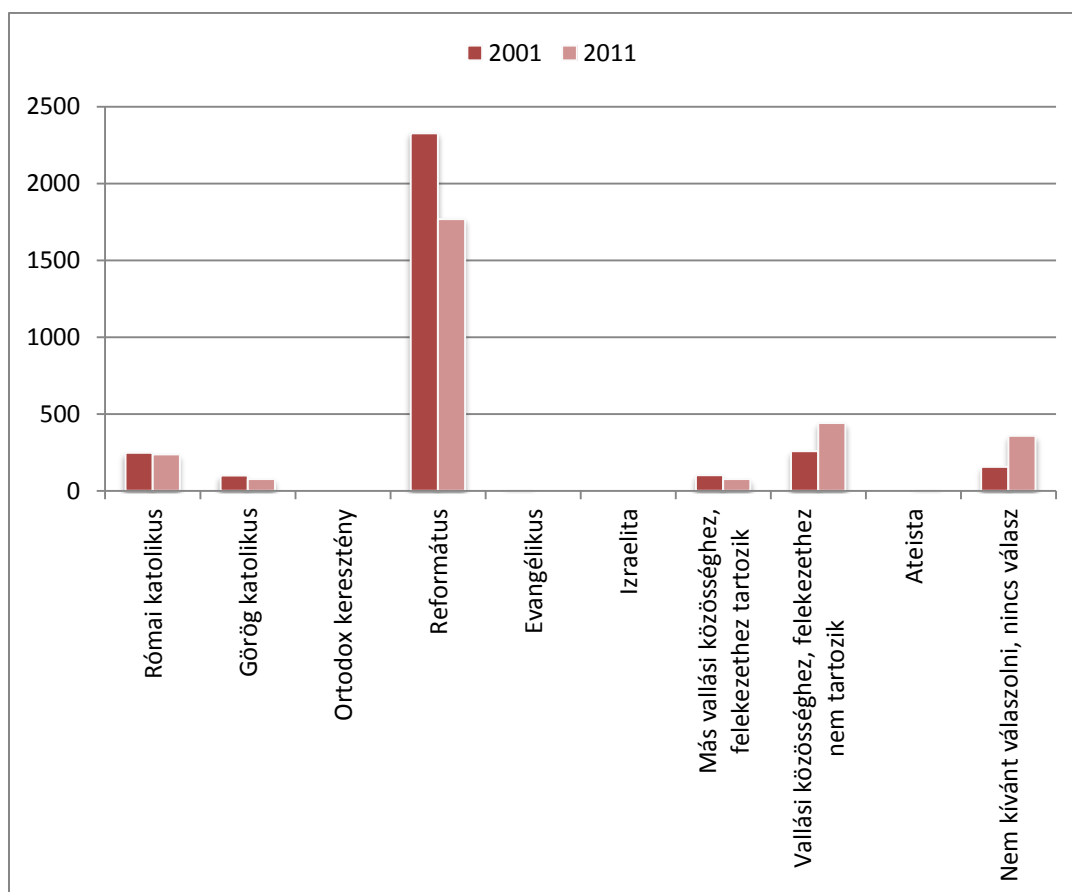
Cigánd Megalapozó Vizsgálat

Cigánd városban nyilvántartott civil szervezetek: 1. „A Bodrogek Tájmuzeumért” Alapítvány 2. A Zemplén Gyermek Táncsoportért Alapítvány 3. Cigánd Babaház Egyesület 4. Bodroeki Tiszamenti Területfejlesztési Önkormányzati Társulás 5. Cigándi Innovációs és Ifjúsági Sportegyesület Kiemelkedően Közhasznú Szervezet 6. II. Rákóczi Vadásztársaság 7. Cigándi Keménycsárdás Hagyományörző Együttműködési Alapítvány 8. Cigándi Majorette és Fúvószeneke Alapítvány 9. Cigándi Nyugdíjas Egyesület 10. Cigándi Óvodásokért Alapítvány 11. Cigándi Tiszavirág Horgász Egyesület 12. Cigánd Élettér Kulturális Egyesület 13. Cigánd Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi Szövetség Cigándi Tagszervezete 14. Örökségünk Népművészetéért Alapítvány 15. Polgárőr Egyesület.

1.7.2.4. Vallási közösségek

Magyarországon a népesség vallási hovatartozását kizárólag a népszámlálások alkalmával mérik fel. Cigándon a református felekezet a meghatározó, a népesség 60%-a a református vallású, 8%-a római katolikus, 3% pedig görög katolikus.

18. ábra: Cigánd város vallási-felekezeti megoszlása 2001/2011, fő

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001/2011

1.8. A település humán infrastruktúrája

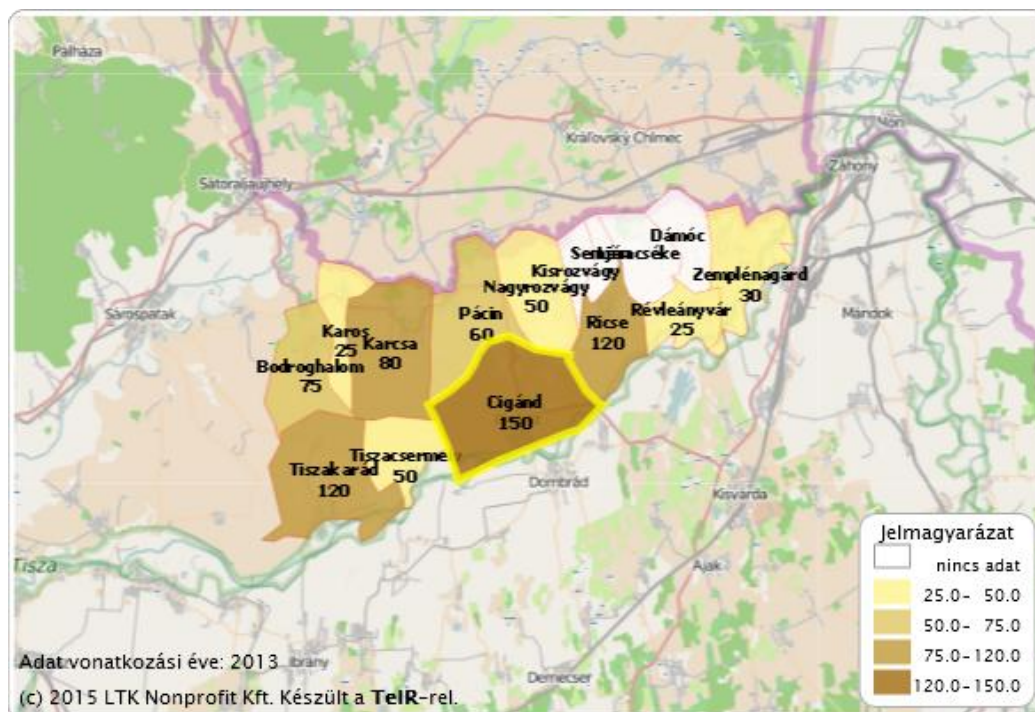
1.8.1. A humán közszolgáltatások

1.8.1.1. Oktatás-nevelési intézményhálózat

Óvodai nevelést biztosító intézmény

Cigándon 1 óvodai nevelést biztosító intézmény működik, 6 csoporttal. 2012. évben a megnövekedett igényekre való tekintettel a meglévő 100 fő férőhely kapacitása bővítésre került, így a rendelkezésre álló férőhelyek száma 150 fő. Várhatóan a 2015. szeptemberétől a kötelező óvodáztatás miatt tovább növekedhet az igény az óvodai ellátás iránt, különösen a környező településekről, – jelenleg is van más településről bejáró gyermek - ahol nem tudják megoldani a problémát. Ezért szükséges lenne további csoportszobák kialakítására az intézményben.

17. térkép: Óvodai férőhelyek száma a Cigándi járás településein (gyógyypedagógiai neveléssel együtt) (fő)

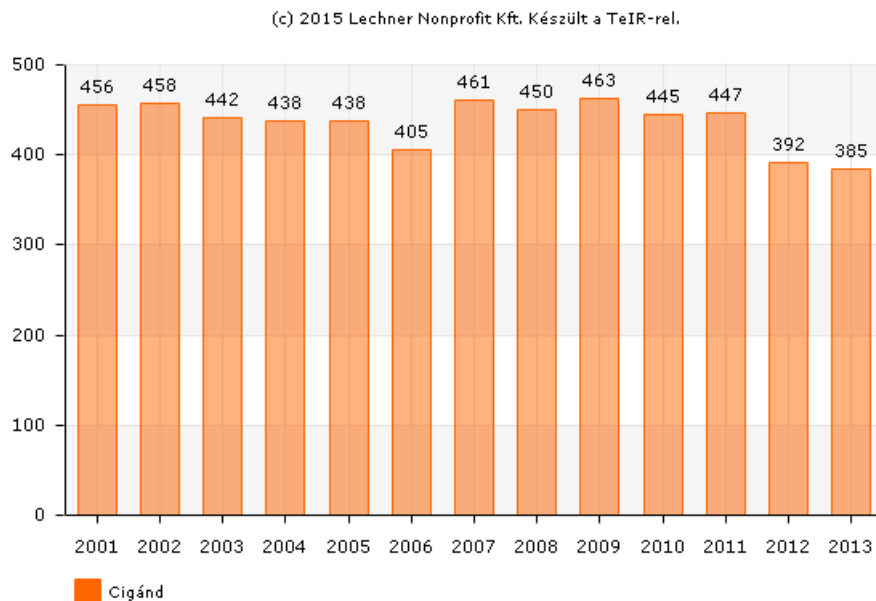
Forrás: TEIR

Általános iskolai feladatellátás

Cigándon az általános iskola 2013. évtől állami fenntartásba került, az önkormányzat az üzemeltetéséért felelős. A Kántor Mihály Általános Iskola – 2013. évi adatok szerint - 21 tantermében 385 tanuló tanult. Bár a tanulók száma kismértékben csökkent az elmúlt években – az iskoláskorú gyermekek számának csökkenése miatt -, ezzel szemben egyre nagyobb igény mutatkozik a környező települések részéről az intézmény iránt. Várhatóan több bodroghalmi településen megszűnhet a jövőben az általános iskolai oktatás, amely tovább növeli az iskola iránti keresletet, melynek eredményeként férőhely hiány jelentkezhet. Jelenleg a járáson belül itt található a legnagyobb tanulói létszámmal működő általános iskola. Az oktatási intézményben kevés a tanterem, illetve a felső tagozat három épületben került elhelyezésre, ami feltétlenül megoldást igényel. Szükség lenne új tantermek, illetve az udvaron a délutáni szabadidő foglalkozások eltöltéséhez egy közösségi tér kialakítására (pl. atlétikai pálya, foci pálya).

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

19. ábra: Általános iskolai tanulók számának alakulása Cigándon (gyógypedagógiai oktatással együtt) 2001-2013 között (fő)

Forrás: TEIR

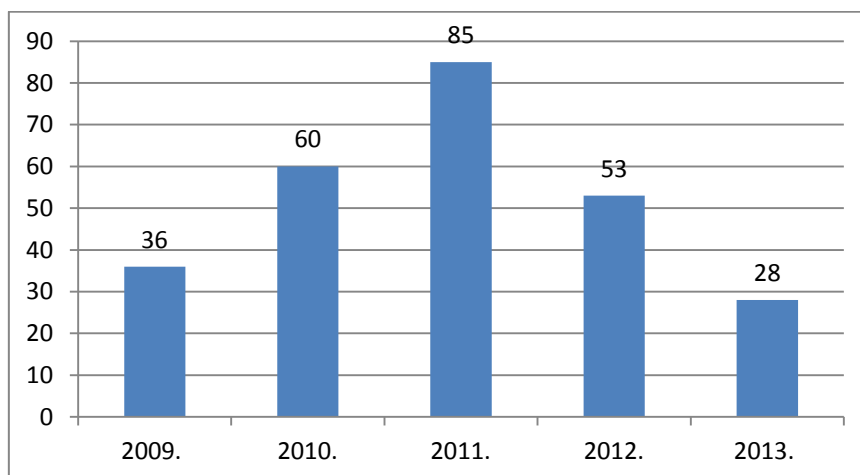
Az általános iskolába Cigánd mellett Révleányvár és Zemplénagárd településekről járnak a gyerekek. A más településekről járó gyermekek aránya 2008. és 2011. között folyamatosan emelkedett, 2012. évben kismértékben csökkent, 2013. évtől viszont ismét emelkedés mutatkozik.

Középiskola

A városban a Kölcsey Ferenc Gimnázium Cigándi Tagintézménye biztosítja 2009. szeptemberétől a középfokú oktatást esti tagozattal. A tagintézmény tanulói a cigándi Általános Iskola épületében, heti két alkalommal, napi 7 órában vesznek részt az oktatáson. A tanulók száma rendkívül ingadozó, 2009. és 2011. között folyamatosan emelkedett, ezt követően csökkenő tendenciát mutat, 2013. évben összesen 28 tanuló vett részt a képzésen. A járáson belül köziskolai oktatást ez az egy intézmény végez.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

20. ábra: Középiskolai (gimnáziumi) tanulók számának alakulása Cigándon 2009-2013 között (esti tagozaton), fő

Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés

A 2007-2013 közötti időszakban a város közoktatási intézményeinek infrastruktúra fejlesztése az Észak-Magyarországi Regionális Operatív Program keretében közel 400 millió forintból valósult meg. Bővült, illetve korszerűsítésre került az általános iskola, az óvoda, ezen kívül energetikai fejlesztés során napelemes rendszer kiépítése is megtörtént az oktatási intézményeknél. A város oktatás-nevelési intézményhálózata sokat fejlődött az elmúlt években.

1.8.1.2. Egészségügyi ellátás

A település lakosságának egészségügyi ellátását a Bodroghközi Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ biztosítja. A „Bodroghköz egészségcentruma” 2012. évben kezdte meg működését, amely hozzájárult a helyi lakosság részére az egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréséhez, illetve térségi szinten is biztosítja a szakrendeléseket. A kistérségi járóbeteg-szakellátó központ 900 millió forintos európai uniós pályázati forrásból valósult meg, amely a legnagyobb humáninfrastruktúra fejlesztése volt a városnak az elmúlt években. A Járóbeteg Szakellátó Központ megnyitása új perspektívát jelent a város életében. Az intézmény keretei között a következő szakrendelések vehetők igénybe: Belgyógyászat, Bőrgyógyászat, Fizioterápia, Fül-orr-gégészet, Gyermekgyógyászat, Gyógymasszázs, Gyógytorna, Ideggyógyászat, Kardiológia, Laboratórium, Nőgyógyászat, Ortopédia, Pszichiátria, Reumatológia, Röntgen, Sebészet, Szemészet, Tüdőgyógyászat, Ultrahang, Urológia. Az intézményben nappali kórház is működik, ahol elsősorban infúziós kezeléseket és gyógyszeresint beállításokat végeznek.

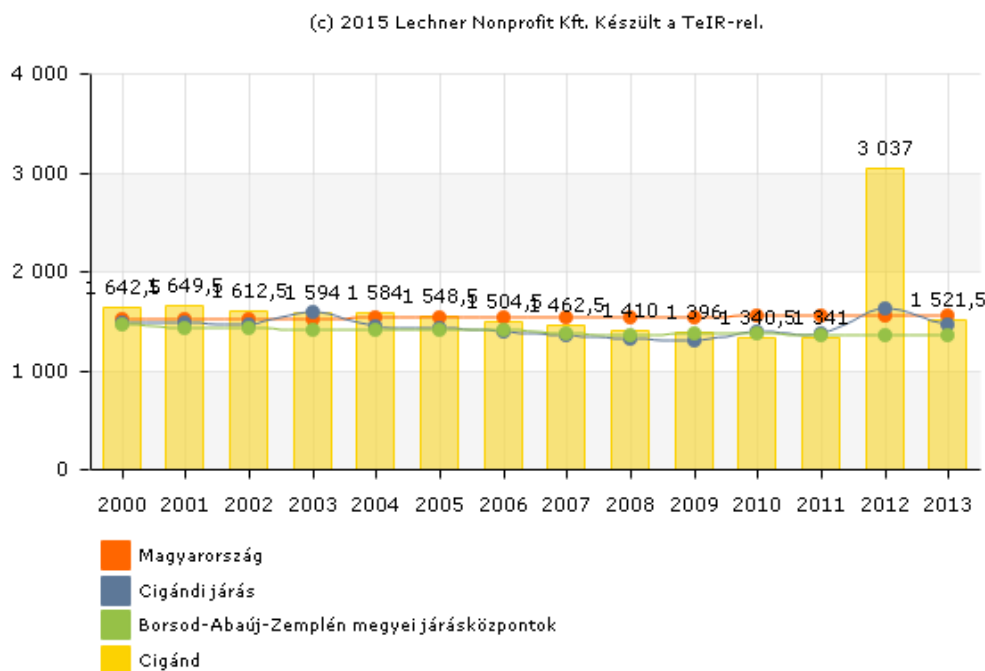
A szakrendelők mellett az egészségügyi központon belül, integráltan biztosított az alapellátás is:

- a háziorvosi (felnőtt és gyermek) ellátás,
- a fogorvos alapellátás,
- a védőnői ellátás,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás,
- valamint itt kapott helyet a gyógyszerész is.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

A védőnői feladatok ellátását 2 fő biztosítja, a felnőttek és gyerekek részére a háziorvosi ellátását szintén 2 szolgáltató biztosítja. Az egy háziorvosra jutó lakosok száma tekintetében 2000-től 2011-ig kismértékű, folyamatos csökkenés mutatkozik, 2012. évben viszont megduplázódott, amely összefüggésben lehet a járóbeteg-szakellátó központ átadásával. 2000. és 2005. között az egy háziorvosra jutó lakosok száma magasabb volt az országos értéknél, 2009-ig a járási viszonylatban is a legmagasabb. 2013. évi adatok szerint 1521,5 fő az egy háziorvosra jutó lakos száma, amely ismételten magasabb a járási értéktől.

21. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)

Forrás: TEIR

1.8.1.3. Szociális ellátás

A településen a Bodrogi Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működik a Szociális Szolgáltató Központ (József A. utca 3.). Az intézmény a következő szociális ellátásokhoz való hozzáférést biztosítja:

- Támogató szolgálat: a fogyatékos személy lakókörnyezetében történő segítése, életvitelének megkönnyítése, a lakáson kívüli szolgáltatások, közsolgáltatások elérésnek segítségével, valamint az önálló életvitelük megtartása mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása. 2013. évi adatok alapján az ellátottak száma 90 fő volt.
- Házi segítségnyújtás: a szolgáltatás keretében az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását, szükségleteinek megfelelően lakásán, lakókörnyezetében biztosítja. A házi gondozó segítséget nyújt ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességének fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosítja. 2013. évben 54 fő vette igénybe a szolgáltatást.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló időskorú vagy fogyatékos személyek részére nyújtott szolgáltatás. Az igénybevétel szempontjából szociálisan rászorult az egyedül élő 65 év feletti személy, az egyedül élő súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, vagy a kétszemélyes háztartásban élő 65 év feletti, illetve súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, ha az egészségi állapota indokolja a szolgáltatás biztosítását. 2013. évi adatok alapján a szolgáltatásban részesülők száma 13 fő volt.
- Szociális étkeztetés: szociális étkeztetés keretében legalább napi egyszeri meleg étkeztetésről kell gondoskodni, azoknak a szociálisan rászoruló személyeknek, akik önmaguknak, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. 2013. évben 93 fő részesült ebben az ellátási formában.
- Családsegítés: a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt rászoruló személyek, családok számára nyújt segítséget. A szolgáltatás igénybevevők száma 2013. évben 299 fő volt.
- Gyermekjóléti szolgálat: a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése. A 2013. évben a gyermekjóléti szolgálat által gondozott kiskorúak száma 114 fő volt.

A Fogyatékkal Élők Nappali Intézménye a Szociális Szolgáltató Központon belül, külön álló szakmai egységként működik a Petőfi S. u. 59. sz. alatt. A szolgáltatás a nagykorú fogyatékkal élő személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére, valamint igény szerinti étkezésre. Az intézmény működési engedélye a Bodrogi közti Kistérség 17 településének közigazgatási területére, 16 férőhelyre szól. Az ellátásban részesülők száma 2013. évben 19 fő volt.

Az idősek nappali ellátása az igénybevevők részére a szociális, egészségi, mentális állapotuk figyelembe vételével napi életritmusnak megfelelő szolgáltatást nyújt. A helyi igényeket figyelembe véve közösségi programokat szervez, valamint helyet biztosít a közösségi szervezésű programoknak. Az idősek nappali ellátásában 2013. évben az engedélyezett férőhelyek száma 50 fő, az igénybevevők száma 71 fő.

A gyermekek napközbeni ellátását a 2013. évtől bölcsőde biztosítja a városban. Az egész járás területén csak Cigándon található bölcsődei feladatellátás. Jelenleg 24 férőhellyel – 100%-os kihasználtsággal – biztosítja a gyerekek ellátását. Várhatóan a közeljövőben a pozitív folyamatok hatására (pl. gyed extra) növekedni fog az igény a bölcsőde iránt, amely az egyetlen intézmény a járáson belül, így férőhelyek hiány jelentkezhet.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Cigánd Város 2013. évben elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programjában megfogalmazott jövőkép szerint a városban:

- a romák hátrányos megkülönböztetés nélkül saját képességeik által meghatározott körülmények között élhetnek;
- mélyszegélyességben élők esélyt kapnak a felemelkedésre;
- kiemelt terület a gyerekek egészséges életkörülmények közötti nevelkedése és oktatása;

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

- az idősök közösségi integrációja;
- nők esetén az alacsonyabb foglalkoztatási ráta megszüntetése és a gyermekvállalás rájuk nézve negatív munkaerő-piaci hatásainak csökkentése;
- a fogyatékkal élők életminőségének javítása és emberi tartásuk megőrzésének elősegítése.

Ennek érdekében a város esélyegyenlőségi programja célcsoportonként fogalmazza meg a szükséges intézkedéseket a következők szerint:

- Gyermekek
 - A gyerekek áldozattá válásának megakadályozása
 - A gyerekek egészséges étkeztetésének biztosítása
- Nők
 - A nők munkaerő piaci helyzetének javítása
 - Esélyegyenlőség információszolgáltatás nőknek
- Mélyszegénységben élők
 - Reintegráció a munka világába
 - Oktatással a szegénység ellen
- Idősek
 - Időskorúak áldozattá válásának megakadályozása
 - Egészségmegőrzés időskorban
- Fogyatékkal élők
 - Akadálymentesítés mindenhova
 - A fogyatékkal élők munkalehetőségeinek fejlesztése

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A Bodroghöz Magyarország leghátrányosabb helyzetű kistérsége. A Bodroghoz több területen akut válságjegyek sújtják, amely a térség sorvadásához, és periférikus helyzetének fokozódásához vezetett. A válságjegyek a demográfiai folyamatokban és a gazdaság területén egyaránt kimutatható. A Bodroghöz foglalkoztatási helyzete a 90-es évek eleje óta rendkívül kedvezőtlen. Nagyon alacsony a gazdasági aktivitási ráta és nagyon magas a munkanélküliség. A termelőszövetkezetek és a melléküzemágak megszűnésével a térségből gyakorlatilag eltűntek a munkahelyek, a gazdasági és foglalkoztatási kapacitások nem épültek újjá. Huszonöt évvel ezelőtt az itt működő termelőszövetkezetek még ezeket foglalkoztattak. A szövetkezet fénykorában ezernél is több embernek adott munkát, ám az addigra nehéz helyzetbe került szövetkezeteket teljesen leépültek. A földek és a felszámolásra ítélt szövetkezetek vagyona kevés ember kezében koncentrálódott, a kárpótlási jegyekkel, valamint a szövetkezeti részjegyekkel az emberek jelentős többsége nem tudott mit kezdeni, így olcsón adták el őket. Ennek az lett az eredménye, hogy a tőkekoncentráció kevés tulajdonos kezében összpontosult és egy egészségtelen birtokszerkezet alakult ki. A kevés dolgozónak is alig fele talál megélhetést a térségben: a bodroghözi munkahelyek száma alig több mint fele volt az itt élő foglalkoztatottakénak. A Bodroghöz kevesebb mint 20 ezer főnyi népesség jelentős része él még ma is a mezőgazdaságból. Az állatállomány jelentősen lecsökkent, a mezőgazdasági termelés dominánsan kis családi gazdaságokban folyik és elsősorban az önellátást szolgálja.

Az ipar rendkívül alulreprezentált a térség gazdaságában, az ipari foglalkoztatottak száma alacsony, a nagy foglalkoztatók hiányoznak a Bodroghöz gazdasági életéből. A tényleges piaci foglalkoztatók közül a legnagyobb szegmenst a varrodák jelentik, annak ellenére, hogy többségük már bezárt. Egyedül a könnyűipar tudott megtelepedni tartósan a térségben, de ma már a varrodákból is csupán néhány maradt meg. A hazai bérek emelkedésével ugyanis az általában külföldi bért munkára épülő ágazat kiszorult Magyarországról. Ennek következtében 2005 környékén Zemplénben is csődbe mentek a cégek, például a sátoraljaújhelyi Herukon Rt., amelynek korábban két üzeme is volt a Bodroghözben, ezzel majdnem egy időben a karcsai Lantos Rt. szintén megszűnt. Emiatt újabb százak váltak munkanélkülivé a régióban. A térség legnagyobb munkaadója ma a község, a helyi önkormányzat fenntartásában működő intézmények.

A Bodroghöz nem tekinthető önálló gazdasági egységnek, jelentős a térségből való ingázás, mind Sárospatak és Sátoraljaújhely irányába, mind a Cigándi átkelőhelyen Kisvárdra felé. 2004-ig a Sátoraljaújhelyi kistérség része volt Bodroghöz, majd 2004 után kiemelték a fejlettebb várost a kistérségből, és jelölték ki Cigándot kistérségi központnak. A térségből az alacsony képzettségű foglalkoztatottnak is több mint a fele más kistérségben dolgozik, sokan Sátoraljaújhelyben és Sárospatakon. A kistérség dél-keleti része, így Cigánd is, Kisvárdra felé gravitál. Bodroghözi térség jó példa arra, hogy a kistérségi lehatárolás egyik (talán legfontosabb) szempontja az volt, hogy a térségbe jutó támogatásokat maximalizálja, és ezzel fel is áldozta azt a lehetőséget, hogy jelentősebb munkaerőpiaci körzetekbe integrálódjon a térség (Bodroghöz kistérségi tükör, igényfelmérés, 2012). Cigánd térségi gazdasági szerepét korlátozza, hogy jelentősebb gazdasági centrumok veszik körbe (Kisvárdra, Sárospatak, Sátoraljaújhely).

Cigánd a Bodroghöz gazdasági centruma, gazdasági jelentősége a Bodroghözre korlátozódik. A városban működnek a Bodroghöz legnagyobb foglalkoztató vállalkozói. A Bodroghözben egyedül Cigándon van olyan üzleti infrastruktúra, amely kiszolgálja a térség vállalkozásfejlesztését és ipartelepítését. Cigánd, mint a térség egyetlen városa, gazdaságilag és társadalmilag dinamizálható központja a Bodroghöznek, a térségi munkamegosztásban központi helyet foglal el. Cigándon található funkciók és intézmények teljes mértékben kistérségi hatáskörűek.

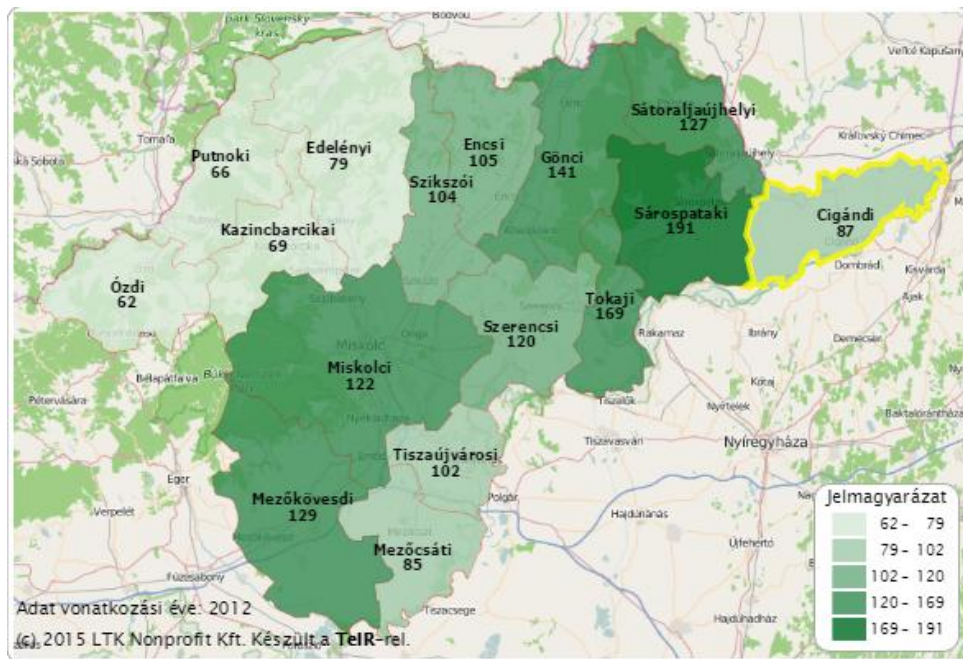
Cigánd Meglapozó Vizsgálat

A térség fejlesztésében a városfejlesztés rendkívül meghatározó, mivel az aprófalvas településszerkezet szolgáltatásihiányosságának oldódását és a gazdaság fejlődését segíti.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A Cigándi járásban 87 az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma, mellyel a 11. a Cigándi járás Borsod-Abaúj-Zemplén megye 16 járása közül.

18. térkép: ezer lakosra jutó regisztrált gazdasági szervezetek száma Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásaiban, 2012

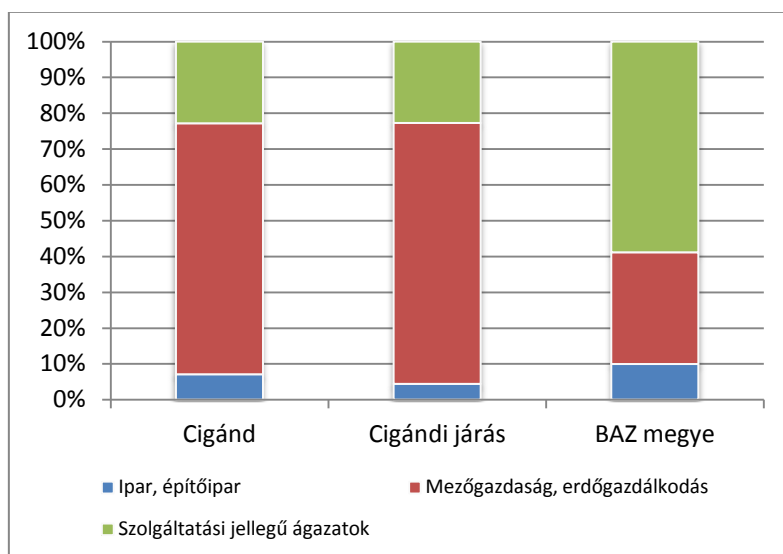

Forrás: TEIR

Összevont nemzetgazdasági ágak szerint Cigándon a mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban tevékenykedő vállalkozások dominálnak, ugyanis a regisztrált vállalkozások közel 70%-a ebbe az ágazatba tartozik, ez jóval meghaladja a megyei átlagot. A járásban még magasabb a mezőgazdaságban működő vállalkozások száma. A vállalkozások 23%-a a szolgáltatási jellegű és 7%-a az ipar, építőiparban dolgozik. Az iparban működő vállalkozások aránya Cigándon alacsonyabb a megyei átlagnál. A szolgáltató szektorban működő vállalkozások aránya megegyezik a járási átlaggal és jóval alacsonyabb a megyei átlagnál.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

22. ábra: Regisztrált vállalkozások megoszlása Cigándon összevont nemzetgazdasági ágak szerint, 2013

Forrás: TEIR

Cigánd esetében kétségtelenül igen jelentős a mezőgazdaság foglalkoztató szerepe, a foglalkoztatottak közel 15%-a dolgozik ezen a területen, amely jóval magasabb a megyei átlagnál (4%). A mezőgazdaság foglalkoztató szerepe a városok esetében ennél alacsonyabb, ebből is érzékelhető, hogy a Bodrogek egy erőteljesen vidékies térség. Az ipar foglalkoztató szerepe azonban jóval alacsonyabb a megyei átlagnál (32%), a foglalkoztatottak mindössze 22%-a dolgozik ezen a területen. A szolgáltatások területén foglalkoztatottak aránya (63%) hasonló a megyei átlaghoz (64%).

A vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint szintén a mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat dominanciáját mutatja. Összesen 169 db vállalkozás működik Cigándon ebben az ágazatban, amely kimagasló a többi területre képest. Települési szinten az ingatlanügyekben, az építőiparban és a kereskedelem/gépjármű javítás területén működnek még jelentősebb számú vállalkozások.

2. táblázat: Regisztrált vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint Cigándon, 2013

Nemzetgazdasági ág megnevezése	Vállalkozások száma	Nemzetgazdasági ág megnevezése	Vállalkozások száma
építőipar	11	művészet, szórakoztatás, szabadidő	4
feldolgozóipar	6	pénzügyi, biztosítási tevékenység	1
mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	169	szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	5
bányászat, kőfejtés	0	szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	5
villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0	szállítás, raktározás	3
vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmérséklés	0	adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	1
egyéb tevékenység	0	egyéb szolgáltatás	3
humán-egészségügyi, szociális ellátás	2	információ, kommunikáció	3

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

kereskedelem, gépjárműjavítás	10	ingatlanügyletek	13
közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	0	oktatás	5

Forrás: TEIR

Mezőgazdaság

A Bodroghözben jelentős hagyománya van a mezőgazdasági termelésnek, annak ellenére, hogy a Bodroghözben a mezőgazdaságnak sem a természeti, sem a szerkezeti (földbirtok, tulajdonosi) adottságai nem jók, a termelékenység alacsony. A háztáji gazdálkodásnak és gyümölcsstermesztésének vannak a legerősebb hagyományai. Egy 2005-ben elvégzett felmérés a gazdálkodók körében rámutatott, hogy a kisebb birtokok (40-50 ha alatti) nem képesek a környék alacsony napszám költségét sem kitermelni, ez jelzi a Bodroghöz mezőgazdasági vállalkozásainak alacsony tőkeellátottságát (Bodroghöz kistérségi tükör, igényfelmérés, 2012).

A mezőgazdasági termelést jelentősen befolyásoló tényező, hogy a térség túlnyomó többségére jellemző belvíz valamint állandó veszélyt jelentenek az itt előforduló árvizek. A térség számára az árvízvédelem egyik legfontosabb kihívás, és az árvízvédelem összekapcsolása a tájvédelemmel, és a mezőgazdaság érdekeivel egyfajta kitörési pont lehetett volna – ennek elmaradása ugyanakkor a hatékony mezőgazdasági termelés megerősítését hátráltatta.

A Bodroghözben kedvező feltételei vannak a gyümölcsstelepítésnek, amelyet a jelenleg is működő gyümölcsklasster is alátámaszt. A hagyományoknak megfelelően az elmúlt években korszerű alma- és körte ültetvényeket telepítettek, folyamatban van a hagyományos ültetvények leváltása is. A bogysgyümölcs termesztés ugyancsak jelentős a térségben. A helyi ökonómia élénkítéséhez a kertészeti ágazatok fejlesztése indokoltabb, ugyanis ezeknek az ágazatoknak jelentős kézi munkaerő igénye, szemben a gépesített szántóföldi növénytermesztéssel. A kertészeti ágazatok hozzájárulnak a foglalkoztatás bővítéséhez, így munkalehetőséget kínálnak a helyi lakosságnak.

A talaj átlagos aranykorona értéke 19 AK, ami szántóföldi növénytermesztéshez nem versenyképes, azonban állattenyésztési céloknak megfelel. A térség a nedves réti és réti típusos talajaival, legelőivel ideális adottságot jelent a külterületi extenzív, legeltetési állattartáshoz. A szarvasmarha állomány az elmúlt húsz év alatt az ötödére, a juhállomány a tizedére esett vissza helyi szinten. A sertésenyésztés és tejhasznú kecsketartás, borjú nevelés gazdasági szerepe nem számottevő. A természetes, és mesterséges folyami és állóvízi, tavi halászat – térségi, történelmi, gazdasági - szerepe teljesen eltűnt, ami nagy baj, mivel a térség jelentős vízkészletekkel rendelkezik és a piaci tendenciák, hazai adottságok alátámasztják a halgazdaságok iránti növekvő igényt.

A Bodroghözben a mezőgazdaság mozgástere a tömbösített szántóföldi növénytermesztésre szűkült, ahol meghatározó és jelentős arányú foglalkoztatás nem valósulhat meg. A Bodroghöz területei azonban csak részben alkalmasak a szántóföldi növénytermesztésre. A Bodroghöz szántóterületeinek nagy többségén a termesztendő növények kiválasztása, az agroökológiai igények és adottságok összehangolása a növénytermesztés sikerét alapvetően befolyásolja, mivel ezen területeken csak egyes, meghatározott növények termesztethetők sikeresen. A terület kis része (kevesebb, mint 3%-a) nyújt csak olyan kedvező körülményeket, ahol lehetőség nyílik sokféle, eltérő ökológiai igényű szántóföldi növények termesztésére, vagyis a változó piaci igényeket rugalmasan követő növényi struktúra kialakítására csak ezeken a helyeken van mód. Tehát jelenleg egy olyan agrárágazat erősödött meg, amelynek jelentőségét sem a táj adottságai, sem a foglalkoztatási igény nem támaszt alá (Erdei, Héja, Csikány, 2009). Összességében a gazdálkodási formák közül leginkább az extenzív

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

juh- és szarvasmarhatartásnak, illetve gyümölcsstermelésnek lennének kedvezőbb feltételei, ennek ellenére a szántóföldi növénytermesztés a jellegadó.

Mindenképpen pozitív folyamatnak kell értékelnünk, hogy Cigándon több olyan fejlesztés valósult meg 2013-2015 között, amely a mezőgazdasági adottságok hatékonyabb kiaknázását segítheti a szociális gazdaság keretében. Erről részletesebben a későbbiekben lesz szó.

Ipar

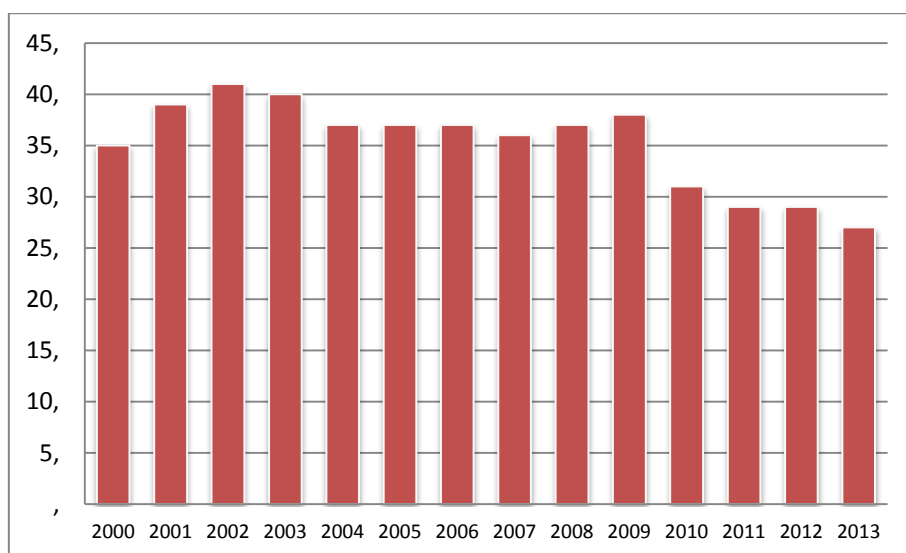
Borsod-Abaúj-Zemplén megye alapvetően ipari jellege a Bodroghözben nem érzékelhető. A bodroghözi falvak legnagyobb foglalkoztatói a varrodák voltak, amelyek elvesztették versenyképességüket, az alacsony munkabérek miatt, így sorra zárták be őket (Bodroghalom, Cigánd, Tiszakarád). A jellegadó ipari ágazat a ruházati ipar, amely versenyképessége kizárólag az alacsony munkabérben rejlik. A távol-keleti verseny, illetve a minimálbér emelések miatt ezek pozíciója is rendkívül bizonytalan. Az ipart tekintve Bodroghöz nehéz helyzetben van, nem jönnek a térségbe a vállalkozók, valamint az itteni lakosság sem vállalkozik, mivel nem rendelkeznek a vállalkozás beindításához szükséges pénzügyi és egyéb forrásokkal.

A Bodroghözben az iparban a vállalkozások igen alacsony részaránya működik, emellett a térségben az ipar foglalkoztató szerepe is alacsony. Hiányoznak a nagyobb ipari termelő vállalatok. Egyedül a könnyűipar és az építőipar tekinthető jelentősebb foglalkoztatónak. A Bodroghöz soha nem tartozott az iparosított területek közé, a térség mindig is tradicionális mezőgazdasági kultúra jellemezte. Az ipart kiszolgáló üzleti infrastruktúra fejletlen a Bodroghözben.

Szolgáltatások

A Bodroghözben elsősorban a helyi lakosságot kiszolgáló kiskereskedelmi szolgáltatások működnek, melyeknek nagy része kényszervállalkozó. A legtöbb lakossági közszolgáltatás a Bodroghözi települések közül Cigándon működik. A kiskereskedelmi egységek a gazdasági válságig stagnáló tendenciát mutatott, 2009 óta azonban erőteljes a csökkenés körükben.

23. ábra: Kiskereskedelmi egységek alakulása Cigándon 2000-2013

Forrás: TEIR

Turizmus

Az Észak-kelet magyarországi határmenti perifériális területekről általánosságban elmondható, hogy kiemelt történeti, kulturális és természeti értéket hordoznak magukon. Erős párhuzamok vonhatóak Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Szatmár és Beregi része, valamint a Bodrogek között ebben a tekintetben. Ezek a területek sohasem tartoztak a gazdasági centrumokhoz. A történetileg is jellemző szegénység, gazdasági pangás, az intenzív iparosítás hiánya lehetővé tette, hogy konzerválódjanak ezeknek a területeknek a történelmi és természeti értékek egyaránt. Jellemző ezeken a vidékeken a középkori templomok magas koncentrációja, amely részben azzal magyarázható, hogy a helyi falusi közösségeknek nem volt akkora vagyonuk, hogy a régi templom helyén új, nagyobb templomokat építsenek. Jellemző továbbá az épségben maradt régészeti leletek gazdagsága. Jó példa erre a Karoson feltárt honfoglalás kori temető, amely az egyik leggazdagabb leletállománnyal bír. Lényeges még egy történeti, földrajzi momentum. A Bodrogek, csakúgy, mint szatmári vagy beregi térség egy vizek által körbezárt terület, ahol a belvizek, árvizek mindennaposak voltak. A víz örök veszélyt jelentett és jelent ma is. A sötét századokban a lápok világa azonban menedéket nyújtott a támadó hordákkal, idegen kultúrákkal szemben. A török hadigépezet iga alá hajtotta az Alföld túlnyomó többségét. Az Alföldnek azonban az északi része megmenekült ettől, amely részben a vízrajzi viszonyoknak köszönhető. A török mindent letarolt, az Alföld elvesztette középkori épített örökségét. Az épített örökség mellett ezeken a területen konzerválódott a szellemi örökség is, erőteljesen tovább éltek a népi hagyományok.

A Bodrogek egy különösen izolált vidéke Magyarországnak. Ezen a vizek által körbezárt területen egy sajátos néprajzi kultúra jött létre. Ennek fennmaradása az elszigeteltségnek köszönhető. A néprajzkutatóknak és a régészeknek ezért olyan értékes ez a terület. A néprajzi és kulturális kincsek konzerválódása jó alapot ad a térségben a kutatásokhoz, amely lehetővé teszi bizonyos archaikus korok megismerését.

A néprajzi tájegységek nemcsak földrajzilag, kulturálisan, természetföldrajzi szempontból tekinthetők homogén területi egységeknek, de rendelkeznek egy önálló társadalmi és történeti identitással. Számos turisztikai kutatás igazolja, hogy ezeken túlmenően turisztikai kínálatuk is homogénnek tekinthető, amely lehetővé teszi, hogy a néprajzi tájegységeket önálló turisztikai desztinációnak tekintsük.

A Bodrogek rendelkezik egy markáns kulturális és természeti potenciállal. Cigánd esetében a turizmus kizárólag Bodroeki kontextusban értelmezhető, mivel a város attrakcióhiányos, de a vonzáskörzetével együtt jelentős vonzerővel rendelkezik. A Bodrogek főbb attrakciói:

Karos - Honfoglalás kori temető és látogató centrum

Az 1986-90 között folytatott régészeti ásatások során Karos község határában került elő a Kárpát-medence jelenleg leggazdagabb három honfoglalás kori temetője. Az ott eltemettek egy része még a Kárpátoktól keletre eső szállásokon született, részese volt a honfoglalás nagy művének, s a 10. század sorsfordító eseményeinek is. Az ott eltemettek között volt egy rendkívül gazdag férfi is. A sírban nyugvó előkelő minden bizonnyal a 10. század első felében uralkodó magyar nagyfejedelmek belső embere, katonai kíséretének egyik vezetője, s a mellette talált pénzek tanúsága szerint kalandozó hadjáratok egyik irányítója lehetett. Mellette temették el családtagjait, kísérő harcosait és a szállásán élt házi szolgákat is. A leletek - s a környék más hasonló temetői - arról tanúskodnak, hogy a környéken, a Felső-Tisza-vidéken helyezkedett el a 10. század első felében a magyar nagyfejedelmek hatalmi központja. Ennek a gazdag leletanyagának a bemutatására egy látogatócentrum épült, amely kétségkívül a térség legnagyobb turisztikai beruházása volt.

Pácin - Bodrogi múzeum

A Pácin kastély a Bodrogi legjelentősebb kulturális öröksége. A múzeumnak helyet adó kastély Magyarország egyik legnagyobb reneszánsz kori kastélya. Története évszázadokra nyúlik vissza. A 14. században a tokaji vár tartozéka, a török hódoltság után a Serédi, majd az Alaghy család tulajdona. Birtokjogát 1571-ben a Mágóczy család szerezte meg, a jelenleg is látható kastélyt 1560-1581 között építették. A hajdani fényében pompázó kastély egyik fő nevezetessége a Bodrogi. Teljes képét adja a tájegység népművészetének, népi kultúrájának. **A kastély kiállításainak korszerűsítése az elmúlt években zajlott le.**

Karcsa – református templom

A Karcsai református templom Magyarország egyik legértékesebb és leghíresebb román kori rotunda temploma (az egész országban csak néhány van belőle). A templom két részből áll. Először a szentély épült meg téglából, amely kívülről kerek, belülről hatszögletes középterű hat boltozott félköríves fülkével, egyedülálló, s különbözik a többi magyarországi rotundától. A belső fülkét elválasztópillérek felett hatszögű kupoladob, laterna volt. A rotundának az átmérője 8m, fülkéinek mélysége 1-1,5m között változik. Építése a XI. sz. végére a XII. sz. elejére tehető.

Tisza, természeti táj

A térség és a település a természeti adottságoknak köszönhetően számos természeti értékkel rendelkezik (ritka növény és állatfajok, Tisza folyó). A Bodrogi az érintetlen természeti környezete teszi egyedülállóvá. A természetes vízi, falusi turizmus területén jelentős értékek vannak, amelyek kihasználását a víztározó építése pozitívan befolyásolhatja a megfelelő önkormányzati, vállalkozói szándék és szakmai koncepció együttes érvényesülése esetében.

Cigánd - Bodrogi Múzeumporta

Ez a Bodrogi egyetlen néprajzi tájmúzeuma, amely a Bodrogi kulturális, néprajzi, történeti értékeit reprezentálja. A Falumúzeum épülete a húszas évek paraszti polgárosodási folyamatába bekapcsolódó falut eleveníti meg, jelenleg négy helyiség látogatható: két enteriőr – a tisztaszoba és a pitvar – és két kiállító helyiségben szöttek és helytörténeti kiállítás található. Az épület hátsó részében (szín és istálló) foglalkoztató teret alakítottak ki, „szövőház” funkcióval. A Múzeumporta kiemelt szerepet tölt be a város hagyományainak ápolásában, őrzésében.

Cigánd - Tisza-parti pihenőpark

A város közelében a Tisza főnyes, homokos partja kiváló, veszélytelen fürdőhely. Kedvelt üdülőhely a kerékpáros, a sátras turistáknak és a horgászoknak is.

Vadászturizmus, horgászturizmus

A Bodrogi gazdag állatvilága (kis- és nagyvadak egyaránt élnek itt) vonzó a turisták számára. A települések vadásztársaságai foglalkoznak vadásztatással. A Tisza ezen szakasza kedvelt horgász hely.

Aktív turisztikai potenciálok

Cigándot érinti az országos kéktúra útvonala. Az Országos Kéktúra igen jelentős fejlődésen ment át az utóbbi években, a jövőben számítani lehet a túrázók számának növekedésére. Másrészt a Bodrogi a Felső-Tisza vidék és a Zemplén közötti tranzit térség. Mindkét terület jelentős kerékpáros turisztikai centrumnak számít. Sátorlajújhely-Sárospatak-Tokaj mentén fut végig a 11. számú Eurovelo egy szakasza.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

A Felső-Tisza-vidéken lényegében Záhony-Csenger között szintén összefüggő kerékpárút hálózat jött létre. A két nagy kerékpáros desztináció összekötését éppen a Bodrogtörzs biztosíthatja, mivel más nyomvonalak esetében jelentős közúti forgalommal kell számolni. A Bodrogtörzsben is épültek kerékpáros infrastruktúrák (az árapasztó tározó körül és Tisza töltésén épületek ki elsősorban kerékpárutak), azonban a meglévő hálózatok bővítése indokolt, amely segítheti a térség idegenforgalmi integrációját.

Összességében a Bodrogtörzs kifejezetten gazdag kulturális és természeti örökségekben, a kulturális vonzerők igen változatos képet mutatnak. Mint látható Cigándon két turisztikai attrakció található, az alábbi táblázatban összesítjük a cigándi vonzerők keresleti tendenciáinak alakulását.

3. táblázat: Cigándi vonzerők látogatottságának alakulása 2012-2014

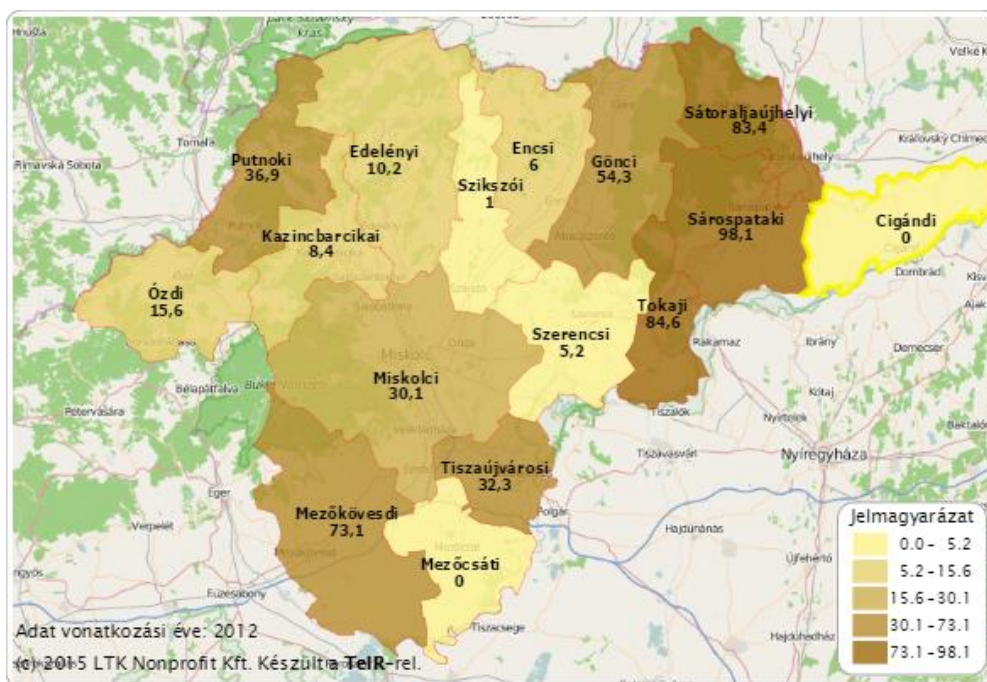
Attrakció	2012	2013	2014	Adatforrás
Cigándi Falumúzeum	12 490	10 284	5 940 ¹	Cigándi Falumúzeum statisztikai jelentés
Tisza-parti Pihenőpark	4000	4000	4000	Önkormányzati adatszolgáltatás

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Cigándon a KSH adatai alapján a 2000-2013 közötti időszakban a 2007-es év kivételével nem volt vendégforgalom, valamint férőhelyek is csak 2006. évtől állnak rendelkezésre. Ezekből kifolyólag a turisztikai kereslet-kínálat elemzést csak a járás egészére célszerű elvégezni.

A megyében két olyan járás van, amely egyáltalán nem rendelkezik kereskedelmi férőhellyel és ebből kifolyólag kereskedelmi vendégforgalommal, ebből az egyik a Cigándi járás.

19. térkép: 1000 lakosra jutó kereskedelmi férőhelyek száma Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásaiban, 2012

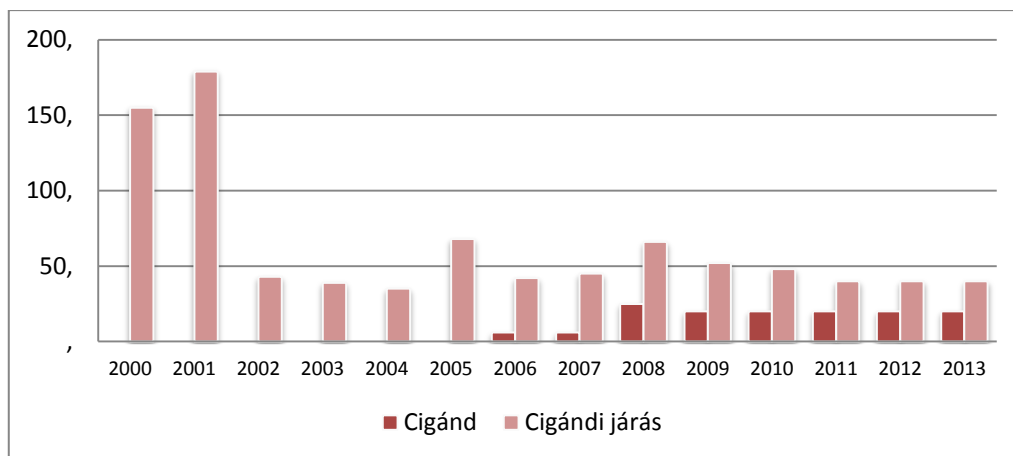
Forrás: TEIR

¹ Megjegyzés: A Falumúzeum 2014. év nagy részében felújítás miatt zárva tartott, ezért alacsony a látogatottak száma.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

A település magán szállásadás férőhelyeinek száma az elmúlt években megsokszorozódott. Az első férőhelyek a KSH adatai alapján 2006-ban jelentek meg a településen, összesen 6 db. Ez az érték 2008-ban elérte a 25 db-ot, majd 2009-ben lecsökkent 20 db-ra és azóta stagnál. A Cigándi járás a vizsgált időszak elején, 2000-ben és 2001-ben még rendelkezett kereskedelmi szálláshelyekkel, azonban ezek 2002-re megszűntek. Ezt jól szemlélteti a következő ábra, amelyen látszik, hogy ezek megszűnése milyen jelentős férőhelyszám csökkenést eredményezett. A magán szállásadás férőhelyeinek száma a vizsgált időszakban 30 és 60 között ingadozott, mely 2011 óta 40 db-nál stagnál. Elmondható, hogy a járás magán férőhelyeinek 50%-a található Cigánd településén.

24. ábra: Férőhelyek számának alakulása 2000-2013

Forrás: TEIR

A Cigándi járásban eltöltött vendégéjszakák számában jelentős visszaesés és ingadozás figyelhető meg 2000 és 2013 között. Míg az ezredforduló éveiben 3310 és 2836 vendégéjszakát töltöttek el a járásban, addig ez az érték 2013-ban csupán 138 volt. Az adatokból jól látszik, hogy a vendégforgalom jelentős meghatározó részét a belföldi turisták adták és adják a mai napig. A külföldiek aránya elhanyagolható mértékű és jelenlétük is csak azokban az években figyelhető meg amikor működött kereskedelmi szálláshely a járásban. Jól látható, hogy 2006 óta a járás teljes vendég forgalmát a belföldiek által a magán szállásadásban eltöltött éjszakák teszik ki. Jelentős ingadozások figyelhetők meg évről évre.

25. ábra: Cigándi járás vendégéjszakáinak alakulása 2000-2013

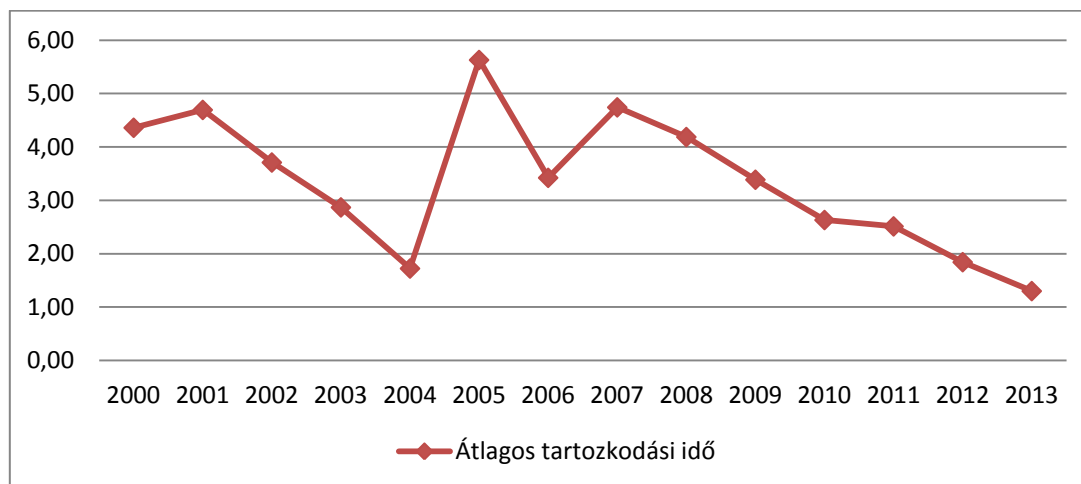
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kereskedelmi	Külföldi	167	185	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Belföldi	2955	2319	0	373	0	1456	0	0	0	0	0	0	0	0
	Összes	3122	2504	0	384	0	1456	0	0	0	0	0	0	0	0
Magán	Külföldi	7	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
	Belföldi	181	332	395	253	257	554	380	516	134	437	237	455	118	138
	Összes	188	332	397	253	257	554	380	517	134	437	237	455	118	138
Összesen		3310	2836	397	637	257	2010	380	517	134	437	237	455	118	138

Forrás: TEIR

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

A járásban a vendégek által átlagosan eltöltött napok száma, rendkívüli csökkenést mutat. Míg a 2000-es évek elején átlagosan 4-4,5 napot töltöttek el a vendégek, 2013-ra az átlag érték közel 1-re csökkent. Bár az évek alatt megfigyelhetők jelentős ingadozások, kiemelve a 2004-es és 2005-ös éveket, összességében a csökkenés figyelhető meg. Minden évben átlagosan 0,5 nappal csökkent a járásban a vendégek által eltöltött napok száma.

26. ábra: Átlagos tartózkodási idő a Cigándi járásban 2000-2013

Forrás: TEIR

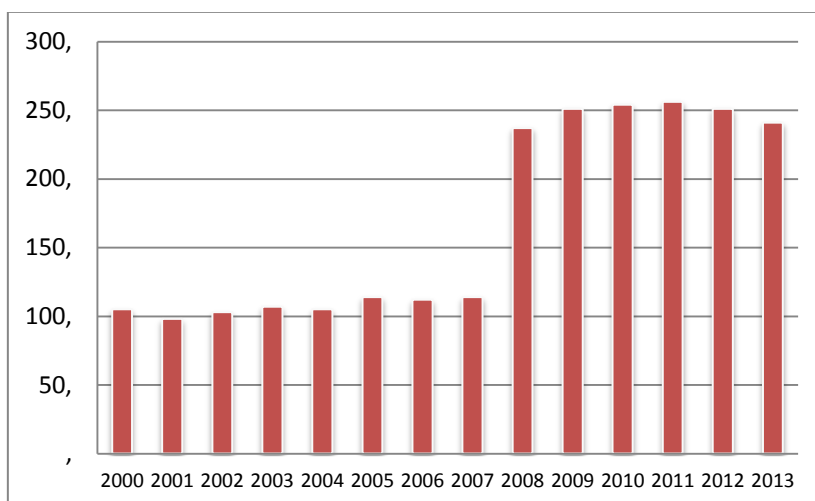
Összességében a Bodroghöz jelentős turisztikai vonzerőket koncentrálnak, igen erős desztinációk között helyezkedik el (Zemplén, Felső-Tiszavidék, Kisvárd), de a turisztikai kereslet igen alacsony a térségben.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A regisztrált vállalkozások száma a településen stagnáló képet mutat. Számuk 2000 és 2007 között átlagosan 107 volt, jelentősebb eltérés nem volt. A 2008-as évben az őstermelők regisztrációja miatt a vállalkozások száma 2,5-szeresére ugrott és kisebb eltérésekkel tartotta is a 250 körüli értéket.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

27. ábra: Regisztrált vállalkozások számának alakulása Cigádon 2000-2013

Forrás: TEIR

A településen a legnagyobb arányban az 1-9 főt foglalkoztató vállalkozások vannak, ezek adják a vállalkozások valamivel több mint 70%-át. A településen további 1 db 10-19 főt és 1 db 20-49 főt foglalkoztató vállalkozás található, valamint 69 db 0 és ismeretlen főt foglalkoztató cég képviselteti magát. Cigádon nem található 50 főnél nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozás, vagyis nincsenek középvállalkozások. A járásban is csupán 1 db 50-249 főt foglalkoztató cég található.

4. táblázat: Regisztrált vállalkozások megoszlása foglalkoztatottak száma alapján, 2013

Települések	0 és ismeretlen fős	1-9 fős	10-19 fős	20-49 fős	50-249 fős	250-499 fős	500 feletti fős	Összesen
Cigánd	69	170	1	1	0	0	0	241
Cigándi járás	376	1009	7	3	1	0	0	1 396
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	20 616	52 528	853	395	212	17	16	74 637

Forrás: TEIR

A város legnagyobb foglalkoztató vállalkozásai a mezőgazdaságban, a kereskedelemben és a településüzemeltetés területén működnek. Az alábbi táblázat mutatja be a város legjelentősebb vállalkozásait.

5. táblázat: Cigánd legjelentősebb vállalkozásai

Vállalkozás neve	Szakágazat	Átlagos statisztikai létszám	Értékesítés nettó árbevétele eFt
Búza Food '97 Kft.	Növénytermesztési szolgáltatás	17	7 008 909
Kispatak-2000 Kft.	Élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme	191	5 043 402
N-trade Kft.	Gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem	14	806 386
Új Tisza-híd Kft.	Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag	15	345 266

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

	termesztése		
Pharmatax Patika Kft.	Gyógyszer-kiskereskedelem	6	160 424
Németh és társai Kft.	Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése	28	142 986
Zemplén Text Textilipari és kereskedelmi Kft.	Felsőruházat gyártása (kivéve: munkaruházat)	5	139 457
Ricse és Vidéke Takarékszövetkezet	Egyéb monetáris közvetítés	18	114 647
Bodrogi Járóbeteg Szakrendelő Nkft.	Szakorvosi járóbeteg-ellátás	10	85 949
Cigánd Településüzemeltetési és Városfejlesztő Nkft.	Építményüzemeltetés	42	59 434

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A településen 2007-2013 között összesen 5 db gazdaságfejlesztési beruházást hajtottak végre a vállalkozások pályázati forrásokból. Ezek összértéke megközelítette a 200 millió forintot. A SZAVANNA GH INVEST Szolgáltató Kft. két pályázatban összesen 143,5 millió Ft értékben valósított meg gazdaságélénkítő beruházásokat a településen, mely a teljes összeg közel 75%-a. A pályázatokból péküzemet épített Cigándon közel 123,5 millió forint értékben, valamint gépbeszerzést valósított meg. Ez egyértelműen jelzi, hogy csak kevés tőkeerős vállalkozás működik a városban.

6. táblázat: Megvalósult gazdaságfejlesztési beruházások Cigándon 2007-2013 között

Pályázó megnevezése	Projekt megnevezése	Megítélt támogatás
SZAVANNA GH INVEST Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Péküzem építése Cigándon	123 455 957
Gál Zoltán Egyéni Vállalkozó	Autómosó és gumiszerelő műhely kivitelezése Cigánd Városában	18 572 052
CIGÁNDI TÉSZTA Korlátolt Felelősségű Társaság	Gépbeszerzés a tésztaüzembe Cigándon	9 614 000
"N-TRADE 2005" Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Mobil szárító-tisztító üzem és kiegészítő berendezéseinek beszerzése	19 876 770
SZAVANNA GH INVEST Szolgáltató Kft.	Gépbeszerzés a Szavanna GH Invest Kft.-nél	19 908 000

Forrás: palyazat.gov.hu (Támogatott projektkereső)

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Elérhetőség

A térség gazdasági szerkezetének egyik leggyengébb pontja – az alacsonyan képzett munkaerő és a szélsőségesen kicsi aktivitási szint, valamint a foglalkoztatók hiánya mellett – a közlekedés. A Bodrogi tájegység Magyarország és Borsod-Abaúj-Zemplén megye észak-keleti részén helyezkedik el. A területet északról a szlovák államhatár, keletről – délkeletről a Tisza medre, nyugatról – északnyugatról a Bodrog határolja. A kistérség közlekedésére az elzártság jellemző, hiszen az államhatár és a folyók közelsége nehezen átjárható akadályt képeznek. Cigánd nem tölt be a

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

közlekedési hálózatban jelentős regionális vagy megyei szerepkört, amely abból adódik, hogy a települést nem érintik jelentősebb közlekedési folyosók. A nemzetközi jelentőségű közlekedési útvonalak elkerülik a várost és a térséget egyaránt. A kistérség és Cigánd nem rendelkezik vasúti kapcsolattal, mivel a bodrogi közúti kisvasutat 1970-es években felszámolták, ebből adódóan az összes tranzit forgalom a közutakat terheli. A térség elszigeteltségét fokozza a vasúti kapcsolat teljes hiánya. A legközelebbi vasútvonal Cigándról Kisvárdán érhető el, Kisvárdán áthalad a 100-as vasútvonal, amely Kelet-Magyarország egyik legfontosabb vasúti közlekedési tengelye. A főutak és a vasúti kapcsolatok hiánya a gazdaság dinamizálása elé jelentős akadályokat vet, gyengíti a térség megközelíthetőségét.

1994-ben megépült a II. Rákóczi Ferenc Tisza-híd Cigánd és Kékcse között, amely új lehetőséget nyitott a Bodrogköz és a Nyírség összeköttetésére, ezzel a két tájegység közötti közvetlen közlekedési kapcsolat jött létre. A Tisza-híd felépítésével a Bodrogköz izoláltsága csökkent.

A Bodrogköz az ország belseje felől a 37. számú másodrendű főúton közelíthető meg, a térség kelet-nyugat irányú gerincét a 3814. jelű Sárospatak – Cigánd összekötő út és a 3807. jelű Sátoraljaújhely – Pácín – Zemplénagárd összekötő út képezi, a további közutak jellemzően ezeket kötik össze vagy a települések bekötőútként ezekhez kapcsolódnak. A közutak mindegyike alsórendű összekötő vagy bekötőút, főútvonal közvetlenül nem érinti a térséget. Cigánd a Bodrogköz közúti hálózatában centrális pozíciót tölt be, amelyet földrajzi elhelyezkedése és a járási központi szerepköre tesz indokoltá.

Eltekintve a Sárospatakhoz és Sátoraljaújhelyhez közeli 4 településtől (ahol a népesség 14-15 %-a él), a Bodrogközben élők túlnyomó többsége „közlekedési szegény” – azaz ahhoz, hogy rendszeresen elérhesse a városi szolgáltatásokat, jövedelmének jóval több mint 10 %-át kellene közlekedésre fordítania. Az alapprobléma az, hogy a városi térségektől való távolság növekedésével növekszik az alacsony jövedelmek aránya, azaz növekszik a közlekedési szegénység. Ez pontosan ellentétes azzal, ami a modern társadalmakban elvárható, ott ugyanis a magasabb státuszúak engedhetik meg maguknak, hogy kiköltözzenek a városokból. A közlekedési összeköttetések hiánya és drágasága azt is jelenti, hogy az itt lakók el vannak zárva a városi szolgáltatásoktól, ami talán kevésbé jelent társadalmi problémát a nyugdíjasok esetében (amennyiben az egészségügyi szolgáltatások jól vannak megszervezve), de ellehetetleníti az alacsony képzettségű, rossz munkaerőpiaci pozícióval rendelkező csoportokat, illetve alacsony- vagy hiányosan működtetett alapszolgáltatások és szakszolgáltatások elérését pl. a gyerekesek és általában a gyerekek számára. Mindez tovább gyengíti a térség összeköttetési hálózatának kifizetődését: a népességcsökkenés tovább drágítja a tömegközlekedést, mert csökkenti a szolgáltatások kihasználtságát (Bodrogköz kistérségi tükör, igényfelmérés, 2012).

Humán erőforrás

A bodrogi közúti népesség száma az elmúlt évtizedek során radikálisan lecsökkent, amiben nem az alacsony születési számok, hanem a magas elvándorlás játsza és játszotta a legfontosabb szerepet. A fiatal, képzett munkavállalók elköltöznek, és a képzetlen, munkanélküli csoportok (köztük jelentős számban roma családok) költöznek be a térségbe, és ez hozzájárul a térség társadalmi problémáinak sűrűsödéséhez. A KSH népszámlálási adatai mind a megyei, mind az országos összehasonlításban visszaigazolják a járás hátrányos képzettségi összetételét: a lakosság jelentős része a térségi munkaerőpiacon versenyképtelen az alacsony végzettsége miatt (Bodrogköz kistérségi tükör, igényfelmérés, 2012).

Cigándon jobb a helyzet, a szakképzett humánerőforrás elvándorlása itt nem drasztikus. Cigánd lakossága alapvetően kedvezőbb képzettségi adatokkal rendelkezik, mint a vonzáskörzete, de nem kiugróak az eltérések. Összehasonlítva azonban a város lakosságának képzettségi adatait a Borsod-

Abaúj-Zemplén megyei lakosság képzettségi adataival, megállapítható, hogy Cigánd és különösen vonzáskörzete, sokkal kedvezőtlenebb helyzetben van. Minden képzettségi kategóriában jelentős a város lemaradása a megyei átlagtól. A Bodrogköz humán erőforrás minőségét tekintve Borsod-Abaúj-Zemplén megye egyik legalacsonyabb versenyképességű térsége.

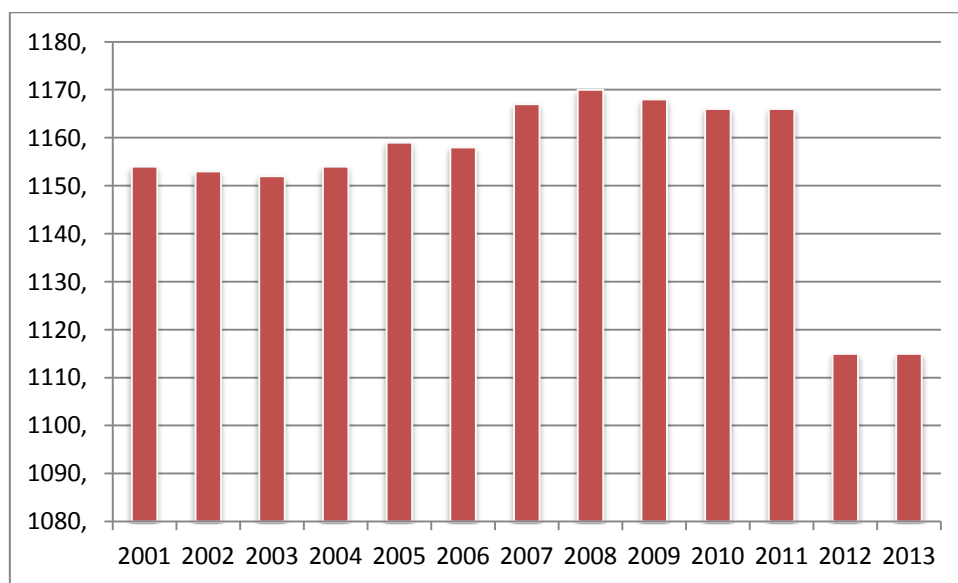
Üzleti infrastruktúra

A Bodrogköz alapvetően nélkülözi az ipartelepítéshez és vállalkozásfejlesztéshez szükséges üzleti infrastruktúrákat. Pozitív folyamat azonban, hogy Cigándon több olyan beruházás valósult meg az utóbbi években, amely megteremtheti az alapját az ipartelepítés ösztönzésének. A város felépítette az első jelentősebb üzleti infrastruktúráját, átadták a Cigándi Vállalkozói Inkubátorházat és lefektették az alapját egy ipari parknak. Cigánd Város Önkormányzata kezdeményezte egy ipari park kialakítását, melynek előkészítési munkáit már elvégezte és önerőből kialakítottak egy ipari területet. Az önkormányzat saját költségvetéséből, szakaszolva teremtette meg a szükséges költségeket. A területen spirocső gyár, autómosó és gumisműhely, péküzem, térkőgyártó csarnok épült fel. Az ipari területen első körben is több tucat ember juthat munkához, piaci alapon, ami eredmény a jelentős munkanélküliséggel küzdő térségben. A cégek választhatnak, hogy bérlik-e vagy megvásárolják-e a területet. Az iparterület kialakításával az elsődleges cél a munkahelyteremtés volt, a második pedig, hogy legyen végre a városnak saját bevétele az iparűzési adókból.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Cigánd lakásállománya 2013-ban 1115 db volt, mely egyben a legalacsonyabb érték is a vizsgált időszakban. Ez az érték 2001-hez képest 3,5%-al alacsonyabb. A legnagyobb lakásállománnyal 2008-ban (1170 db) rendelkezett. A 2001 és 2011 közötti időszakban a lassú emelkedés/stagnálás volt a jellemző a város lakásállományára.

28. ábra: Lakásállomány alakulása Cigándon 2001-2013 között

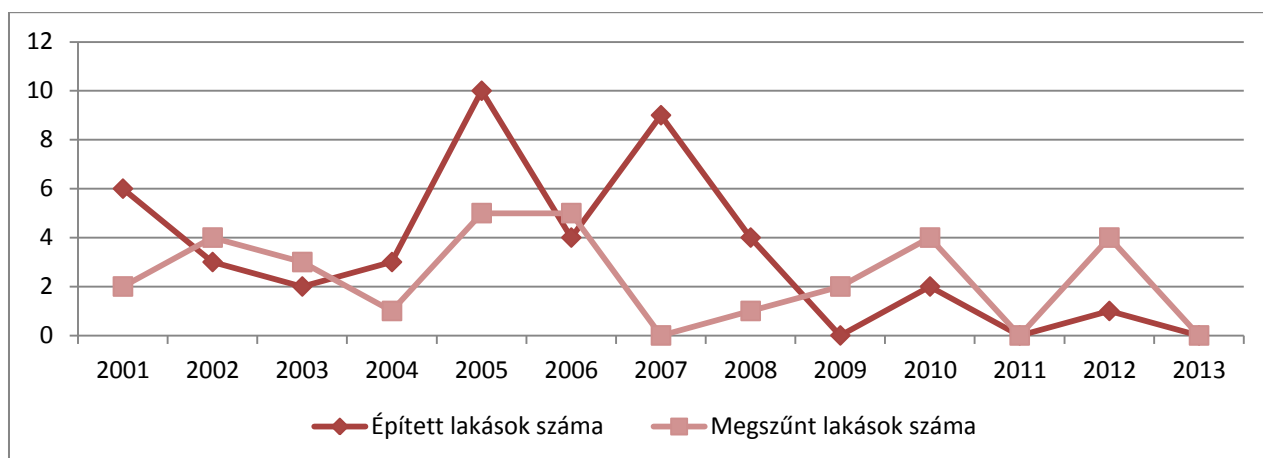
Forrás: TEIR

Az ezredforduló óta a 2005-ös és a 2007-es évben volt magasabb az épített lakások száma a településen. A lakásépítési tendencia váltakozó képet mutat a vizsgált időszakban, csakúgy, mint a megszüntetett lakások. Összesen 45 db lakást építettek és 31 db-ot szüntettek meg. A megszüntetett

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

lakások egyharmadát két év alatt, 2005-ben és 2006-ban szüntették meg. Ugyanakkor a legtöbb lakás a 2005-től kezdődő három évben épült.

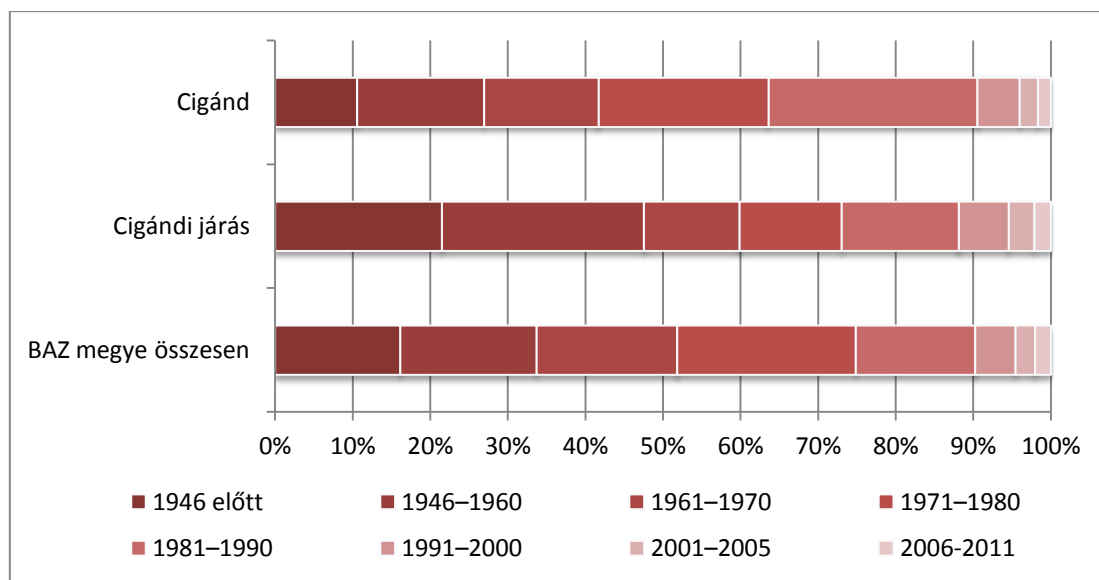
29. ábra: Épített és megszűnt lakások számának alakulása Cigándon

Forrás: TEIR

A 2011-es népszámlálási adatok szerint, Cigándon a lakások 10,5%-a épült a II. világháború előtt, amely sokkal kedvezőbb a Cigándi járáshoz és BAZ megyéhez képest. A legtöbb lakást (301 db) az 1981 és 1990 közötti időszakban építették a településen, jóval többet, mint a járásban vagy a megyében. A lakások csupán 4%-át építették az ezredforduló után. A Cigándi járáshoz és BAZ megyéhez viszonyítva Cigánd település fiatalabb lakás állománnyal rendelkezik, arányaiban több az 1971 után épült ingatlan.

30. ábra: Lakások és üdülők megoszlása építési év szerint, 2011

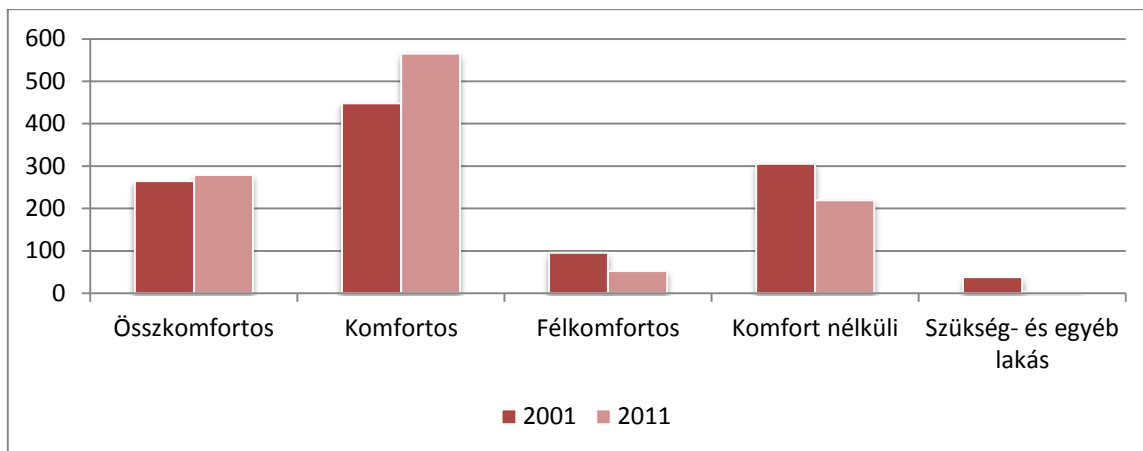
Forrás: KSH Népszámlálás, 2011

Összehasonlítva a 2001-es és 2011-es lakások komfortfokozati adatait, egyértelműen megállapítható, hogy javultak a település mutatói. Jelentősen csökkent a félkomfortos és komfort nélküli lakások száma és ezzel egy időben kismértékben emelkedett az összkomfortos és jelentősen a komfortos lakások száma. Szükség- és egyéb lakásból 2011-ben összesen 3 db állt rendelkezésre a 2001-es 38

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

darabhoz képest. A lakások 25%-a összkomfortos, 50%-a komfortos, 4,6%-a félkomfortos, valamint 19,5%-a komfort nélküli.

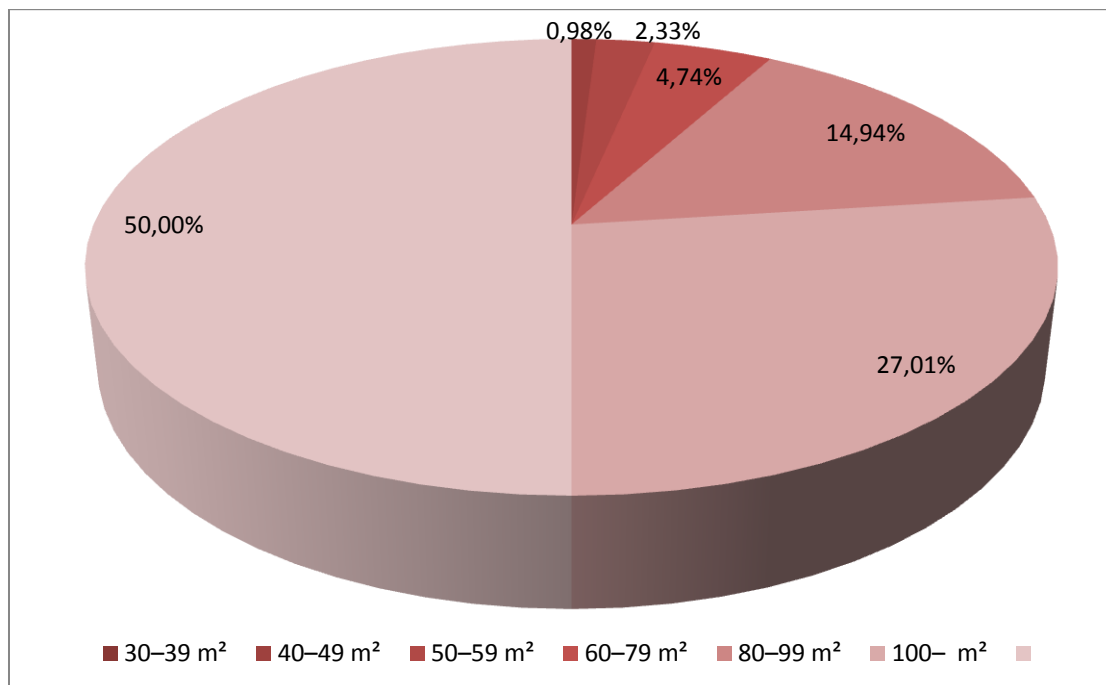
7. táblázat: Lakásállomány megoszlása komfortfokozat alapján Cigándon, 2001/2011

Forrás: KSH Népszámlálás, 2011

Cigánd lakásállományának átlagos alapterülete 95m², ami 8m²-el magasabb, mint a magyarországi átlag, valamint magasabb mint a BAZ megyei és járási átlag. A település lakásainak a fele rendelkezik minimum 100 m² alapterülettel. Ez az arány a járásban 25%, míg a megyében 34%. Közel 92%-a rendelkezik minimum 60m² alapterülettel. A településen nem található 29m²-nél kisebb lakás vagy lakott üdülő.

31. ábra: A lakások és lakott üdülők alapterület szerint, 2011

Forrás: KSH Népszámlálás, 2011

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

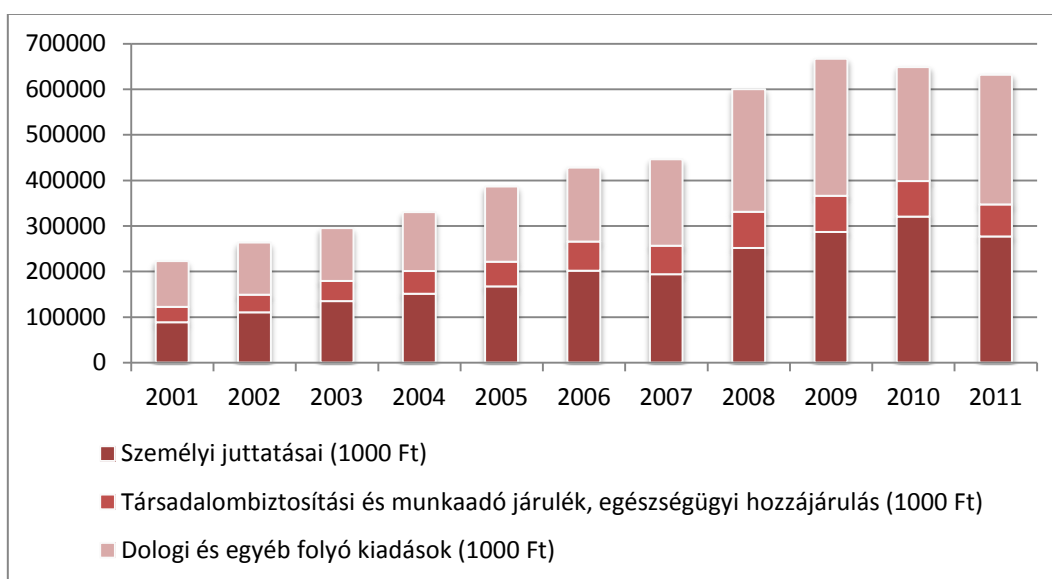
1.10.1.1. Önkormányzati költségvetés

Cigánd Város Önkormányzata tartósan működési forráshiányos volt, amelyet különböző kiegészítő forrásokkal, vagyonerőtesítési bevételekkel, ezen túlmenően szükség szerint hitelfelvétellel kompenzált. A forráshiány oka közé tartozott, hogy a normatív állami finanszírozás teljes mértékben nem fedezi a feladatellátást, az inflációs hatások meghaladták az állami költségvetésben elismert költségeket, az önkormányzatok nem rendelkeznek az egyre sürgetőbben jelentkező felújítási, karbantartási támogatásokkal.

Az önkormányzat működési hiányának csökkentése érdekében folyamatosan /1990-től/ racionalizálta intézményhálózatát. Fejlesztési forráshiányok kiküszöbölése érdekében – amelyet infrastrukturális elmaradottságának csökkentése szolgálatába állítva- pályázati források, vagyonerőtesítési bevételekkel, szükség esetén hitelfelvétellel élt, aminek eredményeképpen az önkormányzat vagyona jelentős mértékben nőtt, fejlesztési pénzfelhasználása folyamatosan emelkedett. A működési forráshiányt esetenként ÖNHIK támogatással sikerült kompenzálni.

Az önkormányzati kiadások legnagyobb részét a működési kiadások jelentik, amelyek a következőképpen alakultak 2001-2011 közötti időszakban.

32. ábra: Folyó működési kiadások alakulása 2001-2011 között (1000Ft)

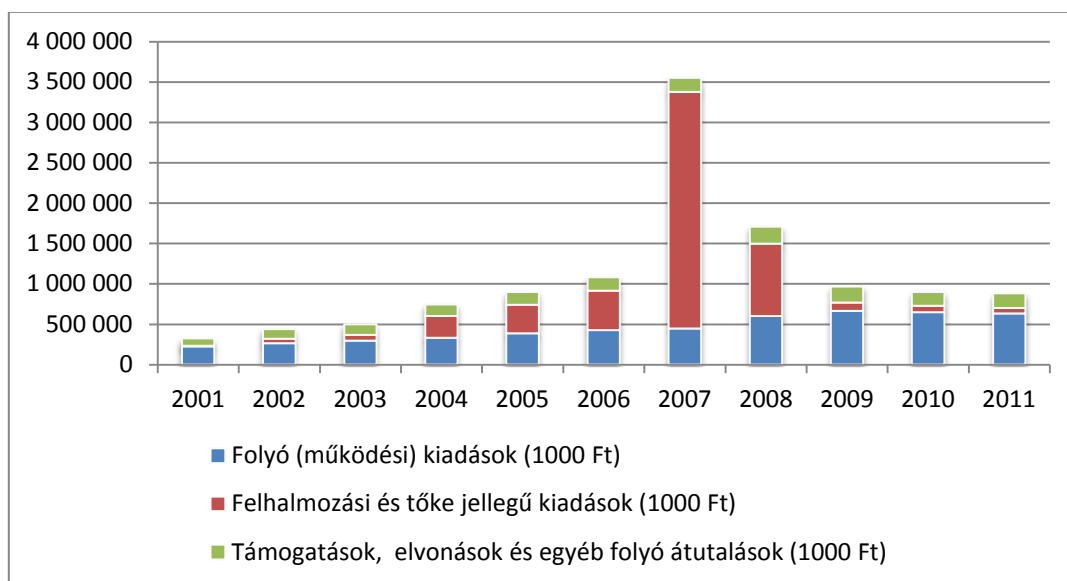

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A finanszírozási műveletek nélküli kiadások alakulását az alábbi ábra szemlélteti.

Cigánd
Megalapozó Vizsgálat

33. ábra: Finanszírozási műveletek nélküli kiadások alakulása 2001-2011 között (1000 Ft)

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A kölcsönnyújtásból és törlesztésből, valamint a hitel visszafizetésből származó kiadások az alábbi táblázat összesíti.

8. táblázat: Kölcsönnyújtás és törlesztés és hitel visszafizetésből származó kiadások

	Kölcsönnyújtás és törlesztés (1000 Ft)	Hitel visszafizetése (1000 Ft)
2001	0	0
2002	0	0
2003	0	0
2004	0	0
2005	268	2 726
2006	217	2 434
2007	59	2 922
2008	768	3 132
2009	409	1 328
2010	110 574	1 328
2011	3 252	1 328

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az önkormányzat bevételeit az alábbi táblázat tartalmazza.

Cigánd
Megalapozó Vizsgálat

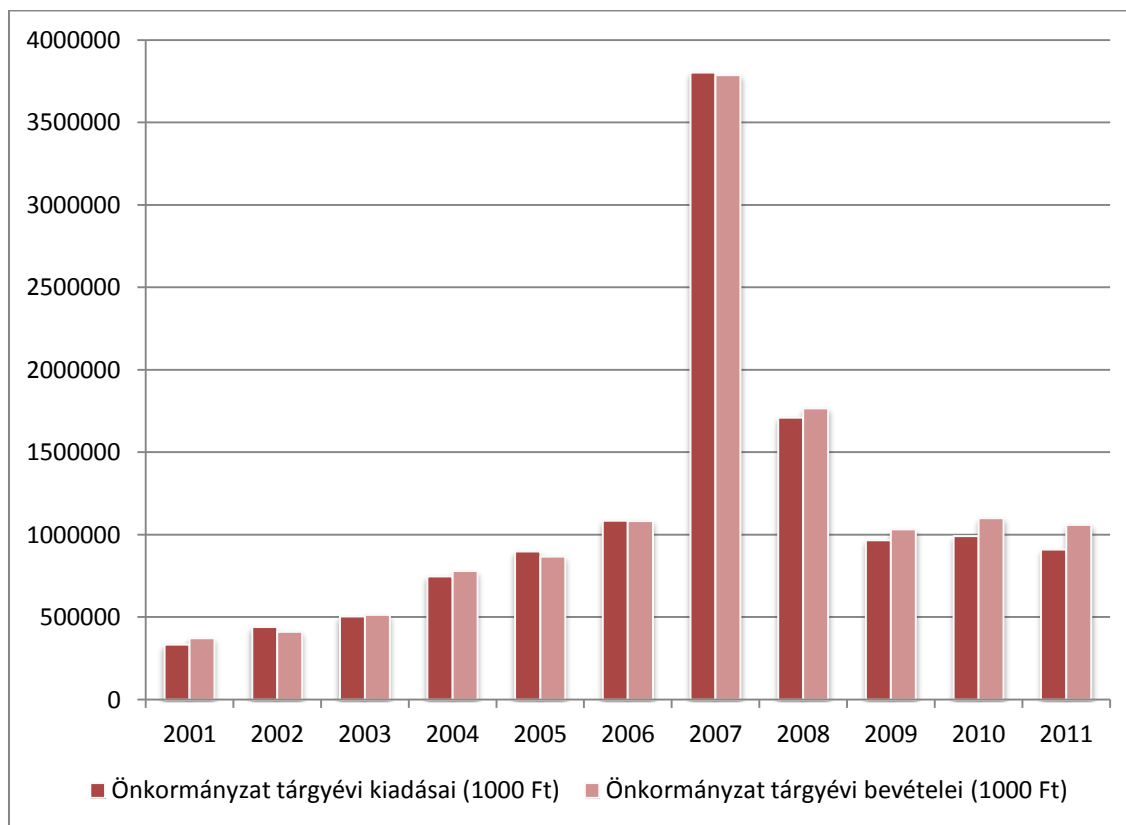
9. táblázat: Önkormányzati bevételek alakulása és összetétele 2001-2011 között

	Saját folyó bevételek (1000 Ft)	Átengedett bevételek (1000 Ft)	gépjárműadó szarmazó bevételek (1000 Ft)	Felhalmozási és tőke jellegű bevételek (1000 Ft)	Tárgyi eszköz, föld és immat. javak értékesítéséből szarmazó bevételek (1000 Ft)	Állami hozzájárulások és támogatások (1000 Ft)	Normatív támogatások (1000 Ft)	Címzett támogatás (1000 Ft)	Finanszírozási műveletek nélküli bevételek (1000 Ft)	Hitel bevételek (1000 Ft)	Tárgyevi bevételek (1000 Ft)	Rendelkezésre álló források (1000 Ft)
2001	19 894	112 643	759	10 802	1 745	206 011	85 049		369 656		373 314	382 146
2002	36 176	130 873	944	15 258	13 659	204 423	88 933		406 435		411 854	473 427
2003	33 532	164 249	2 476	37 103	19 548	260 255	134 790		512 759		514 756	539 651
2004	29 205	180 837	5 230	155 154	26 031	386 703	144 375		769 768	9 739	779 507	799 854
2005	42 296	192 236	5 859	5 259	4 186	597 925	156 419	234 771	868 156		868 156	928 743
2006	50 130	197 370	5 988	190 401	187	587 136	161 703	258 774	1 083 803		1 083 803	1 120 330
2007	108 185	300 041	6 459	2 827 675	900	234 517	157 217	4 188	3 525 047	13 019	3 788 066	3 814 216
2008	103 004	110 399	6 106	815 078	625	499 436	277 226		1 617 517		1 767 529	1 788 889
2009	107 906	126 160	6 746	33 864	7 522	562 121	274 418		932 665		1 032 671	1 098 632
2010	79 274	134 410	6 877	158 371	19 204	550 375	245 957		998 729		1 100 622	1 100 622
2011	103 757	129 325	7 084	90 111	50 976	504 447	235 157		1 046 762		1 060 239	1 060 239

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Mint az alábbi ábrán látható 2002-2007 között az önkormányzat kiadásai magasabbak voltak, mint a bevételei, 2008-tól azonban minden évben magasabb a tárgyevi bevétel, mint a kiadás.

34. ábra: Tárgyevi önkormányzati bevétel és kiadás alakulása 2001-2011 között

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.10.1.2. Vagyongazdálkodás

A helyi önkormányzat tulajdona az önkormányzati feladatok ellátását és az önkormányzati célok megvalósítását szolgálja. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény szerint a vagyon két főcsoportba (törzsvagyon, egyéb vagyon) és három alcsoportba sorolható, ami a rendelkezési hasznosítási lehetőségeket is meghatározza. A törzsvagyonba a forgalomképtelen és a korlátozottan forgalomképes, az egyéb vagyonba a forgalomképes vagyonelemek tartoznak. A forgalomképesesség korlátozására azért van szükség, hogy az önkormányzat kötelező feladatainak ellátásához szükséges vagyon az önkormányzat tulajdonában maradjon.

Az önkormányzat belterületi ingatlanvagyonának áttekintése

Cigánd Város Önkormányzatának tulajdonában jelenleg 190 belterületi ingatlan van. Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok összesen 635.619 m² területen helyezkednek el. Az önkormányzati ingatlanok 47%-a (92 darab) forgalomképtelen, 41,7%-a (79 darab) forgalomképes, és csak 10% (19 darab) korlátozottan forgalomképes. A legmagasabb értéket a korlátozottan forgalomképtelen ingatlanok képezik. A forgalomképes ingatlanok becsült értéke alacsony.

10. táblázat: Az önkormányzat tulajdonában lévő belterületi ingatlanok típusa

Ingatlan típusok	Ingatlanok száma	Területe (m2)	Becsült bruttó érték (eFt)
Forgalomképtelen	92	372 082	1 085 790
Forgalomképes	79	176 391	56 047
Korlátozottan forgalomképes	19	87 146	666 047
Összesen	190	635 619	1 807 884

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A forgalomképtelen, vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok között közterek, parkok, utak, szobrok és egyéb köztéri létesítmények mellett a közigazgatási és közszolgálati funkciókat (oktatás, egészségügy, sport stb.) kiszolgáló épületek és ingatlanok találhatók. A forgalomképes ingatlanok csoportjába soroljuk többek között az önkormányzati tulajdonú lakásokat, telkeket, eladható és/vagy fejleszthető területeket.

Az önkormányzat belterületi törzsvagyon

Forgalomképtelen ingatlanok:

A forgalomképtelen vagyon nem értékesíthető, gazdasági társaságba nem vihető be, nem apportálható, nem idegeníthető el, nem lehet követelés biztosítéka, tartozás fedezete. Ezek a vagyonelemek nem használhatók fel olyan célra, ahol a vagyon működtetését már nem az önkormányzati feladatellátás, hanem az eredményyszerzés motiválja. Forgalomképtelen vagyonnak minősülnek a közutak és műtárgyaik, a közterek, parkok, a vizek, a közcélú vízi létesítmények, rendeltetésszerűen az önkormányzatok irattáraiba tartozó levéltári anyagok, valamint mindaz, amit az önkormányzat rend életében annak minősít. Az önkormányzat tulajdonában 92 db, összesen 372.082 m² területű ingatlan (utca, járda, kerékpárút, park) van. Ezek minősége és állapota a folyamatos felújításoknak köszönhetően jó. A fentiek mellett a forgalomképtelen vagyontárgyak közé tartoznak a belterületi csapadékvíz elvezető rendszer elemei.

Korlátozottan forgalomképes ingatlanok

Korlátozottan forgalomképes vagyontárgyakról a törvényben vagy a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott feltételekkel lehet rendelkezni. A korlátozottan forgalomképes vagyonkörbe tartoznak az intézmények, a középületek, a műemlékek, a védett természeti területek, a

muzeális emlékek, mindazok az ingatlanok és ingó dolgok, amelyeket az önkormányzat rendeletében korlátozottan forgalomképesnek minősít. Közigazgatási és közszolgáltatási funkciójának ellátásához az önkormányzat a következő épületeket használja. Az önkormányzat hivatali és közigazgatási intézményi funkciói ellátását 3 épületben végzi. A legtöbb épületet az oktatási funkció igényli. A kulturális tevékenységeknek a Művelődési ház, Városi könyvtár, Falumúzeum szolgál otthonául. A szociális ellátórendszer az önkormányzat ingatlanjain működik. A város az egészségügyi alapellátást 2 orvosi rendelőben és 1 fogorvosi rendelőben, az ügyeletet a védőnői szolgálattal együtt egy épületben biztosítja. A korlátozottan forgalomképes ingatlanok egy részén a gazdasági jelleg is megjelenik. Sportolási tevékenységet az önkormányzat 3 ingatlanán végezhetnek a lakosok, piacot 1 ingatlanon tartanak.

Forgalomképes ingatlanállomány

Forgalomképes vagyontárgyak körébe tartoznak mindazok az ingatlanok és ingó dolgok, amelyeket a törvények vagy rendeletek nem sorolnak a törzsvagyongba, valamint ebbe a kategóriába kell sorolni azokat a vagyontárgyakat, amelyek csak ideiglenesen kerültek az önkormányzati tulajdonba. Az ingatlanok a vagyonrendelet alapján nyílt pályázat útján vagy egyéb formában értékesíthetők. Az önkormányzatok kötöttségek nélkül rendelkeznek a forgalomképes (vállalkozói) vagyon felett, amelyek közé a következők tartoznak: bérlakások, nem lakás céljára szolgáló helyiségek, saját forrásból épített lakások, vegyes rendeltetésű épületek, építmények, részesedések és értékpapírok, egyéb vagyon. A fentiek mellett kert, raktár és egyéb építési telek besorolású ingatlanok is a vagyon részét képezik. Fontos megemlíteni, hogy Cigánd Város Önkormányzat tulajdonában lévő külterületi ingatlanok összes területe 1.362.674 m², amelynek 2,7%-a forgalomképes szőlő, gyeper, legelő, kert és lőtér.

1.10.1.3. Gazdasági program

Cigánd Város Önkormányzatának gazdasági programja 2011 júniusában készült. A gazdasági program a következő gazdasági prioritásokat fogalmazza meg.

- A biztonságos gazdálkodás előfeltételeinek megteremtése.
- A város működőképességének biztosítása, a városfenntartási feladatok ellátása.
- A város infrastrukturális elmaradottságának csökkentése, ezen belül ivóvízhálózat rekonstrukciója, közúthálózat fejlesztése, korszerű kábel hálózat kiépítése, kerékpárút – járda építés, az intézményhálózat korszerűsítése, felújítása, bővítése, az intézményi feladatellátásban szükséges –kistérségi- infrastruktúra.

Az gazdasági program az alábbi célkitűzéseket fogalmazza meg a gazdálkodás területén.

- Az önkormányzat csak olyan kötelezettséget vállal, amelynek pénzügyi fedezete pályázati, felvehető hitelből és az önkormányzat sajátos bevételei terhére megvalósíthatók
- A fejlesztési célok megvalósításánál figyelembe veszi a kistérségi és regionális célokat
- A bevételi források növelésére minden lehetőséget kihasznál
- Az önkormányzat a munkanélküliség csökkentése a munkába való visszatérés, nem utolsósorban az önkormányzati feladatellátás érdekében a jövőben is számol – a Cigánd Településüzemeltetési Kft-n keresztül- jelentős számú közmunkás foglalkoztatással.

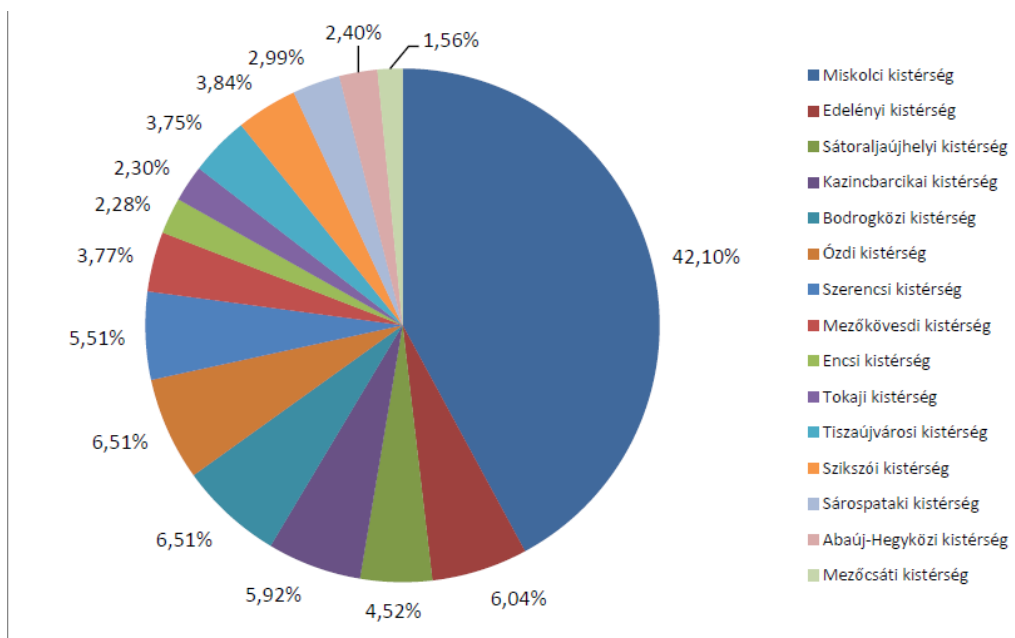
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Cigánd város rendkívül erős forrás abszorpciók képességéről tett tanúbizonyságot a 2007-2013 programozási időszakban. A Bodrogközi kistérségbe a Borsod-Abaúj-Zemplén megyébe érkezett

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

európai uniós támogatások 6,5%-a érkezett, ennek a nagy része pedig Cigánd városába. A Miskolci, az Edelényi, a Sátoraljaújhelyi, a Kazincbarcikai kistérségeket követően a Bodroghközi kistérségbe érkezett a legtöbb európai uniós forrás a 2013-as adatok tükrében.

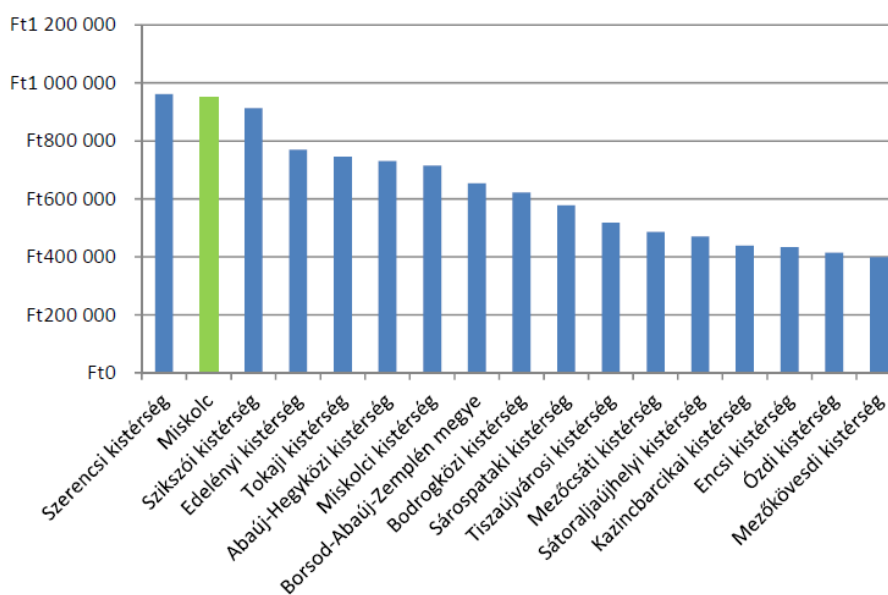
35. ábra: Kistérségek aránya a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében támogatott pályázatok szerint

Forrás: Norda, Új Széchenyi Terv eredményeinek Borsod-Abaúj-Zemplén megyére vonatkozó területi alapú értékelése, 2013

Az egy főre jutó támogatott pályázati összeg alapján a 7. a Bodroghközi kistérség Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, amely szintén igen figyelemre méltó eredmény tekintve, hogy a Bodroghközi kistérség, a Tokaji és a Mezőcsáti járáások után legalacsonyabb népességi kistérsége a megyének.

36. ábra: Egy főre jutó támogatott pályázati összeg

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Forrás: Norda, Új Széchenyi Terv eredményeinek Borsod-Abaúj-Zemplén megyére vonatkozó területi alapú értékelése, 2013

A Bodrogközi kistérség legerősebb forrás abszorpciók képességét a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) esetében mutatott, ahol 6. a megyei kistérségek rangsorában, a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program esetében 7., az Észak-Magyarországi Operatív Program esetében 10. a Környezet és Energetikai Operatív Program esetében 12. helyen áll a 15 kistérség rangsorában.

Az alábbi táblázatok keretében foglaltuk össze a Cigándon állami támogatással megvalósuló fejlesztéseket. Külön szerepeltettük az Európai Unió támogatással megvalósult önkormányzati fejlesztéseket, a hazai támogatásokból megvalósult projekteket és az önkormányzati intézmények beruházásait. Feltüntettük a Bodrogközi Többcélú Kistérségi Többcélú Társulás beruházásait is tekintve, hogy jelentős fejlesztéseket hajtott végre a szervezet, a kistérség központja Cigánd, a fejlesztések nagy része pedig közvetlenül a városban realizálódott.

Az alábbi táblázatban az önkormányzat által megvalósított Európai Unió támogatású projektek láthatóak. Mint látható a legnagyobb fejlesztés a 2007-2013 időszakot felölelő programozási időszakban a kistérségi járóbeteg szakellátó központ létrehozása volt. Kiemelkedő továbbá a település területén megvalósult szociális városrehabilitációs program, illetve a város két Magyarország-Szlovákia Határmenti Operatív Program (HUSK) keretében megvalósított fejlesztése. Volumenben szintén jelentős a város területén megvalósult telepprogram és a hulladék rekultivációs projekt. A több fejlesztés száz millió forint alatti támogatási összeggel rendelkezik.

11. táblázat: Cigánd Város által Európai Unió támogatással megvalósított fejlesztések a 2007-2013 között programozási időszakban

Projekt cím	Támogatás összege	Finanszírozó forrás	Megvalósulás éve
Kistérségi járóbeteg-szakellátó központ fejlesztése a Bodrogközi kistérségben	900 937 074 Ft	TIOP	2008-2011
Cigánd szociális városrehabilitációja	400 000 000 Ft	ÉMOP	2013-2015
Múzeumok párbeszéde	992,638.50 EUR	HUSK	2014-2015
Oktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése, Cigánd	293 241 785 Ft	ÉMOP	2010-2012
Bodrogközi inkubátorházak fejlesztése	703,856.44EUR	HUSK	2014
Komplex telepprogram	147 948 862 Ft	TÁMOP	2013-2015
Az Észak-Kelet Magyarországi Hulladék Rekultivációs Önkormányzati Társulás területén lévő bezárt illetve felhagyott települési szilárd hulladéklerakók rekultivációja	113 659 926 Ft	KEOP	2011-2014
Bölcsőde kialakítása Cigánd városában	80 527 777 Ft	ÉMOP	2010-2012
A nem formális és informális tanulási formák fejlesztése a Bodrogközben	75 572 155 Ft	TÁMOP	2011-2012
Cigánd közvilágítás energiatakarékos korszerűsítése	45 917 104 Ft	KEOP	2015-2015
Óvoda bővítése Cigándon	45 672 383 Ft	ÉMOP	2011-2012
Napelemes energiatermelő rendszer telepítése a cigándi Kistérségi Önkormányzatra, a Polgármesteri Hivatal és az Általános Iskola tetején	45 563 348 Ft	KEOP	2013-2013
A nem formális és informális tanulási formák fejlesztése a Bodrogközben	30 821 000 Ft	TÁMOP	2010
Új utakon a Bodrogköz hagyományainak megőrzésében	27 813 750 Ft	TÁMOP	2012-2014
Napelemes rendszer telepítése a cigándi Szabadidő Központ és Tündérvilla Óvoda épületeire	25 604 073 Ft	KEOP	2014-2015
Közösségi színterek fejlesztése a Felső-Tisza vidékén - 2014	25 458 033 Ft	LEADER	-

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

A cigándi Kántor Mihály Általános Művelődési Központ informatikai infrastruktúrájának fejlesztése	24 602 260 Ft	TIOP	2011
Tranzitfoglalkoztatás megvalósítása Cigánd városában	16 997 000 Ft	TÁMOP	2014
A térségi, települési identitás és kohézió megerősítése - 2012	16 570 000 Ft	LEADER	
A szociális szféra humánerőforrásának fejlesztése a munkaerő-piaci reintegráció érdekében	11 495 364 Ft	HEFOP	2008
Kerékpárbarát önkormányzat	9 975 000 Ft	KEOP	2012-2013
A cigándi Polgármesteri Hivatal szervezetfejlesztése	8 280 200 Ft	ÁROP	2009-2010
Városi könyvtárak fejlesztése, Cigánd-Encs	7 999 996 Ft	TIOP	2010
„Helyi igényekre alapozott innovatív foglalkoztatási társaság létrehozása a Bodrogi közti kistérségben „Természetesen természetesen”	7 104 000 Ft	TÁMOP	2010
Értékből lendület! Rendezvénysorozat - 2014	4 870 000 Ft	LEADER	2014
Környezeti nevelés elindítása Cigándon	4 141 430 Ft	KEOP	2011-2012

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az alábbi táblázatban Cigánd Város Önkormányzata által hazai forrásból megvalósított fejlesztései láthatóak. Ezek a fejlesztések jóval szerényebb támogatási összeggel rendelkeznek, a legmagasabb támogatási összeggel rendelkező projektek 20 millió forint fölöttiek. Ezek a fejlesztések többségében valamilyen kis léptékű intézményfejlesztést, út rekonstrukciót és más településfejlesztési beavatkozást, illetve eszközbeszerzéseket támogattak.

12. táblázat: Cigánd Város Önkormányzata által hazai forrásból megvalósított fejlesztések 2007-2014 között

Projekt címe	Támogatás összege	Finanszírozó forrás	Megvalósulás éve
Központi iskola tetőfelújítás	26 965 960	7/2011. (III.9.) BM rendelet Iskolai és utánpótlás sport infrastruktúra-fejlesztés felújítás	2011
Labdarúgópálya felújítása	20 000 000	4/2012. (III. 1.) BM rendelet önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztésekhez kapcsolódó támogatások igénybevételeinek részletes szabályairól szóló	2012
Sportudvar kialakítása	18 000 000	7/2011. (III.9.) BM rendelet Iskolai és utánpótlás sport infrastruktúra-fejlesztés felújítás	2011
0167 út burkolat felújítása	15 626 990	TEKI c	2009
Iskolakonyha felszerelésének korszerűsítése	13 223 232	HÖF-LEKI a	2008
Városi térfigyelő kamerarendszer kiépítése	12 427 738	TEKI b	2009
Önkormányzati bérlakás kialakítása	9 100 000	5/2012 (III.1.) BM rendelet alapján önkormányzati felzárkóztatási támogatás I. célterületének igénybevételehez	2012
Rádvány utca burkolat felújítása	8 900 779	HÖF-TEUT	2008
Kántor Mihály Általános Iskola - A társulat	8 615 460	ISK-HALO-11	2012
Kazánprogram	8 176 250	Bio- és megújuló energia felhasználása	2012
	7 000,000	206/2008. (08.26) Korm. r. A bölcsődék és közoktatási intézmények a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben támogatására	2008
Béla-tanya ivóvíz ellátása	6 350 400	HÖF-LEKI	2007

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Életveszélyes házak bontása	4 000 500	Építésügy 2011	2012
Cigánd város településrendezési tervének módosítása	4 000 000	ÖTM Építésügyi és Építészeti Főosztály	2007
Cigánd és térségének szennyvízközmű beruházása	3 550 184	TRFC	2007
Petőfi utca hrsz 1121 burkolat felújítása	3 414 199	TEUT	2009
Helyi identitást, közösséget erősítő szerep (gasztronómiai programok)	3 000 000	9/2014 (II.3.) EMMI rendelet a közművelődési érdekeltségnövelő támogatás, valamint a muzeális intézmények szakmai támogatásának 2014. évi szabályairól	2014
Támogatás közművelődési intézmény, közösségi színtér technikai, műszaki eszközállományának, berendezési tárgyainak gyarapítására	2 805 000	4/2004.(II.20.) NKÖM rendelet - Közművelődési érdekeltségnövelő támogatás	2009
A Cigándi Falumúzeum infastrukturális fejlesztése, rendezvény támogatása	2 500,000	40/2013. (VI.7.) EMMI rendelet a települési önkormányzatok által fenntartott muzeális intézmények szakmai támogatásának 2013. évi szabályairól	2013
Falumúzeum fűtőkorszerűsítése	2 500 000	EMMI	2014
Informatikai eszközbeszerzés	2 137 896	HÖF-CÉDE b	2008
Informatikai eszközbeszerzés	2 000 000	28/2009 (VIII.19.) OKM rendelet Szakmai és informatikai fejlesztési feladatok támogatása 5§	2009
Informatikai eszközbeszerzés	2 000 000	21/2010 (V.13.) OKM rendelet informatikai fejlesztési feladatok támogatása 2§. szerinti igénylés	2010
Látogatóból vendég	1 900 000	Vendégváró tájházak	2009
Könyvtári érdekeltségnövelő támogatás	1 651 000	4/2004.(II.20.) NKÖM rendelet - Könyvtári érdekeltségnövelő támogatás	2009
Tájház felújítás	1 241 333	LEKI c	2009
Köztéri park felújítása	1 097 065	LEKI c	2009

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az alábbi táblázatban foglaltuk össze a Bodrogi Többcélú Kistérségi Társulás által megvalósított fejlesztéseket, ezeket szintén Európai Unió források finanszírozták. A legnagyobb projekt meghaladja a fél milliárd forint támogatási összeget, tehát rendkívül jelentős volumenű. A kistérségi társulás többségében TÁMOP forrásból valósított meg projekteket. A Kistérségi Társulás által megvalósított többségében soft típusú beruházások összességében jelentős volumenű projektek voltak Cigánd és vonzáskörzete életében.

13. táblázat: Bodrogi Többcélú Kistérségi Társulás által európai uniós támogatással megvalósított projektek a 2007-2013 programozási időszakban

Projekt cím	Támogatás összege	Finanszírozó forrás	Megvalósulás éve
Komplex program megvalósítása a gyermekszegénység ellen a Bodrogi Kistérségben	509 167 704 Ft	TÁMOP	2013-2015
Partnerség a Bodrogi felzárkóztatásáért	313 196 303 Ft	TÁMOP	2011-2013

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

„Helyi igényekre alapozott innovatív foglalkoztatási társaság létrehozása a Bodrogi közti kistérségben - Természetesen természetesen”	199 294 329 Ft	TÁMOP	2011-2012
Bodrogi közti Információs Pontok	114 105 136 Ft	TÁMOP	2013-2015
Szociális ellátó rendszer fejlesztése a Bodrogi közben	105 002 954 Ft	ÉMOP	2013-2014
"Tehetséggondozó iskolaműhelyek a leghátrányosabb kistérségek felzárkóztatására" - Tehetséges jövő	100 000 000 Ft	TÁMOP	2010-2012
A gyermekjóléti- és szociális alapszolgáltatások fejlesztése a Bodrogi közti Kistérségben	34 967 812 Ft	TÁMOP	2013-2014
Felzárkóztató és fenntartható térségfejlesztés a Bodrogi közti Kistérségben	11 541 000 Ft	ÁROP	2008-2010
Szociális képzés	10 000 000 Ft	TÁMOP	2010-2011
A Honfoglalók napja a Bodrogi közben - 2011	3 731 866 Ft	LEADER	2011
Roma Hagymányörző Fesztivál - 2012	3 470 000 Ft	LEADER	2012
Zöld külölkkel a Bodrogi közben - 2011	2 195 213 Ft	LEADER	2011

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Végül Cigánd Város Önkormányzatának intézményei által megvalósított település és intézményfejlesztési beruházásokat összegeztük, amelyek szintén jelentős szerepet töltenek a város fejlődésének életében.

14. táblázat: Cigánd Város Önkormányzata intézményei által európai uniós támogatással megvalósított fejlesztések a 2007-2013 programozási időszakban

Kedvezményezett	Projekt cím	Támogatás összege	Finanszírozó forrás	Megvalósulás éve
Cigánd Településüzemeltetési és Városfejlesztő Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Tranzitfoglalkoztatás megvalósítása Cigánd városában	89 847 016 Ft	TÁMOP	2013-2015
Cigándi Innovációs és Ifjúsági Sportegyesület Kiemelkedően Közhasznú Szervezet (CISE)	A Cigándi ÁMK és tagintézményei szabadidős sportprogramjainak fejlesztése	41 156 640 Ft	TÁMOP	2011-2012
Nagy Dezső Művelődési Ház és Könyvtár Cigánd	Tehetségműhely Cigándon	24 129 400 Ft	TÁMOP	2013-2014
Cigánd Településüzemeltetési és Városfejlesztő Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Helyi komposztálás népszerűsítése Cigándon	7 053 134 Ft	KEOP	2012-2013

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A 2007-2013 közötti programozási időszakban Cigánd város városfejlesztési céljait és a településfejlesztés főbb beavatkozási területeit az Integrált Városfejlesztési Stratégia alapozta meg. Ebből adódóan szükséges megvizsgálni, hogy az IVS-ben meghatározott célok közül melyeket sikerült leginkább realizálni, illetve melyik akcióterületek fejlesztése volt a legsikeresebb, illetve az IVS-ben kijelölt projektek közül mely fejlesztések valósultak meg.

Cigánd Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2009-ben készült el, felülvizsgálatára 2013-ban került sor. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése és felülvizsgálata egy-egy városrehabilitációs projekthez kapcsolódott. 2009-ben egy funkcióbővítő városrehabilitációs pályázatot nyújtott be az Önkormányzat, amely a második fordulón a Bíráló Bizottság nem részesített támogatásban. 2010-ben pedig egy szociális városrehabilitációs projekthez kapcsolódóan végezte el az Önkormányzat az IVS felülvizsgálatát. A szociális városrehabilitációs projekt támogatásban részesült.

Az IVS-ben kitűzött célokból szinten minden területen eredményesen tudott az Önkormányzat fejleszteni. Az IVS az alábbi célokat fogalmazta meg:

- Élhető kisváros megteremtése: A cél a humáninfrastruktúra, a rekreációs lehetőségek, valamint a közösségi kohézió fejlesztését fogalmazta meg.
- Városkép minőségi javítása: Helyi közlekedés fejlesztése, a városképet meghatározó középületek felújítása, a funkcióvesztett épületek hasznosítása, zöldfelületek rehabilitációja és bővítése tekinthető a célkitűzés legfontosabb területeinek.
- Meglévő funkciók megerősítése, új funkciók telepítése a városközpontba: Az igazgatási, gazdasági, kulturális és közművelődési centrumprofil erősítését határozza meg a célkitűzés a városközpont területén.
- Helyi „tudáscentrum” kialakítása: A célterületet a helyi oktatási rendszer korszerűsítését, a szakképzés megalapozását és a helyi humánerőforrás fejlesztését foglalja magában.
- Bodroközi turistiközpont létrehozása: A stratégiai cél a turizmus fejlesztését integrálja a városfejlesztés céljai közé.
- Helyi gazdaság dinamizálása: A célterület a vállalkozói környezet fejlesztését, a műszaki infrastruktúra fejlesztését, valamint iparterületek létrehozását célozza.

Az élhető város megteremtése stratégiai cél által kitűzött fejlesztési irányok megvalósulása haladt előre a legintenzívebben, ugyanis a város életében a humán infrastruktúra fejlesztése az egyik kiemelt terület volt, amely jelentős forrásokat sikerült allokálni. A rekreációs és szabadidős lehetőségek bővítése szintén javult az utóbbi években. A városkép szintén jelentős fejlődésen esett át, a városképet meghatározó középületek jelentős része megújult. A városközpont funkcióbővítése kevés sikerrel járt, alapvetően a meglévő funkciók megerősítése és korszerűsítése zajlott le. A helyi tudáscentrum kialakítása célkitűzés igen differenciáltan valósult meg, egyrészt a helyi közoktatási rendszer sokat fejlődött infrastrukturális szempontból, azonban a városi humánerőforrás fejlesztés területén csak kis eredmények mutatkoznak. A turizmusfejlesztés kapcsán egyetlen jelentősebb beruházás valósult meg, a Bodroközi Skanzen kialakítása, azonban a szomszédos Karoson és Pácinban szintén valósultak meg vonzerőfejlesztést generáló beruházások. A helyi gazdaság fejlesztésében két fontos eredményt sikerült az Önkormányzatnak elérni, egyrészt megalapozta az iparterületek infrastrukturális feltételeit, másrészt egy inkubátorház fejlesztésével sikerült hozzájárulni a vállalkozói környezet fejlesztéséhez.

A 2009-ben elkészült IVS-ben a városrészek, megegyeztek az akcióterületekkel, ekkor két akcióterület volt kijelölve, amely kevésbé tükrözte a városfejlesztés fókuszált fejlesztését, inkább csak a városközpont fejlesztésére összpontosított. A 2013-as felülvizsgálatkor 3 akcióterületet jelöltek ki, amely a szociális városrehabilitációs program előkészítése indukált. A három akcióterület közül a szociális városrehabilitációval érintett akcióterület fejlesztése haladt legdinamikusabban előre, itt a kijelölt projektek nagy része realizálódott, amelyben nagy szerepe volt a szociális városrehabilitációs projektnak. A városközponti akcióterület fejlesztése inkább egymástól izoláltabb, pontszerűbb városfejlesztési akciók keretében haladt előre. A kitűzött fejlesztési elemek nagy része csak részlegesen valósult meg, további fejlesztési ütemek szükségesek a befejezésükhöz. Azonban számos olyan projekt realizálódott a városközponti akcióterületen, amelyet nem jelölt ki az IVS. Összességében a legtöbb fejlesztés a városközpont területén valósult meg, ezáltal ennek az akcióterületnek a fejlesztése haladt a legjobban előre.

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk, hogy az IVS-ben kijelölt indikatív projektek közül, melyeket és milyen módon sikerült megvalósítani a 2007-2013 közötti programozási időszakban. A kimutatás akcióterületenként ismerteti az IVS-ben szereplő projektek státuszát.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Városházai akcióterület indikatív projektjei	Státusz
Művelődési központ bővítése rekonstrukciója	A cigándi Kántor Mihály Általános Művelődési Központ informatikai infrastruktúrájának fejlesztése és a Városi könyvtárak fejlesztése, Cigánd-Encs című projektek keretében valósultak meg kisléptékű fejlesztések, amelyek érintették a művelődési házat. Támogatás közművelődési intézmény, közösségi színtér technikai, műszaki eszközállományának, berendezési tárgyainak gyarapítására című projekt szintén hozzájárult a művelődési ház eszközállományának korszerűsítéséhez.
Városháza bővítése és rekonstrukciója	A cigándi Polgármesteri Hivatal szervezetfejlesztése című ÁROP projekt keretében történt meg a polgármesteri hivatal szervezetfejlesztése és a humánerőforrás fejlesztése. A Napelemes energiatermelő rendszer telepítése a cigándi Kistérségi Önkormányzat, a Polgármesteri Hivatal és az Általános Iskola tetején című projektben a polgármesteri hivatal energetikai korszerűsítése valósult meg. Azonban az épület bővítése és rekonstrukciója nem valósult meg.
Falumúzeum bemutató épület felújítása	Múzeumok párbeszéde című projekt keretében megvalósult mindkét projekt, amelyet a Magyarország-Szlovákia Határonátnyúló Együttműködési Program támogatott.
Bodrogi Sikanzen kialakítása	Más kisebb beruházások is valósultak meg a falumúzeum felújítása érdekében, elsősorban hazai forrásokból (A Cigándi Falumúzeum infrastrukturális fejlesztése, rendezvény támogatása; Látogatóból vendég; Tájház felújítás című projektek keretében valósultak meg ezek a fejlesztések).
Fő utca rekonstrukciója – I. szakasz	Nem valósult meg.
Tourinform iroda kialakítása	A Tourinform iroda kialakítását egy funkcióbővítő városrehabilitációs projekt keretében tervezte megvalósítani az Önkormányzat. A projekt az első fordulóban támogatásban részesült, azonban a Bíráló Bizottság a második fordulóban nem részesítette támogatásban.
Hősök tere, zöldfelület revitalizációja	Közösségi színterek fejlesztése a Felső-Tisza vidékén című projekt keretében kialakításra került a Hősök terén egy szabadtéri színpad, azonban a tér komplex zöldfelület revitalizációja nem valósult meg.
Központi tér és szolgáltató ház	Nem valósult meg.
Civil közösségi ház rekonstrukciója és bővítése	A civil ház kialakítását egy funkcióbővítő városrehabilitációs projekt keretében tervezte az Önkormányzat. A projekt az első fordulóban támogatásban részesült, azonban a Bíráló Bizottság a második fordulóban nem részesítette támogatásban.
Bentlakásos idősok otthona kialakítása	Nem valósult meg.
Tömbfeltárás a Rekesz-Hajnal- Vasút-Fő utcák között	Nem valósult meg.
Tömbfeltárás a Rekesz-Hajnal-Vasút- Fő utcák között	Nem valósult meg.
Kazinczy utca felújítása	Nem valósult meg.
Határ utca átépítése, szélesítése	Nem valósult meg.
Étterem, egyházi iskola felújítása	Nem valósult meg.
Petőfi utca felújítása (a Vasút utcától a Jócai utcáig)	Nem valósult meg.
Dózsa György és Jócai utca felújítása (a Petőfi utcától a Fő utcáig)	Nem valósult meg.
Kistérségi szakiskola és	Nem valósult meg.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

szakközépiskola és kiszolgáló út kialakítása	
Kistérségi Centrum kialakítása	Nem valósult meg.
Közmű hálózatok rekonstrukciója	Cigánd közvilágítás energiatakarékos korszerűsítése című projekt keretében a város egész területén zajlottak a közvilágítást korszerűsítését célzó beavatkozások.

Szociális városrehabilitációval érintett akcióterület indikatív projektjei	Státusz
Önkormányzati szociális bérházak fejlesztése	Cigánd szociális városrehabilitációja című projekt keretében megvalósult az akcióterületen egy komplex szociális városrehabilitációs projekt, amely érintette ezeket a fejlesztéseket. A 2007-2014 közötti programozási időszakban a város területén egyetlen városrehabilitációs projekt zajlott le, amely hozzájárult számos (a bal oldali oszlopban feltüntetett), az IVS-ben meghatározott fejlesztés megvalósulásához.
Önkormányzati szociális bérházak kialakítása	
Volt vasútállomás épület közösségi térre fejlesztése	
Többfunkciós sportpálya kialakítása	
Szabad idő Központ hang szigetelése	
Szabadidő központ hangszigetelése	
Polgárőrség irodájának kialakítása	
Játszótér kialakítása	
Közösségi park, térrendezés és parkoló létrehozása	
Gyalogút építés a közösségi tér bekapcsolására	
Belterületi utak burkolatának, járdáinak és ivóvíz vezetékeinek rekonstrukciója	
Piac kialakítása	Az önkormányzat a piac kialakítását egy funkcióbővítő városrehabilitációs projekt keretében tervezte. A projekt az első fordulóban támogatásban részesült, azonban a Bíráló Bizottság a második fordulóban nem részesítette támogatásban.
Közös út – Komplex telep-program megvalósítása	Egy TÁMOP által finanszírozott telepprogram projekt keretében megvalósult.
Inkubátorház kialakítása	A Bodrogközi inkubátorházak fejlesztése című projekt keretében, a Magyarország-Románia Határonátnyúló Együttműködési program finanszírozásában megvalósult.
Belterületi járdaépítések	Nem valósult meg.
Kerékpárút kialakítása a Fő út mentén	Nem valósult meg.
Közvilágítás korszerűsítése	Cigánd közvilágítás energiatakarékos korszerűsítése című projekt keretében a város egész területén zajlottak a közvilágítást korszerűsítését célzó beavatkozások.
Kábel TV hálózat korszerűsítése	Nem valósult meg.
Ingyen Wifi kiépítése	Nem valósult meg.
Zsák utca megnyitása	Nem valósult meg.

Gődény akcióterület indikatív projektjei	Státusz
Honfoglaláskori témapark kialakítása a Bodrogközben	Cigánd Város Önkormányzata egy ÉMOP pályázati felhívás keretében pályázott a projekt megvalósítására, azonban nem részesült támogatásban, így a projekt nem valósult meg.
Petőfi utca felújítása	Nem valósult meg.
Téglagödör rekonstrukció	Nem valósult meg.
Kerékpárút kiépítése a Ricsei elágazástól a tiszai töltésen lévő belvízátemelőig	Nem valósult meg.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Összességében Cigánd rendkívül sok projektet tudott realizálni az IVS-ben meghatározott projektek közül és számos olyan fejlesztés zajlott a város területén, amelyek nem szerepeltek az IVS-ben.

Cigándon a fejlesztéspolitikáért felelős szervezet Cigánd Város Önkormányzata, a döntéshozatalért Cigánd Város Önkormányzatának képviselőtestülete felelős. A döntés előkészítő munkát a Polgármesteri Hivatal látja el. Az operatív koordinációs, előkészítő és menedzsment feladatokat a Polgármesteri Hivatal Hatósági Igazgatási Osztályán belül látják el. A Cigánd Településüzemeltetési és Városfejlesztő Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság szintén jelentős szerepet vállal a városfejlesztési feladatokban. A 2009-ben létrehozott Társaság az alábbi feladatokat látja el:

- Részt vesz az Integrált Településfejlesztési Stratégia aktualizálásában, karbantartásában, az ezekhez kapcsolódó pénzügyi tervezésben, különösen az éves költségvetés tervezésének kialakításában;
- Városrehabilitációs elemeket tartalmazó városfejlesztési projekteket kezdeményez, illetve részt vesz ezek generálásában, kezdeményezésében;
- Pályázati lehetőségeket kutat fel, javaslatot tesz pályázatokon való részvételre;
- Pályázatokat készít elő, részt vesz a pályázatok előkészítésében, ill. pályázatot készít, készített külön megbízás alapján;
- Az Alapító megbízása szerint városfejlesztési, városrehabilitációs projektek teljes körű lebonyolítása.

Társaság egyéb városfejlesztési feladatait a Társaság és az Alapító a közöttük létrejövő városfejlesztési szerződés keretei között rögzíti. Társaság által – közfeladat ellátási céljainak elérése érdekében - folytatott tevékenységek:

- Parkfenntartás /közterület fenntartás, üzemeltetés, ellenőrzés/
- Út, híd, járda üzemeltetés /kezelés, útellenőri feladatok/
- Ingatlan fenntartás
- Belvízrendezés /ár- és belvízvédelem, felszíni vízelvezetési rendszer karbantartás/
- Községgazdálkodás /ezen belül a közhasznúak foglalkoztatása is/
- Közvilágítás, vízellátás
- Tűzvédelmi tevékenység
- Személyszállítás
- Szociális gondoskodás, étkeztetés
- Sportlétesítmények üzemeltetése
- Cigánd Város Önkormányzata hatályos közfoglalkoztatási terve keretében foglalkoztatottak alkalmazásának megszervezése, bonyolítása, ellenőrzése, a munkavégzéshez szükséges anyagok, eszközök biztosítása.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Cigánd Város Önkormányzata által megvalósított gazdaságfejlesztési tevékenysége a vállalkozásfejlesztés, a turizmusfejlesztés és a szociális gazdaság fejlesztés területére koncentrálódott. Mindhárom területen olyan jelentőségű fejlesztések valósultak meg, amelyek hatékonyan járulhatnak hozzá ezeknek a gazdasági szegmenseknek dinamizálódásához, ezek kimagasló jelentőségű gazdaságfejlesztési beavatkozás a város életében.

Vállalkozásfejlesztés

A kis és középvállalkozások támogatása érdekében Cigánd Város Önkormányzata különösen fontos területként kezeli az üzleti infrastruktúra fejlesztését. Ennek két legfontosabb beavatkozási területe az ipari park megépítése és egy inkubátorház létrehozása. Az ipari park kialakításhoz szükséges

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

előkészítési munkákat már elvégezte az Önkormányzat, azonban a beruházás megvalósítása jelentős forrásokat igényel. Az inkubátor ház építése 2014-2015 folyamán történt meg, a Magyarország-Szlovákia Határmenti Együttműködési Program támogatásával. Az inkubátor ház kialakításának célja, hogy a helyi és térségi vállalkozók olyan üzleti környezetbe kerüljenek, amely biztosítja a fejlődésükhöz és a közös együttműködések kialakításához szükséges infrastrukturális és üzleti szolgáltatások elérését. A projekt fő tevékenysége a Cigándon (a Járóbeteg Szakrendelő és a Tűzép között) és a szlovákiai Leleszen egy-egy inkubátorház kialakítása. A Cigándon megvalósuló irodaház 277 m² alapterületű. Az épület tervezésénél kiemelt szempont volt az olcsó üzemeltetés és a környezeti fenntarthatóság, melyet korszerű hőszigeteléssel, napelemekkel és energiatakarékos fogyasztókkal értek el. Az épületben helyet kap egy Szolgáltató Iroda, mely a helyi vállalkozások mindennapi tevékenységét segíti. A projekt összköltsége 828.066,40 Euro, ebből a cigándi összköltség: 445.446,40 Euro.

Turizmusfejlesztés

2014-2015 folyamán Cigándon egy jelentős turisztikai termékfejlesztés valósult meg, melynek hatására jelentősen javult a város turisztikai vonzereje. Cigánd Város Önkormányzata, Királyhelmecei Mailáth József Regionális Múzeum és Királyhelmecei Város Önkormányzata a Magyarország-Szlovákia Határmenti Együttműködési Program keretében indította el a Múzeumok párbeszéde megnevezésű beruházást. A projekt fő célja interaktív múzeumi terek és tárlatok kialakítása, a modern múzeumpedagógiai eszköztárak fejlesztése Királyhelmeceen és Cigándon. A projekt átfogó célja a fejlesztések révén egy olyan versenyképes turisztikai szolgáltatás csomag kialakítása, amely komplex módon járul hozzá a Bodrogi térségbe érkező kulturális turisták számának növeléséhez, a vendégek tartózkodási idejének meghosszabbításához. A stratégiai célok közé tartozik továbbá az országhatáron átnyúló együttműködés révén a koherencia erősítése. A határ mindkét oldala olyan gazdag, közös kulturális örökséggel rendelkezik, melyet közös fejlesztéssel és egységes, összehangolt, és koordinált marketingtevékenységgel hatékonyabban lehet értékesíteni. Ezért a közös marketingeszközök alkalmazása szintén kiemelt célja a projektnek. A projekt összköltsége 1.180.442,16 Euro, ebből a cigándi összköltség: 615.670,96 Euro

Szociális gazdaságfejlesztés

A 2013. és 2014. év folyamán megvalósult közfoglalkoztatási programok megteremtették az alapját a szociális gazdaságfejlesztésnek. A közfoglalkoztatási programok keretében olyan fejlesztések valósultak meg, amelyek egy értékteremtő, termelő jellegű közfoglalkoztatás irányába indítják el a várost. A mezőgazdasági program keretében olyan mezőgazdasági termelő, tároló, feldolgozó kapacitásokat hozott létre az Önkormányzat, amely lehetővé teszi a helyi termékek előállítását saját felhasználási célokra. Az állattenyésztési program keretében megteremtődtek a feltételei a közösségi állattartásnak és élelmiszer feldolgozásnak.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

A közfoglalkoztatás a jelenlegi piaci és gazdasági paraméterek között számottevő lehetőséget jelent a halmozottan hátrányos helyzetben élők átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására. Legfőbb célja, hogy minél több munkára képes és kész aktív korú, szociálisan rászoruló ember számára biztosítson munkalehetőséget. A közfoglalkoztatás korábbi rendszerét 2011. január 1-jétől a Nemzeti Közfoglalkoztatás Programja váltotta fel ennek kapcsán az ügyfeleket érintő jogszabályi változások történtek. A Polgármesteri Hivatal munkatársai szervezik, koordinálják, valamint ellenőrzik a rövid-, illetve hosszú idejű közfoglalkoztatást, valamint a 2014. évben a BM által indított kistérségi

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

startmunka program közül a mezőgazdasági növénytermesztés programot. A program ráépülő programelemként a 2013 évben indított mezőgazdasági program folytatásaként került megszervezésre. Ezen túlmenően a jegyzői titkárság szervezi a közfoglalkoztatásban alkalmazásra kerülő munkavállalók toborzását, kiválasztását

Cigánd Város Önkormányzata 2013 és 2014. évben is sikeresen pályázott a Belügyminisztérium START munka mintaprogram forrásaira. Az önkormányzatnak a START programok segítségével több, mint 150 fő foglalkoztatására nyílt lehetősége mindkét évben.

Mezőgazdasági program

Mezőgazdasági közfoglalkoztatási programot 2013 és 2014-ben is indított az Önkormányzat. A mezőgazdasági közfoglalkoztatási programok kapcsán már a tervezési időszakában igényként merült fel, hogy a helyben megtermelt jó minőségű termékeket, helyben dolgozza fel az önkormányzat. Ebből eredően történt meg bizonyos gépeknek a beszerzése. A gépeken kívül az önkormányzat rendelkezik egy 400 m² alapterületű fóliasátorral, ehhez 2013-ban két újabb fóliasátor építésére is sor került, mely nagyban hozzájárul a tenyésztő meghosszabbításához, a biztonságosabb termeléshez, továbbá lehetőség nyílik nagyobb mennyiségű kertészeti szaporítóanyag előállítására is. A megtermelt nagy mennyiségű javak hosszú idejű tárolása még nem megoldott, ezért szükségként merült fel egy olyan feldolgozó üzem kialakítása a jövőben, mellyel elkerülhető/csökkenthető a tárolási és romlási veszteség. 2013-ban történt meg egy savanyító üzem kialakítása is, ennek köszönhetően lehetőség nyílik többféle savanyított termék előállítására, megszűnik a szezonáltság és biztosított a folyamatos ellátás és készletezés. A tartósítással, így egy helyben előállított, magas minőségű és értékes áru állítható elő. A következő években az önkormányzat a savanyító üzem nyersanyag szükségletét saját termőterületein kívánja megtermelni, de a helyi és környékbeli mezőgazdasági őstermelők által előállított zöldségek is feldolgozásra kerülhetnek.

Állattenyésztési program

Cigánd Város Önkormányzata a 2013. évi Start munkaprogram keretében első alkalommal csatlakozott az állattenyésztési programelemhez, amelyet 2014-ben is folytatott az Önkormányzat. Ennek keretében történt meg egy állattartó telep kialakítása. Az épület kialakításával párhuzamosan megtörtént a régi épületrész betelepítése. Az Önkormányzat az istálló kialakításakor a tenyésztési feltételeknek is megfelelő körülményeket hozott létre továbbá megteremtette a további bővítés lehetőségét is. A szárnyasok esetében a szaporulat biztosításához keltetőgép beszerzésére került sor. Az istálló kialakítása után kerültek beszerzésre a projektben finanszírozott állatok (liba, tyúk, kecske, sertés) és a tartásukhoz kapcsolódó tápok, koncentrátumok, takarmányok, gyógyszerek és alomanyag. A következő években az önkormányzat már a saját és bérelt területein megtermelt takarmányait az állattartásra tudta fordítani. A takarmányok feldolgozásához terménydaráló is beszerzésre került. Az Önkormányzat elképzelései alapján, a meglévő telep bővítésével, terménytároló kialakításával és a trágyakezelés megoldásával korszerű kis létszámú tenyésztő telep létesülhet a jövőben.

Egyéb értékteremtő program

Az önkormányzat a szakképzettséget igénylő céljait kívánta ezen programba megvalósítani. A program keretében kisléptékű karbantartási munkákat hajtott végre a település középületein, műemlékein és gazdasági épületein. A program része volt közterület fejlesztések megvalósítása is. Ezen program segítségével az önkormányzat 25 fő részére tud folyamatos munkalehetőséget biztosítani.

Belterületi közutak karbantartása

A belterületi közutak karbantartása az egyik olyan program, melyet 2013. áprilisban kezdett el megvalósítani az önkormányzat. Ezen pillér hivatása, hogy a városban megújuljanak a még elavult járdaszakaszok, ezáltal biztonságosabbá válik a gyalogos közlekedés, továbbá elkészüljenek a városi

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

park térkövezett útburkolatai, megújuljanak a temető, a járóbeteg szakrendelő, a már átadott tűzoltóság és az ipari terület épületeinek parkolói. A munkálatok elvégzéséhez beszerzésre került egy nagy teljesítményű betonelemgyártó gép, a hozzá tartozó szintén nagy teljesítményű betonkeverővel, térkő- és árokelem sablonokkal. Ezen eszközökkel lehetőség nyílik nagyobb szilárdságú, teherbírású és nagyobb mennyiségű térkő előállítására, melyek minőségben is megfelelnek a mai normáknak.

Belvízelvezetés programelem

Szintén 2013-ban indult ez a programelem is. A program keretében a város belterületi csapadékvíz elvezető árkok és a külterületi csatornák megtisztításával biztosítja az önkormányzat a víz akadálymentes elvezetését.

Bio- és megújuló energiafelhasználás startmunka mintaprogram

Szintén sikeres pályázatot nyújtott be az önkormányzat a Bio- és megújuló energiafelhasználás program forrásaira is. Ennek keretében beszerzésre került 2 darab egyenként 100 kW teljesítményű bálás kazán tartozékokkal és kialakításra került két tüzelőanyag tároló, amelyet önkormányzati épületekbe szereltek fel.

Összességében Cigándon 2010-2014 között 536 millió forint értékben valósultak meg közfoglalkoztatási programok, amelyeket az alábbi táblázat mutat be.

15. táblázat: Megvalósult közfoglalkoztatási programok Cigándon 2010-2014 között

Közfoglalkoztatási program	Támogatási összeg	Megvalósítás éve
Közfoglalkoztatás-szervezők foglalkoztatása	2 057,400	2010
START - mezőgazdasági	94 750,550	2013
START - állattenyésztési	43 553,070	2013
START - belvíz	28 000,053	2013
START - közút	28 768,425	2013
START - egyéb értékteremtő	28 765,269	2013
START - plusz	2 000,000	2013
START - téli közfoglalkoztatás	67 577,484	2013
START - téli és egyéb értékteremtő	51 159,149	2014
Mezőgazdasági és állattenyésztési közfoglalkoztatási programok megvalósítása Cigándon	189 560,519	2014

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

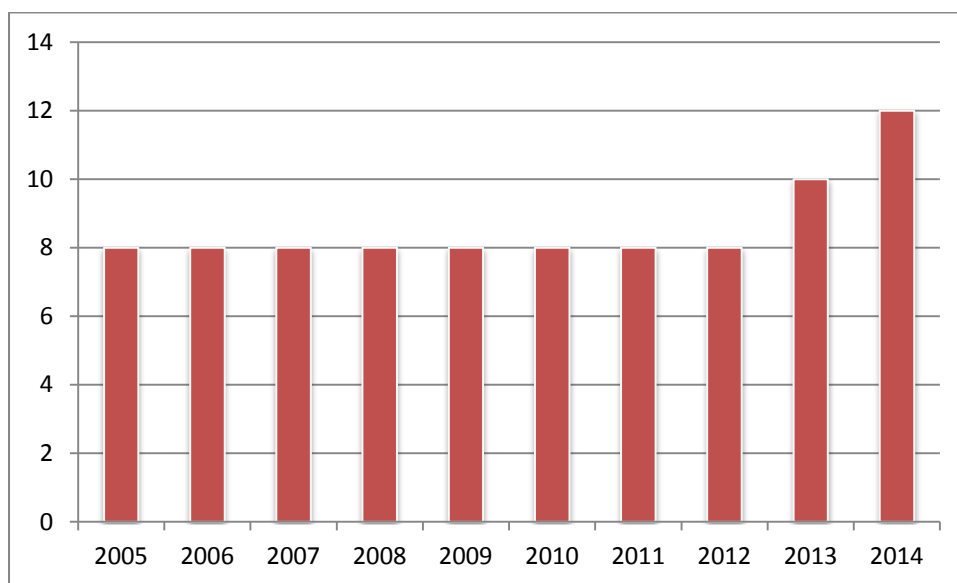
Cigánd Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/1994 (X.04) számú önkormányzati rendelete az önkormányzati tulajdonban álló lakások és helyiségek bérletének szabályairól, a jogosultságok feltételeiről, illetve a bérleti díjak mértékéről rendelkezik. A rendelet célja a lakásokkal és

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

helyiségekkel való ésszerűbb, a piaci viszonyokhoz igazodó gazdálkodás jogi feltételeinek megteremtése, új bérleti feltételek kialakítása, - a helyi sajátosságok elsődleges figyelembevételével – ezzel elősegítve a szociálisan rászorult családok lakáshoz jutását.

Az önkormányzati bérlakás állomány száma igen alacsony Cigándon, a városi lakásállományon belül elenyésző mértékű. Az elmúlt években az önkormányzati bérlakás állomány csak csekély mértékben növekedett, jelenleg mindössze 12 bérlakással rendelkezik az Önkormányzat.

37. ábra: Cigánd Város Önkormányzatának tulajdonában álló bérlakás állomány számának alakulása 2005-2014 között (db)

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az önkormányzati bérlakások közül 5db összkomfortos, 4 db félkomfortos, 3 db pedig komfort nélküli. Ez utóbbi komfort nélküli lakás jelenleg felújítás alatt, a felújítás eredményeként ezek is összkomfortos lakások lesznek. A bérlakásokból 2 db 1,5 szobás, 2 db két szobás, 3 db 2,5 szobás, 5 db pedig 3 szobás. A bérlakás állomány nagy része a városközpontban (4 db) és Újfalu területén található (5 db), a város többi részén 3 db található.

1.10.6. Intézményfenntartás

Cigánd Város Önkormányzata kiterjed intézményállománnyal rendelkezik. Ezek nagy része az önkormányzat forgalomképtelen, illetve a korlátozottan forgalomképes törzsvagyona, melynek funkciója a közszolgáltatások biztosítása. Az önkormányzat tulajdonában vannak az oktatás-nevelési intézmények, a közművelődési intézmények és a szabadidős célú intézmények.

Bölcsőde

Funkcióváltással felújított épületből került kialakításra bölcsőde Cigándon egy több, mint 80 millió forintos beruházás eredményeként 2010-2012 között. A bölcsődében két csoportszoba működik, összesen 24 férőhellyel. A kapacitáskihasználtsága jelenleg 100%-os, ez az egyetlen ilyen magas kihasználtságú intézmény a városban, azonban további keresletnövekedés várható, elsősorban a kistérség többi településéről. Ez a város egyik legfrissebb intézménye. Az épület tehát teljesen új és korszerű, jól felszerelt. A Bodroghözben nincs más bölcsőde, a legközelebbi Kisvárdán található.

Óvoda

6 csoportszobával működik a város egyetlen óvodai intézménye, melynek fenntartója Cigánd Város Önkormányzata. Az óvoda bővítésére és felújítására 2011-2012 között került sor, egy több mint 45 millió forint értékű beruházás keretében. Az épület korszerűsítése 2014-2015 folyamán folytatódott, ekkor egy napelemes rendszert szereltek fel az intézményre. Férőhely kapacitás gond nincs az intézményben jelenleg, azonban az önkormányzat szeretne csoportszobát bővíteni, felkészülve arra, hogy a térségben kialakuló óvodai helyhiány miatt várhatóan ide fogják hozni a gyerekeket a későbbiekben.

Iskola

Cigándon az általános iskola 2013. évtől állami fenntartásba került, az önkormányzat az üzemeltetéséért felelős. A Kántor Mihály Általános Iskola két tagintézményébe, 21 tantermébe 370 gyerek tanul. Az intézmény három épületéből egy épület teljesen fel lett újítva 2010-2012 között, egy közel 300 millió értékű ÉMOP beruházás keretében. A központi iskola tetőfelújítása 27 millió forint értékben 2011-ben megtörtént hazai forrásból. 2011-ben került sor a sportudvar kialakítására szintén hazai forrás támogatásával (támogatás összege 18 millió forint volt). Az iskolai konyha felszereléseinek korszerűsítése még 2008-ban megtörtént. 2013-ban zajlott le az utolsó fejlesztése az iskolának, ekkor került napelemes energiatermelő rendszer az intézménybe. Jelenleg problémát jelent, hogy kevés a tanterem, új tantermekre lenne szükség. Jelenleg a felső tagozat három épületben van elhelyezve, amely nehezíti az oktató munkát. Egyre nagyobb a kereslet az iskola iránt, mivel több bodrogi településen megszűnhet a jövőben az általános iskolai oktatás, ebből adódóan várható létszámbővülés.

Szabadidő központ és sport infrastruktúra

A sportlétesítmények száma és minőségük jelenleg kielégítő, azonban ha jövőbeni fejlesztéseket figyelembe vesszük, akkor megállapítható, hogy jelentős fejlesztésekre van szükség. Egyedül a fedett létesítmények terén történt előrelépés, 2008-ban megépült a szabadidőközpont, amely egy D1 típusú sportcsarnok. Az épület 2014-ben került önkormányzati tulajdonba. 2014-ben új sportpadlót kapott az épület és megtörtént a hangszigetelése is egy ÉMOP program keretében. 2015-ben egy KEOP projekt keretében napelemes rendszert kap a létesítmény, amely olcsóbbá teszi az intézmény működtetését. Az önkormányzati tulajdonú sportpálya állapota megfelelő, 2012-ben egy 20 millió forintos beruházás keretében megtörtént a labdarúgópálya felújítása, amelyet hazai forrás támogatott. Továbbra sincs a városnak fedett uszodája, műanyag borítású atlétikai pályája.

Közművelődési intézmények

A művelődési ház épülete 1950-ben épült, amelyet 2000-ben jelentős mértékben átalakítottak. 2014-ben egy önerős fejlesztés eredményeként 200 fős színházteremben a színpad padlóburkolata felújításra került, táncpadlót és balettszőnyeget kapott. Az épület további korszerűsítéseket igényel. A művelődési háztól nem messze található a könyvtár. A könyvtárat 2010-ben akadálymentesítette az Önkormányzat. Ugyanebben az évben egy TIOP-os projekt keretében kisebb fejlesztések történtek a könyvtárban. A művelődési és a könyvtár informatikai infrastruktúrája sokat fejlődött az elmúlt években.

Falumúzeum

Az épületegyüttes a város büszkesége. 2009-ben és 2014-2015-ben lettek az épületek felújítva. Egy Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében teljesen megújul a falumúzeum területe. A projekt keretében a cigándi Falumúzeumban megépül egy új korhű alapincézett múzeumi épület, egy többállásos nyitott szín raktárral, megújul a falumúzeum épülete, bővül a meglévő gazdasági épület, átalakul a táncpajta, őrtorony, melléképületek, kerítés épül. A kiállítóterek gazdagodnak, elkészül a hatjelenetes panoptikum, a bodrogi kisvasút terepasztalon

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

elevenedik majd meg előttünk, több új kemencével bővül a gasztronómiai rész, rendezvény és konferencia tér is létesül. A projekt összköltsége 1.180.442,16 Euro, ebből a cigándi összköltség: 615.670,96 Euro.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Cigánd Város Önkormányzata a településen 2011 és 2015 között 180 millió Ft értékben hajtott végre energetikai fejlesztéseket célzó beruházásokat, amely rendkívül nagy teljesítmény és előrehaladás. Ebből az egyik legnagyobb volumenű projekt a városi közvilágítás korszerűsítése volt. Több projektet indított az Önkormányzat az önkormányzati épületek energetikai fejlesztésére, valamint napelemes rendszerek telepítésére, melynek célja a megújuló energiafelhasználás növelése volt. Az energetikai fejlesztéseket célzó beruházások eredményeként számos közintézmény energetikai rekonstrukciója megvalósult. A megvalósult projektek között azonban szerepeltek környezeti szemléletformáló akciók is, amely jelentős hatással volt a környezeti nevelésre, a közlekedéstudatosságra és a környezetbarát hulladékgazdálkodásra a városi lakosság körében. A beruházások fontos szerepet töltenek be abban, hogy a város közszolgáltatásainak üzemeltetése költséghatékonyabb legyen és egy környezetbarát közszolgáltatás szervezés jöjjön létre.

16. táblázat: Energetikai fejlesztéseket célzó beruházások és környezettudatos viselkedésmintákat ösztönző kezdeményezések Cigándon 2007-2013 programozási időszakban

Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (HUF)
Cigánd Város Önkormányzata	Cigánd közvilágítás energiatakarékos korszerűsítése	2014.12.31	45 917 104
Cigánd Város Önkormányzata	Önkormányzati épületek energetikai fejlesztése Cigándon	2015.03.20	49 613 617
Cigánd Város Önkormányzata	Napelemes energiatermelő rendszer telepítése a cigándi Kistérségi Önkormányiroda, a Polgármesteri Hivatal és az Általános Iskola tetején.	2012.12.13	45 563 348
Cigánd Város Önkormányzata	Kerékpár barát önkormányzat	2012.03.21	9 975 000
Cigánd Város Önkormányzata	Napelemes rendszer telepítése a cigándi Szabadidő Központ és Tündérvilla Óvoda épületeire	2014.12.31	25 604 073
Cigánd Város Önkormányzata	Környezeti nevelés elindítása Cigándon	2011.07.19	4 141 430
Cigánd Településüzemeltetési és Városfejlesztő Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság	Helyi komposztálás népszerűsítése Cigándon	2012.03.21	8 854 881

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A településüzemeltetés az anyagi – műszaki és humán közszolgáltatások, az azokhoz tartozó infrastruktúra és szervezeti rendszer, valamint a kapcsolódó szabályozás, a tervezés, irányítás és végrehajtás komplex, működő rendszere. A településüzemeltetés feladata a településen élő lakosság, valamint az ott működő intézmények, gazdálkodó szervezetek egyéni és közösségi közszolgáltatási szükségleteinek, igényeinek elvárható szintű folyamatos és zavartalan kielégítése, a települési komfort érzet elősegítése, erősítése, az élhető település feltételeinek megteremtése, a fenntarthatóság biztosítása. Cigándon a városüzemeltetési feladatokat a Cigánd Településüzemeltetési és Városfejlesztő Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság látja el. A szervezet az alábbi feladatokat végzi:

- temetkezés
- közterület-fenntartás, parkfenntartás /közterület fenntartás, üzemeltetés, ellenőrzés/
- épület-karbantartás,
- városi televízió üzemeltetése,
- városi kábel tv-hálózatának működtetése
- út, híd, járda üzemeltetés /kezelés, útellenőri feladatok/
- ingatlan fenntartás
- belvízrendezés /ár- és belvízvédelem, felszíni vízelvezetési rendszer karbantartás/
- községgazdálkodás /ezen belül a közhasznúak foglalkoztatása is/
- közvilágítás, vízellátás
- tűzvédelmi tevékenység
- személyszállítás
- szociális gondoskodás, étkeztetés
- sportlétesítmények üzemeltetése
- Cigánd Város Önkormányzata hatályos közfoglalkoztatási terve keretében foglalkoztatottak alkalmazásának megszervezése, bonyolítása, ellenőrzése, a munkavégzéshez szükséges anyagok, eszközök biztosítása.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Éghajlat

A terület a mérsékelt meleg, mérsékelt száraz, hideg telű térségek közé tartozik. Jelentős vízhiánnyal küzdő térség, amit a Bodrog és a Tisza jelenléte némiképp enyhít. A vizsgált terület általános hidrometeorológiai jellemzői:

- Az éves középhőmérséklet 9,5°C, januári -4°C-os és júliusi 21°C-os havi középértékekkel.
- Átlagosan 550 mm körüli csapadék hullik évente. A legcsapadékosabb hónap (~70 mm) június, a legszárazabb (~30 mm) március.
- A hótakarós napok száma 40 körüli. A hótakaró átlagos maximális vastagsága 10–15 cm.
- A napsütéses órák átlagos száma, éves szinten 1950, amelyből nagyjából 550 óra a téli, 1400 a nyári félévre esik.
- A talajfagy mélysége igen változó lehet a hőmérséklet alakulásának, illetve a hótakaró vastagságának függvényében. Átlagosan 25–50 cm-es talajfagyra számíthatunk. Lazább szerkezetű talajokon akár a 80 cm-es mélységig is fagyhat.
- A sokéves átlagos potenciális evaporáció 693 mm, míg a tényleges evaporáció 574 mm. Maximumát mindkettő júliusban éri el.

Földtani és vízrajzi viszonyok

A Bodrogtörzs kistáj 95-178 mBf közötti magasságú ártéri szintű síkság. A felszín átlagos relatív reliefe 4 m/km²; a középső részen élénkebb, a Bodrog és a Tisza mentén kevésbé változatos a felszín. A horizontális felszabdaltság a folyók mederváltozásai következtében az átlagot meghaladó. A Tisza és a Bodrog menti alluviális síkságot elhagyott morotvák és mederszakaszok tagolják, a Bodrogtörzsben sok elhagyott meder, mederszakasz található. A mai értelemben vett Bodrogtörzsről a szubboreális fázistól (5000–5200 év) kezdve beszélhetünk, amikor a folyó kialakította mai, végleges folyását. A területet alakító két fő vízfolyás korábbi medrei mentén mindenütt vastag folyóhátakat épített, majd ezeket elhagyva rossz lefolyású területeket hagyott maga után, nagyban hozzájárulva a terjedelmes mocsárvilág kialakulásához. A folyók oldalazó eróziója a korábbi homokbuckák nagy részét letarolta, így a Bodrogtörzs felszínének ma csupán 10%-án fordul elő futóhomok, felszínének 50%-át réti agyag fedi.

A Bodrogtörzs kistáj területe a Tisza ma is süllyedő, relatív vízbőséggel bíró része. A relatív vízbőségre általánosságban a sűrű, részben mesterséges vízfolyás-hálózat, és több kisebb időszakosan vízjárta mocsaras-lápos terület, valamint a hidromorf talajképződmények nagy aránya utal.

Természetes növényvilág

Az Észak-alföldi flórajárás (Samicum) részét alkotó kistáj fontosabb potenciális erdőtársulásai a tölgy-kőris-szil ligeterdők (Querco-Ulmetum) és a kőris-mézgáséger láperdő (Fraxino pannonicae-Alnetum hungaricum), valamint a gyertyános tölgyesek (Querco petraeae-Carpinetum, Querco robori-Carpinetum). A típusjelző lágyszárúak között a perjefélék (Poa), az erdei szálkaperje (Brachypodium silvaticum) és a posványsás (Carex acutiformis) említhető.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájérténeti vizsgálat

2. katonai térkép kivágat

(Forrás: Arcanum Archivum)

A település tájhasználatának változásáról tájékozódhatunk, ha összehasonlítjuk a 19. sz. második felében készült 2. katonai felmérés térképszelvényeit a mai műholdas felvétellel. Megállapítható, hogy az elmúlt 150 évben a település "ránőtt" a folyóra, az erdőfoltok összezsugorodtak, a vízzel borított felületek lecsökkentek, a nagy, összefüggő gyepterületek felaprózódtak, szántóterületek tarkítják őket.

Légifotó

(Forrás: Google Earth)

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

Cigánd a Bodroghöz legnagyobb települése 5676,31 ha. A szántóterületek vannak túlsúlyban, a terület 54%-át foglalják el. Szántóföldi alkalmasság alapján a talajok 40%-a jó, illetve kiváló termőképességű. A rét–legelő gazdálkodás közel 13 %-on folyik, összesen 1 %-nyi területi részesedésű a kert, gyümölcs és szőlő gazdálkodás. A vizenyős terület aránya a nádasokkal együtt csupán 1%, viszont magas a vízfolyások aránya (Tisza), és itt található a vizsgált terület egyetlen víztározója, amely belvíztározónak épült, de víz jelenleg nincs benne.

Az erdők összesen 472,5 hektárt foglalnak el, a teljes települési terület 8%-át. Ez megfelel a Tisza térség átlagos erdősültségének (6,9%), ám az országos átlagnak (18%) csupán harmada és az Alföld átlagának is mindössze csak a fele. Az erdők elsődleges rendeltetés szerint a következőképpen alakulnak a településen:

Gazdasági:	Védelmi:	Szociális–üdülési:	Összesen:
62,5 ha 13%	409,4ha 87%	0,6ha 0%	472,5ha

A Bodroghözben – pontosabban: az érintett mintaterületen – fennmaradt erdők sokkal inkább faültetvények, mintsem természetes erdők. Értékük változó. Ugyanakkor egyes foltjaikban megőrizték az egykori erdőségek aljnövényzetét, cserjeszintjét.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Erdők

A gyertyános–tölgyes övben elhelyezkedő, az Alföldön ritkának számító maradványerdők egyik utolsó képviselői is a Bodroghözben találhatók. Mai állományai telepítettek, és erdészeti kezelés alatt állnak, de nagyon értékesek fajgazdagságuk (mind a lombkorona- és cserje-, mind a lágyszárú- és mohaszintet tekintve), mikro-élőhelyeik, változatosságuk miatt. Az apró békalencsétől a kocsányos tölgyig több száz faj őrzői. Sok a vízállásos hely, ami tovább fokozza változatosságát. A terület erdőalkotó faja a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), ami mellett másodlagos fajként jelenik meg a gyertyán (*Carpinus betulus*), mezei juhar (*Acer campestre*). Különbőféle telepített keményfás erdőrészek alkotják, amelyek az alföldi zárt *kocsányos tölgyesek*, *gyertyános tölgyesek*, *keményfás ligeterdők* fajkészletének őrzői. A pácini Karcsa és a többi kisebb csatorna ill. érmaradvány elég jó vízellátást biztosít, és vizes élőhelyekkel gazdagítja a területet.

Gyepek

A természetszerű gyepek jórészt *ecsetpázsitos mocsárrétek*; fajgazdagabb térségek felső szintjében réti ecsetpázsit, réti perje, fehér tippan, a szárazabb foltokon juhcsenkesz, karcspérje; réti, mocsárréti, mocsári elemekkel. A szárazabb medermaradványokban *harmatkásás állomány*, ill. nem *zsombékoló magassásos* (parti-, mocsári-, éles- és bókóló sás).

Vizes élőhelyek

A vizes élőhelyek gyorsan és könnyen regenerálódnak. Kivételt képeznek ez alól az állandó, nyíltvízű tavak, amelyek lassan eltűnnek a Bodroghözéből. A vizek szinte kivétel nélkül tápanyagban gazdag, eutrof területek. Jellemzően mocsaras, feltöltődött, feliszapolódott medrűek. Kivétel talán csak a Karcspérje Pácin melletti medermaradványa. A mocsár, illetve lág-maradványok, és a kevés állandóvízű

csatorna igen fajgazdag élőhelyek. Találhatók bennük nádas, gyékényes foltok, vízi harmatkásás állományok magassásos, nem zombékoló, ecsetpázsitos mocsárrét, rekettýefűzmocsár spontán kialakuló fűz-nyár ligetkezdemények.

Egyedi tájértékek

Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. A településsel kapcsolatos egyedi tájérték közül leggyakoribbak az út menti szobrok, kőkeresztek, de több egyedi tájértéket képviselő lakóház, szobor, kápolna is előfordul a területen.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Természeti területek

A vizsgált terület erősen mezőgazdasági művelés alatt áll, így a természetes növényzet már csak nagyon kis mozaikokban, úgynevezett természeti területeken található meg. A természeti területek a Bodrogtközben jellemzően erdők, gyepek és vizes élőhelyek lehetnek.

A lehatárolt területek többnyire elszórt, foltszerűen megjelenő természeti területek. Közülük kiterjedését és elhelyezkedését tekintve a két legjelentősebb terület egyike a cigándi Tiszapart mentén a Ricsei-főcsatornáig húzódó (pl. Nagy-Cigándi ártér, Csermely szög) változó szélességű, a part menti nedves gyepeket és erdőfoltokat is magába foglaló terület, amely a főcsatornától északra már erősen elkeskenyedik. A másik a Cigándtól észak-északkeletre Nagyzóvágyig húzódó mélyfekvésű terület, amelyet teljesen lefed a Vásárhelyi terv által a Cigándi árvízi tározóként lehatárolt terület.

Natura 2000 területek

A Natura 2000 területek az ún. közösségi jelentőségű természeti területek hálózata, amelyet az EU tagországok az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kötelesek kijelölni. Az egyik az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK), amelynek végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területek az (ú.n. spa) a másik pedig az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK), amelynek alapján a különleges természetmegőrzési területek (sci) kerültek kijelölésre.

A rendelet értelmében a magyarországi Natura 2000 hálózatba 55 különleges madárvédelmi terület és 467 különleges természet-megőrzési terület tartozik. A településen a Tisza-parti sáv sorolható a különleges madárvédelmi területek közé.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az országos ökológiai hálózat elemeit az ország azon természetes és természetközeli élőhelyei alkotják, amelyek nem állnak országos természetvédelmi oltalom (pl. nemzeti park, tájvédelmi körzet) alatt. Ezen sok esetben elszigetelt, kis kiterjedésű területek nem biztosíthatják hosszú távon az élővilág fennmaradását. A köztük lévő kapcsolatok hiánya a különböző populációk elszigetelődéséhez, végső soron a biodiverzitás csökkenéséhez vezet. Éppen ezért szükséges ezeket a

területeket egységes rendszerben vizsgálni, a kisebb-nagyobb élőhelyek összekapcsolásával biztosítani köztük az átjárhatóságot. Az így kialakuló struktúrát nevezzük ökológiai hálózatként. Az ökológiai hálózat elemei országos, térségi illetve helyi jelentőségűek is lehetnek. Az országos ökológiai hálózat elemei a tervezési területen jórészt megegyeznek a természeti területekkel. Kivételt képez ez alól a Cigándtól délre húzódó Tiszapart.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A település gyepterületei jórészt háborgatott, nem megfelelően kezelt, másodlagos gyepek. A mocsárrétek egyik legjellemzőbb problémája a vízhiány, amely különösen száraz időszakban nyomja rá bélyegét a foltokra.

A faültetvények és a spontán erdőszűlő területeken egyaránt jellemző az invazív fajok (amerikai kőris, zöldjuhar) és a tájidegen haszonnfák (nemesnyár, akác, vöröstölgy) jelenléte.

A talajadottságok miatt a falvak határában sok kisebb, a helyiek által alkalmasszerűen használt homokbánya található. A kitermelés következtében kialakult homokfalak az idők folyamán több helyen értékes fészkelőhelyekké váltak, ezek megőrzése természetvédelmi feladat is. Cigándon 4,96 ha területen található homokbánya, valamint több kisebb anyagnyerő gödör. Jelentősebb kitermelés sem a múltban sem napjainkban nem jellemző ezeken a területeken, azonban alkalmanként még ma is használják a helyi lakosok. A kisebb homokbányák többségében felhagyás után megindultak a szukcessziós folyamatok, egyes helyeken már befejeződött a spontán rekultiváció, esetenként csak a terepalakulatok jelzik a régi bánya nyomát. A felhagyott bányák homokfalában néhol értékes gyurgyalag kolóniák jelentek meg. A fészkelőhelyé alakult homokfalak természetvédelmi jelentősége ezáltal megnőtt, megőrzésük, védelmük ornitológiai szempontból indokolt lehet.

A fentiekből kitűnik, hogy a bányászathoz kapcsolódó tájsebek önmagukban jelentős tájhasználati, esztétikai, valamint környezetvédelmi konfliktust nem okoznak. A bányák kis méretének és a csekély mértékű hasznosításnak köszönhetően a környező vegetáció a legtöbb esetben képes az egykor művelt területek növényzetének megújítására, bár ezeken a területeken az inváziós tájidegen gyomfajok megjelenési aránya az átlagnál magasabb.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

(Forrás: Saját szerkesztés)

A zöldfelületi rendszer alatt a növényzettel időszakosan egy tartósan fedett, biológiailag aktív, termesztési illetve kondicionáló célú felületek összességét értjük egy településen belül. Egy település „élhetőségét”, az ott élők életminőségét, a település képét nagymértékben meghatározza a zöldfelületek aránya és azok állapota. A zöldfelületi rendszer elemei között térbeli helyzetük szerint megkülönböztetünk sávós, vonalas és szigetes helyzetű zöldterületeket. Használatuk módja szerint megkülönböztetünk korlátlan és korlátozott közhasználatú zöldterületeket, illetve a közhasználat elől elzárt zöldfelületeket.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Közparkok. Valódi városi közpark a mintegy 9000 m²-es park a katolikus templom körül. Itt kaptak helyet a háborús emlékművek. A park 90%-ban zöldfelületként van kialakítva, a lombtömeggel való borítás 80%-ra tehető. Jellemző fafajok a nyír, erdei és lucfenyő, valamint egyéb lombos díszfák. A parkban, valamint a város valamennyi közterületén egységes stílusban, igényesen kialakított utcabútorokat és parkberendezési tárgyakat találunk, ami helyi mester munkája.

Igen jelentős kiterjedésű a település területébe nyúló nádas, amely korábbi tervek szerint felparcellázásra volt szánva, ám erre a természetvédelmi szempontból nem kívánatos intézkedésre szerencsére nem került sor. A vizenyős terület szélein egykor a vályogvető cigányok viskói álltak, ezek ma már nincsenek meg. A vályogvetés is eltűnt a településről, így ez a vízállásos terület ma egy természetes foltként jelenik meg a településen.

A közterületen található fák közül dendrológiai és településképi értéküket tekintve megemlítendő a művelődési ház előtt található idős japán akác, és az Iskola közben található három egyedből álló vadgesztenye csoport.

Utcai zóldsávok. Cigándon az utcafásítás inkább szakaszokban jellemző, kisebbre növegyümölcs- és díszfa fajokból. Sok utcában a szűk keresztmetszelvegy nem is tenné lehetővé fasor telepítését. A településen áthaladó viszonylag forgalmas út mentén (Vasút utca) teljes hosszában fiatal útfásítás található.

Általános iskola. Az iskola kerítése helyenként hiányos. Udvarán platánokat, nyárákat és nyírfákat találunk, az utcafronton és a kerítés mentén lucfenyőket. A lombtömeg-borítottság 20%-os, a zöldfelületi arány 40%. A település legnagyobb területű intézménye.

Óvoda. Az iskola telkébe ékelődve, attól elkerítve helyezkedik el. A játszószerkek egy része elavult, de megtalálhatók az újabb, színes fa játékok, és a hangulatos, szintén fából készült pihenő- és árnyékoló helyek is a kertben. A növényzettel való borítottság is kellemesnek mondható (zöldfelület:60%, lombtömeg fedettség:40%)

1.13.1.2. A zöldfelületi ellátottság értékelése

Összeségében megállapítható, hogy Cigándon a zöldfelületek aránya potenciálisan megfelelő, de azok kertépítészeti kialakítása, a funkcióhoz rendelt formája és felszereltsége további fejlesztéseket igényel.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A zöldfelületek kertépítészeti nem képviselnek jelentősebb értéket. Kevés a hosszú életű, az évek során emblematikussá váló díszfa, a növényhasználat szegényes, nem tükrözi a bodrogközi táj karakterét, a parkok használati értéke alacsony.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Cigánd települési szerkezete két részre bontható. Egyik a folyószabályozások előtti időre datálható. Egyenetlen vonalvezetésű utcák, viszonylag sűrűn beépített lakóterületek jellemzik ezt a magot. Ez a terület a mai településszerkezetben a református templomtól a Falumúzeum és a Hősök tere vonaláig húzódik. Ettől jól elkülönülnek a szabályozás után – a már árvízmentes területeken – kialakított lakótömbök. A hirtelen megnőtt területekkel a beépítéskor és az utcahálózat kialakításakor rendkívül bőkezűen bántak, így napjainkra nagy kiterjedésű, be nem épített zárványterületeket találhatunk. Még akkor is, ha a település fénykorában közel 5000 embernek volt az otthona, a mai lakosság számmal szemben. A település szerkezete a fent említett okokból kifolyólag rendkívüli módon centralizált. Ebben a struktúrában idegenül hat a 3814. számú út, amely a település törzsterületéről leszakítja a város északi lakóterületeit. Erre merőleges a korai időkből fennmaradt Fő utca, valamint a Petőfi utca. Kapcsolatuk a település központján keresztül, szűk utcákon át alakult ki. Megoldásra váró probléma a település térszerkezetének felülvizsgálatakor. A város centrális berendezkedését - amely alapvetően a történelmi központra épít - a második évtizedre feloldódni látszik. A Fő utca és a 3814-es út csomópontjánál kiépített körforgalom egyes oldalain települési és térségi funkciókat is betöltő intézmények létesültek (Sportcsarnok, Járó beteg Szakellátó). Az egypólusú térszerkezetet felváltja a kétpólusú. A póluspontokat a Főutca köti össze, amely mentén további funkciók vannak, voltak és lesznek még. Ezzel az egyes központok összeépülését, egybe fonódását vizionálhatjuk. Mai szabályozott állapotában a Tisza véd műveivel, mint aktív befolyásoló tényező már nem játszik szerepet a települést formáló tényezők között. Kizárólag, mint határoló elem húzódik keresztül a közigazgatási területen kelet-nyugati irányban. A külterület nagy részén mezőgazdasági tevékenység folyik, kevés az erdősült terület. Új külterületi térszerkezet formáló tényező az árapasztó tározó, a település belterületétől északkeleti irányban.

A település szerkezetét befolyásoló elemek:

- a Vasút utca belterületet kelet-nyugat irányban kettészeli (Tiszacsermely - Kisvárdra)
- a 381-es sz. közlekedési út a belterületről kiindulva északi irányban Pácin irányába halad
- a 381-es sz. közlekedési út a belterületről kiindulva északi-keleti irányban Ricse irányába halad
- A Tisza folyó valamint annak árvízvédelmi rendszere, Erzsébeti-belvíztározó, Erzsébeti összekötő csatorna, Erzsébeti csatorna, 087 Médium csatorna, Meliorációs csatorna, Fellegéri-összekötő csatorna, Bélatanyai csatorna.

Településszerkezeti korlátozó tényező a Tisza és véd művei a belterület déli oldalán. Folyamatos konfliktus van jelen a folyóhoz effektív közel eső területeken, amely csak igen komoly vízrendezési beavatkozással lehet megnyugtató módon rendezni.

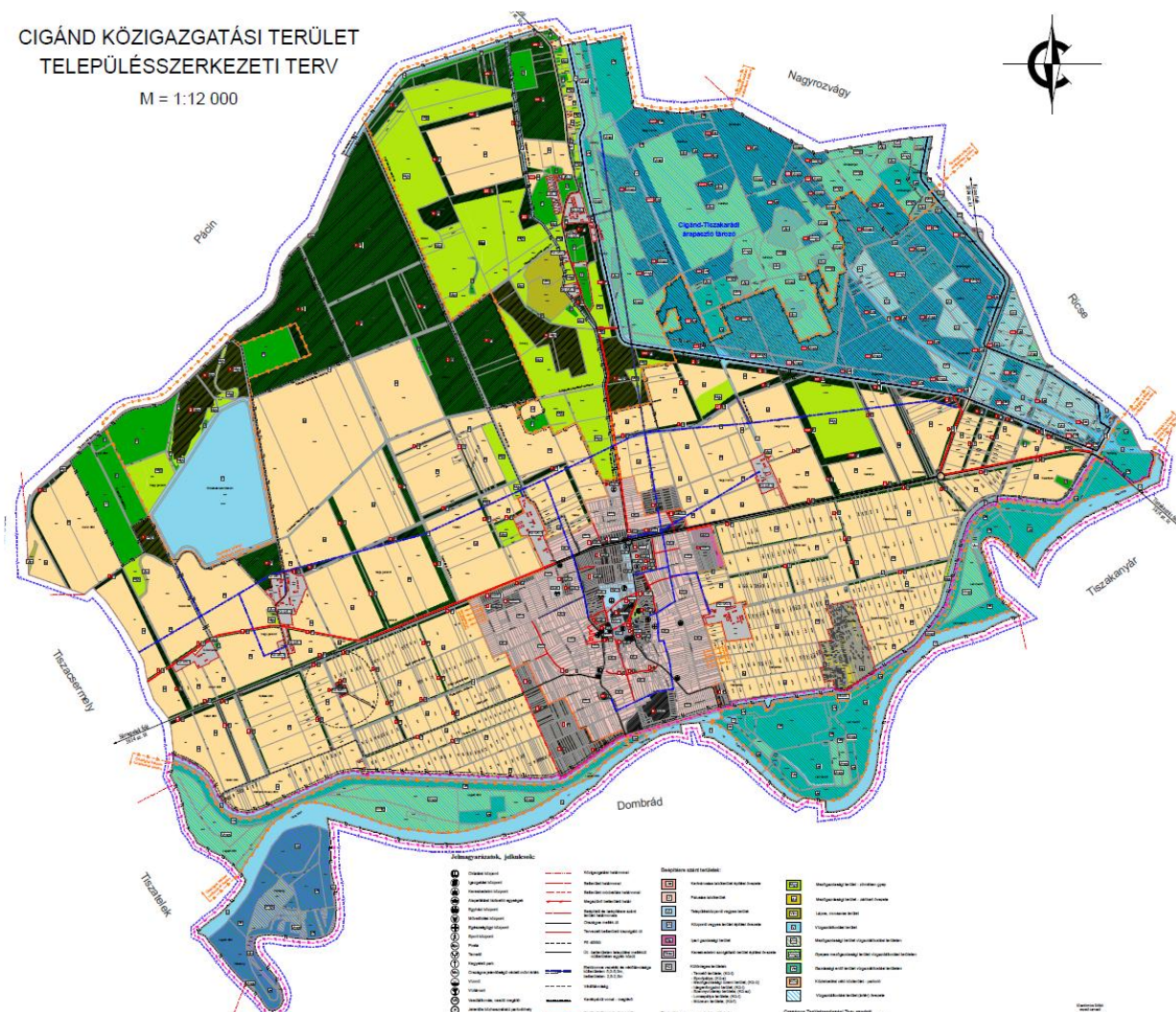
Cigánd
Megalapozó Vizsgálat

 A detailed map of Cigánd showing the layout of residential areas. The residential zones are highlighted in a teal color, forming a central, somewhat irregular block within the town's boundary. The map shows a network of streets and the surrounding urban context.	Lakóterületek elhelyezkedése a belterületen
 A map of Cigánd showing the layout of economic areas. These areas are highlighted in purple and are scattered throughout the town, with a notable concentration in the central part. The map also shows the surrounding urban context and the town's boundary.	Gazdasági célú területek elhelyezkedése a teljes közigazgatási területen belül

Cigánd
Megalapozó Vizsgálat

CIGÁND KÖZIGAZGATÁSI TERÜLET
TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV

M = 1:12 000

(Forrás: Cigánd Város Településszerkezeti terv)

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A település közigazgatási területe 5675,93 ha, ebből belterület 434,85 ha.

Művelési ág	Terület (ha)	Mezőgazdasági területek
szántó	2470	2772
gyümölcsös	151	
gyep	151	
erdő	75	

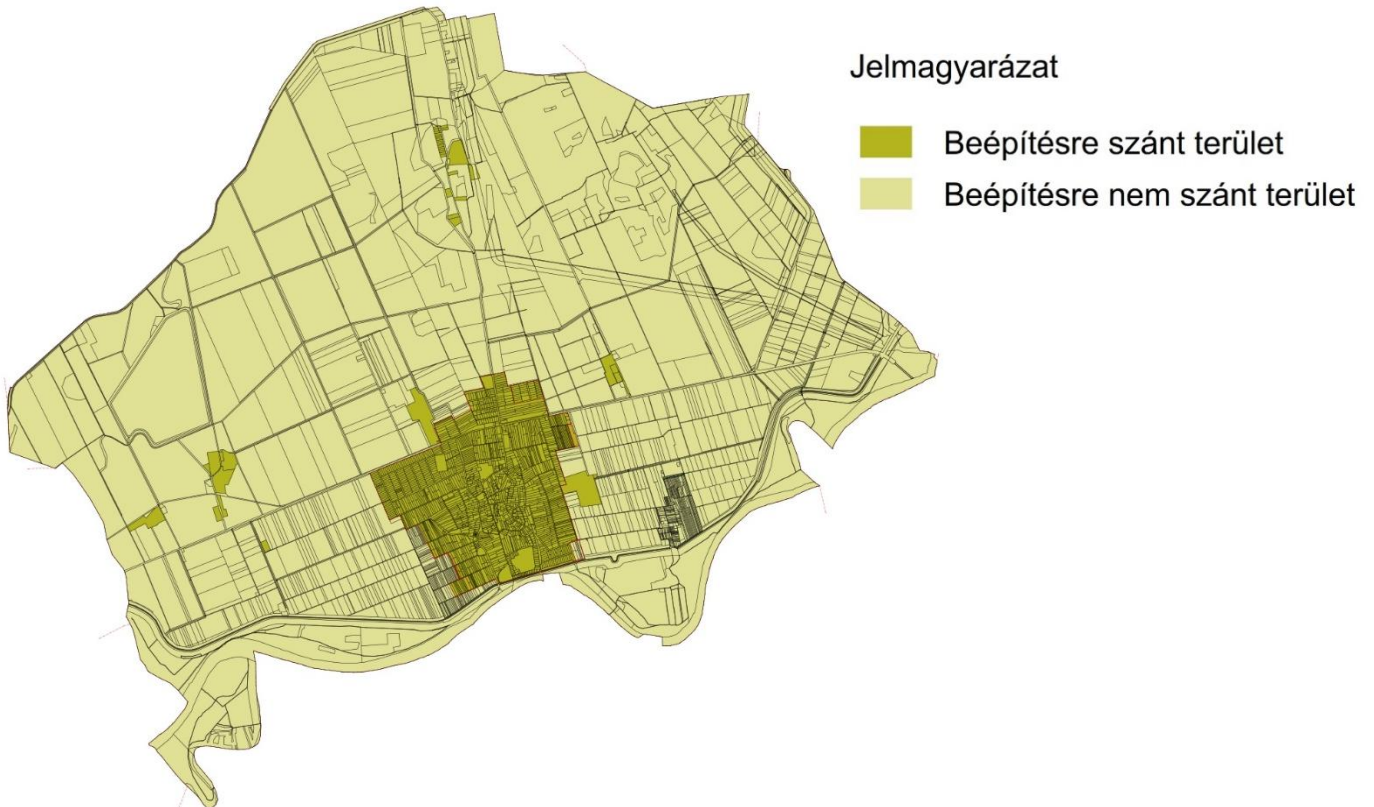
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A település építésre szánt meglévő területei:

- falusias lakóterület
- kertvárosias lakóterület
- településközponti vegyes terület
- központi vegyes terület
- különleges terület (temető, falumúzeum/skanzen területe, sportpálya, mezőgazdasági üzemi terület)
- kereskedelmi, szolgáltató terület
- ipari-gazdasági terület

Tervezett beépítésre szánt területek:

- Meglévő sportpálya bővítése
- Szennyvíztelep kialakítása (megvalósult)
- Idegenforgalmi terület a belterület déli részén („Gődény”)

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

	REGIONÁLIS	MEGYEI	KISTÉRSÉGI
Gazdaság, kereskedelem (Gazdasági funkció)	-	-	Piac Pénzügyi szolgáltatások Vendéglátóegységek Nagykereskedelmi egységek
Államigazgatási, közigazgatás (Közfelfűra funkció)	-	-	Járási Hivatal Kistérségi Központ Okmányiroda Gyáműgy Építészűgyi Hatóság, engedélyezési hatóság Rendőrűrs Tűzoltóság Polgárűrség
Közlekedés, távközűlés (Városi funkció)	-	-	Közűsségi közlekedés (távolsági buszmegálló) Benzinkút Postahivatal
Oktatás (Városi funkció)	-	-	Általános Iskola és óvoda
Egészűségűgy (Városi funkció)	-	-	Járóbeteg szakellátás Központi körzeti ügyelet Fogászati alapellátás Gyógyszertár
Szociális ellátás (Városi funkció)	-	-	Nappali ellátást nyűjtó idűsek klubja Szociális alapszolgáltatási Központ Bűlcsűűde
Kultűra (Közűsségi funkció)	-	Műzeális Intézmények	Művelűűdési Ház Városi Könyvtár
Turizmus, rekreáció (Közűsségi funkció)	-	Turisztikai attrakciűk	Sportcsarnok Szálláűshely Vendéglátűhely

(Forrás: saját szerkesztés)

Mint a táblázatból látható a Cigándon található funkciűk és intézmények teljes mértékben kistérségi hatűkűrűűek, regionális szintű ellátórendszerek egyáltalán nem találhatóak a városban, még megyei szinten mindűssze a kulturális és turisztikai funkciűk emelhetűűek ki. A Bodrogekűzi kistérség telepűlűűeinek túlnyomó többsége szolgáltatásihiányos telepűlűűs, ebbűl adódóan Cigánd funkció és intézményi ellátottsága a vonzaskörzetére nézve is meghatározűű, lényegében az egész kistérség dinamizálásában meghatározűű jelentűűséggel bír Cigánd városi szerepkűrűűének és funkciűűinak erűűsítűűe. Összességében Cigánd város Integrált Városfejlesztési Stratégiaűűában a térségi igények, a város - vidék harmonikus fejlűűdűűésének elűűsegítűűe központi jelentűűséggel bír.

Cigándon 2008-ban az általános iskola 19 db tantermében 450 tanulűű tanult, 27 pedagűűgűűs közreműűködűűésűűel. 2013-ban ezek a számok a kövűetkezőkűűpp alakulnak: 21 db tanterem, 398 tanulűű, 28 pedagűűgűűs.

Bölcsőde

A település 2012-től működik bölcsőde. Két nevelési egységben 24 gyermek ellátása biztosított.

Óvoda

Cigándon 1 óvodai nevelést biztosító intézmény működik. Az ellátott gyermeklétszám 200 8 végén 107 fő volt 100 férőhelyen, míg 2013-ban 137 fő 150 férőhelyen. Ennek oka az óvoda 2012. évben történő kapacitás bővítése.

Alapfokú oktatás

Az általános iskolai tanulók létszáma 2008-ban 450 fő, 2013-ban 398 fő. 2013 -tól az iskola állami fenntartású.

Középiskolai képzés

Nincs középiskolai képzés a településen. A település középiskolás korú, nappali képzésben résztvevő diákjai a közeli Kisvárda, Sátoraljaújhely és Sárospatak iskoláiban végzik tanulmányaikat. A település célja, egy olyan Térségi Integrált Szakképző Központ kialakítása, mely hosszú távon biztosíthatná a helyi munkaadói igényekhez igazodó végzettségű szakembereket.

Szociális ellátás: családsegítés, közétkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás, gyermekvédelmi ellátó rendszer

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

A település belterületétől távolabb eső majorsági és tanya területek java részt alulhasznosítottak. A lakóépületek egy része felhagyott, leromló félben van, ami tovább gerjeszti ezt a hatást. A majorsági területek ugyan alapvető funkciójukban használatosak, de az épület állomány csak részben hasznosul.

A belterületen is megfigyelhető a lakóterületek alulhasznosítása a Mátyás király utcától nyugatra, illetve az Ér - Petőfi Sándor utcáktól délnyugatra fekvő telektömbökben.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

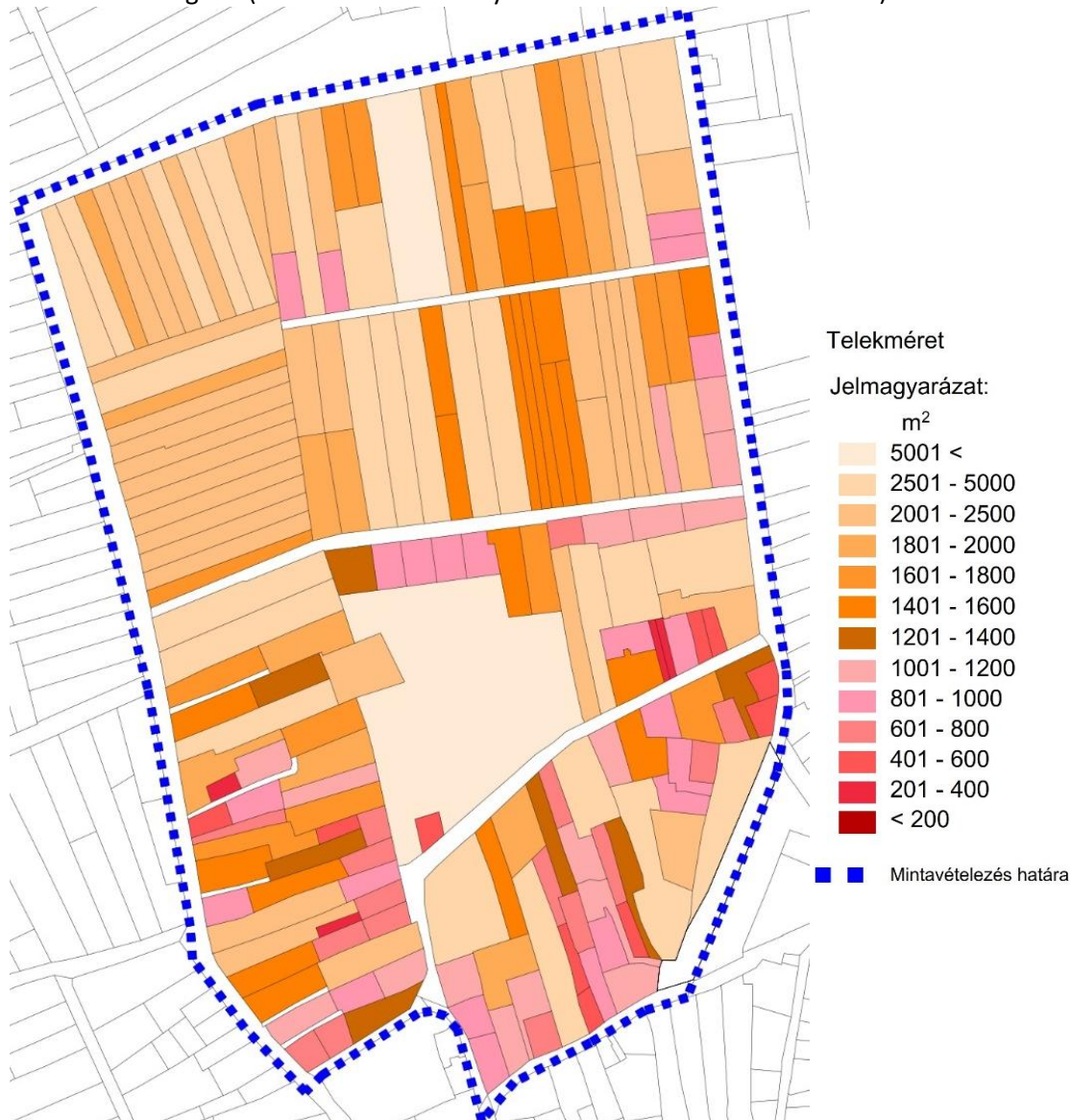
A város települési környezetének minősége inhomogén. A település központjában végrehajtott rehabilitációknak köszönhetően igen kedvező a megítélése a településképpnek. Ennek hatása a szomszédos határoló tömbökre is kiterjed. A kevésbé vonzó területek egyrészt – vizuális megjelenés szempontjából - a belterület déli oldala, a Gődény környéke. Másrészt a lakónépesség anyagi teherbírásának korlátai is rányomják egy-egy területre a bélyegét. Azok a területek, amelyek a szegregáció valamely szintjén állnak, egyáltalán nem vonzóak az épített környezet szempontjából. Szlömösödött, degradálódott területet a szegregációval érintett településrészekben találhatunk szinte kizárólagosan (Vasút utca nyugati végénél, a Pácinra átvető út mentén a belterület északi végén, a Gődényt övező telektömbökben).

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A település telekstruktúrájában alapvető kettősséget fedezhetünk fel. A település történelmi központjához tartozó telektömbök telkei szabálytalan formában helyezkednek el, míg a történelmi Kiscigánd - Nagycigánd területén kívül szabályos mértani osztásos a telekszerkezet. A telekméretek alakulása is ehhez hasonló mintát követ. A történelmi részen kisebb telekméret a jellemző - nagyobb a beépítési intenzitás - míg az ettől távolabb elhelyezkedő, jellemzően falusias beépítési módú ingatlanok nagyobb, esetenként több ezer négyzetméteres területtel is rendelkeznek.

Telekméret vizsgálat (a mintavételezés helye: Fő - Iskola - Petőfi - Vasút utca)

(Forrás: saját szerkesztés)

Utachálózat és közterületek a város szerkezetben

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Jelen fázisban ilyen vizsgálat nem készült.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A vizsgálatok alapját hiteles állami alapadat képezte (hatályos településrendezési terv alaptérképe), mely helyszíni bejárással, valamint légi és műholdas fotók elemzésével kerültek kiegészítésre.

A lakóépületek alig több mint egytizede a 2. világháborút megelőző évekből származik, a 70-es évek előtti időkből további 30%. Az épületállomány közel negyede a 70-es, 80-as és 90-es évekből származik.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

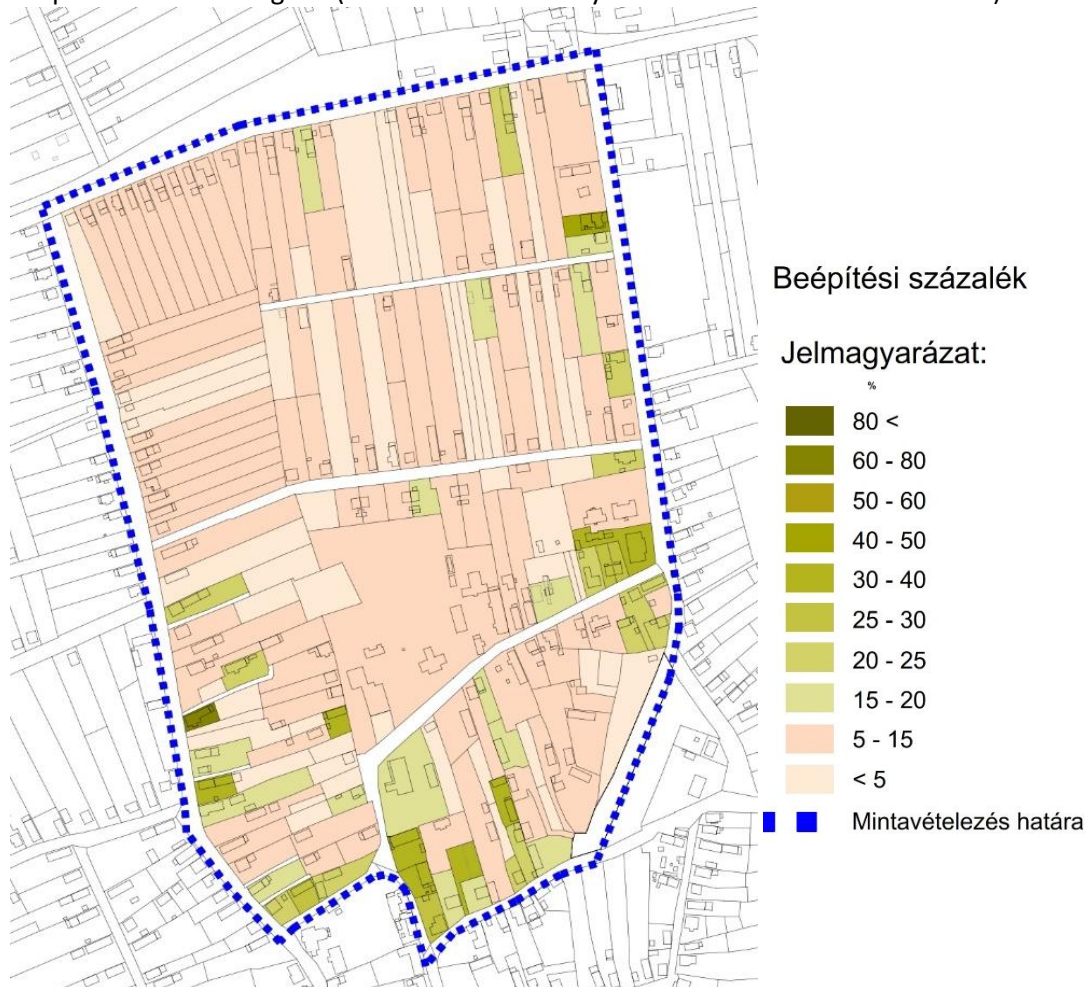
A lakóépület állomány 1093db egylakásos épületből és 8db 2-3 lakást magába foglaló lakóingatlanból áll. Az épület állomány egynegyede összkomfortos, valamint közel fele komfortosnak tekinthető. A

fennmaradó félkomfortos vagy komfort nélküli lakások még így is kiteszik a teljes lakásállomány több mint 25%-át, a kirívóan magas szám.

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A hagyományos településrészen, valamint a központban magasabb a beépítési intenzitás. A központtól kifelé haladva - ez különösen igaz a nyugati városrészen - az intenzitás csökken, a jelleg erőteljesen falusias. A beépítés jellege szinte teljes egészében egységes. Az oldalhatáron álló mód a jellemző és meghatározó a településen.

Beépítési százalék vizsgálat (a mintavételezés helye: Fő - Iskola - Petőfi - Vasút utca)

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

Cigándon 1101db lakóépületből kivétel nélkül mindegyik földszintes vagy földszint + tetőtér beépítéses. Az egynél több szintes épületek közösségi vagy igazgatási funkciót töltenek be. Három szintes épület az iskola felújított épülete, amely egyben - a templomot nem számítva - a település legmagasabb épülete.

A település épületállományának közel 100%-a magas tetős kialakítású. Ez igaz a középületekre is. Az utóbbi évek rekonstrukcióival, bővítéseivel folyamatosan kerültek magas tetők a lapos tetős közintézményekre is.

1.14.6. Az épített környezet értékei

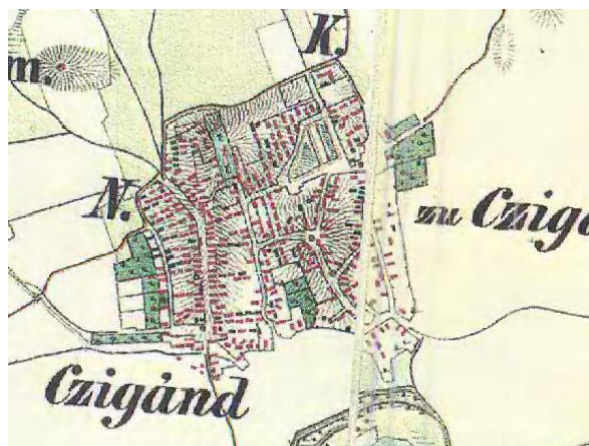
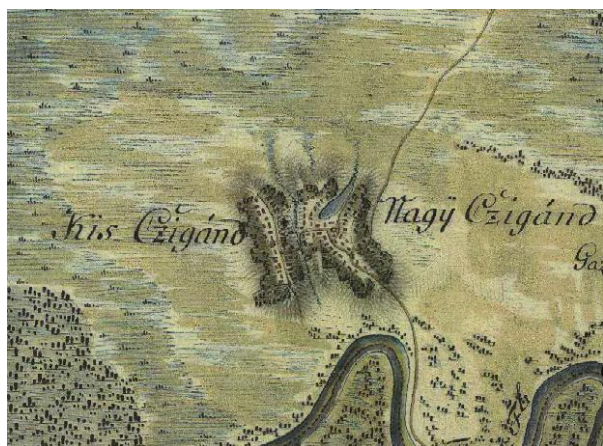
1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Cigánd Borsod megye délkeleti szélén helyezkedik el, a Tisza nyugati partján, a Bodrogtőben. A táj formálásában a Tisza, Bodrog, Karcsa folyók alapvető fontossággal bírnak. A település életében a harármentiség, a megyehatár mentén történő fekvés meghatározó, valamint a tiszai átkelő közelsége.

A település helyneve pusztán személynévből eredeztethető magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév valószínűleg török eredetű.

Cigánd településszerkezetének legkorábbi rétege az Árpád-korra vezethető vissza, 1289-ben említik először az oklevelek, az Árpád-korban két települést említenek a források: Kis-Czigánd és Nagy-Czigánd. Valószínűsíthetjük, hogy örökösödés során, birtokaprózódás következtében alakult ki a két település. A két Árpád-kori település elkülönülése még a XVIII. század végén is megfigyelhető az I. Katonai Felmérés térképlapján.

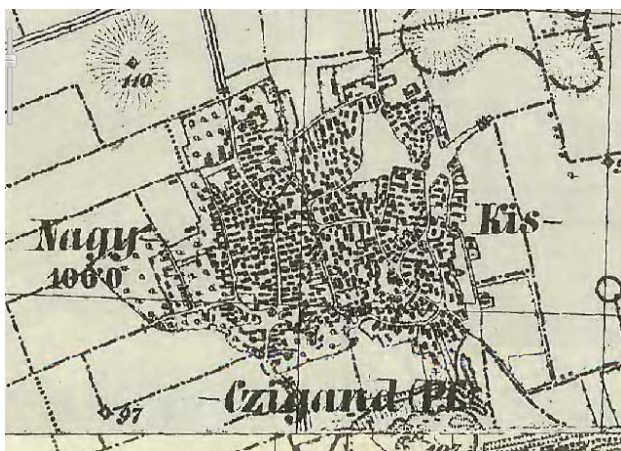
Kis-Czigánd észak-déli irányú utca mentén kialakult, egyutcás település képét mutatta. Nagy-Czigánd a tiszai átkelőhöz vezető út mentén húzódott, amelynek vonalvezetése szabálytalan. A két települést egy keresztutca kötötte össze. A települések egyházi központja Nagy-Czigándon volt, amelyet annak középkori temploma jelez. A gótikus stílusban épült templom a település középpontjában áll, körítőfallal körbevett dombtetőn. A település történeti magja itt a református templom körül, valamint a jelenlegi Fő utca vonalában alakult ki.

A XIX. század első felében készült Második Katonai Felmérés térképlapján a település keleti részét alkotó Kis-Czigándon jól megfigyelhető a keskeny szalagtelkek rendszere. A telkek beépítésében megfigyelhető jellegzetesség, hogy a lakóépület mögött, azzal egyvonalban helyezkednek el a gazdasági épületek. A település nyugati részében húzódó Nagy-Czigánd esetén az utcák szabálytalan vonalvezetését figyelhetjük meg. A településrész központjában, az észak-déli irányú és kelet-nyugati irányú utcák összefutásánál egy kör alakú teresedés alakul ki, amelynek nyomát a jelenlegi Fő utca és Újélet utca találkozásánál lévő háromszög alakú térben fedezhetjük fel.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Az Első és Második Katonai Felmérés készítése között eltelt idő alatt jelentősen átalakulnak a település főútjának vonalvezetése. A tiszai átkelőhöz vezető út áttevődött Nagy-Cigándról Kis-Cigándra.

A XIX. század végén XX. század elején készült térképlapokon jól megfigyelhető, hogy a két településrész szervesen összenőtt, amit hivatalosan is megerősítettek. A két településrész ugyanis 1922-ben egyesül. A két településrész összenövésével erősödik, és hangsúlyossá válik a halmazos településszerkezet. Az utcák vonalvezetése továbbra is elsősorban a keleti településrészen szabálytalan.

Az 1950-es évek jelentős változást nem hozott a település szerkezetében. A település északi peremén, illetve nyugati szélén alakult ki szabályos utcahálózatú új városrész, a Rózsa Ferenc, Ságvári Endre, Ady Endre, Gárdonyi utcák mentén, valamint az Arany János utcából nyíló keresztutcákban.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A XIX. századi lecsapolási munkák megkezdése előtt az Alföld vízben gazdag táj volt. Számos ér, patak, folyás, folyócska kanyargott itt, amelyek vízmentes magaspartjai pedig kiváló körülményeket kínáltak a régészeti korokban a megtelepüléshez.

Cigánd Tisza, Bodrog, Karcsa folyók között jött létre, igen kedvező természeti feltételek mellett. Cigánd nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé. A város határában az utóbbi időben végzett régészeti feltárások elsősorban a Vásárhelyi-terv keretében megépült árapasztó tározó megépítéséhez kapcsolódtak. A település határában szisztematikus régészeti topográfiai kutatások még nem történtek, így nem került feltérképezésre a település teljes határa. A mellékelt lista csak egy reprezentatív mintavételnek tekinthető, és nem szabad azt a következtetést levonni belőle, hogy ismerjük Cigánd közigazgatási határában található valamennyi régészeti lelőhelyet. A földmunkával járó beruházások tervezése során mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a jelenleg lehatárolt területeken kívül is kell régészeti leletek előkerülésére számítani. A fenti körülményt ma már a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény is tükrözi, hiszen a jogszabály legutóbbi módosítása megkülönbözteti a régészeti lelőhely és a nyilvántartott régészeti lelőhely fogalmát.

A településen komoly örökségvédelmi kockázatot jelenthetnek a zöld mezős beruházások. Ahogyan fentebb említettük, Cigánd nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé, így újabb régészeti lelőhelyre gyakorlatilag a település határában bárhol rá lehet bukkanni különböző földmunkák során. A nagy területű zöldmezős beruházásoknál mindenképpen számolni kell régészeti lelőhelyek előkerülésével, így különösen fontosnak tartjuk, hogy a zöldmezős beruházások

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

előkészítésénél nagy hangsúlyt kapjon a régészeti örökség felmérése. Javasoljuk, hogy az ilyen típusú beruházások esetén a tervezés legkorábbi fázisában készüljön el a próbafeltárást is magába foglaló előzetes régészeti dokumentáció, ugyanis csak ennek a dokumentációnak a segítségével lehet csökkenteni a régészeti örökség által jelentett kockázatot. Javasoljuk, hogy a vállalkozások telephelyeinek kiválasztása során a régészeti örökségvédelmi szempontokat is vegyék figyelembe.

A régészeti örökségvédelmi kockázat tovább csökkenthető már korábban kialakított telephelyek korszerűsítésével, azaz a barna mezős beruházások ösztönzésével.

Cigánd közigazgatási határában található nyilvántartott régészeti lelőhelyek

azonosító	név	Helyrajzi szám
16651	Fő u. 107.sz.	1108, 1109, 1107
16652	Nagy János-tagi domb	0123/9, 0125/11, 0123/8
35499	Elefánt-tag	050/4
40464	Református templom	1128, 1174, 403
43213	Nagy Korong-homok	109/2, 0109/5
46821	Rakottyás	0138/1, 0153/7, 0153/8, 0153/9, 0146/7, 0150
57053	Cigánd-Dió	0151/44, 0157/37, 0154/4, 0151/24, 0151/23, 0151/25, 0157/36, 0154/3, 0151/17, 0151/26, 0151/18
57056	Cigánd - A13 anyagnyerő	0141/13, 0141/12, 0140/5, 0140/30, 0141/4, 0141/14
57194	Tekeres	0170/8, 0170/7, 0169, 0170/1, 0143/23, 0145/9
59444	Dió II.	0151/28, 0151/15, 0151/29
61364	A 13. II.	0140/16, 0141/8, 0141/7

Cigánd közigazgatási határában miniszteri rendelettel védetté nyilvánított régészeti lelőhely nem található.

Cigánd közigazgatási határában húzódó régészeti érdekű területek

A református templom környezete

A település jelenlegi református temploma számos középkori vonást őriz. A gótikus építészeti elemek ma is jól megfigyelhetők. A templom keletelt tájolása is annak középkori eredetére utal. A térképes adatok is arra engednek következtetni, hogy a jelenlegi református templom helyén állt a középkori templom is. A jelenleg is álló templomot a középkori épületelemek felhasználásával építették. A templom helyén, illetve a település középkori központjában régészeti kutatás még nem folyt. Ennek

következtében nem ismerjük a középkori templom és a körötte elhelyezkedő középkori település pontos kiterjedését, és alaprajzát. A református templom felújítása során is számítani kell a középkori templom maradványainak előkerülésére.

A középkori település maradványait a belterületen modern építési törmelék borítja, amelynek vastagságát régészeti kutatás hiányában nem ismerjük, azonban azt valószínűsíthetjük, hogy egy-egy építkezés pincésintjén már lehet számítani késő középkori-kora újkori településmaradványok előkerülésére. A fentieknek megfelelően a település központjában, a mélyebb alapozási síkkal rendelkező építkezések esetén különös gonddal kell eljárni. Az építkezések földmunkáihoz pedig javasolt a régészeti felügyelet megrendelése.

Cigánd egykori határában kialakult középkori településekre utaló dűlők

Cigánd határában az Árpád-korban több falutelepülés is létezett. Az elpusztult középkori faluhely egykori elhelyezkedésére utal többek között az Egyház-tag földrajzi név, ahol az egykori középkori falvak maradványainak előkerülésére kell számítani.

Cigánd határában további régészeti érdekű területeket találunk az egykori élővíz folyások magaspartjain. A Víg-dűlőben, Szenna-dűlőben, Nagy-tagban, Sere-dűlőben, Náci-tagban, Garanya határrészen, Egyház-tagban, Elefánt-tagban, Svarc-tagban jól nyomon követhetők az egykori vízjárta területek, amelynek árvízmentes magaspartja régészeti érdekű területnek minősül, ahol a kulturális örökség védelméről szóló törvény értelmében régészeti leletek előkerülésére kell számítani.

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Cigánd településszerkezetében, az utcák vonalvezetésében számos archaikus vonást őriz. A halmazos településszerkezet már önmagában is védendő érték.

A járási székhely napjainkig megőrizte falusias arculatát, ennek megfelelően a történeti települési központban utcaképet jelentősen zavaró, örökségvédelmi szempontból nem illeszkedő beépítést nem találunk. Az országos műemléki védelem alatt álló épületek száma is azonban igen kevés, és azok száma nem is növekedett az utóbbi évtizedekben.

Cigánd egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzői között a bodrogi népi építészet elemeit emelhetjük ki, amelyek közül a két legjobb állapotban lévő épületben tájház, illetve falumúzeum működik. Sajnos ma már igen kevés népi lakóház található, amely eredeti állapotát még őrzi. A helyi szempontból, településképp megőrzése szempontjából meghatározó épületek esetén sajnos a helyi védelem lehetőségével sem élt még az önkormányzat. Fontosnak tartjuk a széleskörű értékvédelmi rendelet megszületését. A meglévő országosan védett érték mellett jobban kellene tudatosítani a város arculata szempontjából fontos, a környezet minőségére kisugárzó hatással bíró építészeti értékeket.

A helyi védelmi rendelkezések így biztosítani tudnák, hogy a településképp szempontjából értékes épületek esetén az örökségvédelmi szempontok teljes körű figyelembevételével történhessen meg azok modernizálása. A helyi szempontból értékes épületek esetén az egyedi arculatot, eredeti arányokat, homlokzati beosztásokat, nyílászárók megtartó korszerűsítések, felújítások valósulhassanak meg. Az országos védelem, illetve helyi védelem alatt álló nem egyházi épületek esetén a legnehezebb feladat a mai XXI. századi funkció megtalálása, amely szinte az egyedüli biztosítéka ezen régi épületek fennmaradásának. A megtalált funkció mellett fontos szerepet játszik még az új funkcióhoz kapcsolódóan az épületek modernizálása, esetleges bővítése, amelyet csak az

épületek építészeti értékeinek figyelembevételével, hangsúlyozásával, megőrzésével lehet megalósítani.

1.14.6.4. Világörökségi, és világörökségi várományos terület

Cigánd területén világörökségi várományos területnek számít a magyarországi tájház hálózathoz tartozó Fő utca 54. szám alatti cigándi tájház, a Cigándi Falumúzeum.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

Református templom, Petőfi S. u. 87. műemléki törzsszám: 1278, 1128 hrsz

Tájház, népi lakóház, Fő u. 54. műemléki törzsszám: 8920, 1172/2 hrsz

1.14.6.6. A műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Cigánd közigazgatási határában a műemlékvédelem sajátos tárgyai közé sorolt történeti kert, temető és temetkezési hely nem található.

1.14.6.7. Műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Cigánd területén műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület nem került kijelölésre.

Az országos műemléki védelem alatt álló objektumok esetén a védelemhez kapcsolódóan, külön jogszabályban nem jelöltek ki műemléki környezetet. Ennek megfelelően műemléki védelem alatt álló objektumok műemléki környezetének megújításakor a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény rendelkezései az irányadók.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

Cigánd területén a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény alapján kijelölt nemzeti emlékhely nem található.

1.14.6.9. Helyi védelem

Cigánd Város Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2009. (I. 29.) számú rendelete szól a helyi építészeti értékek védelméről. A rendelet nagyon sok általánosságot fogalmaz meg. A helyi építési szabályzat a lábazatképzésre, a falfelület képzésére, a falburkolat kialakítására, a homlokzati arányok megtartására, a tetőszerkezet, tetőhéjalás kialakítására vonatkozóan speciális, a hagyományos építészeti elemekhez igazodó szabályokat állapít meg.

Maga az értékvédelmi rendelet egyetlen épületet helyez egyedi helyi védelem alá. A Fő utca 54. szám alatti 1144 helyrajzi számú ingatlanon álló falumúzeum a bodrogi népi építészet jellegzetes eleme.

Fontosnak tartjuk, hogy a helyi településképet, településkarakter befolyásoló, a helyi építészeti hagyományokat tükröző épületek helyi védelem alá kerüljenek. Ezek az épületek ugyanis elsősorban a település szempontjából fontosak és értékesek, az országos műemlékvédelmi kritériumoknak nem felelnek meg, azonban meghatározó utcaképi jelentőséggel bírnak.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

A terület-felhasználásban jelentős problémák nem mutathatók ki. A település lakóterületei és központi intézményi területei zárt tömböt alkotnak, és ettől jól elkülönülnek a gazdasági területek. A gazdasági tevékenységek terei a főbb kivezető utak mentén koncentrálódnak, vagy a külterületen a belterületi határ mellett közvetlenül, de külterületi megközelítéssel. A zárványszerűen beékelődő gazdasági terület nincs a város térszerkezetében.

A város intézményei, településközponti illetve vegyes központi területei a városközpontban koncentrálódnak. Intézményi ellátottsági problémák egyre kevésbé jelentkeznek a település nagyságrendje, illetve a múltban és a jelenben, a Bodroghözben betöltött szerepköre miatt.

A kevés országosan védett érték mellett jobban kellene tudatosítani a város arculata szempontjából fontos, a környezet minőségére kisugárzó hatással bíró építészeti értékeket. A város helyi építési szabályzatában meghatároz helyi védelem alá helyezett épületet.

Fontosnak tartjuk, hogy mihamarabb megszülessenek a helyi védelmi rendeletek, hogy ezen helyi szempontból értékes épületek esetén az egyedi arculatot, eredeti arányokat, homlokzati beosztásokat, nyíláskiosztást megtartó korszerűsítések, felújítások valósulhassanak meg.

A történeti települési központban utcaképet jelentősen zavaró, örökségvédelmi szempontból nem illeszkedő beépítésnek tekinthetjük azokat a lakóházakat, amelyek a település arculatától, lakóépületeinek arányrendszerétől merőben eltérőek, megbontva a centrum megjelenését. A városközponti közterületei az elmúlt évek fejlesztési beavatkozásainak köszönhetően színvonalasan épületek át.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Cigánd Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megye határán fekszik, de Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén. Cigánd Sátorajárhelytől 40, Sárospataktól 34 km, Kisvárdától 15 km-re a Tisza jobb partján fekszik. A település közúton jól megközelíthető és a közúti kapcsolatai is jók. A települést két, a Magyar Közút Kht. kezelésében lévő út érinti. Egyik a 3814. számú összekötő út Kisvárdától és Tiszacsermely irányába, másik Dombrád irányába. Ezek egyben a település fő útjai.

1.15.2. Közúti közlekedés

A Magyar Közút Kht. kezelésében lévő utak szerepe meghatározó a településen, hiszen nemcsak összekötő utak, hanem a településen belül gyűjtőút funkciót is ellátnak.

A 3814 sz. ök út Tiszacsermelyt érinti és Cigándon ér véget. Osztályba sorolása K.V., illetve B.V.c., forgalma közepes. Az út 2x1 forgalmi sávos.

A 381. sz. ök út Sátorajárhely-Cigánd-Kisvárdát köti össze.

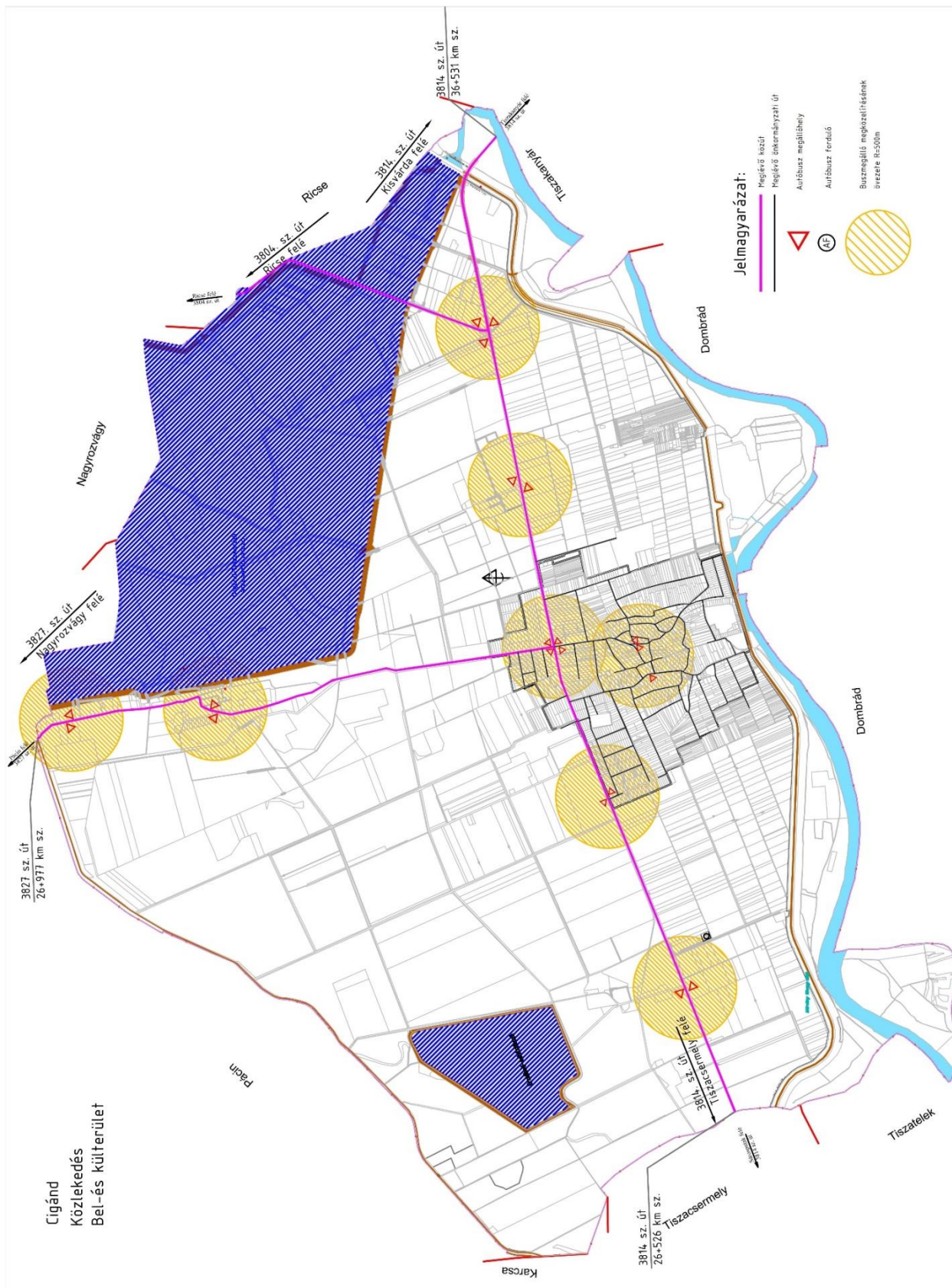
A 3827 sz. ök út a Dombrád felől érkező és irányuló forgalmat bonyolítja. Osztályba sorolása K.V., illetve B.V.c., forgalma közepes. Az út 2x1 forgalmi sávos.

A belterületi és külterületi burkolatszélesség és koronaszélesség nem felel meg az utági előírásoknak. Mindezek fejlesztése szükséges a közútkezelő távlati terveiben. A burkolatminősége helyenként felújításra szorul.

Önkormányzati utak a helyi forgalmat bonyolítják, és vezetik rá az Állami Közútkezelő útjaira. Az utak forgalma nem jelentős. Osztályba sorolásuk B.VI. belterületi kiszolgálóút, B.V. összekötőút. Szélességük 3,0-6,0 m. Az önkormányzat útjai közül a Petőfi utca és a Fő utca gyűjtőfunkciót tölt be. A település többi útjai, többségében kiszolgáló utak, ahol a gyalogosforgalom járda hiányában a gépjárműforgalommal azonos felületen közlekedik.

A városi csomópontok közül a Fő utca - Vasút utca csomópontjában található körforgalom és autóbusszmegálló mérete és kialakítása nem megfelelően kialakított. A Fő utca mentén található csomópontok többsége nem belátható, balesetveszélyesek. Belterületen aszfalt burkolatú utak aránya jelentős a településen. A Határ u. (hrsz 1573), (hrsz 324/5) Gődény, Paptag esetében még nem áll rendelkezésre pormentes burkolat. A külterületi utak nagy része szintén még földút, így ott van még mit fejleszteni. A tervezett útburkolatok esetében az ÚME-ban előírt, méretezett pályaszerkezetet szükséges megépíteni, minden esetben aszfalt kopóréteggel lezárva. A burkolatok minősége az újabbnál megfelelő, de a régebbiek felújításra szorulnak.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. Közúti

A községi közlekedés a településen megoldott, azonban a várakozó autóbuszok számára nincs megfelelően kialakított buszváró és a leszállóhelyek kialakítása sem megfelelő. A szolgáltatás színvonala megfelelő, hiszen a nap folyamán folyamatosan indulnak és érkeznek a járatok, azonban a községi közlekedés igen járásihiányos. ***A leszállóhelyeket az ÚME-k szerint kell kialakítani, külterületen kizárólag buszöbölben, belterületen lehetőleg buszöbölben, a felszálló peron burkolt kiépítésével és a járdakapcsolat megteremtésével.***

1.15.3.2. Kötőpályás

Cigándon vasútállomás, vagy vasúti megállóhely nincs, legközelebbi vasútállomás Dombrádon és Kisvárdán található, melyet autóbusszal lehet elérni.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Szabályosan megépített kerékpárút a Vasút utcán található. A település helyi kerékpáros forgalma az utakon bonyolódik, mely a főközlekedési utak esetében nem megfelelő, ott távlatban gyalog-kerékpárút építése szükséges. A gyalog-kerékpárút, illetve elválasztott gyalog-kerékpárút építése szükséges az ÚME-ban előírt, méretezett pálya szerkezettel. Osztályba sorolásuk külterületen K.IX., belterületen B.IX. A kisebb önkormányzati utak esetében a kerékpáros forgalom a jelentéktelen gépjármű forgalom miatt nem túl balesetveszélyes, ezért külön kerékpárút kiépítése nem szükséges.

A város helyi gyalogos forgalma részben a kiépített járdákon, részben az utakon bonyolódik. A helyközi forgalmat bonyolító utakon távlatban mindenképpen járda építése szükséges. A kisebb önkormányzati utak esetében a gyalogos forgalom a jelentéktelen gépjármű forgalom miatt nem túl balesetveszélyes. A település főközlekedési útjai mentén, valamint a meglévő, illetve a tervezett utakon távlatban mindenképpen egy-, ill. kétoldali járda kiépítése szükséges az ÚME-ban előírt, méretezett pálya szerkezettel. A meglévő járdákat távlatban fel kell újítani.

1.15.5. Parkolás

A városban kijelölt parkoló a Polgármesteri Hivatal, a járóbeteg szakrendelőnél, a szabadidő központnál, a Bodrogi Múzeumportánál, a szociális ellátó központnál, az iskolánál, az iskolai étkezdénél, a polgárőrség irodája előtt és a településközpont közelében van. A kisebb önkormányzati utak mentén a csekély forgalom miatt nem okoz különösebb problémát ha az egyéb parkolást a közterületeken az útpadkán oldják meg.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Vízi közművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Cigánd vízellátása a Ricsei Vízműről történik távvezetéken keresztül, üzemeltető a Zempléni Vízmű Kft. A település közigazgatási területén felszíni vízkészletet hasznosító vízhasználatot nem tartanak nyilván. Cigánd település közigazgatási területén az ÉMVIZIG az alábbi felszín alatti vízhasználatokat tartja nyilván:

- Cigánd, volt 1. sz. vízműkút: A kút a település ivóvízellátására szolgált, azonban a település térségi vízműrendszerre kapcsolását követően a 2005. évben üzemén kívül helyezték. A kutat a jövőben az önkormányzati tulajdonú zöldterületek locsolására kívánják használni, így öntözőkútként történő üzemeléséhez az ÉMI-KTVF 12680-1/2007. számon vízjogi üzemeltetési engedélyt adott.
- Cigánd 2. sz. kút: üzemén kívül helyezve.

Cigánd település közigazgatási területe a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny kategóriába tartozik. A településen jelentősebb ipari és mezőgazdasági üzem nincs.

	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Összes szolgáltatott víz mennyisége (m ³ /év)	88.000	74.000	66.000	69.000	69.000
Közüzem i ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások (db)	1028	1031	1031	1030	1040

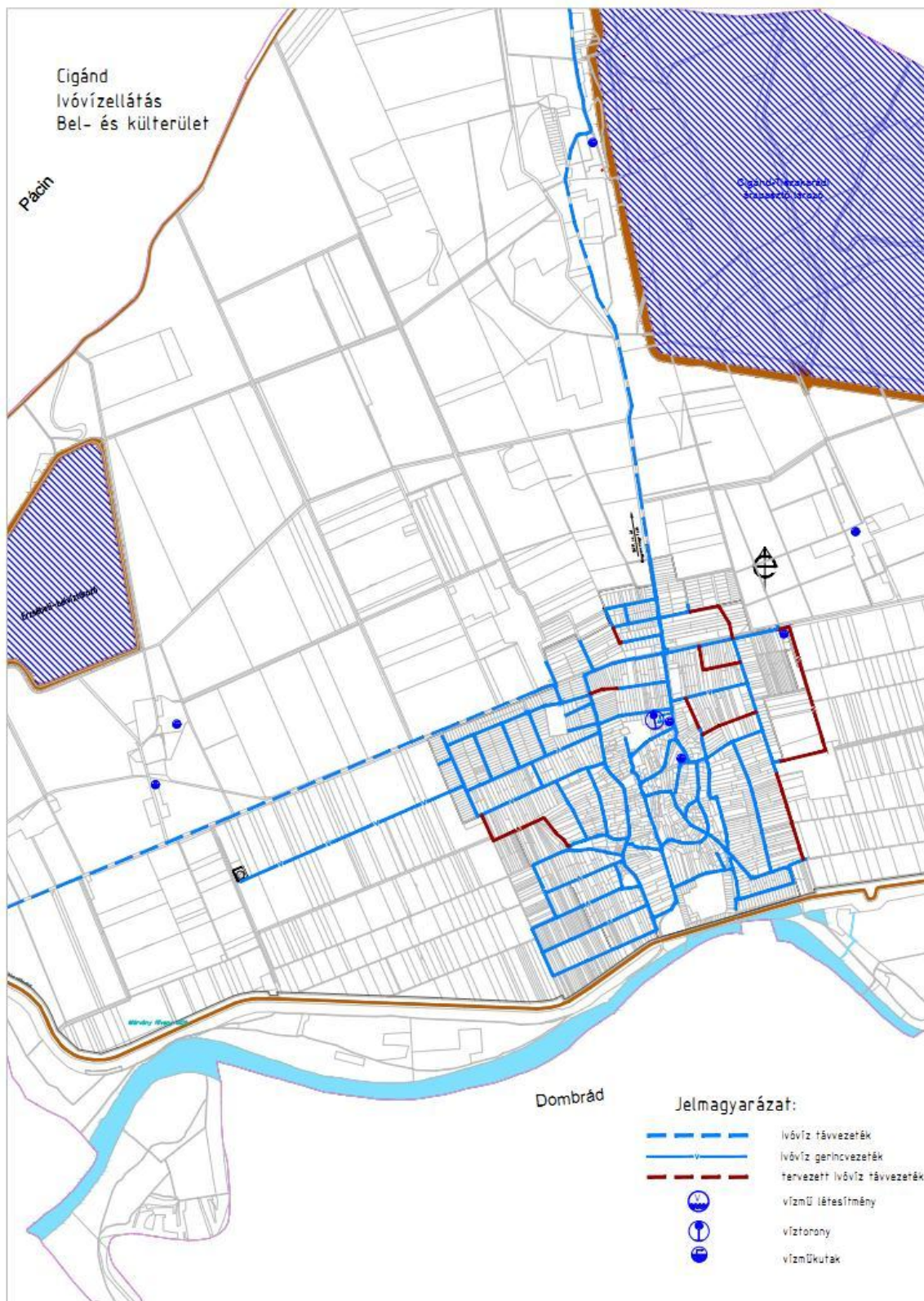
A települési elosztóhálózat döntően azbesztcement nyomócsövekből készült, 24 km hosszú, részben körvezetékes és ágvezetékes hálózat. Az azbesztcement szálak egészségkárosító hatása közismert, mely vízben kioldódva fejt ki egészségkárosító hatását. A hálózat közel negyven éves, a terület egyes részein a talaj jelentős agresszivitást mutat a beépített acél idomok és kötőelemek esetében. Ezek a tényezők és az a tény, hogy a hálózat építése idején a hiánygazdálkodás miatt sok esetben a beépített csőanyagok minősége nem volt mindig megfelelő, növelhetik a kioldódás mértékét és így az egészségügyi kockázatot.

A hálózat karbantartása a jelenlegi kialakítás mellett az üzemeltető számára csak vízzel történő öblítéssel biztosított. Ennek hatékonysága az elmúlt évtized tapasztalata alapján nem elegendő. Az elmúlt másfél évtized alatt lezajlott vízfogyasztás csökkenés következtében az áramlási sebességek csökkentek így növekedett a lerakódás mértéke.

A vízminőségi problémák megoldására vízjogi engedélyes terv készült, melynek a száma: 6072-23/2007. A rekonstrukció során az új hálózat csomópontjainak kialakítása során fontos szempont volt a mechanikai tisztítás (szivacs dugós mosás) feltételeinek megteremtése.

Cigánd
Megalapozó Vizsgálat

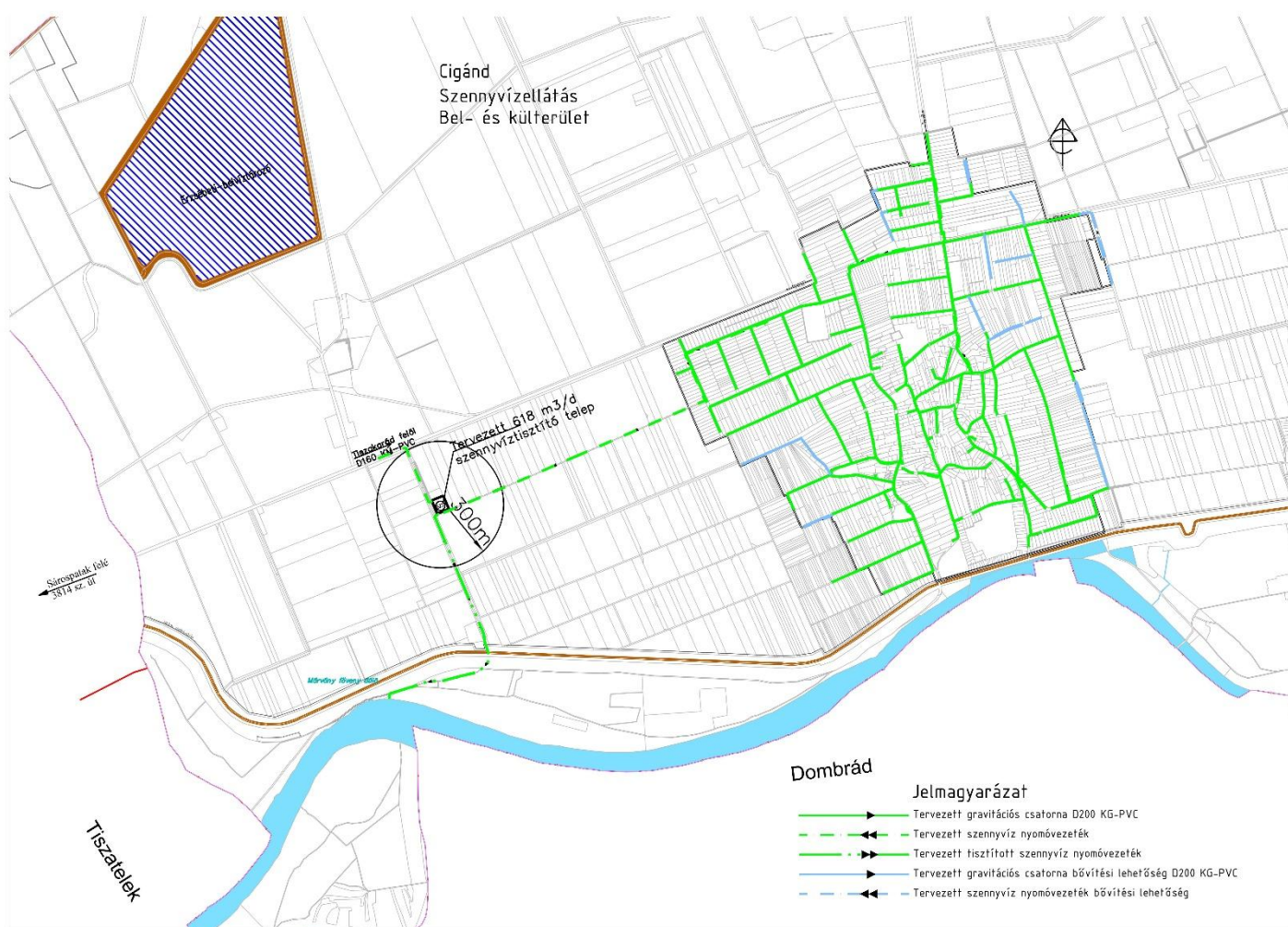
20. térkép: Cigánd ivóvízellátó rendszere

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

Az engedélyes tervek alapján a csatornahálózat és a hozzá tartozó szennyvíztisztító telep 2006. április 28-án 4165-24/2006. szám alatt létesítési vízjogi engedélyt kapott. A 618 m³/d kapacitású szennyvíztisztító telep Cigánd város nyugati részén a 08/28 helyrajzi számú területen található. Az Önkormányzatok 2006. tavaszán a beruházás megvalósításához központi forrásból pénzt nyertek. A szennyvízcsatorna hálózat a település belterületén 100%-osan kiépítésre került. A szennyvízcsatorna hálózat üzemeltetője a Zempléni Vízmű Kft. A településen jelentős ipari és mezőgazdasági üzem nem működik.

21. térkép: Cigánd szennyvízellátása

A megépített szennyvízcsatorna hálózat elválasztott rendszerű gravitációs csatorna, a domborzati és talaj, illetve talajvízviszonyok miatt szükséges közbenső átemelővel. A gravitációs gerinccsatorna átmérője D200 KG-PVC. A szennyvízcsatorna hálózat hossza 30km. A szennyvízcsatornákat illetve szennyvízátemelőket és a szennyvíztelep helyét és annak védőtávolságát a tervlapokon feltüntettük. Az új tömböknél illetve a gazdasági övezeteknél a szükséges hálózatbővítéseket feltüntettük. A

szennyvízcsatorna védőtávolsága épülettől 3m, a szennyvíztisztító telepé pedig 300m. A tisztított víz befogadója a Tisza folyó.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Cigánd Város a 08.07. számú Tiszakarád-Ricsei belvízvédelmi szakasz területén fekvő közepesen belvízveszélyes település. A település belterületén nem található ÉMVIZIG kezelésű és Társulati kezelésű csatorna sem. A külterületen található ÉMVIZIG kezelésű és Társulati kezelésű csatorna egyaránt.

ÉMVIZIG kezelésű létesítmények:

A külterület Ny-i határának egy részén halad a Tiszakarádi- főcsatorna, melynek vize a Tiszakarádi II. és III. számú szivattyútelepekkel kerül átemelésre a Tiszába. A főcsatorna vize Tiszakarád külterületén zsilipes műtárggyal az Őrszemi-csatorna felé is vezethető, ahonnan a Tiszakarád-Őrszemi szivattyútelep emeli át a vizet a Tiszába. A főcsatorna torkolatánál található a Tiszakarádi belvízátemelő szivattyútelep. A Tiszakarádi II. szivattyútelep kapacitása 8,0 m³/sec, a Tiszakarádi III. szivattyútelep kapacitása 7,98 m³/sec és a Tiszakarád-Őrszemi szivattyútelep kapacitása 3,52 m³/sec. A település K-i határán halad a Ricsei-főcsatorna, melynek torkolatánál található az 5,0 m³/sec kapacitású Ricsei szivattyútelep.

A szivattyútelepek általában belvízvédekezéskor üzemelnek.

Szintén a külterület egy részén halad a Szennalápi-csatorna.

Bodrogmenti Vízgazdálkodási és Talajvédelmi Társulat (Sárospatak) kezelésű létesítmények:

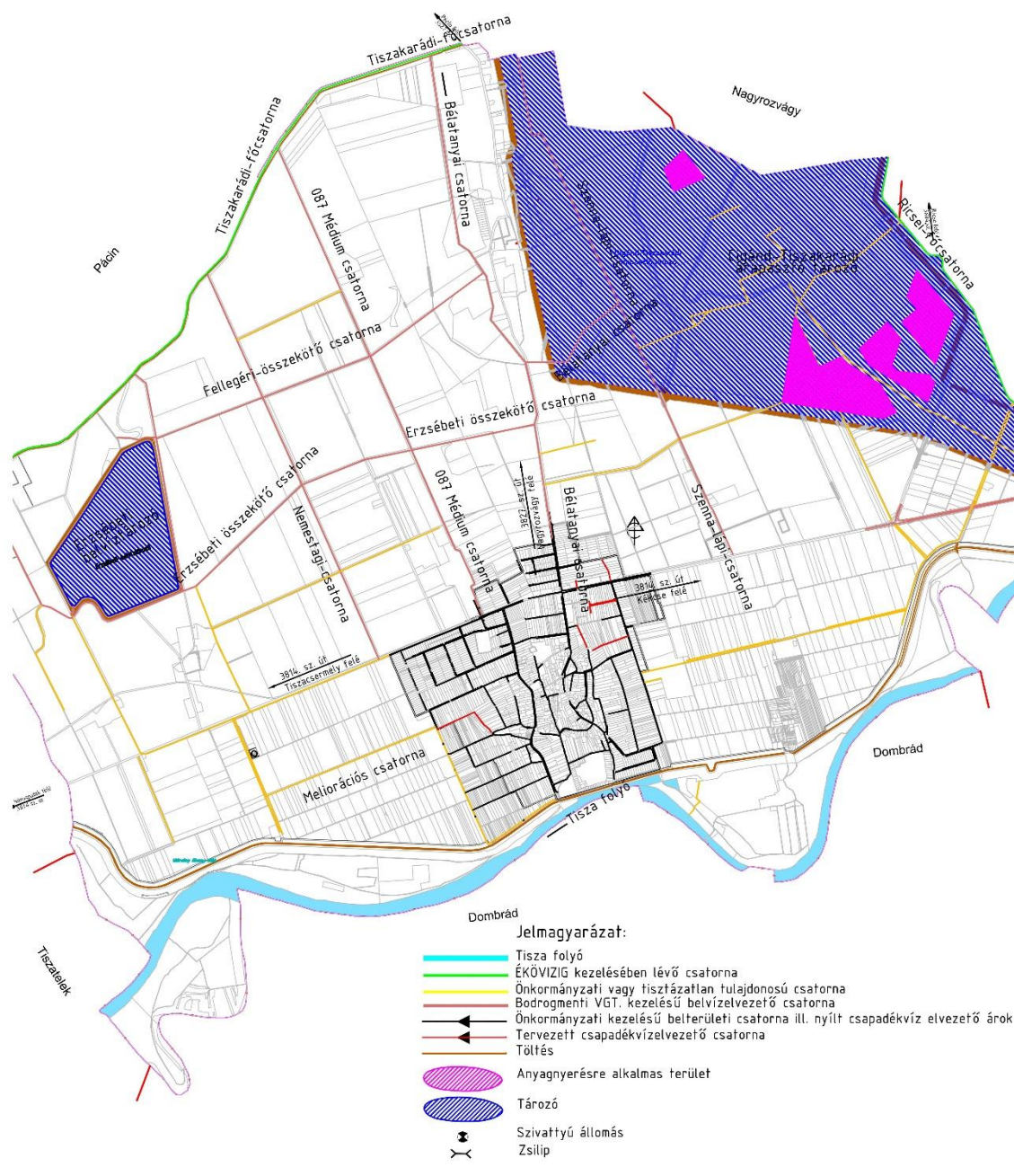
Erzsébeti-csatorna, Elefánti-csatorna, Erzsébeti-összekötő-csatorna, Fellegéri-csatorna, Fellegéri-összekötő csatorna, Nemestagi-csatorna, Bélatanyai-csatorna és a Cigánd-Erzsébeti belvíztározó.

Cigánd-Tiszakarádi árapasztó tározó:

A Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése keretében megépült a Cigánd-Tiszakarádi árvízi tározó, melynek vízjogi üzemeltetési engedélyét a Közép- Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adta ki 3620-17/2010 számon. Az ÉVIZIG működési területén, a Bodrogi közeli ártéri öblözetben, Cigánd és Ricse közötti térségben fekszik. A tározó határait új töltések alkotják. A tározó 25 cm-es vízszintcsökkenést eredményez a Tisza adott szakaszán. Hatása Záhony és Kisköre közötti Tisza szakaszon érvényesül. Az új töltések koronaszintje 1 méterrel magasabb a tározási szintnél. Belvízvédelmi szempontból a tározó az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatósághoz tartozó Tiszakarád-Ricsei belvízvédelmi szakaszba esik. A belterület közelében, illetve külterületén több a melioráció során épített üzemi, üzemi csatorna található. Ezek tulajdonjoga máig tisztázatlan, a csatornák elhanyagolt állapotúak. A Tisza folyó közelsége miatt a rendkívüli csapadékos időjárás után a mindenkori talajvizet a Tisza vízszintje is befolyásolja. A település központi része (Radvány u., Fő utca, Széchenyi u., Fő u. által közrefogott terület) a környezetből kiemelkedő, magasabb szinten épült ki (100,00-106,00 mBf), a többi része 98,00 mBf szint körül fekszik. Az elmúlt években megépült a településen a vízvezető hálózat, tehát a befogadó főgyűjtő és gyűjtő csatornák megvannak.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Cigánd Vízrendezés Bel-és külterület

A település É-i részén indul a Tiszakarádi-főcsatorna irányába 2 db társulati csatorna, a Bélatanyai és a Médium csatornák, illetve a Ny-i részén indul egy önkormányzati kezelésű meliorációs csatorna. A társulati csatornák a település belterületén összegyülekező belvizeket vezeti le, míg a meliorációs csatorna egyrészt a település Ny-i külterületi határán található magasabb fekvésű területekről lefolyó felszíni vizeket gyűjti össze övcsatorna jelleggel, valamint az ÉKÖVÍZIG által 2002-ben a Munkácsy utca környékén megépített, töltés melletti fakadóvíz szivárgó csatorna befogadjaként is szolgál. A meglévő 3 db befogadó csatornához illeszkedően három belvízöblözet található.

Bélatanyai-csatorna belvízöblözete:

A település legnagyobb öblözete, a településközpontot és a község K-i felét vízteleníti. A főgyűjtőcsatornák nagyrészt zártcsatornák.

Médium-csatorna belvízöblözete:

A település legkisebb öblözete, a településközpont egy részét és a község É-Ny-i harmadát vízteleníti.

Meliorációs csatorna belvízöblözete:

Az öblözet közel azonos a Bélatanyai-csatorna öblözetével, a településközpont helyi mélyvonulatát (Iskola u., Fő u. Határ u.) és a község D-i felét vízteleníti. A vízelvezető rendszer kiépülésével a Petőfi utcai „Téglagödör”-be és a Béke utcától D-re fekvő „Gödény”-be nem érkezik a továbbiakban jelentős csapadékvíz. A Munkácsy utcában árvízvédelmi biztonsági szempontok miatt nem készült vízelvezetés, az Önkormányzat tájékoztatása szerint az utcát a lakók megfelelő elhelyezése után fel kívánják számolni.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Villamos energia

Középfeszültségű hálózatok

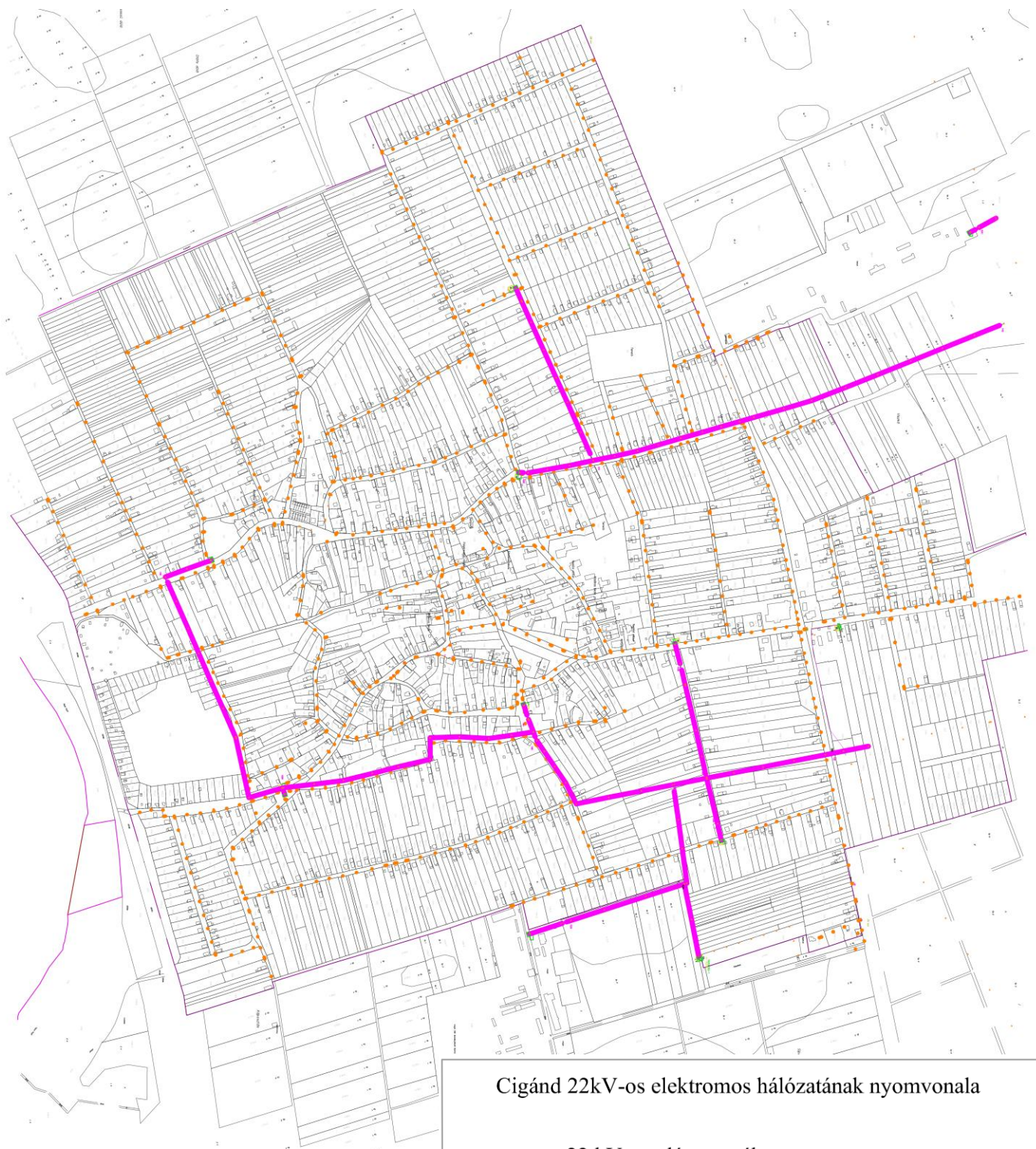
A középfeszültségű szabad vezetékek és földkábelek az ÉMÁSZ Nyrt. elosztóhálózatának részei, ezek több helyen magántelkeken haladnak. Ezek oldják meg közép/kisfeszültségű transzformátorokon keresztül a terület villamos energia ellátását és közvilágítását. A meglévő középfeszültségű hálózatok alkalmasak a területek folyamatos energiaellátására.

Kisfeszültségű és közvilágítási hálózatok

Az ÉMÁSZ Nyrt. adatszolgáltatása szerint a települést 23 db 20/0,4 kV-os TR látja el villamos energiával. A villamos hálózatok főleg vasbeton és faoszlopon lévő légvezetékekkel vannak kialakítva, melyet folyamatosan légkábelre, illetve földkábelre építenek át. A meglévő TR állomások leterheltségei és bővíthetőségei eltérőek. Kisebb átlagos fejlesztéseket az állomás jelenlegi állapotukban is elviselnek. TR cserével további bővítések hajthatóak végre. Nagyobb igények kielégítésére újabb TR állomást kell telepíteni. A településen beton- és faoszlopokon elhelyezett út és közvilágítás található. A közvilágítási feladatokat az ÉMÁSZ Nyrt. látja el, a felépítmény az ő tulajdonukban van, az áramszolgáltatás költségét a város fizeti. A település teljes közvilágítási hálózatán LED lámpák működnek, amelyet egy KEOP projekt kertébe fejlesztett az Önkormányzat.

Köf/ Kif hálózat nyomvonal rajza.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

KÖF/KIF TR állomások listája.

TR állomás száma	TR állomás megnevezése	Tr. állomás típusa	Tr. gép teljesítménye
15312	Médium tanya	VOTR-20/125	25
15319	Ipari park	BOTR	
15305	5. Tr	BOTR	
15309	9 tr Béla tanya	BOTR-20/125	100
15320	Tg7-Tg8 szivattyú telep	OTR-20/400	63
15321	Szennyvíztelep	BOTR	
15302	2. Tr	VOTR-20/250	250
15339	DEVÍZ S5 szivattyútelep	BOTR	
15316	Lichman tanya/Branyicki t. Frukt Kft.	FOTR	
15315	Nemestag	BOTR	
15311	Erzsébet tanya (Nagy-Balla) szárító	BOTR 20/160	100
15310	Belvíztározó Erzsébet tanya	BOTR	
15301	1 Tr	BOTR	
15313	Erzsébet tanya (Balla)	BOTR	
15306	6. tr Kenyérgyár	VOTR-20/125	250
15314	Tsz 1. Tr Szakszövetkezet 1.(Új-tiszahíd Kft.)	OTR-20/630	630
15303	3. Tr. Fűrészüzem (tüzép)	OTR-20/400	250
15307	7 Tr.	FOTR-20/125	100
91071	Nagyrozságy Z1 műtárgy tr	BOTR	
15304	4. Tr Tiszaújsor (Joker)	OTR-20/400	250
15318	Pácin 5 tr. Szenna tanya	FOTR	
15308	8. Tr.	OTR-20/400	250
15317	Sós tanya	BOTR	

Földgáz ellátás

A területen jelenleg a TIGÁZ Zrt. működik, mint gázszolgáltató. A településre az Ibrányi gázátadó állomásról érkezik a D 250 mm méretű nagy-középnomású gázvezeték a település Ny-i határában lévő gázfogadó állomásra. A lefedettség területet mutató rajzokból látható, hogy a belterület teljes része földgázzal ellátott. A településen közepnyomású (3 bar) hálózat épült KPE csőből, D63 – D110 mm mérettel. 2012-ben a Cigánd településen az összes gázcsőhálózat hossza:50 km. Bekötések számát és a földgázfogyasztást a TIGÁZ ZRT adatai alapján, és Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs rendszer segítségével a mellékelt táblázatokban mutatjuk be.

BEKÖTÉSEK:

	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Lakossági:	686	687	686	694	699	689	670
Nem lakossági	44	47	46	48	50	52	56
Összesen	730	734	732	742	749	741	726

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

FÖLDGÁZ ÉRTÉKESÍTÉS:

	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Összesen: (m ³ /év)	1.420.000	977.000	1.265.000	1.0240.000	1.273.000	911.000	881.000

A meglévő hálózat viszonylag új, ezért rekonstrukciós igény nem várható a közeljövőben.

38. ábra: Cigánd gázellátás - Bel- és külterület

A gázszolgáltató tájékoztatása alapján elmondható, hogy a meglévő hálózatban még vannak tartalékok, melyek az igénynövekedést kielégíthetik. Más infrastruktúra esetében már általános az alternatív szolgáltatók jelenléte egy területen, de a földgázellátásban még nem találkozhatunk ilyennel. Ezeknél a szolgáltatásoknál azt láthatjuk, hogy egyazon területen már megtalálható több

Cigánd Megalapozó Vizsgálat

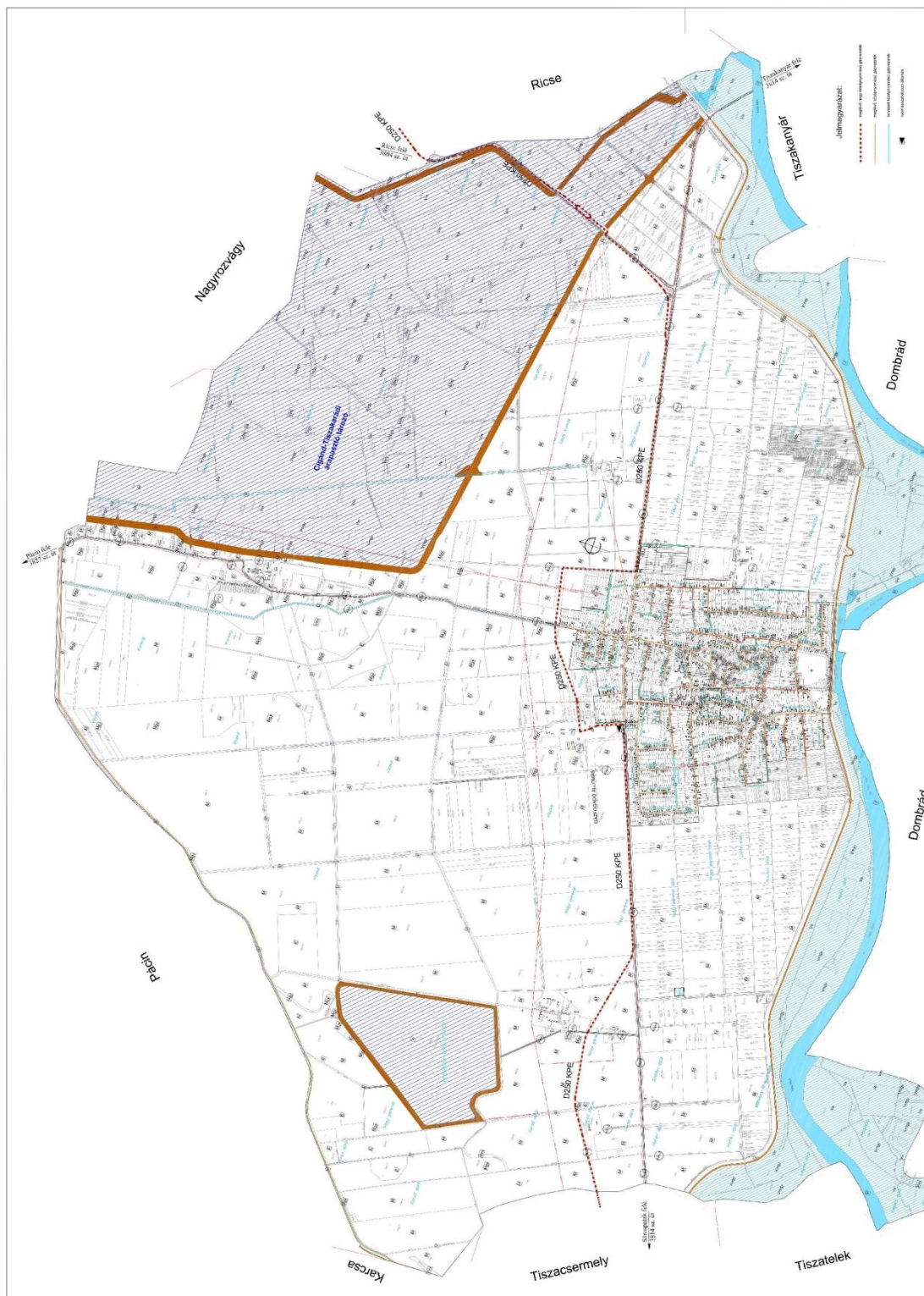
szolgáltató, amely előírdézheti a versenyt mivel egy fogyasztónak lehet rálátása a másik szolgáltató tevékenységére is.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	50	50	50	50	50	50	50	50
Az összes szolgáltatót vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) 1000m3	1420	977	1265	1024	1273	911	881	874

Forrás: TEIR

Cigánd Megalapozó Vizsgálat

Forrás: saját szerkesztés

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A megvalósítandó fejlesztések során elsősorban napenergiára kell gondolni megújuló energiaforrás alkalmazásával kapcsolatban, hisz a város fekvését és egyéb adottságait is figyelembe véve, szél erőművek telepítése és energiatermelés céljából történő üzemeltetése nem lenne gazdaságos. A napenergia felhasználására vonatkozóan a városban több közintézményben biztosították a feltételeket.

A villamos energia, mint vezetékes energiahordozó távlatban is csak világításra és technológiai célú energiaigények kielégítésére javasolható. Bár alkalmas lenne termikus célú energiaigények kielégítésére is, beruházási és üzemeltetési költségigénye miatt ilyen célú alkalmazása csak a kis teljesítményű, tartalék (időszaki kiegészítő fűtésre, vagy ahol más energiahordozó valamely okból nem alkalmazható, kizárólag a völgyidőszakban) hőtárolós fűtésre javasolható.

A vegyes tüzelésű (apríték, pellett, brikett, bálás) kazánokkal növelhető meg a megújuló energiafelhasználás felhasználása az önkormányzati intézményeknél.

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

A nem felújított önkormányzati intézmények többségében a világítótestek elavultak, üzemeltetésük nem gazdaságos. Ezért javasoljuk azokat lecserélni energiatakarékos izzóval ellátott elektronikus előtétű egyedi kompenzálású lámpatestekre. Javasoljuk ezen kívül az elektromos hálózat felújítását is. Különös figyelmet kell fordítani a különböző intézmények térvilágításának gazdaságos működésére, tehát javasoljuk ezek alacsonykapcsolóval történő működtetését, de kézi lekapcsolásra való lehetőséggel.

Ezen kívül szem előtt kell tartani az esetleges fényszennyezés elkerülését. Ennek érdekében a lámpatesteket úgy kell elhelyezni, hogy:

- csak kizárólag a megvilágítandó területre és annak irányába világítson.
- csak megfelelő, szükséges időszakban világítson.

Ennek érdekében megfelelő ernyőzésű és energiafelhasználású lámpákat kell elhelyezni. Ezek azok a lámpatestek, amelyek IDA (International Dark Sky Association) minősítéssel rendelkeznek. Az IDA nagyon szigorú szempontrendszer alapján választja ki azokat a világítótesteket, melyekkel teljesen fényszennyezés mentes világítás létesíthető.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A településen jól kiépített légkábeles telefonhálózat van, melyet a Magyar Telekom Nyrt. folyamatosan bővít, korszerűsít. Több helyen már földkábeles hálózatot is kialakítottak és folyamatosan történik a kábeles hálózatra történő átállás. A településen a T- mobil, a Pannon és a Vodafone GSM állomások jól foghatóak, ISDN internetes hozzáférés is van. A Telenor és a Vodafone hálózatok kiválóan elérhetőek a városban (az utóbbinak erősítőtornya is van a településen). A városban 3G és 3,5G/HSDPA is elérhető. A településen kábeles TV hálózat van kiépítve.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. Talaj

Jó termőképességű talajok: A település területének számottevő részét borítják a televényes, szénsavas meszet tartalmazó humuszos homoktalajok és felszínben savanyúbb, kötöttebb jó minőségű talajok. Ezen területek talajai felszíni rétegeikben semlegesek, vagy gyengén lúgosak és sokszor már szénsavas meszet is tartalmazó homokos talajok. Humuszban gazdagok, humusztartalmuk 3-5 %, humuszos rétegvastagságuk 60-100 cm, néhol egészen 200 cm. Jó vízgazdálkodásúak, de mélyebb rétegeikben helyenként gleyesek. A felszínben savanyú, kitűnő minőségű vályog- és agyagtalajok csak annyiban különböznek ezektől, hogy felszíni rétegük kissé savanyú, sőt néha közvetlenül mészigényes is és kötöttebb. Vízvezető-képességük kissé gyengébb.

Kiváló termőképességű talajok: A település területén találunk még, nem jelentős előfordulással semleges vagy gyengén lúgos kémhatású, kitűnő minőségű, jellegzetes löszből keletkezett vályogtalajokat is. A jelzett területek talajai a felszínben semlegesek, vagy gyengén lúgosak. Kötöttségük a felszínben közepes, az altalajban lazább, vízraktározó képességük köbméterenként 400-600 mm, vízvezető-képességük 20-30 mm óránként. Humuszos rétegvastagságuk 70-150 cm, humusztartalmuk 3-4 %, tehát nyers tápláló-anyagokban igen gazdag, jó termékenységű talajok. Az altalajvíz mélysége 150-200 cm, igen kedvező.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A talajvíz átlag 1-3 m között található a medreket kísérő folyóhátak alatt 4 m alá süllyed. Általánosságban elmondható, hogy a pleisztocén összleten belül a felszíni eredetű szennyeződéseknek legjobban kitett talajvíz magas vastartalmú (8-10 mg/l). Ugyancsak magas ezekben a vizekben az ammónium-, nitrát-, nitrit-ion mennyisége, sok helyen szulfátosak, magas sótartalmúak és bakteriológiailag is erősen kifogásolhatóak.

A talajvíz a csatornák mentén 2 m felett áll, máshol 2-4 m között ingadozik. Mennyisége 3-5 l/skm². Kémiai jellege Tiszakarádtól DNy-ra nátrium-, máshol kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége viszont az ÉK-i tájrészen haladja meg a 25 nk°-ot, míg DNy-on 15-25 nk° között van. A szulfáttartalom csak helyenként haladja meg a 60 mg/l-t.

A rétegvíz mennyisége 1-1,5 l/skm² között van. Az ártézi kutak mélysége a 100 m-t ritkán haladja meg, de általában bővizűek. A terület a 7/2005.(III.1.)KvVM rendelettel módosított 27/2004.(XII. 25.) KvVM r. értelmében felszín alatti vizek vonatkozásában fokozottan érzékeny kategóriába tartozik. A 43/2007.(VI.1.) FVM.rendelet értelmében nitrát érzékenynek mondható.

A Cigánd-Tiszakarádi árapasztó tározó a Bodroghöz területén fekszik, a 2.02. számú Bodroghözi ártéri öblözetben, Nagyrovány, Cigánd és Pácin települések közigazgatási területén. A tározó határait a Tisza felől a meglévő 08.05. számú, Zalkod-zemplénagárdi árvízvédelmi töltés Ricsei szivattyútelep és Cigándi közúti híd közötti ~ 300 m-es szakasza, valamint új töltések alkotják.

Belvízvédelmi szempontból a tározó az Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatósághoz tartozó 08.07. Tiszakarád-ricsei belvízvédelmi szakaszba esik.

A VTT árvízi tározóinak céljára megvizsgált területeken általában intenzív mezőgazdasági tevékenység folyik. A meliorált területek nagyobb része a 08.07. sz. Tiszakarád-ricsei belvízvédelmi szakasz területén található. Ez többek között a Tiszacsermely-Cigánd közötti út két oldalán ment végbe.

A térségi komplex melioráció keretében 153,3 km hosszú csatornahálózat létesült. A melioráció során kiépült közcélú szivattyúállások automatikus üzemmódban működő berendezések. A rongálások miatt az elmúlt 5 évben sokat fel kellett újítani, illetőleg egyet beruházásból befejezni. A

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

mezőgazdasági területek közel fele meliorált, a fajlagos kiépítettség megfelelő, a vízelvezető képesség javult, a tereprendezések megtörténtek.

Cigánd város vízgyűjtő-gazdálkodási szempontból a Tisza részvízgyűjtőn belül a 2-4. „Bodrogköz” alegység területén természetes vízfolyás nincs kijelölve. A kijelölt 3 db vízfolyás víztestből 2 db mesterséges, 1 db pedig erősen módosított.

A mesterséges kategóriába sorolt Tiszakarádi-főcsatorna és a Törökéri-főcsatorna belvízvédelmi főmű, célja a belvizek elvezetése. A Bodrog folyó esetében az erősen módosított besorolást a Tisza tiszalöki duzzasztása kapcsán átadódó hatás indokolja. A duzzasztás célja a vízienergia-termelés, öntözési célú vízkivétel, ökológiai vízpótlás.

Az előbbi erősen módosított és mesterséges víztestek a magassági viszonyokat tekintve a síkvidéki kategóriába soroltak, a mederanyag szemcsemérete ennek megfelelően közepesfinom. A víztestek geokémiai jellege kivétel nélkül meszes.

Az alegységben egy olyan víztest található, amely országhatáron átnyúló vízgyűjtővel rendelkezik. Ez a Bodrog folyó.

Állóvíz víztestek

Az alegység területén 1 db állóvíz víztest került kijelölésre, mely természetes képződmény. Ez a (Sárospatak) Keleti-holtág elnevezésű felszíni víz, mely kis területű, sekély, nyílt vízfelületű, geokémiai jellegét tekintve meszes víztest.

Felszín alatti víztestek

Az alegység területe

- 1 sekély porózus: Bodrogköz (sp.2.5.2),
- 1 porózus: Bodrogköz (p.2.5.2),
- 1 porózus termál: Északkelet Alföld (pt.2.4),
- 1 termál karszt: Sárospataki termálkarszt (kt.2.3) víztestet érint.

A felszíni víztesteket érő terhelések hajtóereje az alegység területén az árvízvédelem és településfejlesztés, míg a felszín alatti víztestek esetében ez a hajtóerő a mezőgazdaság.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló, többszörösen módosított 21/2001. (II.14.) Korm. rendeletben a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe utalt levegővédelmi ügyek közül kiemelendő az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó levegővédelmi követelmények meghatározása, betartásának ellenőrzése. Ezen követelmények Cigánd településen önkormányzati rendelettel nincsenek szabályozva, ezért eltérő jogi szabályozás hiányában az égetés tilos.

A település területén és közigazgatási határain belül kevés ipari tevékenység zajlik, összesen egy bejelentett pontforrás található.

Üzemeltető	Telephely neve	Telephely címe
1. Új Tisza-Híd Kft.	Új Tisza-Híd Agrártermelő	3973 Cigánd, Hajnal u.51.

A lakossági fűtés mellett a másik, elsősorban lokális terhelést jelentő légszennyező forrás az átmenő forgalom. Ez gyakorlatilag csak a közlekedési utak közvetlen környezetében (belterületen a beépítési vonalig, azaz az első házsorig, külterületen 50-100 m széles sávban) jelentkezik. A nyers öntéstalajokon, lecsapolt síklápi és réti talajokon jelentősebb kiporzást, mezőgazdasági eredetű porterhelést nem lehet feltételezni.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a település területén üzemi zajforrással nem kell számolni.

A közlekedési utak közül a 3804. közút tározót érintő külterületi szakaszán védendő objektum, lakott épület 200 m-es távolságban nincs.

A Nagyrozvág – Pácin útszakasz és a cigándi összekötő út mellett lévő, út melletti külterületi lakott helyeken a legközelebbi védendő épületek előtt elhelyezkedő szabványos megítélési pontokon számítható megítélési alapállapotban a közlekedési zaj messze elmarad a közlekedési zaj határértékétől.

Közlekedési zajforrásként elsősorban a 3814 és 381. számú főközlekedési utak átmenő forgalma tekinthető. Ezek az útvonalak jelenleg átszelik a települést, így ezek tekinthetők a település főutcájának. Ez az út bonyolítja le a Kisvárdai, Sátoraljaújhely, Pácin közötti közúti személyforgalmát. Átmenő tehergépjármű forgalom a lakossági kielégítéseket szolgálja, zajkibocsátása a jelentős forgalomszám miatt kismértékben zavaró.

Az átmenő forgalom miatt az útpályák kialakítása miatt amennyiben a kötelező sebesség határt nem tartják be a gépjárművezetők gyorsan haladnak, ezért jelentős port vernek fel a járművek, valamint a zajkibocsátásuk is megnő. Zajkibocsátás főutca mentén elsősorban közlekedési eredetű.

1.17.5. Sugárzás védelem

A természetes háttérsugárzás Magyarországon egy embert átlagosan 2,4 mSv/év effektív dózissal terhel. A testünket érő sugárzás származhat a világúrból, a talajból, a növényekből, élelmiszerekből, környezetünk tárgyaiból vagy akár a saját testünkéből is. Az országon belül a geológiai viszonyoktól, az időjárástól, a táplálkozástól függően akár két-háromszoros különbségek is lehetnek a háttérsugárzás mértékében. Mértéke, hatása települési szinten nem befolyásolható.

Élettani hatás szempontjából, a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni a villamos és a mágneses terét. A villamos térerősség nagyságát a feszültség szinten kívül egyéb körülmények is befolyásolják:

- a vezetékek föld feletti magassága
- a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése
- magas objektumok pl.: fasor árnyékoló hatása jelentősen csökkenti a térerősséget
- épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják)

A Magyarországon érvényben lévő védőtávolság különböző feszültség szintű távvezetésektől:

750 kV - 40 m, 400 kV - 20 m, 220 kV - 10 m, 120 kV - 5 m

Ezen védőtávolságok betartását a településrendezési eszközök és az építéshatósági engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni. Az alacsonyfrekvenciás mágneses tér áthatol az épületeken és szemben a villamos térrel kiterjedt objektumoknál nem, vagy csak nagyon költségesen árnyékolható. Az alacsonyfrekvenciás mágneses tér ellen a legjobb védekezés a megfelelően nagy védőtávolság tartása. Bázisállomások esetén, Magyarországon érvényben lévő egészségügyi határértékek: 900 MHz 4.500.000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ 1800 MHz 9.000.000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ A határértékek megállapításakor a különböző kutatási eredményeket vették alapul. A frekvencia növekedésével a behatolási mélység csökken, ezért állapítottak meg két értéket.

1.17.6. Hulladékkezelés

Cigánd a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Hulladékgazdálkodási Társuláshoz tartozik. A településen a keletkezett kommunális hulladékot közszolgáltatást végző társaság (Észak-alföldi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft.) hetente egy alkalommal elszállítja a Kisvárdai hulladéklerakóba.

Az üzemeltetővel korábban közös pályázat alapján a településen, 3 helyen alakítottak ki szelektív hulladékgyűjtő szigetet (papír, műanyag, üveg).

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Közterületen kevés az elhelyezett hulladékgyűjtő edényzet (20db) csak a vasúti megállóhelyen és a buszmegállóba vannak kisméretű szemétyűjtők. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Hulladékgazdálkodási Társulás tagjaként Cigánd Város Önkormányzata az Európai Unió támogatásával megvalósította a Cigánd Béla-tanyán található települési szilárd hulladéklerakó rekultivációját. Ennek következtében a szemétylerakó teljes területén, a szennyezett talajjal együtt mintegy 12.389 m³ hulladékot rostálnak át. Jelenleg a terület növénymentesítése zajlik, illetve megkezdődött az eddig feltárt hulladékmennyiség rostálása, a már fentebb említett három osztály szerint. A településen működő vállalkozások üzemeléséből elvileg nem keletkezik veszélyes hulladék. A vállalkozásokról veszélyes hulladék a települési szilárdhulladék lerakó telepre nem kerül.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A vizsgálatok irreverzibilis vizuális konfliktust nem tártak fel. A tartós konfliktusok közé sorolhatók a roncsolt, felhagyott területek (elsősorban majorsági területek) és elhagyott külterületi lakó épületek okozta konfliktusok. A tartós konfliktusként tekinthetünk az illegális hulladéklerakásból eredő konfliktusokra valamint a városon belül rendszeresen jelentkező közterületi károkozások miatti vizuális környezetterhelésekre.

A városi zöldfelületek és azok kapcsolati hiánya, térségi szinten a zöldfolyosó hálózat hiányosságai (védő- és takarófásítások hiányai) egyaránt okoznak vizuális konfliktusokat.

1.17.8. Árvízvédelem

Cigánd város a Tisza jobb partján, a 08/05-ös számú árvízvédelmi szakasz. 2.02. számú ártéri öblözetben fekszik. Cigánd belterületét az ÉMVIZIG kezelésében lévő Tisza jobb-parti árvízvédelmi töltés védi a 37-47 tkm szelvények között, amely a jelenleg csak részben tekinthető kiépítettnek.

A Tisza jp. Tiszacsermely-Cigánd térségében a folyó az árvízvédelmi töltést veszélyes mértékben közelíti meg. Ennek megszüntetése töltésáthelyezési, illetve folyószabályozási (partbiztosítási) módszerrel valósítható meg.

A cigánd-tiszakarádi árapasztó tározó megépítése következtében a Tisza vízszintje 25 cm-rel csökkenthető. Az árvízi helyzet megszűnésekor a tározót a Ricsei szivattyútelep alatt építendő zsilippel lehet vízteleníteni.

Az árvízvédelmi töltés kezelési sávja a meglévő töltés lábvonaltól számított 10-10 m, ezen belül semmilyen építkezés nem engedélyezhető. Az árvízvédelmi töltés minimális biztonsági sávja a mentett oldalon 110 m, vízdalon 60 m. Ezen a sávon belül a fedőréteget megbontani csak a töltésre elvégzett állékonysági számítás eredményeinek ismeretében lehet. Az épületek alá ezen a sávon belül pince nem építhető.

Cigánd település külterületén lévő Tisza folyó medre, és parti sávja az 586,09-595,8 és az 596,28-597,4 fkm közé eső szakasza a Felső-Tiszavidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság kezelésében van. A mértékadó árvízszint a Tisza 586,09 fkm szelvényben 101,92 mBf., az 597,4 fkm szelvényben 103,06 mBf.

A településhez tartozó Tisza folyó mederszakaszai között a folyó III. osztályú hajóút.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A település viszonylag jól kiépített és jól működő kommunális, műszaki infrastruktúrával rendelkezik, azonban a lakosság komfort érzetének, életminőségének javítása, valamint a fenntartható fejlődés és a környezetvédelmi célok elérése érdekében van még javítani és korszerűsíteni való a kommunális

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

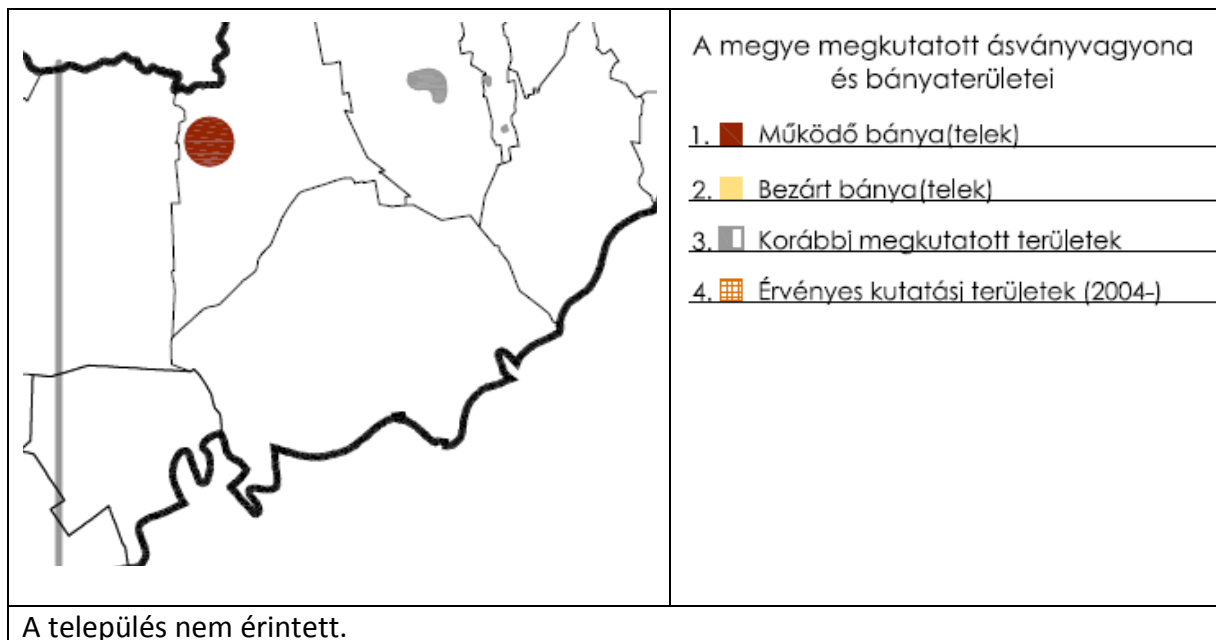
infrastruktúra rendszerein. Mindenekelőtt teljes körűvé kell tenni a szennyvíz- csatornahálózatra történő rákötés arányát növelni szükséges, meg kell valósítani a település egészében a szelektív hulladékgyűjtést és környezetbarát hulladékgazdálkodást, meglévő szilárd útburkolatok minőségét javítani szükséges. Ezzel együtt a városi funkció erősítése, rendezettebb kialakítással, és a közlekedés fejlesztésével elsődleges a környezeti elemek védelme mellett.

A környezetvédelem keretében a településen megvalósítandó legfontosabb cél, hogy az embert körülvevő épített és természetes elemek közötti összhangot megteremtsék, valamint állapotuk javulását elérjék. A környezetterhelés csökkentése, a fenntartható vidékfejlesztés, az emberi életminőség javítása a program kiemelt területeit képezik.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. Építésföldtani korlátok

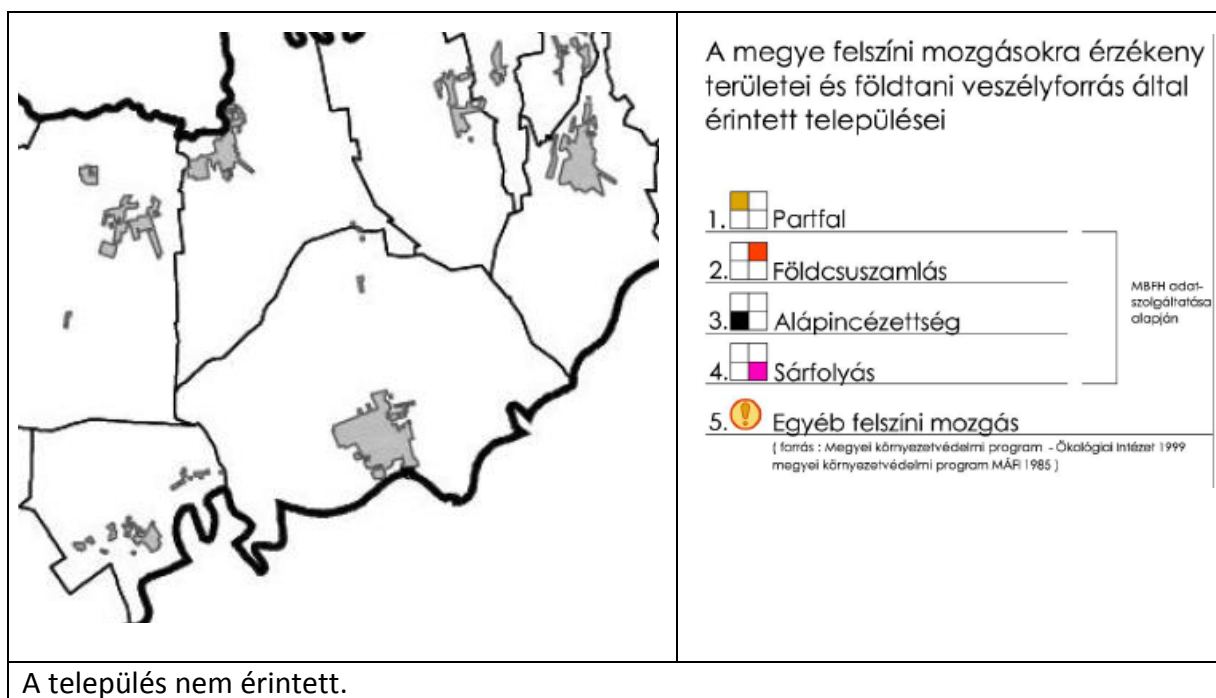
1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

(Forrás: MTrT – Melléklet részlet)

Cigánd területét – az Országos Barlangnyilvántartás adatai szerint – nem érintik barlangok.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

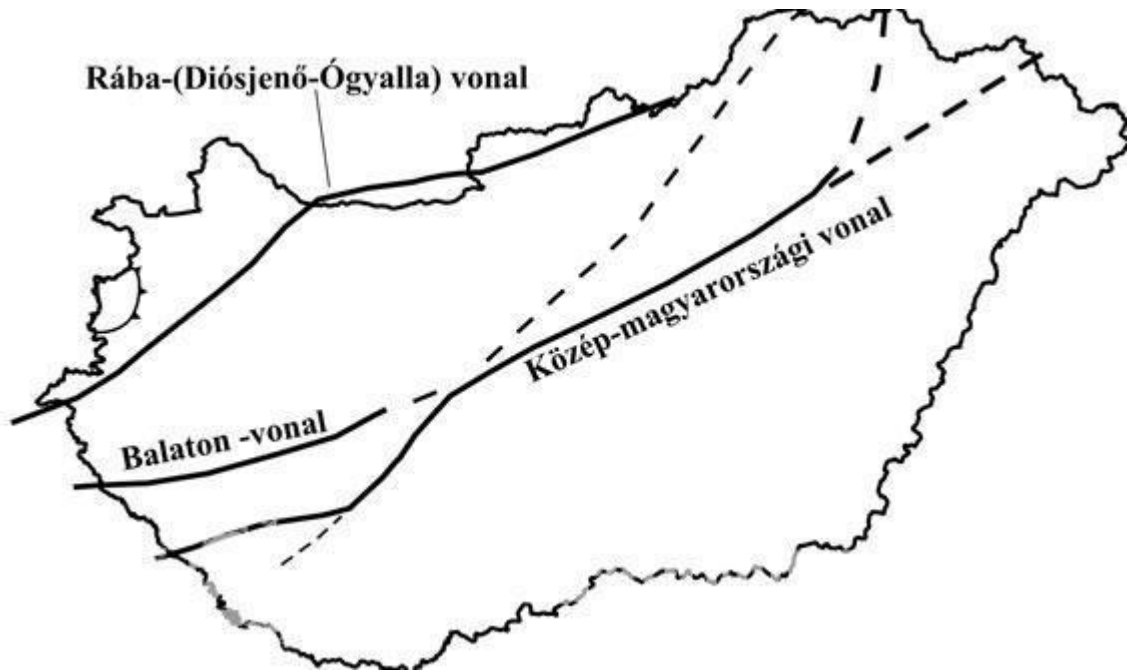

(Forrás: MTrT – Melléklet részlet)

A település közigazgatási területe nem érintett csúszásveszélyes területekkel.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

A Kárpát-medence nem tartozik a világ jelentősen szeizmikus területei közé, bár a medence külső részein (DK-i Alpok és a Dinári-hegyég, Bécsi-medence és a Ny-i- Kárpátok, Kárpátalja) markáns földrengés tevékenység tapasztalható.

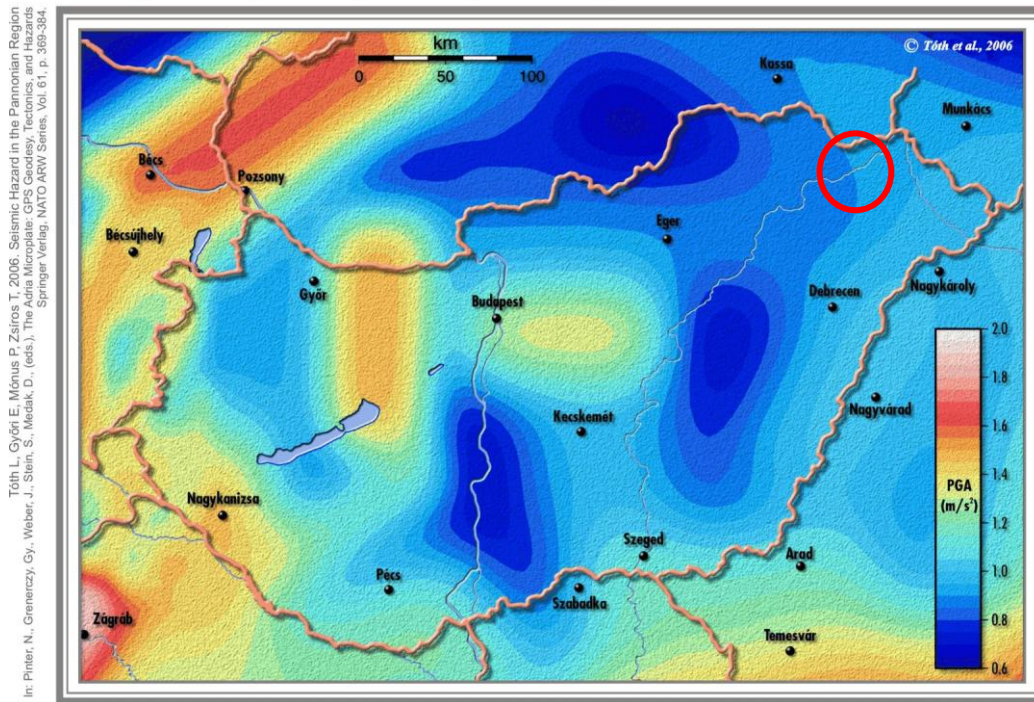

(Forrás: Katasztrófavédelmi Igazgatóság)

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Magyarország földrengésveszélyeztetettsége

Horizontális gyorsulás értékek 50 évre,
10% meghaladási valószínűség mellett
(1/475 év gyakoriság) az alapkőzeten, m/s² egységben

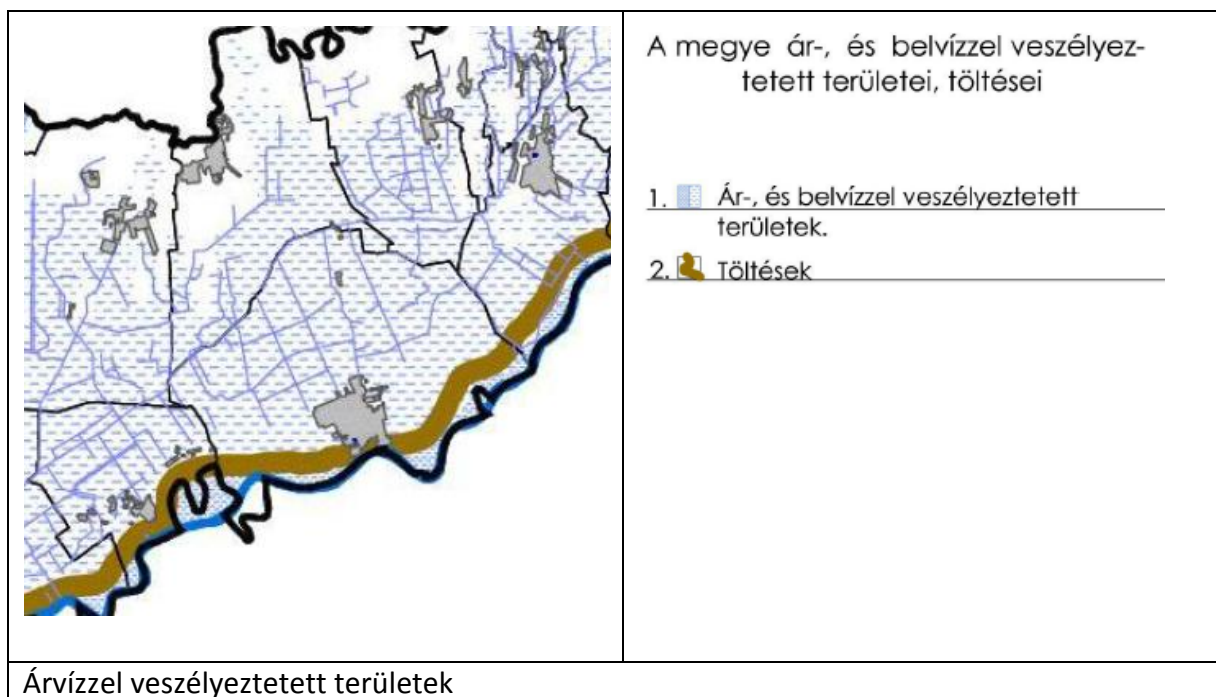

(Forrás: www.seismology.hu)

Magyarország földrengés-veszélyeztetettségi térképe a valószínűségi módszer alapján készült. A szeizmicitás alapján kijelölt forráshónak földrengés-aktivitásának statisztikus jellemzői mellett figyelembe veszik a bizonytalansági tényezőket, az alapkőzetet, valamint a talajvízszint helyzetét. Az adatok alapján Cigándon 1,05-1,1 m/s² a maximális horizontális gyorsulás (PGA) értéke. Ezzel a közepesen aktív területnek minősülő magyarországi értékek közel átlagát mutatja.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Bel-, és árvízveszélyes területek

(Forrás: MTrT – Melléklet szerint)

1.18.2.2. Mély fekvésű területek

A mély fekvésű területek jellemzően a település Tiszával határos részén alakultak ki. A lejtéviszonyok, valamint a véd művek erre a területre koncentrálnak a felszíni vizek mozgását. De a korábban anyaggyerésre használt területek visszamaradó sérült területei is ide tartoznak (pl.: Gődény). Mély fekvésű területet találunk a Hajnal utca déli végénél, a Tiszaújsoron, valamint a Petőfi - Hajnal utcák déli végénél.

1.18.2.3. Árvíz és belvízvédelem

A Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése keretében megépült a Cigánd-Tiszakarádi árvízi tározó.

Az ÉVIZIG működési területén, a Bodrogi közti ártéri öblözetben, Cigánd és Ricse közötti térségben fekszik. A tározó határait új töltések alkotják. A tározó 25 cm-es vízszintcsökkenést eredményez a Tisza adott szakaszán. Hatása Záhony és Kisköre közötti Tisza szakaszon érvényesül. Az új töltések koronaszintje 1 méterrel magasabb a tározási szintnél. Belvízvédelmi szempontból a tározó az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatósághoz tartozó Tiszakarád-Ricsei belvízvédelmi szakaszba esik.

A meglévő 3 db befogadó csatornához illeszkedően három belvízöblözet található.

Bélatanyai-csatorna belvízöblözte:

A település legnagyobb öblözte, a településközpontot és a község K-i felét vízteleníti. A főgyűjtőcsatornák nagyrészt zártcsatornák.

Médiom-csatorna belvízöblözte:

A település legkisebb öblözte, a településközpont egy részét és a város É-Ny-i harmadát vízteleníti.

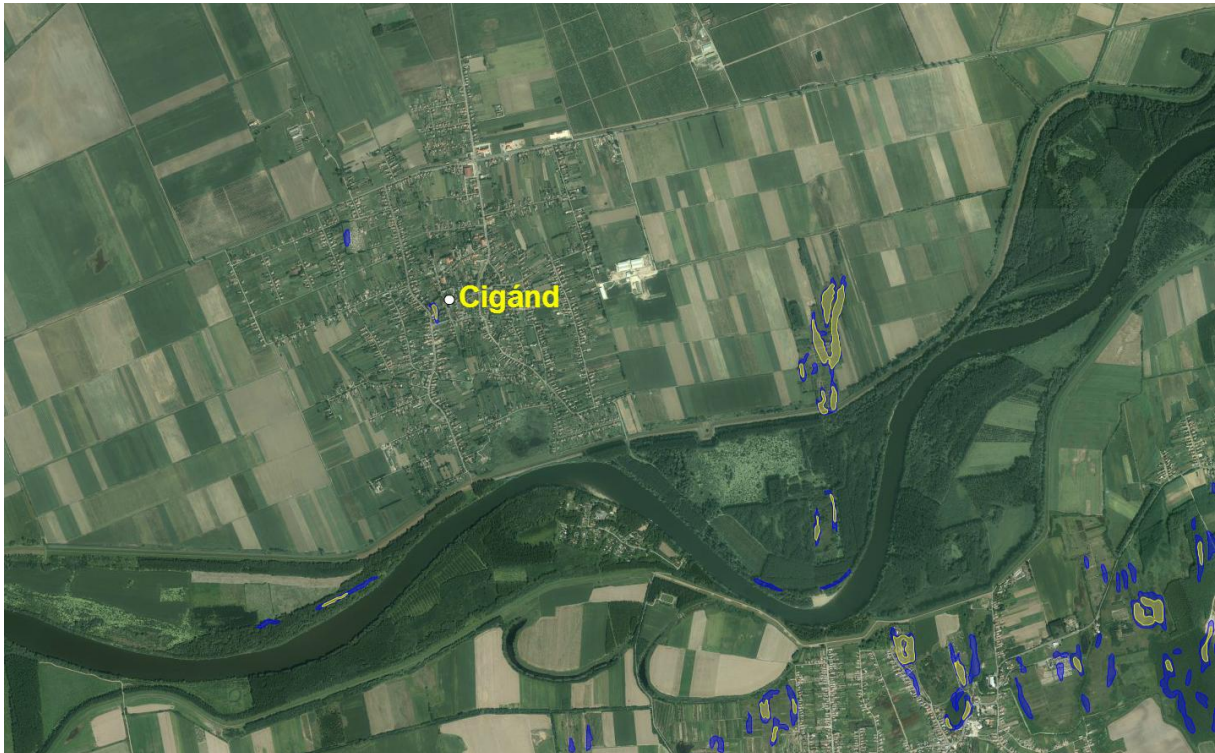
Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Meliorációs csatorna belvízöblözete:

Az öblözet közel azonos a Bélatanyai-csatorna öblözetével, a településközpont helyi mélyvonulatát (Iskola u., Fő u. Határ u.) és a város D-i felét vízteleníti. A vízelvezető rendszer kiépülésével a Petőfi utcai „Téglagödör”-be és a Béke utcától D-re fekvő „Gődény”-be nem érkezik a továbbiakban jelentős csapadékvíz. A Munkácsy utcában árvízvédelmi biztonsági szempontok miatt nem készült vízelvezetés, az Önkormányzat tájékoztatása szerint az utcát a lakók megfelelő elhelyezése után fel kívánják számolni.

1.18.3. Egyéb

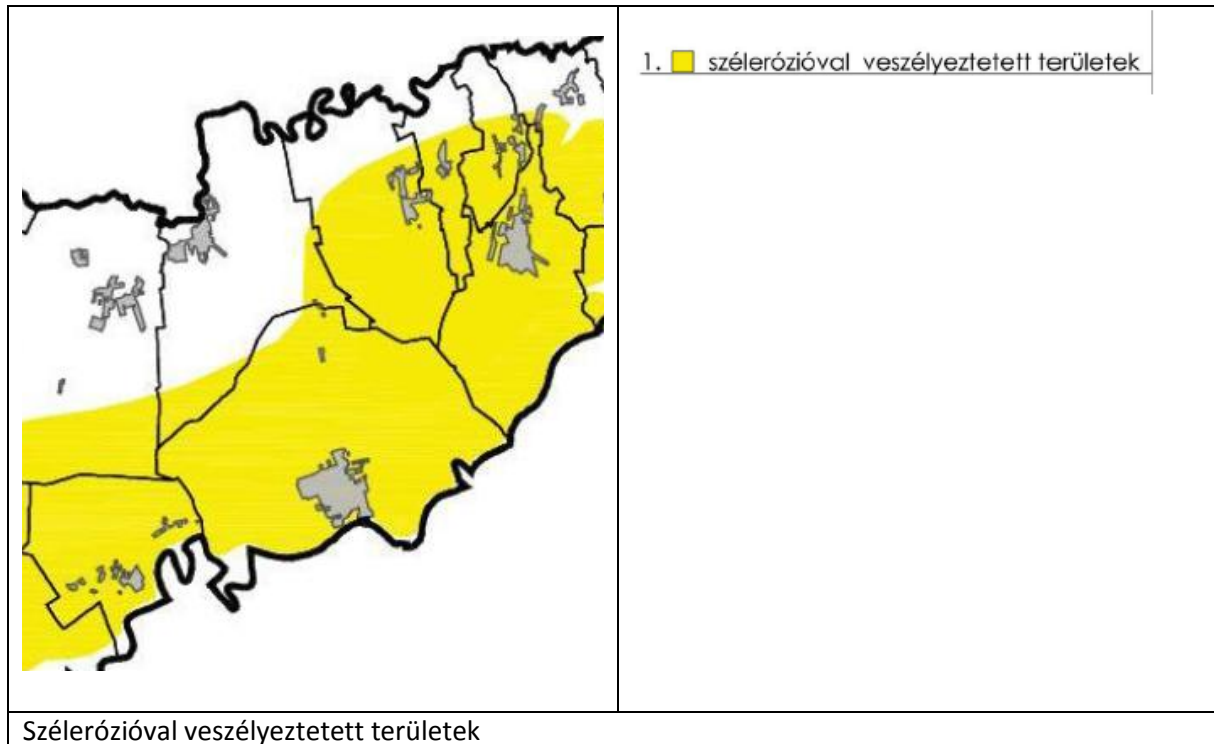
1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok

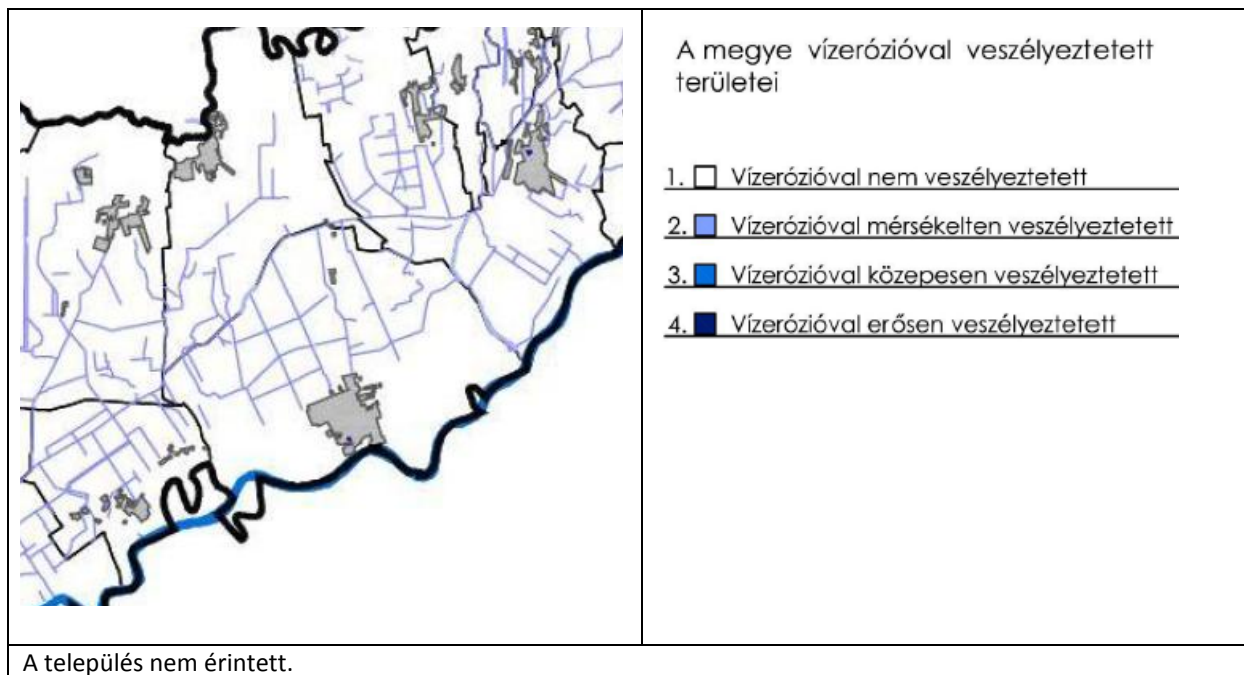
(Forrás: www.mepar.hu)

A Mezőgazdasági Parcella azonosító rendszer adatait használtuk fel. Kék színű lehatárolás a 12 % lejtést, a sárga színű lehatárolás a 17 % lejtést jelöli.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

(Forrás: MTrT – Melléklet szerint)

(Forrás: MTrT – Melléklet részlet)

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

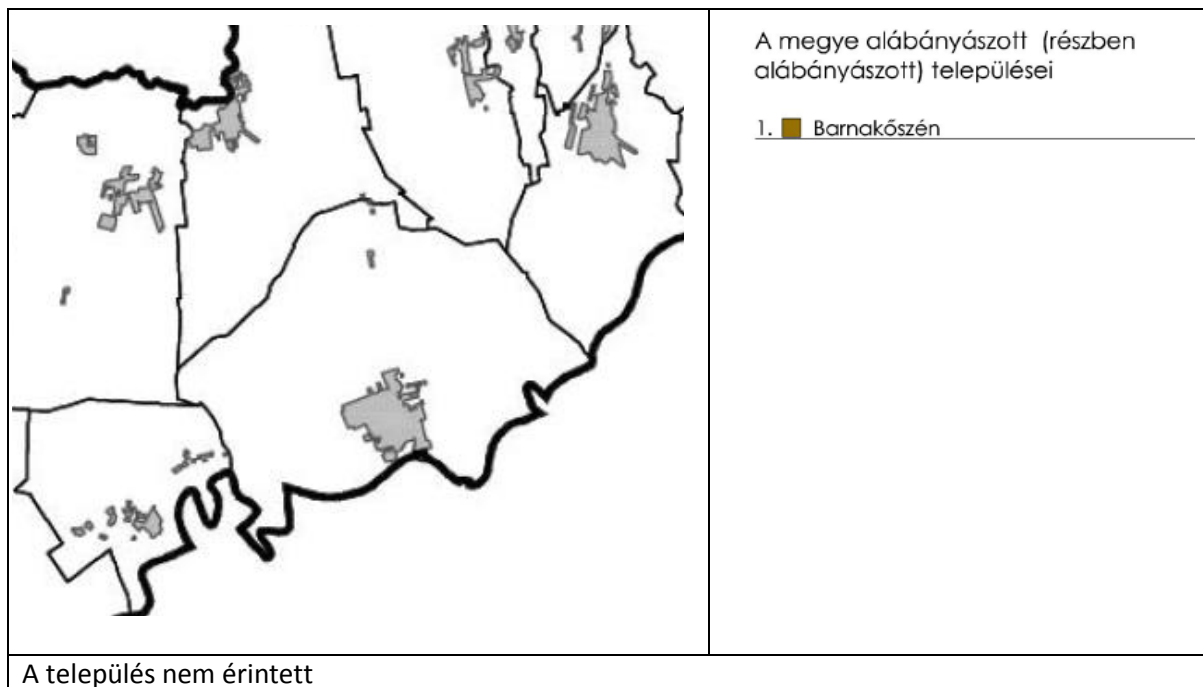
A település közigazgatási területén nincsenek magassági és mélységi korlátozások.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

A település közigazgatási területén tevékenységből adódó korlátozás nem ismert.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal hatósági nyilvántartása alapján nem érintett.

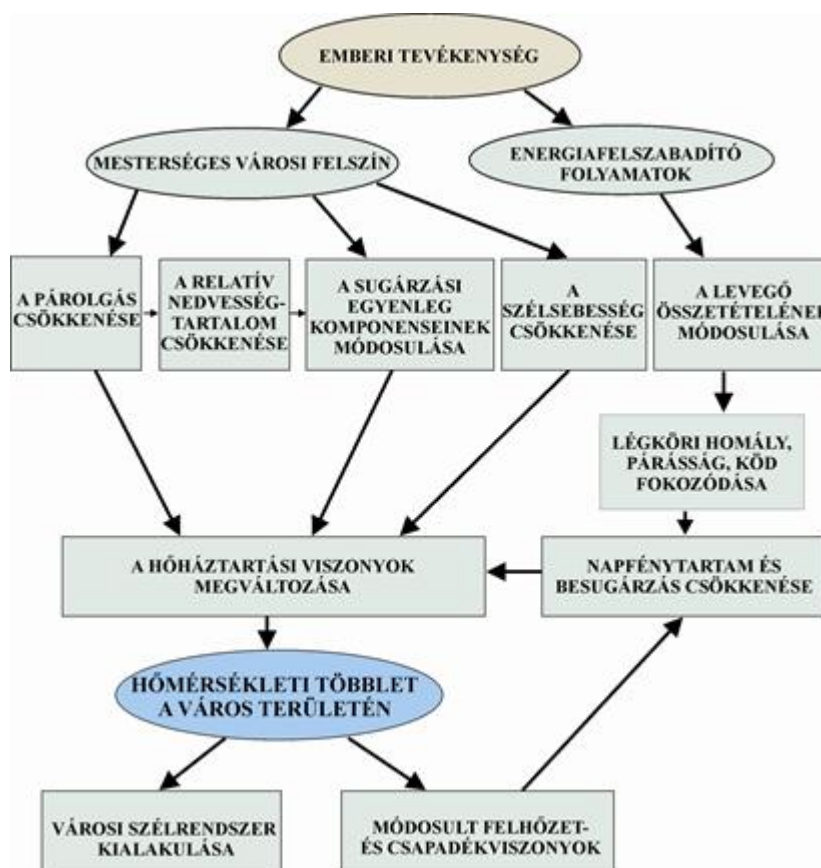

(Forrás: MTrT – Melléklet részlet)

1.20. Városi klíma

1.20.1. A városi klíma kialakulásának tényezői

Az egyedi, városi klíma létrejöttének alapja az emberi tevékenység, melynek hatására a különböző éghajlati elemek jelentősen módosulhatnak a települést övező természetes környezethez képest. E változások nem függetlenek egymástól, hanem szoros ok-okozati összefüggésben állnak.

Az egész folyamat kiindulópontja az emberi tevékenység, melynek hatására sajátos, mesterséges felszín jön létre. Ennek jellemzője az, hogy igen változatos, kis területen belül hirtelen módosulhat, a különféle éghajlati paramétereket pedig jelentősen befolyásolja. A városban lehulló csapadék a mesterséges, nem vízáteresztő felszíneknek és a csapadékelvezető csatornahálózatnak köszönhetően nagyon gyorsan lefolyik, így a városban a párolgás rövidebb ideig tart és kisebb mértékű, mint a városkörnyéki területeken. Ezáltal a városban a relatív nedvességtartalom is kisebb lesz.

A felszín másik fontos hatása a sugárzási paraméterek módosulásában nyilvánul meg. Azt, hogy egy adott felszín a ráeső napsugárzást milyen mértékben nyeli el, illetve veri vissza, a felszín tulajdonságai döntően meghatározzák. A változatos felszín, a nagyobb érdekesség miatt a város felett nagyobb a sűrűség, ami a szélsebesség csökkenéséhez és a turbulencia fokozódásához vezet.

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Felszíntípus	Albedó (α)	Emisszivitás (ϵ)
Csupasz talaj (sötét, nedves)	0,05-	0,98-
(világos, száraz)	0,40	0,90
Sivatag	0,20-0,45	0,84-0,91
Fű hosszú (kb. 1 m magasságú)	0,16-	0,90-
rövid (kb. 0,02 m magasságú)	0,26	0,95
Mezőgazdasági földek, tundra	0,18-0,25	0,90-0,99
Gyümölcsös	0,15-0,20	
Erdő Lombhullató (lomb nélküli állapot)	0,15-	0,97-
Lombhullató (lombos állapot)	0,20	0,98
Örökzöld	0,05-0,15	0,97-0,99
Víz (kis zenitszög esetén)	0,03-0,10	0,92-0,97
(nagy zenitszög esetén)	0,10-1,00	0,92-0,97
Hó régi	0,40-	0,82-
friss	0,95	0,99
Jég tenger	0,30-0,45	0,92-0,97
gleccser	0,20-0,40	
Aszfalt	0,05-0,20	
Beton	0,10-0,35	
Fehér festett fal	0,50-0,90	
Színes festett fal	0,15-0,35	
Piros/barna tetőcserép	0,10-0,35	
Tégla és kő	0,20-0,40	
Kátrány és sóder	0,03-0,18	
Hullámlemez tető	0,10-0,15	

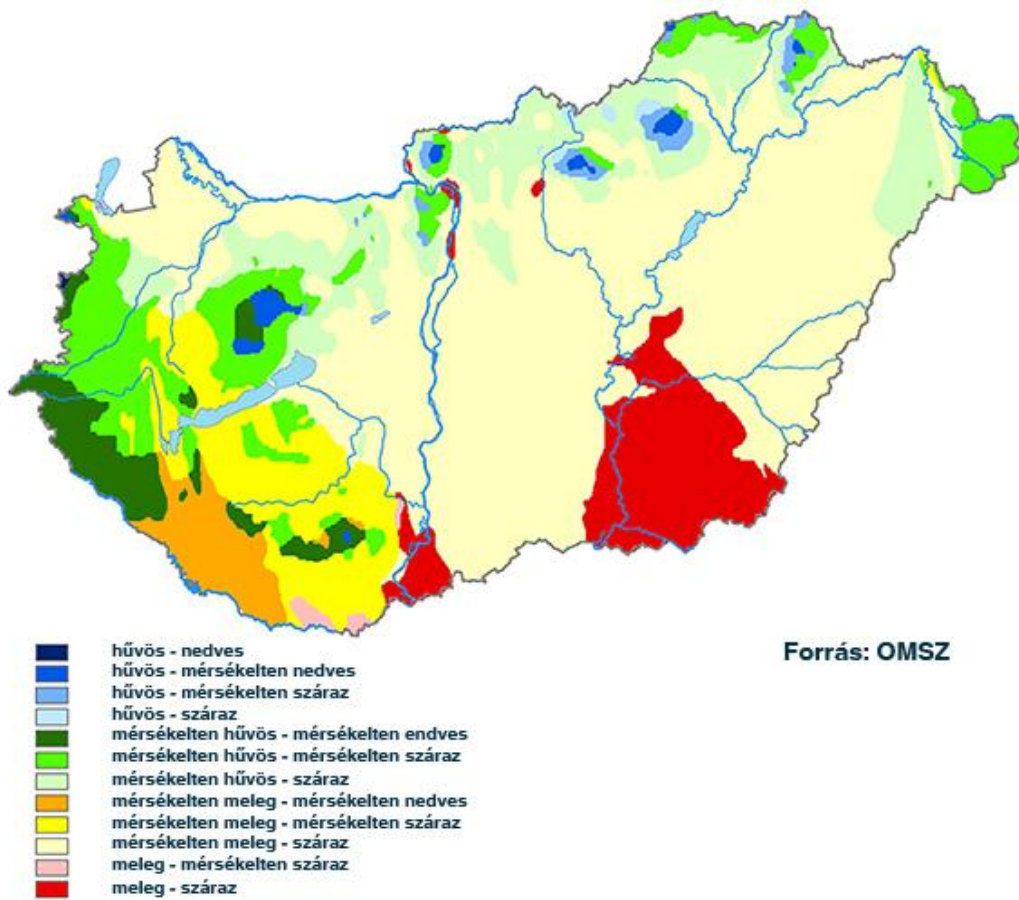
Mindezek hatására megváltoznak a hőháztartási viszonyok: a város területén hőmérsékleti többlet alakul ki. Ezt kiegészíti az is, hogy a levegőszennyezés hatására fokozódik a különféle üvegházgázok koncentrációja a város fölött, ami erősíti az üvegházhatást.

1.20.2. Cigánd városi klímáját befolyásoló tényezők

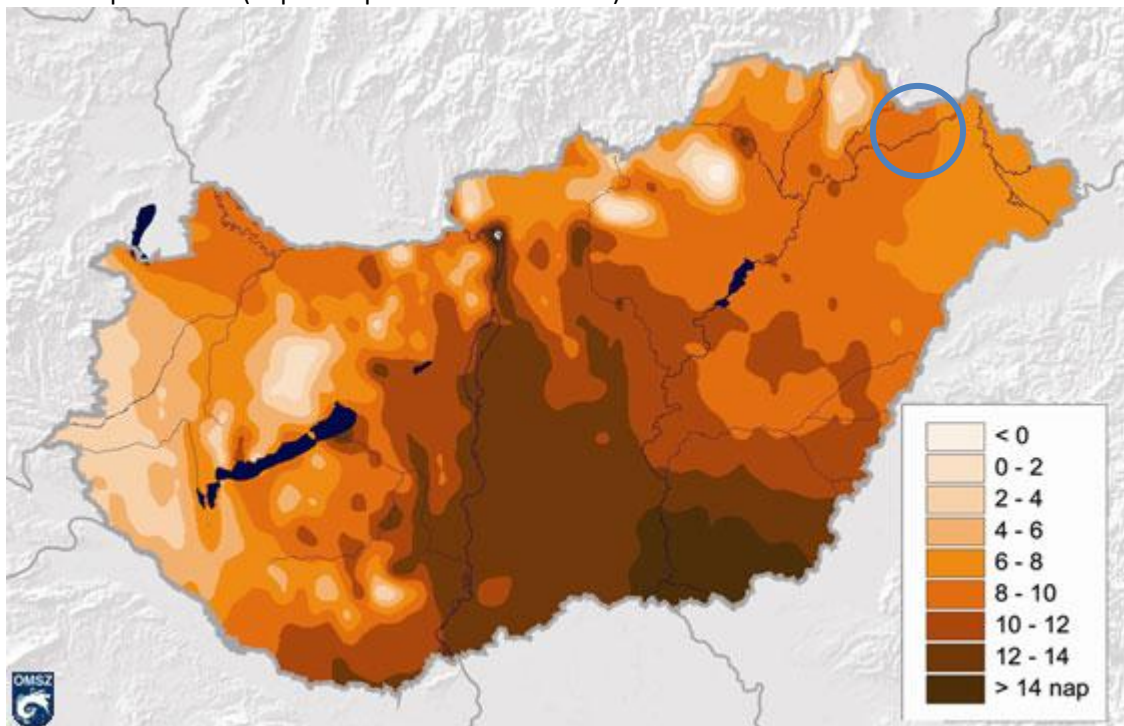
Cigánd a Bodrogek természetes tájon található. Éghajlat szempontjából a Bodrogek a mérsékelt meleg, mérsékelt száraz, hideg télű körzethez tartozik. Nyara mérsékelt meleg, északkelet felé haladva egyre hűvösebbé válik. Júliusi középhőmérséklete 19,5 – 21C, januári középhőmérséklete – 3.5C. Tele zord, a téli napok száma magas (35-40), a tavaszodás későn indul meg. Uralkodó az északkeleti szélirány. Évi csapadékösszege 600-650 mm. Legcsapadékosabb hónapja június (65 -75 mm), a legszárazabb a január (18-35 mm). Az őszi másodmaximum nagyon gyengén fejlett. Igen jellemző a területre a tavasz eleji szárazság (márciusban az ország egyik legszárazabb területe). A hótakaró napok száma (29-35) és a hó vastagság egyaránt alacsonynak mondható. Az átlagos évi vízhiány 75-100 mm közötti.

Cigánd a mérsékelt meleg – száraz éghajlati klíma területén helyezkedik el.

Klimatikus viszonyok eloszlása

Hőhullámos napok száma (napi középhőmérséklet $>25^{\circ}\text{C}$) az 1980-2009-es időszakban

(Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat)

1.20.3. A klímabarát város kialakításának alapvetései, ajánlások

1. Klímapartnerség és többszintű kormányzás a városokban

A városok számára széles körű és rendszeres, szervezett partnerség létrehozása ajánlatos, amely a következőket veszi figyelembe:

- Együttműködés a város működését érintő nemzeti, regionális hatóságok és önkormányzatok között, összhangban az ágazati politikákkal is.
- A városi klímapolitikát széles körre épülő, tartós és jól szervezett partnerség keretében kell kialakítani, mely mind a lakosságot, mind a civil és gazdasági szereplőket magába foglalja.
- Integrálni kell a klímabarát szempontokat a szabályozásoktól a lakosság és a gazdasági szereplők tájékoztatásán és ösztönzésén keresztül egészen a közszolgáltatások működtetéséig minden téren. A városi önkormányzat minél több szakterületre támaszkodhat, annál erősebb városi klímapolitikát tud megvalósítani.
- A városi klímapolitika kialakításának egyik legfontosabb eszköze lehet a város gazdaságpolitikája, amennyiben az képes a zöld gazdaság céljait és elveit követni, valamint erősíteni a helyi erőforrásokra épülő helyi gazdaságot.
- Európai és nemzeti szinten biztosítani kell a városi és városhálózati klímapolitikai kezdeményezések megismerését, és hasznosítani azok tapasztalatait, lehetőleg városi hálózatokon keresztül.

2. Klímate tervezés az integrált stratégiákban

A városoknak az alábbi elvek szerint érdemes integrálniuk az éghajlati szempontokat saját stratégiáikba:

- A városi klímate tervezést a város más fejlesztési és irányítási folyamataihoz kell kötni egy integrált, többszintű megközelítéssel, mind a kibocsátás-csökkentés és megelőzés, mind az alkalmazkodás lehetőségeit figyelembe véve.
- A klímaváltozást a városok stratégiai tervezési folyamatának minden egyes lépésénél figyelembe kell venni (helyzetfeltárás, célok és eszközök kijelölése, a nyomon követés és a végrehajtás megtervezése).

3. Klímabarát városszerkezet kialakítása a várostervezés és az övezeti tagolás révén

A városoknak törekedniük kell:

- a kompakt városszerkezet megteremtésére, amelyben intenzívek a kölcsönhatások és együttműködések, mérsékeltek az utazási távolságok, korlátozott az urbanizált területhasználat kiterjedése és hatékony az energiafelhasználás;
- a városszerkezet tagolására beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és szellőztetést biztosító zónákkal;
- a városon belüli és város körüli utazási, közlekedési szükséglet mérséklésére; optimalizálni kell a munkahelyek, lakóterületek, szolgáltatási és közlekedési hálózatok elhelyezkedését;
- a többközpontúság erősítésére nagytérségi, agglomerációs szinten, csakúgy, mint a városszerkezetben;
- a városi zöldterületek bővítésére és minőségi fejlesztésére, hálózatba kapcsolva őket;
- magánberuházások esetén a barnamezős területek (használaton kívüli ipari területek) hasznosítására, és kerülni kell a zöldmezős beruházásokat.

4. Város és vidéke (város és környéke) együttműködései

A helyi önkormányzatoknak és az érintett társadalmi szereplőknek érdemes együttműködniük annak érdekében, hogy:

- Erősítsék a város és vidéke munkamegosztáson alapuló együttműködését, úgy, hogy az a város szétterülését megfékezze, megelőzve így a beépített területek összenövését, a fokozott energiafogyasztást és ökológiai funkciójú területek elvesztését.
- Korlátozzák a városok szétterülését, megakadályozva a városkörnyéki vidékies területek és természetes zöldterületek beépítését, a város elkerülhetetlen növekedése a közösségi közlekedési útvonalakat kövesse
- A városban élők élelmiszerszükségletét mind nagyobb arányban a környék mezőgazdasági termelői biztosítsák, az értékesítési lánc rövidüljön és lehetőleg maradjon a térségen belül.

5. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és társadalmi következmények

Annak érdekében, hogy a városok segítsenek a hátrányos helyzetű csoportokon, és hogy figyelembe vegyék a klímaváltozás társadalmi hatásait, az alábbiakat kell tenniük:

- Fokozottan figyelembe kell venni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok érdekeit és kockázatait, hiszen nekik további erőfeszítésekre van szükségük, hogy alkalmazkodjanak a változó körülményekhez.
- A városok legyenek fokozott figyelemmel a megelőző és alkalmazkodási intézkedésekkel járó lehetséges negatív társadalmi hatásokra, és ilyen esetben tegyenek ellensúlyozó intézkedéseket, különösen azokban a térségekben, ahol sokan élnek hátrányos helyzetben.

6. Klímabarát építészeti megoldások

A helyi építészeti szabályozás és építészeti kultúra fejlesztése során a városoknak a következőkre érdemes kiemelt hangsúlyt fektetni:

- Megelőzés – hatékony energetikai megoldások az építészetben, energiatudatos építészet (pl. passzívház, alacsony szén-dioxid-kibocsátású épületek).
- A háztartások energiafogyasztásának mérséklése (fűtés, hűtés, világítás), megújuló energiák felhasználása (pl. nap- és geotermális energiafelhasználás).
- Víztakarékoság és újrahasznosítási megoldások, újrahasznosítható, környezetbarát építőanyagok alkalmazása az építészetben.
- Az épületállomány felkészítése a szélsőséges időjárási helyzetekre.
- Holisztikus, mindenre kiterjedő (építőanyag-gyártás, építés, használat, bontás/újrahasznosítás) energia-, költség- és károsanyag-kibocsátás elemzés készítése az épületek teljes életciklus elemzése során.

7. Klímatudatos magatartás és életmód

A helyi hatóságok számára előnyös, ha növelik a lakosok környezeti felelősségét. A mindennapi életmód az oktatás, a kultúra, az ismeretterjesztő kampányok, események által is befolyásolható, annak érdekében, hogy megerősítsék:

- a közös felelősséget a városi környezet állapotáért és a közös társadalmi értékek kialakítását;
- klíma- és környezettudatos életmódot: például utazási szokások, fogyasztási szokások és piaci kereslet kialakítása;
- klímaváltozás következményeinek megismertetését, a tudásmegosztást;
- helyi erőforrások hasznosításának ösztönzését, a helyi termelők marketingjét;
- helyi közösségek kohézióját, összetartó erejét, ennek érdekében a társadalmi, kulturális és vallási intézmények lehetőségeinek bővítése szükséges.

8. A klímabarát városok további főbb szektorális pillérei

- A városok sokat tehetnek a klímaváltozás megelőzéséért önmagában már azzal is, hogy mint helyi piacok megerősítik a helyi, részben önellátó gazdaságot, amelynek célja a helyi igények kielégítése helyi erőforrások által mind a városokban, mind annak vidéki környezetében.
- Klímabarát, fenntartható, alacsony szén-dioxid-kibocsátású, de versenyképes és biztonságos városi tömegközlekedés kialakítása, előtérbe helyezve a gyalogos és a kerékpáros közlekedést, valamint a változó klimatikus viszonyokhoz való alkalmazkodást (pl. árnyékolás, légkondicionálás, infrastrukturális elemek).
- Biztosítani kell a hatékony és energiatakarékos energiagazdálkodást, kombinálva a zöld- és a helyi energia-előállítás a helyi gazdaság fejlesztésével, megújuló energiák felhasználásával és a városi hulladékból készült biogáz előállításával.
- Fenntartható, természetközeli városi vízgazdálkodási rendszer kialakítására van szükség, szoros együttműködésben a vízgyűjtő terület többi településével. A műszaki infrastrukturális szolgáltatásokat fel kell készíteni a változó környezeti feltételekre, különösen az árvízvédelem, közlekedésbiztonság szempontjából.
- Olyan katasztrófavédelmi intézkedéseket kell tenni és olyan egészségügyi szolgáltatásokat kell létrehozni, amelyek az egyre gyakoribb és jelentősebb környezeti kockázatokat sikeresen képesek kezelni (árvíz, hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék, tengerszint-emelkedés, hőhullámok, vízhiány, ipari katasztrófák, havária helyzetek). Növelni kell az ezzel foglalkozó intézmények, szervezetek felkészültségét és a lakosság tudatosságát.

(Klímabarát városok, kézikönyv az európai városok klímaváltozással kapcsolatos feladatairól és lehetőségeiről – VÁTI 2011)

2. Helyzetelemzés

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

Településhálózati folyamatok

Borsod-Abaúj-Zemplén megye legkeletibb néprajzi, földrajzi tájegysége a Bodroghöz, amely Magyarország egyik legelmaradottabb periférikus térsége. A Bodroghöz számára súlyos problémát eredményezett a trianoni határmegvonás, amely szétszakította, ezt az addig egybefüggő területet. Általánosan elmondható ezekről a területekről, hogy a természetes központnak tekinthető nagy városok a határon túl (a Bodroghöz esetében Királyhelmece), még vonzáskörzeteik Magyarországon rekedtek. A településhálózatban végbenő erőszakos beavatkozás természetes folyamatokat szakított meg, felbontotta a hagyományos gazdasági közösségeket. Ezek a területek, köztük a Bodroghöz is egyik pillanatról a másikra vált határmenti területté. A Bodroghöz esetében ezzel kezdetét vette a külső perifériaképződés, melynek napjainkban is érzékelhetőek a gazdasági és társadalmi hatásai. A külső perifériák Magyarországon észak-keleti határai mentén ugyanazokból az okokból alakultak ki és ugyanazok a folyamatok jellemzik őket. Ezek a válságövezetek, a mai napig Magyarország válságövezetei, ahol a hátrányos helyzet halmozott és leszakadás koncentráltabb. Egyértelműen ezek a térségek tekinthetőek a megye és az ország külső perifériáinak. Általánosan elmondható, hogy ezek a határmenti területek a mai napig nem tudtak gazdaságilag regenerálódni. A gazdasági krízishelyzet társadalmi vetületei is tekintélyesek. A rendszerváltást követően folytatódott a Bodroghöz leszakadása. Borsod-Abaúj-Zemplén megye több térségében az ipari jellegű válság régiók mellett sokkal mélyebb és lassúbb lefolyású regionális válságok jelentek meg azokon a vidékeken, ahol az ipar egyáltalán nem, vagy csak igen szerény mértékben volt jelen. Ilyen válság régióvá vált a megyében a Cserehát és a Bodroghöz is.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a településrendszer legkritikusabb metszetét az a 218 település adja, melynek 1000 fő alatti a lélekszáma. A megyében az apróbb, 500 fő alatti települések közül hosszabb távon 20-30 esetében el kell fogadni, hogy települési értelemben megszűnnek. Ez nem az eltűnésüket jelenti, hanem a közösségközség szétesését, a település funkció-váltását üdülőfaluvá, esetleges pusztulását. A megyében a legveszélyeztetettebb az a 44, többségében csereháti és bodroghözi aprófalú, amelyben a lélekszám 250 fő alatt van, és folyamatosan csökken. A Csereháti, Bodroghözi veszélyeztetett települések esetében a közlekedési rendszer és a közösségi infrastruktúra szelektív fejlesztése segíthet annyiban, hogy késlelteti a folyamatot, indukálja a funkcióváltást. A megye északi területein a településhálózati krízis mérséklése megköveteli a helyi központok túlkompenzálását Szendrő, Gönc, Encs, Pálháza, Rudabánya, Edelény, Cigánd települések esetében. Ez utóbbi megállapítás beigazolódn látszik a Bodroghöz vonatkozásában, ahol egyértelműen kivehető, hogy az állami fejlesztéspolitika a térségközpont (Cigánd) fejlesztésével próbálja mérsékelni a Bodroghöz leszakadását. Cigánd részben ennek köszönhetően egy rendkívül dinamikus fejlődő várossá változott.

A Bodroghöz nem tekinthető önálló gazdasági egységnek, jelentős a térségből való ingázás, mind Sárospatak és Sátoraljaújhely irányába, mind a Cigándi átkelőhelyen Kisvárdá felé. A Bodroghöz vonatkozásában tehát több jelentősebb centrummal kell számolnunk, amelyek jóval erősebb gravitációs erőt képviselnek mint maga a járásközpont. A Bodroghözben foglalkoztatottak nagy része más környező nagyobb városokban dolgoznak. A Bodroghöz nyugati részére, elsősorban Sárospatak és Sátoraljaújhely gyakorol elszívó hatásokat, a Bodroghöz dél-keleti része, így Cigánd is, Kisvárdá felé gravitál.

Cigánd a Bodroghöz ellátásában kiemelt jelentőségű, a településszerkezetben betöltött szerepét tekintve ez a leghangsúlyosabb funkciója. Cigánd város esetében a település vonzáskörzete megegyezik a magyarországi Bodroghözszel, a Cigándi járással, amelynek járási központja. Tekintve, hogy más városok nincsenek a járás területén, mikrotérségek sem alakultak ki, így a járás 17 településének ellátásában a Cigánd kiemelkedő szerepet tölt be.

A járás település struktúrájára az aprófalvas településszerkezet a jellemző, A térség településszerkezete, a városok hiánya, a perifériális fekvés a gazdasági pangás és alacsony teljesítőképesség egyik eredője. Ezeknek fényében Cigánd, mint a Bodroghöz egyetlen városa, gazdaságilag és társadalmilag dinamizálható központja a térségi munkamegosztásban központi helyet foglal el.

Társadalmi folyamatok

Cigánd a járás legnagyobb lélekszámú városa. A város lakónépessége 2001 és 2013 között 8%-al csökkent, állandó népessége 11%-al. A város népességszámának csökkenését a természetes fogyás és a vándorlási veszteség egyaránt generálja. A cigándi járás területén több településen még a természetes szaporulat a jellemző, azonban a települések nagyobb részénél a természetes fogyás lett a meghatározó. Cigándon is a természetes fogyás a meghatározó az elmúlt tíz évben, egyesül 2010-ben volt pozitív a népszaporulat. Azonban a városban a természetes fogyás volumene alacsonyabb, mint a járási, megyei vagy országos átlag. A város népességének természetes fogyását az indukálja, hogy az élve születések száma szinte minden évben alacsonyabb volt az elmúlt évtizedben, mint a halálozások száma. A népmozgalmi folyamatok másik meghatározó mutatója az el és oda vándorlás, vagyis a migrációs tendenciák. Cigándon 2000-2010 között az elvándorlás száma minden évben magasabb volt, mint az odavándorlás száma, azonban 2011 óta kiegyenlítődés figyelhető meg. Egyrészt nőtt a városba beköltözők száma, másrészt 2009-ben és 2013-ban jelentősen csökkent az elvándorlók száma is. Mindezek eredményeként 2011-ben Cigánd már vándorlási nyereséget tudott produkálni, de 2012-ben is alacsonyabb volt a vándorlási veszteség mértéke, mint az azt megelőző években. Ennek ellenére a várost sajnos jobban sújtja a vándorlási veszteség a megyei vagy a járási átlagnál. A városi népességszám alakulásában fontos szerepet játszik a helyi közösség korösszetétele. Ebben a tekintetben az öregedési mutató tekinthető a legalkalmasabb mérési mutatónak, amely jelezi, hogy egy fiatal korúra hány idős korú jut. A cigándi járás Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásai közül az egyik legkedvezőbb helyzetben van. Cigánd esetében a öregedési mutató nagysága jelzi, hogy a város alapvetően fiatal korösszetételű, sőt a város öregedési mutatója 2002-2008 között csökkent.

A lakosság képzettségére vonatkozó adatokat kizárólag tíz évente, a népszámlálások alkalmával rögzíti a Központi Statisztikai Hivatal. Így lehetőségünk van összehasonlítani, hogy 2001-2011 között milyen irányba változott a lakosság képzettsége. Összességében jelentősnek mondható a város képzettségi mutatóban bekövetkező javulás. Cigánd lakossága alapvetően kedvezőbb képzettségi adatokkal rendelkezik, mint a vonzáskörzete, de nem kiugróak az eltérések. Összehasonlítva azonban a város lakosságának képzettségi adatait a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei lakosság képzettségi adataival, megállapítható, hogy Cigánd és különösen vonzáskörzete, sokkal kedvezőtlenebb helyzetben van. Minden képzettségi kategóriában jelentős a város lemaradása a megyei átlagtól. A Bodroghöz humán erőforrás minőségét tekintve Borsod-Abaúj-Zemplén megye egyik legalacsonyabb versenyképességű térsége. Összességében megállapítható, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a legrosszabb képzettségi mutatókkal rendelkező települések elsősorban az a határmenti aprófalvas térségekben koncentrálódnak, kiemelten a Csereháti és Bodroghözi területeken.

Az 1990-es években lezajlott társadalmi-gazdasági folyamatok lényeges hatást gyakoroltak a népesség gazdasági aktivitás szerinti összetételére. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a gazdaságilag aktívak csökkenése a népességen belül már az 1980-as években csökkent, de ez a tendencia a rendszerváltás követően dinamikus felerősödött. A tendencia 2011-2011 között fordult meg. Cigándon 2001-2011 között 36%-al nőtt a foglalkoztatottak száma a két népszámlálás között. A gazdaságilag aktívak népességen belüli aránya cigándi járásban a legalacsonyabb. Az inaktív keresők és az eltartottak aránya a cigándi járásban az egyik legmagasabb Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. A foglalkoztatottak nagy része a szolgáltató szektorban dolgozik, a két népszámlálás között az ő számuk csekély mértékben nőtt. A mezőgazdaság, erdőgazdálkodásban foglalkoztatottak aránya

Cigándon növekedett, arányuk jóval meghaladja a megyei és a járási átlagot. Az iparban dolgozók a száma jelentősen, tíz százalékkal csökkent az elmúlt évtizedben Cigándon. A munkanélküliség aránya Borsod-Abaúj-Zemplén megyében cigándi járásokban az egyik legmagasabb, összességében a Csereháti és a Bodroghközi települések vannak a legkritikusabb helyzetben. A cigándi járásban a munkanélküliségi ráta 22,88%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya közel a város háztartásainak fele. A regisztrált munkanélküliek száma 2000-2009 között dinamikusan és folyamatosan emelkedett, 2010 óta azonban csökken. Kedvező folyamat, hogy 2013-ban már olyan alacsony volt a munkanélküliek száma, mint az ezredforduló óta egyetlen évben sem. Sajnálatosan még így is jóval magasabb a munkanélküliségi ráta Cigándon, mint az országos vagy a megyei átlag.

A város lakosságának identitását elsősorban a bodroghközi identitás határozza meg, a Bodroghköz nemcsak földrajzilag, kulturálisan, természetföldrajzi szempontból tekinthetőek homogén területi egységeknek, de rendelkezik egy önálló társadalmi és történeti identitással is. A Bodroghközi identitás formálásában fontos szerepet tölt be a térség gazdag néprajzi kultúrája és a földrajzi adottsága. A társadalmi erózió jelei elsősorban Bodroghköz kisebb falvaiban egyre erősödik. Ebből eredően a közösségfejlesztések különösen fontos szerepe van ezen a területen. A civil szervezetek aránya Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a cigándi járásban a legalacsonyabb. A városban az elmúlt 13 év alatt kis mértékben nőtt a civil szervezetek száma, azonban alapvetően problémát jelent, hogy alacsony a városban és térségben a civil aktivitás foka.

A cigány nemzetiség aránya a városban a 2011-es népszámlálás szerint közel 15%, a többi nemzetiség aránya elenyésző. Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén a legnagyobb nemzetiséget a cigányság adja, arányuk elsősorban az aprófalvas, rurális területeken magas. A cigányság aránya a csereháti járásokban, a Cigándi járásban és az ózdi járásban a legmagasabb. Cigándon a 2001-es népszámláláskor a cigányság aránya 18% volt, a 2011-es adatok alapján 15% volt. A roma nemzetiség aránya dinamikusan növekedett a Bodroghközben az elmúlt tíz évben, különösen a járás keleti részén található településein.

Az óvodai feladatellátás jelentős fejlődésen ment keresztül, a megnövekedett igényekre való tekintettel a meglévő 100 fő férőhely kapacitása bővítésre került, így a rendelkezésre álló férőhelyek 150 főre bővült. Várhatóan a 2015. szeptemberétől a kötelező óvodáztatás miatt tovább növekedhet az igény az óvodai ellátási iránt, különösen a környező településekről – jelenleg is van más településről bejáró gyermek - ahol nem tudják megoldani a problémát. Ezért szükséges lenne további csoportszobák kialakítására az intézményben. Cigándon az általános iskola 2013. évtől állami fenntartásba került, az önkormányzat az üzemeltetéséért felelős. A tanulók száma kismértékben csökkent az elmúlt években – az iskoláskorú gyermekek számának csökkenése miatt -, ezzel szemben egyre nagyobb igény mutatkozik a környező települések részéről az intézmény iránt. Várhatóan több bodroghközi településen megszűnhet a jövőben az általános iskolai oktatás, amely tovább növeli az iskola iránti keresletet, melynek eredményeként férőhely hiány jelentkezhet. Az oktatási intézményben kevés a tanterem, illetve a felső tagozat három épületben került elhelyezésre, ami feltétlenül megoldást igényel. Szükség lenne új tantermek, illetve az udvaron a délutáni szabadidő foglalkozások eltöltéséhez egy közösségi tér kialakítására. A 2007-2013 közötti időszakban a város oktatási-nevelési intézményeinek infrastruktúra fejlesztése az Észak-Magyarországi Regionális Operatív Program keretében közel 400 millió forintból valósult meg. Bővült, illetve korszerűsítésre került az általános iskola, az óvoda, ezen kívül energetikai fejlesztés során napelemes rendszer kiépítése is megtörtént az oktatási intézményeknél. A város oktatás-nevelési intézményhálózata sokat fejlődött az elmúlt években.

A humán közszolgáltatás biztosításban az egyik legnagyobb fejlődés az egészségügy ellátás területén valósult meg. A „Bodroghköz egészségcentruma” 2012. évben kezdte meg működését, amely hozzájárult a helyi lakosság részére az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésehez, illetve térségi szinten is biztosítja a szakrendeléseket. A kistérségi járóbeteg-szakellátó központ 900 millió forintos

európai uniós pályázati forrásból valósult meg, amely a legnagyobb humán fejlesztése volt a városnak az elmúlt években.

Kistérségi szinten látják el a szociális feladatokat. Szociális alapszolgáltatások közül támogató szolgálat, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés, családsegítés és gyermekjóléti szolgálat, idősek és fogyatékkal élők nappali ellátása működik Cigándon. A szociális ellátórendszer korszerűsítését a Bodrogi Többcélú Kistérségi Társulás valósította meg az elmúlt években, melynek hatására több ellátási forma minőségi javulásán esett át. A szociális ellátások területén a legnagyobb problémát a megfelelő humán erőforrás jelenti, ugyanis kevés a felsőfokú szociális végzettségű szakember.

Gazdasági folyamatok

A Bodrogköz foglalkoztatási helyzete a 90-es évek eleje óta rendkívül kedvezőtlen. Nagyon alacsony a gazdasági aktivitási ráta és magas a munkanélküliség. A rendszerváltás után a termelőszövetkezetek és a mellékküzemágak megszűnésével a térségből gyakorlatilag eltűntek a munkahelyek, a gazdasági és foglalkoztatási kapacitások nem épültek újjá. A földek és a felszámolásra ítélt szövetkezetek vagyona kevés ember kezében koncentrálódott, ennek az lett az eredménye, hogy a tőkekoncentráció kevés tulajdonos kezében összpontosult és egy egészségtelen birtokszerkezet alakult ki. A Bodrogközben jelentős hagyománya van a mezőgazdasági termelésnek, annak ellenére, hogy a Bodrogközben a mezőgazdaságnak sem a természeti, sem a szerkezeti (földbirtok, tulajdonosi) adottságai nem jók, a termelékenység alacsony. A Bodrogközben kedvező feltételei vannak a gyümölcsstelepitésnek, amelyet a jelenleg is működő gyümölcskaszter is alátámaszt. A hagyományoknak megfelelően az elmúlt években korszerű alma- és körte ültetvényeket telepítettek, folyamatban van a hagyományos ültetvények leváltása is. A talaj átlagos aranykorona értéke 19 AK, ami szántóföldi növénytermesztéshez nem versenyképes, azonban állattenyésztési céloknak megfelel. A szarvasmarha állomány az elmúlt húsz év alatt az ötödére, a juhállomány a tizedére esett vissza helyi szinten. A sertésenyésztés és tejhasznú kecsketartás, borjú nevelés gazdasági szerepe nem számottevő. A természetes, és mesterséges folyami és állóvízi, tavi halászat – térségi, történelmi, gazdasági - szerepe teljesen eltűnt. A Bodrogközben a mezőgazdaság mozgástere a tömbösített szántóföldi növénytermesztésre szűkült, ahol meghatározó és jelentős arányú foglalkoztatás nem valósulhat meg. A Bodrogköz területei azonban csak részben alkalmasak a szántóföldi növénytermesztésre. Tehát jelenleg egy olyan agrárágazat erősödött meg, amelynek jelentőségét sem a táj adottságai, sem a foglalkoztatási igény nem támaszt alá. Cigándon több olyan fejlesztés valósult meg 2013-2015 között, amely a mezőgazdasági adottságok hatékonyabb kiaknázását segítheti a szociális gazdaság keretében. Cigándon a mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban tevékenykedő vállalkozások dominálnak, ugyanis a regisztrált vállalkozások közel 70%-a ebbe az ágazatba tartozik, ez jóval meghaladja a megyei átlagot. Cigánd esetében kétségtelenül igen jelentős a mezőgazdaság foglalkoztató szerepe, a foglalkoztatottak közel 15%-a dolgozik ezen a területen, amely jóval magasabb a megyei átlagnál (4%).

A bodrogi falvak legnagyobb foglalkoztatói a varrodák voltak, amelyek elvesztették versenyképességüket, az alacsony munkabérek miatt, így sorra zárták be őket (Bodroghalom, Cigánd, Tiszakarád). A jellegadó ipari ágazat a ruházati ipar, amely versenyképessége kizárólag az alacsony munkabérben rejlik. A távol-keleti verseny, illetve a minimálbér emelések miatt ezek pozíciója is rendkívül bizonytalan. Az ipar rendkívül alulreprezentált a térség gazdaságában, az ipari foglalkoztatottak száma alacsony, a nagy foglalkoztatók hiányoznak a Bodrogköz gazdasági életéből. A tényleges piaci foglalkoztatók közül a legnagyobb szegmenst a varrodák jelentik, annak ellenére, hogy többségük már bezárt. Egyedül a könnyűipar tudott megtelepedni tartósan a térségben, de ma már a varrodákból is csupán néhány maradt meg. A hazai bérek emelkedésével ugyanis az általában

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

külföldi bér munkára épülő ágazat kiszorult Magyarországról. Az iparban működő vállalkozások aránya Cigándon alacsonyabb a megyei átlagnál. Az ipar foglalkoztató szerepe azonban jóval alacsonyabb a megyei átlagnál (32%), a foglalkoztatottak mindössze 22%-a dolgozik ezen a területen.

A Bodroghözben elsősorban a helyi lakosságot kiszolgáló kiskereskedelmi szolgáltatások működnek, melyeknek nagy része kényszervállalkozó. A legtöbb lakossági közszolgáltatás a Bodroghözi települések közül Cigándon működik. A kiskereskedelmi egységek a gazdasági válságig stagnáló tendenciát mutatott, 2009 óta azonban erőteljes a csökkenés körükben.

Az Észak-kelet magyarországi határmenti perifériális területekről általánosságban elmondható, hogy kiemelt történeti, kulturális és természeti értéket hordoznak magukon. A Bodroghöz rendelkezik egy markáns kulturális és természeti potenciállal. Cigánd attrakcióhiányos, de a vonzáskörzetével együtt jelentős vonzerővel rendelkezik. Az elmúlt években több jelentős vonzerőfejlesztés valósult meg a Bodroghözben, amely erősítette a Bodroghöz attraktivitását. Elkészül a Karosi látogatócentrum, modernizálták a Pácin kastély kiállításait. Cigándon a Falumúzeumból megalakult egy jelentősebb volumenű beruházás eredményeként a Bodroghözi Skanzen. A megyében két olyan járás van, amely egyáltalán nem rendelkezik kereskedelmi férőhellyel és ebből kifolyólag kereskedelmi vendégforgalommal, ebből az egyik a Cigándi járás. A település magán szállásadás férőhelyeinek száma az elmúlt években megsokszorozódott. A Cigándi járásban eltöltött vendégéjszakák számában jelentős visszaesés és ingadozás figyelhető meg. A járás teljes vendég forgalmát a belföldiek által a magán szállásadásban eltöltött éjszakák teszik ki. Összességében a Bodroghöz jelentős turisztikai vonzerőket koncentrál, igen erős desztinációk között helyezkedik el (Zemplén, Felső-Tiszavidék, Kisvárd), de a turisztikai kereslet igen alacsony a térségben.

A regisztrált vállalkozások száma a településen stagnáló képet mutat. A városban a legnagyobb arányban az 1-9 főt foglalkoztató mikrovállalkozások vannak. Cigándon nem található nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozás, nincsenek középvállalkozások. A város legnagyobb foglalkoztató vállalkozásai a mezőgazdaságban, a kereskedelemben és a településüzemeltetés területén működnek. A vállalkozások tőkeszegények.

A térség gazdasági szerkezetének egyik leggyengébb pontja a közlekedés. A térség közlekedésére az elzártság jellemző, hiszen az államhatár és a folyók közelsége nehezen átjárható akadályt képeznek. A települést nem érintik jelentősebb közlekedési folyosók, az elszigeteltséget fokozza a vasúti kapcsolat teljes hiánya. A főutak és a vasúti kapcsolatok hiánya a gazdaság dinamizálása elé jelentős akadályokat vet, gyengíti a térség megközelíthetőségét. A Bodroghöz alapvetően nélkülözi az ipartelepítéshez és vállalkozásfejlesztéshez szükséges üzleti infrastruktúrákat. Pozitív folyamat azonban, hogy Cigándon több olyan beruházás valósult meg az utóbbi években, amely megteremtheti az alapját az ipartelepítés ösztönzésének. A város felépített az első jelentősebb üzleti infrastruktúráját, átadták a Cigándi Inkubátor Háza és lefektették az alapját egy ipari parknak.

A 2013. és 2014. év folyamán megvalósult közfoglalkoztatási programok megteremtették az alapját a szociális gazdaságfejlesztésnek. A közfoglalkoztatási programok keretében olyan fejlesztések valósultak meg, amelyek egy értékteremtő, termelő jellegű közfoglalkoztatás irányába indítják el a várost. A mezőgazdasági program keretében olyan mezőgazdasági termelő, tároló, feldolgozó kapacitásokat hozott létre az Önkormányzat, amely lehetővé teszi a helyi termékek előállítását saját felhasználási célokra. Az állattenyésztési program keretében megteremtődtek a feltételei a közösségi állattartásnak és élelmiszer feldolgozásnak.

Cigánd város rendkívül erős forrás absztrációs képességről tett tanúbizonyságot a 2007-2013 programozási időszakban. Az egy főre jutó támogatott pályázati összeg alapján a 7. a Bodroghözi kistérség Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, amely szintén igen figyelemre méltó eredmény tekintve,

hogy a Bodroghközi kistérség, amely területileg megegyezik Cigándi járás területével, a tokaji és a Mezőcsáti járások után legalacsonyabb népességi kistérsége a megyének. A városban jelentős településfejlesztési beruházások valósultak meg, melynek köszönhetően a város soha addig nem látott mértékben fejlődött.

Cigánd Város Önkormányzata a településen jelentős energetikai fejlesztéseket célzó beruházásokat valósított meg az elmúlt években, amely rendkívül nagy előrehaladás a város üzemeltetés és közszolgáltatás ellátás költséghatékonyabbá tételében. A közvilágítás korszerűsítése mellett az önkormányzati intézmények energetikai korszerűsítése és a megújuló energiateherhasználat növelése területén történt a legtöbb előrehaladás. Az energetikai fejlesztéseket célzó beruházások eredményeként számos közintézmény energetikai rekonstrukciója megvalósult. A megvalósult projektek között azonban szerepeltek környezeti szemléletformáló akciók is, amely jelentős hatással volt a környezeti nevelésre, a közlekedéstudatosságra és a környezetbarát hulladékgazdálkodásra a városi lakosság körében. A beruházások fontos szerepet töltenek be abban, hogy a város közszolgáltatásainak üzemeltetése költséghatékonyabb legyen és egy környezetbarát közszolgáltatás szervezés jöjjön létre.

Környezeti folyamatok

Cigánd külterülete erősen mezőgazdasági művelés alatt áll, így a természetes növényzet már csak nagyon kis mozaikokban, úgynevezett természeti területeken található meg. A természeti területek a Bodroghközben jellemzően erdők, gyepek és vizes élőhelyek. Cigándon két jelentősebb kiterjedésű természeti terület található, egyike a cigándi Tiszapart mentén a Ricsei-főcsatornáig húzódó változó szélességű, a part menti nedves gyepeket és erdőfoltokat is magába foglaló terület, amely a főcsatornától északra már erősen elkeskenyedik. A másik a Cigándtól észak-északkeletre Nagyrozvagyig húzódó mélyfekvésű terület. A település gyepterületei jórészt háborgatott, nem megfelelően kezelt, másodlagos gyepek. A mocsárrétek egyik legjellemzőbb problémája a vízhiány, amely különösen száraz időszakban nyomja rá bélyegét a foltokra. A faültetvények és a spontán erdősülő területeken egyaránt jellemző az invazív fajok (amerikai kőris, zöldjuhar) és a tájidegen haszonnák (nemesnyár, akác, vöröstölgy) jelenléte.

A város és vonzáskörzete természeti értékeken gazdag. A településen a Tisza-parti sáv sorolható a különleges madárvédelmi Natura 2000 területek közé. Az országos ökológiai hálózat elemei Cigándon jórészt megegyeznek a természeti területekkel. Kivételt képez ez alól a Cigándtól délre húzódó Tiszapart.

A talajadottságok miatt a falvak határában sok kisebb, a helyiek által alkalmasszerűen használt homokbánya található. A kisebb homokbányák többségében felhagyás után megindultak a szukcessziós folyamatok, egyes helyeken már befejeződött a spontán rekultiváció, esetenként csak a terepalakulatok jelzik a régi bánya nyomát. A felhagyott bányák homokfalában néhol értékes gyurgyalag kolóniák jelentek meg. A fészkelőhelyé alakult homokfalak természetvédelmi jelentősége ezáltal megnőtt, megőrzésük, védelmük ornitológiai szempontból indokolt lehet. A fentiekből kitűnik, hogy a bányászathoz kapcsolódó tájsebek önmagukban jelentős tájhasználati, esztétikai, valamint környezetvédelmi konfliktust nem okoznak.

Valódi városi közpark a mintegy 9000 m²-es park a katolikus templom körül található, de jelentős zöldfelületek találhatóak még az oktatási és nevelési intézmények környezetében. A város valamennyi közterületén egységes stílusban, igényesen kialakított utcabútorokat és parkberendezési tárgyakat találunk, Cigándon az utcafásítás inkább szakaszokban jellemző, kisebbre növegyümölcs- és díszfa fajokból. Sok utcában a szűk keresztmetszvény nem is tenné lehetővé fasor telepítését. A településen áthaladó viszonylag forgalmas út mentén (Vasút utca) teljes hosszában fiatal útfásítás

található. Összességében megállapítható, hogy Cigándon a zöldfelületek aránya potenciálisan megfelelő, de azok kertépítészeti kialakítása, a funkcióhoz rendelt formája és felszereltsége további fejlesztéseket igényel. A zöldfelületek kertépítészeti nem képviselnek jelentősebb értéket. Kevés a hosszú életű, az évek során emblematikussá váló díszfa, a növényhasználat szegényes, nem tükrözi a bodrogi táj karakterét, a parkok használati értéke alacsony.

Cigánd település közigazgatási területe a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny kategóriába tartozik. Cigánd város a Tisza jobb partján ártéri öblözetben fekszik. A cigánd-tiszakarádi árapasztó tározó megépítése következtében a Bodrogköz árvízi kitétsége jelentősen csökkent.

A település viszonylag jól kiépített és jól működő kommunális, műszaki infrastruktúrával rendelkezik, azonban a lakosság komfort érzetének, életminőségének javítása, valamint a fenntartható fejlődés és a környezetvédelmi célok elérése érdekében van még javítani és korszerűsíteni való a kommunális infrastruktúra rendszerein. Mindenekelőtt teljes körűvé kell tenni a csapadécsatornázottságot, a szennyvíz- csatornahálózatra történő rákötés arányát növelni szükséges, meg kell valósítani a település egészében a szelektív hulladékgyűjtést és környezetbarát hulladékgazdálkodást, meglévő szilárd útburkolatok minőségét javítani szükséges. Ezzel együtt a városi funkció erősítése, rendezettebb kialakítással, és a közlekedés fejlesztésével elsődleges a környezeti elemek védelme mellett. A települési ivóvíz elosztóhálózat döntően azbesztcement nyomócsövekből készült. Az azbesztcement szálak egészségkárosító hatása közismert, mely vízben kioldódva fejt ki egészségkárosító hatását. A hálózat közel negyven éves, a terület egyes részein a talaj jelentős agresszivitást mutat a beépített acél idomok és kötőelemek esetében. Ezek a tényezők és az a tény, hogy a hálózat építése idején a hiánygazdálkodás miatt sok esetben a beépített csőanyagok minősége nem volt mindig megfelelő, növelhetik a kioldódás mértékét és így az egészségügyi kockázatot. A szennyvízcsatorna hálózat a település belterületén 100%-osan kiépítésre került. A térségi komplex melioráció keretében 153,3 km hosszú csatornahálózat létesült. A melioráció során kiépült közcélú szivattyúállások automatikus üzemmódban működő berendezések. A mezőgazdasági területek közel fele meliorált, a fajlagos kiépítettség megfelelő, a vízelvezető képesség javult, a tereprendezések megtörténtek.

A vizsgálatok irreverzibilis vizuális konfliktust nem tártak fel. A tartós konfliktusként tekinthetünk az illegális hulladéklerakásból eredő konfliktusokra valamint a városon belül rendszeresen jelentkező közterületi károkozások miatti vizuális környezetterhelésekre. A városi zöldfelületek és azok kapcsolati hiánya, térségi szinten a zöldfolyosó hálózat hiányosságai (védő- és takarófasítások hiányai) egyaránt okoznak vizuális konfliktusokat.

Településszerkezeti folyamatok

Cigánd településszerkezetének legkorábbi rétege az Árpád-korra vezethető vissza, 1289-ben említik először az oklevelek, az Árpád-korban két települést említenek a források: Kis-Czigánd és Nagy-Czigánd. A két Árpád-kori település elkülönülése még a XVIII. század végén is megfigyelhető az I. Katonai Felmérés térképlapján. A két települést egy keresztutca kötötte össze. A települések egyházi központja Nagy-Czigándon volt, amelyet annak középkori temploma jelez. A település történeti magja itt a református templom körül, valamint a jelenlegi Fő utca vonalában alakult ki. A XIX. század végén XX. század elején készült térképlapokon jól megfigyelhető, hogy a két településrész szervesen összenőtt, amit hivatalosan is megerősítettek. A két településrész ugyanis 1922-ben egyesül. A két településrész összenövésével erősödik, és hangsúlyossá válik a halmazos településszerkezet.

Cigánd települési szerkezete tehát két részre bontható. Egyik a folyószabályozások előtti időre datálható. Egyenetlen vonalvezetésű utcák, viszonylag sűrűn beépített lakóterületek jellemzik ezt a magot. Ez a terület a mai településszerkezetben a református templomtól a Falumúzeum és a Hősök

tere vonaláig húzódik. Ettől jól elkülönülnek a szabályozás után – a már árvízmentes területeken – kialakított lakótömbök. A hirtelen megnőtt területekkel a beépítéskor és az utcahálózat kialakításakor rendkívül bőkezűen bántak, így napjainkra nagy kiterjedésű, be nem épített zárványterületeket találhatunk. A település szerkezete a fent említett okokból kifolyólag rendkívüli módon centralizált. Ebben a struktúrában idegenül hat a Vasút utca, amely a település törzsterületéről leszakítja a város északi lakóterületeit. Erre merőleges a korai időkből fennmaradt Fő utca, valamint a Petőfi utca. A város centrális berendezkedését - amely alapvetően a történelmi központra épít - a második évtizedre feloldódni látszik. A Fő utca és a 3814-es út csomópontjánál kiépített körforgalom egyes oldalain települési és térségi funkciókat is betöltő intézmények létesültek (Sportcsarnok, Járóbeteg Szakellátó). Az egypólusú térszerkezetet felváltja a kétpólusú. A póluspontokat a Főutca köti össze, amely mentén további funkciók vannak, voltak és lesznek még.

A város települési környezetének minősége inhomogén. A település központjában végrehajtott rehabilitációknak köszönhetően igen kedvező a megítélése a településképpnek. Ennek hatása a szomszédos határoló tömbökre is kiterjed. A kevésbé vonzó területek egyrészt – vizuális megjelenés szempontjából - a belterület déli oldala, a Gődény környéke. Másrészt a lakónépesség anyagi teherbírásának korlátai is rányomják egy-egy területre a bélyegét. Azok a területek, amelyek a szegregáció valamely szintjén állnak, egyáltalán nem vonzóak az épített környezet szempontjából. Szlömösödött, degradálódott területet a szegregációval érintett településrészekben találhatunk szinte kizárólagosan (Vasút utca nyugati végénél, a Pácínra átvezető út mentén a belterület északi végén, a Gődényt övező telektömbökben).

Cigánd településszerkezetében, az utcák vonalvezetésében számos archaikus vonást őriz. A halmazos településszerkezet már önmagában is védendő érték. A járási székhely napjainkig megőrizte falusias arculatát, ennek megfelelően a történeti települési központban utcaképet jelentősen zavaró, örökségvédelmi szempontból nem illeszkedő beépítést nem találunk. Az országos műemléki védelem alatt álló épületek száma is azonban igen kevés, és azok száma nem is növekedett az utóbbi évtizedekben. Cigánd egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzői között a bodrogi népi építészet elemeit emelhetjük ki, amelyek közül a két legjobb állapotban lévő épületben tájház, illetve falumúzeum működik. Sajnos ma már igen kevés népi lakóház található, amely eredeti állapotát még őrzi. A helyi szempontból, településképp megőrzése szempontjából meghatározó épületek esetén sajnos a helyi védelem lehetőségével sem élt még az önkormányzat. Fontosnak tartjuk a széleskörű értékvédelmi rendelet megszületését. A meglévő országosan védett érték mellett jobban kellene tudatosítani a város arculata szempontjából fontos, a környezet minőségére kisugárzó hatással bíró építészeti értékeket.

Cigánd versenypozícióinak értékelése

Szükséges megvizsgálni Cigánd városának pozícióját, társadalmi és gazdasági helyzetének legfontosabb területein más, hasonlóan tekintett településekhez képest. Ennek érdekében kiválasztottunk olyan Borsod-Abaúj-Zemplén megyei járásközpontokat, amelyek hasonló társadalmi, gazdasági helyzetben vannak, illetve hasonló kihívásokkal néznek szembe. Erre az összehasonlító elemzésre a legalkalmasabb városok a megye észak-keleti felében lévő járásközpontok. Elsősorban a szomszédos járásközpontok városait és a megye külső periferiáinak járásközpontjait vontuk be a vizsgálatba. A vizsgálatba bevont városok: Cigánd, Edelény, Encs, Gönc, Sárospatak, Sátoraljaújhely, Szerencs, Szikszó. Lényeges szempont volt, hogy vizsgálathoz olyan mutatókat/indikátorokat válasszunk ki, amelyekkel összehasonlíthatóak ezeknek a városoknak a fontosabb társadalmi és gazdasági adottságai és ezáltal összehasonlíthatóvá válnak versenypozícióik. A vizsgálatnál használt mutatók a következők:

Cigánd Meglapozó Vizsgálat

Társadalmi mutatók:

- Demográfiai mutatók: állandó népesség száma, a főbb népmozgalmi mutatók (természetes szaporodás/fogyás, vándorlási egyenleg), az öregedési mutató, amely jelzi a települések korszerkezetét,
- Jövedelmi helyzet: főbb munkaerő piaci mutatók (munkanélküliségi ráta, foglalkoztatási ráta - ez utóbbi esetében a népszámlálási adatokra támaszkodtunk), 1000 lakosra jutó adófizetők aránya

Gazdasági mutatók:

- Humán erőforrás minőségi: Képzettségi mutatók közül az érettségizettek és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (a 2011-es népszámlálási adatokra támaszkodva).
- Vállalkozói sűrűség: Ezer lakosra jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma
- Gazdasági ágazatok: foglalkoztatottak aránya az egyes összevont nemzetgazdasági ágazatokban

Társadalmi versenypozíciók

A vizsgálatba bevont 8 városból Gönc a legkisebb állandó népességszámú, öt követi Cigánd. Mindkét település az 5000 fő lakos alatti városok sorába tartozik. Az 5000-10 000 fős városok közé Encs, Szikszó és Szerencs tartoznak, míg a 10 ezer fő fölötti városokhoz Edelény, Sárospatak és Sátoraljaújhely. Ez tekinthető lényegében a három klaszternek a vizsgálaton belül. A népmozgalmi mutató tekintetében elmondható, hogy mind a 8 városnál a természet fogyás a jellemző, azonban Cigánd esetében a legalacsonyabb ennek mértéke. A vándorlási egyenleg tekintetében három város van, amelyik vándorlási nyereséget produkál Szikszó, Encs és Cigánd. Tehát a két népmozgalmi mutatót tekintve Cigánd az egyik legjobb demográfiai adottsággal rendelkezik. Hasonlóan jó értéket mutat az öregedési mutató, ugyanis egyedül Cigánd esetében van az érték 100 alatt, vagyis egyedül itt magasabb a fiatal korosztály aránya az idősebb korosztálynál, a város fiatal korösszetételű. Alapvetően a demográfiai mutatók vonatkozásában Cigánd van az egyik legjobb helyzetben a vizsgálatba bevont városok közül.

17. táblázat: Demográfiai mutatók összehasonlítása

	Állandó népesség (fő) (2013)	Természetes szaporodás/fogyás (2013)	Vándorlási egyenleg (2013)	Öregedési mutató (2013)
Cigánd	3186	-0,3	2,3	85,6
Edelény	10197	-8	-10	155
Encs	6579	-6,8	5,9	128,7
Gönc	2137	-6,6	-13,7	121,1
Sárospatak	12792	-6,5	-14,8	199,5
Sátoraljaújhely	15782	-5,1	-12,2	179,6
Szerencs	9438	-12,1	10,3	225,1
Szikszó	5763	-6,9	-2,9	152,6

Forrás: T-MER

Az életminőséget jelző mutatók közül a munkaerő piaci mutatók a legbeszédesebbek, amelyből megállapítható, hogy melyik városokban van a legjobb és legrosszabb foglalkoztatási helyzet, az adófizetők arányából pedig szintén következtethetünk a lakosság jövedelmi helyzetére. A

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

munkanélküliségi ráta a vizsgálatba bevont városok közül Cigándon és Encsen a legmagasabb, Sárospatakon és Szerencsen a legalacsonyabb (fele annyi). A foglalkoztatási ráta Cigándon a legalacsonyabb, ráadásul jelentős a különbség. A foglalkoztatási ráta Sárospatakon és Szerencsen a legmagasabb. Az 1000 főre jutó adófizetők száma szintén Cigándon a legalacsonyabb, ebben a tekintetben jóval elmarad a többi várostól. A három mutató alapján megállapítható, hogy Cigánd és Gönc munkaerőpiaci helyzete a legkedvezőtlenebb a 8 város közül. Sajnos ebben a tekintetben jelentős a leszakadása.

18. táblázat: Jövedelmi helyzetet reprezentáló mutatók

	Munkanélküliségi ráta (2013)	Foglalkoztatási ráta (2011)	1000 lakosra jutó adófizetők száma (2013)
Cigánd	12,4	24,28	354,3
Edelény	10,3	34,11	419,9
Encs	12,3	31,73	404,2
Gönc	9,9	29,04	455
Sárospatak	6,4	38,43	477,1
Sátoraljaújhely	8,5	35,97	424
Szerencs	6,7	37,38	462,1
Szikszo	8,9	34,81	437,8

Forrás: T-MER

Összességében az alapján a néhány mutató alapján, amelyet alkalmaztunk a vizsgálat során kijelenthető, hogy Cigánd demográfiai versenypozíciói erősek, de a várost kedvezőtlenebb jövedelmi helyzet jellemzi.

Gazdasági versenypozíciók

A gazdasági versenypozíciókat számos tényező befolyásolja, ebből az egyik legfontosabb a helyi humánerőforrás minősége, amely mint telepítési tényező jelenik meg a befektetők számára. Elsőként a helyi humánerőforrás minőségét vetettük össze a vizsgálatba bevont városok között. Ennek legjobb módja a népszámlálások során mért képzettségi adatok összevetése. Két mutatót választottunk ki, az érettségizettek és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát. Mindkét mutató vonatkozásában Cigánd szerepel a legutolsó helyen, vagyis itt a legalacsonyabb a közép és felsőfokú végzettségűek aránya.

19. táblázat: Helyi humánerőforrás minősége

	Érettségizettek aránya	Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya
Cigánd	10,91	4,09
Edelény	22,61	8,95
Encs	21,96	10,78
Gönc	16,46	8,07
Sárospatak	24,56	15,83
Sátoraljaújhely	26,79	12,51
Szerencs	28,82	13,37
Szikszo	25,65	10,41

Forrás: T-MER

A gazdasági teljesítményt jelző adatok másik csoportja a vállalkozói sűrűség és a vállalkozások foglalkoztatási szerkezetben betöltött szerepe, vagyis azt értékeljük, hogy mekkora a vállalkozások koncentrációja és melyik

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

ágazatokban fejtik ki a legnagyobb foglalkoztatási hatást. Az ezer lakosra jutó vállalkozások aránya Cigándon a legalacsonyabb és Edelényben. Ezen a két településen a vállalkozások koncentrációja jóval elmarad a többi várostól. Továbbá megfigyelhető, hogy a mezőgazdasági foglalkoztatottak aránya Cigándon a legmagasabb, az ipari foglalkoztatottak aránya pedig Göncön, Encsen és Cigándon a legalacsonyabb. Az adatok jelzik, hogy az iparosodás mértéke a vizsgált városok közül Cigándon az egyik legalacsonyabb.

20. táblázat: Vállalkozások koncentrációja és a foglalkoztatásban betöltött szerepük

	Ezer lakosra jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma (2013)	Foglalkoztatottak aránya - mezőgazdaság és erdőgazdaság (2011)	Foglalkoztatottak aránya - ipar, építőipar (2011)	Foglalkoztatottak aránya - szolgáltatás (2011)
Cigánd	79,2	14,94	22,66	62,41
Edelény	92,2	2,05	31,80	66,15
Encs	150,2	4,54	23,76	71,70
Gönc	162	11,18	16,46	72,36
Sárospatak	172,8	4,70	30,76	64,54
Sátoraljaújhely	116,1	1,04	31,39	67,57
Szerencs	154,5	5,95	25,50	68,55
Szikszó	129,5	2,97	25,55	71,47

Forrás: T-MER

A vizsgálat alapján megállapítható, hogy a nyolc város közül Cigánd rendelkezik a legkedvezőtlenebb gazdasági mutatókkal, Cigándnak kell szembe néznie a legnagyobb munkaerőpiaci és gazdasági kihívásokkal. A város gazdasági versenypozíciói rosszabbak. Gazdasági szempontból Cigánd és Gönc tekinthető a legrosszabb gazdasági helyzetű városoknak.

3. HELYZETÉRTÉKELÉS

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Cigánd város fejlesztését befolyásoló külső és belső tényező összegzése egy SWOT analízis keretében történik, amely bemutatja a város belső adottságait (erősségeit és gyengeségeit) és a fontosabb fejlesztést befolyásoló külső tényezőket (lehetőség, veszély).

Erősségek	Gyengeségek
Cigánd a Bodroghöz közszolgáltatás szervezésében kiemelt jelentőséggel bír, egy funkciógazdag kisváros térségi hatókörrel (1.1)	A Bodroghöz Magyarország egyik legelmaradottabb térsége (1.1)
A város fiatal korösszetételű (1.7.1.1)	A város népessége csökken, amelyet a természetes fogyás és a vándorlási veszteség egyaránt generál (1.7.1.1)
A Bodroghöz erős és tradicionális történeti identitással rendelkezik (1.7.1.3)	Javultak a város képzettségi mutatói, de ennek ellenére még mindig a megye alacsony képzettségű térségeihez tartozik. A Bodroghöz humán erőforrás minőségét tekintve Borsod-Abaúj-Zemplén megye egyik legalacsonyabb versenyképességű térsége (1.7.1.2)
Jelentős fejlesztések valósultak meg az oktatás-nevelési intézményrendszer korszerűsítése érdekében (1.8.1.1)	Az oktatási intézményben kevés a tanterem, illetve a felső tagozat három épületben került elhelyezésre, ami feltétlenül megoldást igényel.(1.8.1.1)
Az egészségügyi ellátás infrastrukturális feltételei jók a városban. A humán közszolgáltatás biztosításban az egyik legnagyobb fejlődés az egészségügy ellátás területén valósult meg (1.8.1.2)	Alacsony a gazdaságilag aktív népesség aránya (1.7.1.3)
A Bodroghözi Többcélú Kistérségi Társulás projektjeinek köszönhetően több szociális ellátási forma minőségi javulásán esett át (1.8.1.3).	Jelentős mértékben csökkent az iparban foglalkoztatottak aránya (1.7.1.3)
A Bodroghözben kedvező feltételei vannak a gyümölcsfeldolgozásnak, a halászatnak és az extenzív állattartásnak (1.9.2)	Bár a munkanélküliek száma csökkent, a munkanélküliségi ráta az egyik legmagasabb a megyében, magas a foglalkoztatott nélküli háztartások száma (1.7.1.3)
A megvalósult közfoglalkoztatási programok megteremtették az alapját a szociális gazdaságfejlesztésnek az agrárszektorban (1.9.2, 1.10.3)	Magas a kedvezőtlen életkörülmények között élő hátrányos helyzetű lakosság aránya (1.7.3.2)
A Bodroghöz markáns kulturális és természeti potenciállal rendelkezik, a térség vonzerőkben gazdag. Az elmúlt években több jelentős vonzerőfejlesztés valósult meg, amely erősítette	Nagy számban és nagy kiterjedésben alakultak a városban szegregátumok (1.7.2)
	Alacsony a civil aktivitás (1.7.3.3)

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

a Bodroghöz attraktivitását (1.9.2) Cigándon jelentős üzleti infrastruktúra fejlesztések valósultak meg az utóbbi években (1.9.3) Cigándon jelentős településfejlesztési beruházások valósultak meg a 2007-2013 programozási időszakban. A város forrás abszorpciós képessége erős (1.10.2) Jelentős energetikai fejlesztések valósultak meg, a beruházások fontos szerepet töltenek be, hogy a város közszolgáltatásainak üzemeltetése költséghatékonyabb legyen és egy környezetbarát közszolgáltatás szervezés jöjjön létre (1.10.7) Az Alföldön ritkának számító maradványerdők egyik utolsó képviselői a Bodroghözben találhatók, sok a vízállásos hely, ami tovább fokozza változatosságukat (1.12.3.1) Sok fajgazdag vizes élőhely található a Bodroghözben (1.12.3.1) A településen van Natura2000 terület, a város ökológiai hálózat összefüggő és fejlett (1.12.3) A város valamennyi közterületén egységes stílusban, igényesen kialakított utcabútorokat és parkberendezési tárgyakat találunk (1.13.1.1) Cigándon a zöldfelületek aránya potenciálisan megfelelő (1.13.1.1) Kétpólusú térszerkezet kialakulása: Települési alközpont kialakulása, amely jelentős közfunkciókat (térsgéi) koncentrálnak (1.14.1.1) A település központjában végrehajtott rehabilitációknak köszönhetően igen kedvező a megítélése a településképpnek. Ennek hatása a szomszédos határoló tömbökre is kiterjed (1.14.1.6) Egységes városkép, egyedi arculat jellemzi a várost. A város településszerkezete őrzi az archaikus formákat, a történeti települési központban utcaképet jelentősen zavaró, örökségvédelmi szempontból nem illeszkedő beépítést nem találunk (1.14.6.3)	A szociális ellátások területén problémát jelent a megfelelő szakképzett humán erőforrás biztosítása (1.8.1.3) A Bodroghözben a mezőgazdaságnak sem a természeti, sem a szerkezeti (földbirtok, tulajdonosi) adottságai nem jók, a termelékenység alacsony. (1.9.2) A Bodroghözben a mezőgazdaság mozgástere a szántóföldi növénytermesztésre szűkült, ahol jelentős arányú foglalkoztatás nem valósulhat meg. A Bodroghöz területei csak részben alkalmasak a szántóföldi növénytermesztésre (1.9.2) Alacsony turisztikai kereslet jellemzi a várost és vonzáskörzetét (1.9.2) Hiányoznak a turisztikai szuprastruktúrák, a turistafogadás feltételei minőségileg és mennyiségileg sem számottevő (1.9.2) Közép és nagyvállalkozások hiánya, hiányoznak a nagyobb foglalkoztató vállalkozások (1.9.3) A helyi gazdaságfejlesztés egyik korlátja a térség kedvezőtlen közlekedés földrajzi kapcsolata és az alacsony üzleti infrastruktúra ellátottság (1.9.4) Az önkormányzat alacsony bérlakás állománnyal rendelkezik (1.10.5) Alacsony erdősültség, az erdők nem követik a természetes összetételt (1.12.3) A Bodroghöz erősen mezőgazdasági művelés alatt áll, így a természetes növényzet már csak nagyon kis mozaikokban található meg (1.12.3.2) A faültetvények és a spontán erdősülő területeken egyaránt jellemző az invazív fajok és a tájidegen haszonnák jelenléte (1.12.4) A zöldfelületek kertépítészeti nem képviselnek jelentősebb értéket. Kevés a hosszú életű, az évek során emblematikussá váló díszfa, a növényhasználat szegényes, nem tükrözi a bodroghözi táj karakterét, a parkok használati értéke alacsony (1.13.2).
--	---

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

A szennyvízcsatorna hálózat a település belterületén 100%-osan kiépítésre került (1.16.1.2) A mezőgazdasági területek közel fele meliorált, a fajlagos kiépítettség megfelelő, a vízelvezető képesség javult, a tereprendezések megtörténtek (1.17.2). Alacsony a levegő szennyezés mértéke (1.17.3) Üzemi zajforrás nincs, a közlekedési zaj messze elmarad a közlekedési zajhatárértéktől (1.17.4)	Településszerkezeti korlátozó tényező a Tisza és véd művei. Folyamatos konfliktus van jelen a folyóhoz effektív közel eső területeken, amely csak igen komoly vízrendezési beavatkozással lehet megnyugtató módon rendezni (1.14.1.1) A félkomfortos vagy komfort nélküli lakások kiteszik a teljes lakásállomány több mint 25%-át, amely kirívóan magas szám (1.1.4.5.1). Az országos műemléki védelem alatt álló épületek száma alacsony (1.14.6.3)
Lehetőségek	Veszélyek
AZ állam a válságrégiókban a térségközpontok túlkompensálásával próbálja enyhíteni ezeknek a területeknek a leszakadását. Az észak-magyarországon kialakuló településhálózati krízis ellensúlyozása érdekében a lokális központok túlfejlesztése zajlik (1.1) Cigánd szabad vállalkozási zóna része (1.1) A belföldi turizmus egyre jobban megélénkül az autentikus és kevésbé ismert térségek iránt (1.9.2) A kisebb homokbányák többségében felhagyás után megindultak a szukcessziós folyamatok, a felhagyott bányák homokfalában néhol értékes gyurgyalag kolóniák jelentek meg. A fészkelőhelyé alakult homokfalak természetvédelmi jelentősége ezáltal megnőtt, megőrzésük, védelmük ornitológiai szempontból indokolt lehet (1.12.3). Cigánd területén világörökségi várományos területnek számít a magyarországi tájház hálózathoz tartozó cigándi tájház és a Cigándi Falumúzeum (1.14.6.4).	Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi területien településhálózati krízis alakult ki (1.1) A külső perifériák esetében tartós divergencia érvényesül, leszakadásuk erősödik (1.1) A Bodroghöz vonatkozásában több jelentősebb centrummal kell számolnunk, amelyek jóval erősebb gravitációs erőt képviselnek mint maga a járásközpont (1.1). A társadalmi erózió jelei a város vonzáskörzetében egyre erőteljesebbek, amely a helyi közösségek szétesésével fenyeget (1.7.3.1) A foglalkoztatás növekedése, a kötelező óvodáztatás, a bodroghözi kistelepüléseken lévő kis iskolák várható megszűnése, kapacitásproblémákat idézhet a városban található közszolgáltatásokban (1.8.1.1) A térségben a ruhaiparnak fontos szerepe van az iparban és a foglalkoztatásban, azonban a textilipar rendkívül sérülékeny iparág (1.9.2) Cigánd nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé, a nagy felületű zöldmezős beruházásoknál számolni kell régészeti lelőhelyek előkerülésével (1.14.6.2) Cigánd település közigazgatási területe a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny kategóriába tartozik (1.16.1.1).

Cigánd
Megalapozó Vizsgálat

	A települési ivóvíz elosztóhálózat döntően azbesztcement nyomócsövekből készült. Az azbesztcement szálak egészségkárosító hatása közismert (1.16.1.1) Cigánd árvízveszélyes területen fekszik, az árapasztó tározó megépítésével az árvízvédelmi kitettség csökkent (1.17.8)
--	--

3.1.2. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A város jelenleg rendelkezik érvényes településfejlesztési koncepcióval továbbá településfejlesztési eszközökkel (településszerkezeti tervvel, helyi építési szabályzattal és a hozzá tartozó szabályozási tervvel). Ezen településfejlesztési –rendezési dokumentumok egymással összefüggésben kell állniuk. A koncepció a településszerkezeti tervvel tartalmi összhangban kell legyen, míg a stratégia a koncepcióval összhangban a településszerkezeti terv figyelembe vételével kell készüljön. Végül a helyi építési szabályzat is összhangban kell legyen a településszerkezeti tervvel. Ezen követelményeknek a meglévő településfejlesztési –rendezési eszközök tartalmukban megfelelnek.

Jelen településfejlesztési stratégia (ITS) felváltja a korábbi IVS-t, mely mint a 2014-2020-as EU programozási és költségvetési időszakra középtávú településfejlesztési irányokat jelöl ki. A többi fejlesztési –rendezési eszköz azonban (még) változatlan marad. Ez nyilvánvalóan felveti a településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök egyes elemeinek módosítási szükségességét.

Az ITS-ben felvázolandó fejlesztési irányok már nem állhatnak teljes mértékben összhangban a településfejlesztési koncepcióval, illetve a településszerkezeti terv szerinti elhatározásokat is pontosíthatja. A jogszabályi környezet is változott (változhat még), a tervezett fejlesztések megvalósíthatósági tanulmányai is pontosíthatnak egyes szabályozási elemeken. Ez a fejlesztés és rendezés közötti iterációs elv, módszer eredményeként a településszerkezeti terv (majd HÉSZ) módosításához vezethet. Ezek elsősorban új beépítésre szánt (ipari) területek kijelölését és egyes hátrányos helyzetű településrészekben a szociális városrehabilitációval összefüggő szabályozási feladatokat jelentik majd.

A jogszabályi környezet változása további településrendezési döntésekhez kell vezessen. A jelenleg érvényes szabályozás szerint a településrendezési eszközök már csak 2015. december 31.-éig módosíthatók abban az anyagi jogi környezetben, melyben eredetileg is készültek. Ezt követően 2018. december 31.-éig még alkalmazhatók ugyan, de már nem módosíthatók a már jelzett eredeti anyagi-jogi környezetben. 2019-től pedig a jogszabály erejénél fogva lejárnak, így nem alapozhatják meg ezt követően az építés helyi rendjét, illetve az erre épülő építésügyi hatósági eljárásokat.

Ezért az új, 2013-tól érvényes anyagi-jogi szabályozásnak megfelelő településrendezési eszközök készítése vélhetően nem lesz mellőzhető.

Ezt erősíti jelen tervezési folyamat. Ezzel ugyanis a megalapozó vizsgálat teljes körűen elkészül, és felhasználható lesz a településrendezési eszközök készítésénél! Az EU fejlesztési források elérése érdekében az önkormányzatnak tehát indokolt lesz gondoskodni az új településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök elkészíttetéséről, jóváhagyásáról.

Az egyes fejlesztések területi korlátai, lehetőségei:

A területi korlátokat természetes és épített korlátok alkotják. Alapvető természeti korlátok a vízfolyások és a dombok, az ökológiai hálózat elemei, melyeket a természetes állapotukban kell megőrizni, itt beépítésre szánt területeket nem lehet kijelölni.

A legkézenfekvőbb épített korlátok az infrastrukturális vonalas elemek. Ezek közül a legzavaróbb korlát az átjárhatóságot korlátozó funkciók (főutak, vasútvonalak). Ennél kisebb a fejlesztéseket érintő korlátozó hatása a védelemre javasolható településrészeknek, és egyes olyan terület felhasználásoknak, melyek nem változtathatók meg (pl. temető). További tervezendő korlátozás a település beépítésre szánt területei körül kijelölendő – beépítésre nem szánt területekből álló – zöld gyűrű is. Ezért a területi fejlesztés lehetősége a kijelölendő zöld gyűrűn belül lehetséges.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

Az érték- illetve probléma adottságok térképen ábrázoltak. Egyes elemeket értékként, másokat problémaként nevesíti. Azonban egyes elemek egyik megközelítésben értéket képviselhetnek, más megközelítésben problémát – komoly korlátozást – jelenthetnek. Kétségtelen az is, hogy az örökségvédelem egyes elemei vagy a természeti erőforrások, kincsek jelentős értékek, míg a nyomvonalas infrastruktúra jelentős korlátozó hatást (is) jelent. A gazdaság viszont infrastruktúra nélkül nem működőképes, ezért meglétük értéket (is) képvisel. Ezért a probléma, illetve értéktérkép egyes elemei települési adottságokat – adottságtérképet – képeznek együttesen. Ezért a település értékeit és problémáit önmagukkal is összevetve kell értékelni a későbbi fejlesztési rendezési döntéseknél. Az egyes fejlesztések tematikus és területi kijelölésének tehát a települési adottságokra, az azokból következő lehetőségekre kell épülnie.

A város értéktérképi elemei:

- A településszerkezet, annak karaktere, települési alközpont megléte
- Jelentős térszervező funkcióval rendelkező városi közszolgáltatások
- A város természeti értékei, természetvédelmi oltalom alatt álló területek (országos ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója, NATURA 2000 területek, régészeti lelőhelyek, ex-lege védett területek)
- A város kulturális értékei, épített környezet értékei műemlékek, helyi védett területek, épületek, vagy arra javasoltak)
- Üzleti infrastruktúra elemei
- Megvalósult városrehabilitációval érintett terület, rehabilitált városrész
- Megújuló energiafelhasználású és energetikai korszerűsítéssel érintett közszolgáltatások
- Erdőterületek
- Felszíni vízfolyások, állóvizek
- Városi zöldfelületek és rekreációs zónák, a települési zöldfelületi rendszer elemei
- Értékes termőföldek

A város problématerképi elemei:

- Kedvezőtlen közlekedési kapcsolatok
- Zajterhelő és levegőszennyező, baleseti források
- Barnamezős területek a településen
- Szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek
- Illegális hulladéklerakók, hulladéklerakó

- Árvízveszélyes területek

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

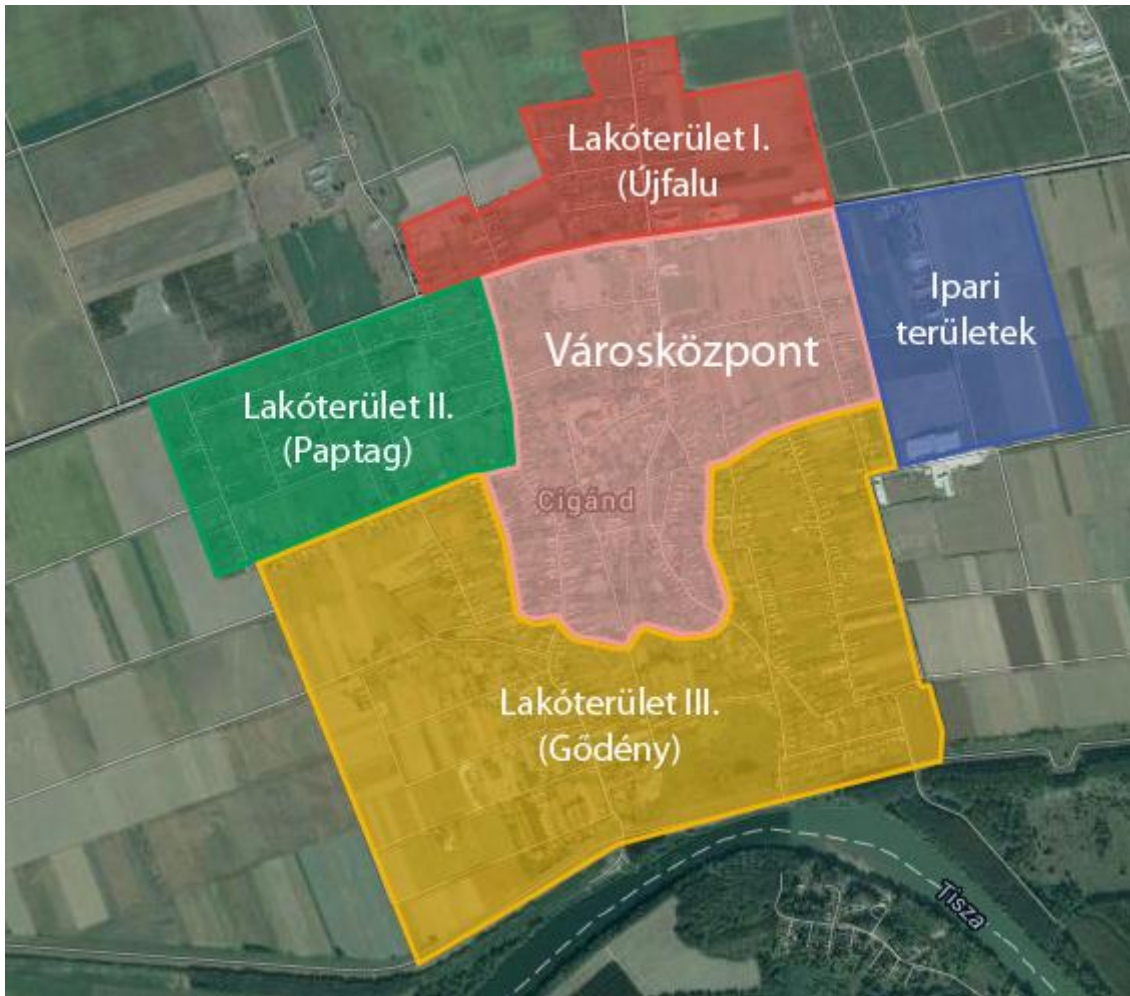
3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Cigánd város földrajzilag és funkcionálisan tagolt városszerkezete alapvetően igényli az eltérő, városrészi megközelítés alkalmazását. Cigánd Város Önkormányzata 2015-ben 5 városrészt jelölt ki a korábban az IVS-ben kijelölt két városrésszel szemben. Az alábbi városrésze kijelölése történt meg:

	<i>Városrész megnevezése</i>	<i>A városrész településen belüli elhelyezkedése</i>
1.	<i>Városközpont</i>	<i>belterület</i>
2.	<i>Újfalú - Lakóterület I.</i>	<i>belterület</i>
3.	<i>Paptag - Lakóterület II.</i>	<i>belterület</i>
4.	<i>Gődény - Lakóterület III.</i>	<i>belterület</i>
5.	<i>Ipari területek</i>	<i>belterület és külterület</i>

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

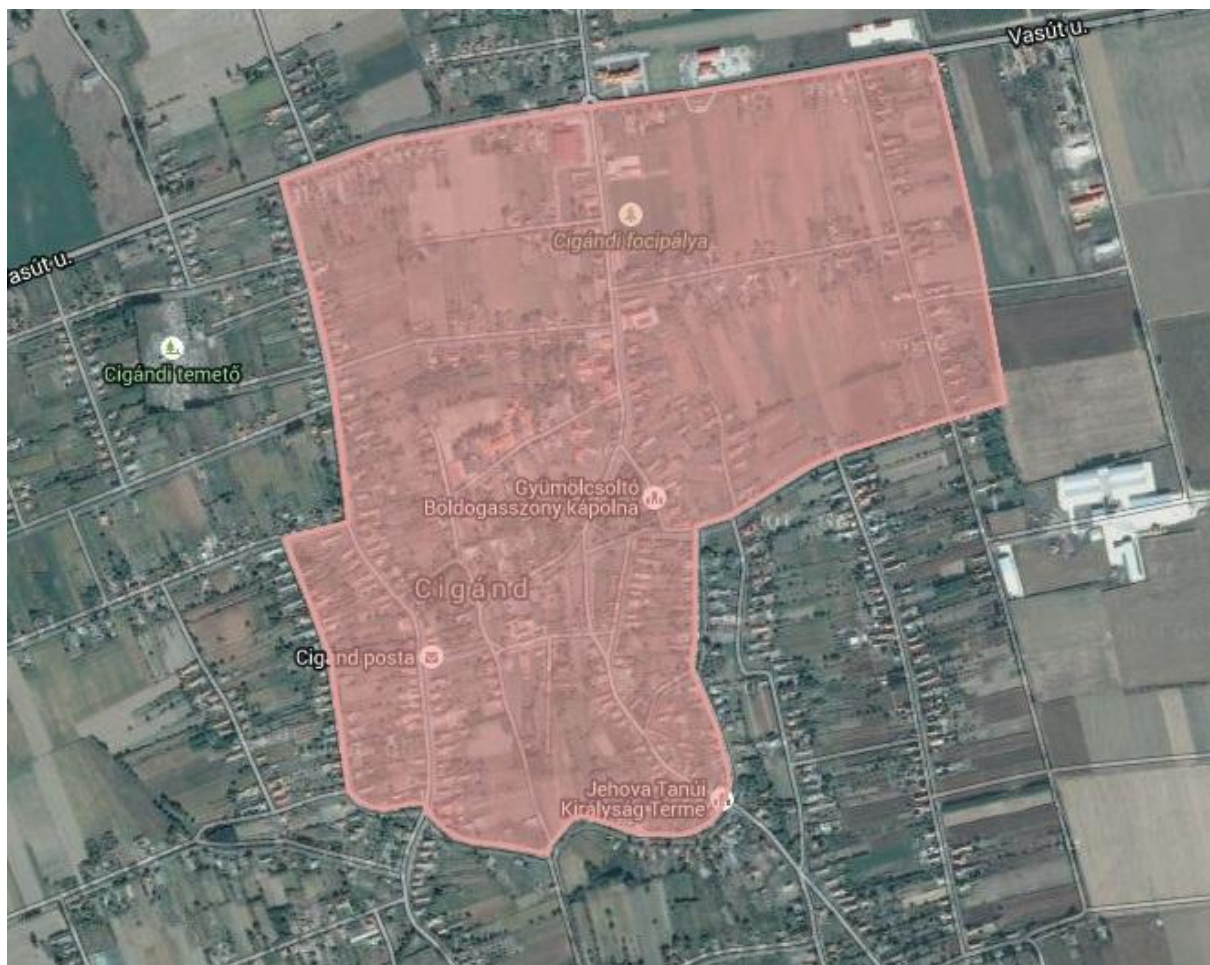
22. térkép: Cigánd városrészei

Az egyes városrészeket az alábbi utcák, közterületek határolják, a térképek a városrészek településen belüli elhelyezkedését szemléltetik.

Városrész megnevezése: Városközpont		
1.	Városrészt határoló közterületek	lehatárolás: Vasút u.-Hajnal u.-Új élet u.-Dózsa Gy. u.-Jókai u.-Széchenyi u.-Rózsa u.-Petőfi u. (Vasút u., Hajnal u., Új élet u., Dózsa Gy. u., Jókai u., Széchenyi u., Rózsa u., Petőfi u., Zsák u., Rádvány u., Iskola u., Határ u., Rekesz u., Kiss u.,

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Városrész megnevezése: Újfalú - Lakóterület I.		
2.	Városrészt határoló közterületek	lehatárolás: külterület-Vasút u. (Ady u., Ságvári, Rózsa F. Vasút u., Fő u., Bem u.)

Cigánd
Megalapozó Vizsgálat

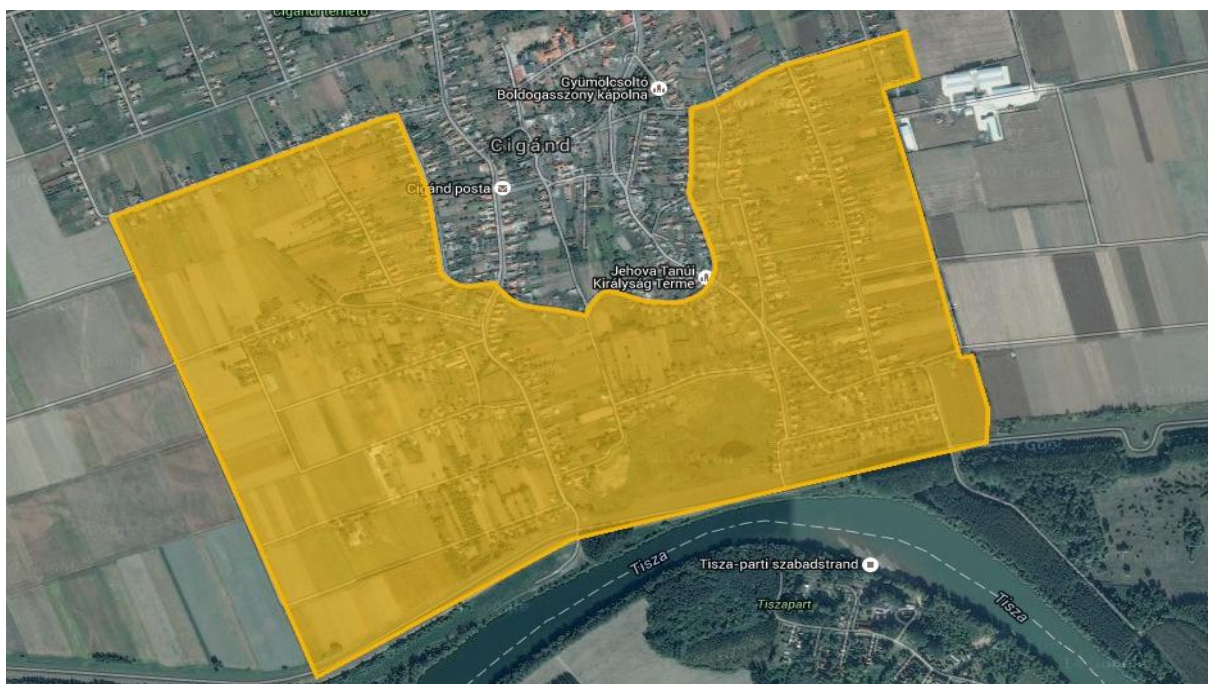
Városrész megnevezése: Paptag - Lakóterület II.

3.	Városrészt határoló közterületek	lehatárolás: külterület-Vasút u.-Petőfi u.-Rózsa u.-külterület (Vasút u., Petőfi u., Arany J., Attila u. Rózsa u., Felszabadulás u., Rákóczi u., Bartók Béla u., Mátyás király u., Árpád u.)
----	---	--

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Városrész megnevezése: Gődény - Lakóterület III.		
4.	Városrészt határoló közterületek	lehatárolás: Rózsa u.-Széchenyi u.-Jókai u.-Dózsa Gy. u.-Új élet u.-Hajnal u.-külterület (Rózsa u., Erzsébet u., Széchenyi u., Jókai u., Ér u., Déryné u., József A. u., Szegfű u., Füzes u. Villám u. Munkácsy u., Petőfi u., Béke u. Dózsa Gy. u., Fő u., Kazinczy u., Kertköz u., Új élet u., Hajnal u., Tiszaújsor u.)

Városrész megnevezése: Ipari területek		
5.	Városrészt határoló közterületek	lehatárolás: Vasút u.-külterület

I. Városközponti városrész bemutatása

A 2011.-es népszámlálási adatok alapján a lakosság 27 %-a lakik ebben a városrészben, a városrész lakossága 807 fő. A 14 éven aluliak aránya 15,1 %, amely jóval a városi átlag alatti (21,2%). A lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya: 60,1%, szinte megegyezik a városi átlaggal (58,7%). A 60 év feletti lakónépesség aránya 24,8%, az idős korú lakosság aránya szinte ebben a városrészben a legmagasabb (egyedül az iparterület lakossága esetében magasabb, ahol azonban rendkívül alacsony a lakónépesség száma).

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 23,1%, amely jóval a városi átlag alatti (39,1%), az iparterületen és a városközpontban a legalacsonyabb ez az érték. Az alacsony végzettségűek aránya tehát a városközpontban a legalacsonyabb. A felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek aránya a városközpontban a legmagasabb (10,7%). Összességében megállapítható, hogy a városközpont rendelkezik a legjobb képzettségi mutatókkal.

345 db lakás található ebben a városrészben, mely a város lakásállományának 30%-a. A legtöbb lakást a Gődényi és a városközponti városrész koncentrálja. Ebből az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 12,5 %, városi szinten itt és az iparterületi városrészben a legalacsonyabb. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya szintén a városközpontban a legalacsonyabb, 8,1 %. Összességében a városközpont rendelkezik a legjobb összetételű lakásállománnyal települési szinten.

A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül 46,7%, amely a városi átlagnál magasabb (41,3 %), de nem a legkedvezőbb helyzetű városrész. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a városközponti városrészben a legalacsonyabb (49,5%). A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya: 46,6%, mely 2 %-al alacsonyabb a városi átlagnál. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül szintén a

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

városközpontban a legalacsonyabb (61,6%). A munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta) ebben a városrészben a legalacsonyabb (17,7 %). A tartós munkanélküliek aránya szintén a városközpontban a legalacsonyabb (9%). Összességében a városközpont rendelkezik a legjobb munkaerőpiaci mutatókkal Cigánd városrészei közül.

Mindezekből megállapítható, hogy a városrész lakosságának társadalmi státusza lényegesen jobb, mint a települési átlag. Magasabb a lakosság iskolai végzettsége és a foglalkoztatási helyzet is kedvezőbb képet mutat.

A városrész közműellátottsága 100%-os, szennyvíz, ivóvíz, gáz, szennyvíz, elektromos hálózat teljes mértékben kiépített, a közműhálózatok területén nem azonosíthatók szűk keresztmetszetek. A városrészben az utak nagy része kiépített, csak egy-egy rövid kiépítetlen szakasz van. A városközpont zöldfelület ellátottsága optimális. Összességében a városközponti településrész kifejezetten optimális infrastrukturális ellátottsággal rendelkezik, a hálózatok többsége jó állapotú.

21. táblázat: A városközponti városrész főbb statisztikai mutatói, 2011

Mutató megnevezése	Cigánd összesen	Városközpont
Lakónépesség száma	2963	807
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	21,2	15,1
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	58,7	60,1
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	20,0	24,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	39,1	23,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	6,4	10,7
Lakásállomány (db)	1118	345
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	24,5	12,5
A komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül	21,4	8,1
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,7	2,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	55,7	49,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,0	18,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	41,3	46,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	48,7	46,6
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	58,2	41,6
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	65,9	61,6
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	21,9	17,7
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	11,6	9,0

Forrás: KSH

II. Újfalu városrész bemutatása

A lakosság mindössze 9,8%-a él ebben a városrészben (293 fő). A 14 éven aluliak aránya 26,6%, amely jóval a városi átlag feletti (21,2%), Paptagon és Újfalu városrészben él a legtöbb fiatal korú. A lakónépességen belül a 15-59 évesek aránya, vagyis az aktív korú lakosság aránya ebben a városrészben a legalacsonyabb (56,7%). A 60 év feletti lakónépesség aránya 16,7%. Alapvetően az újfalu városrész kedvező demográfiai mutatókkal rendelkezik, egyedül a paptagi városrészben kedvezőbb a demográfiai helyzet.

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 48,2%, amely jóval a városi átlag alatti (39,1%). Az alacsony végzettségűek aránya Paptag és Újfalu városrészben a legmagasabb. A felsőfokú végzettségűek aránya mindössze 2,9%, amely jóval a városi átlag alatti érték. Összességében megállapítható, hogy Paptag után Újfalu rendelkezik a legrosszabb képzettségi mutatókkal, a városrész humán erőforrása alacsony versenyképességű, magas az alacsonyan kvalifikált lakosság aránya.

A város lakásállományának 10%-a található Újfalun. Ebből az alacsony komfortfokozatú lakások aránya igen magas 36%. A komfort nélküli, félkomfortos és szükség-lakások aránya 32%. Összességében Újfalu és Paptag városrészek lakásállomány a legkorszerűtlenebb, amely jelzi az alacsony jövedelmű lakosság magas koncentrációját.

A foglalkoztatottak aránya 25,7%, amely a városi átlagnál jóval alacsonyabb (41,3 %). A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya rendkívül magas (73,5%), csakúgy, mint a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (64,7%) és a gazdaságilag nem aktív népesség aránya (78,5%). A munkanélküliek aránya Újfalu városrészben a legmagasabb Cigándon (28,6%), csakúgy, mint a tartós munkanélküliek aránya (19%). Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya szintén itt a legmagasabb. Összességében Újfalu városrész rendelkezik a legrosszabb munkaerő-piaci mutatókkal Cigándon, a munkanélküliség, a rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők aránya, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya rendkívül magas.

22. táblázat: Újfalu városrész főbb statisztikai mutatói

Mutató megnevezése	Cigánd összesen	Újfalu Lakóterület I.
Lakónépesség száma	2963	293
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	21,2	26,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	58,7	56,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	20,0	16,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	39,1	48,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	6,4	2,9
Lakásállomány (db)	1118	111
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	24,5	36,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükség-lakások aránya a lakott lakásokon belül	21,4	32,3
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,7	7,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	55,7	73,5

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,0	40,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	41,3	25,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	48,7	64,7
Alacsony presztízssű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	58,2	66,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	65,9	78,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	21,9	28,6
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	11,6	19,0

Forrás: KSH

III. Pátag városrész bemutatása

Pátagi városrészben a város lakosságának 21%-a él, vagyis egy jelentős népességkoncentrációval rendelkező városrész. A fiatal korúak aránya ebben a városrészben a legmagasabb (27,5%), az időskorúak aránya pedig itt a legalacsonyabb (12,7%), összességében Pátag rendelkezik a legjobb demográfiai mutatókkal a városrészek közül.

A városrész képzettségi mutatói azonban kiemelkedően rosszak a többi városrészhez viszonyítva. Az alacsony képzettségűek száma itt a legmagasabb (62,1%), a lakosság több mint fel csak általános iskolai végzettséggel rendelkezik. A felsőfokú végzettségűek aránya pedig itt a legalacsonyabb (1,4%). A kedvezőtlen képzettségi mutatók megnehezítik a városrészben élők munkaerő-piaci integrációját.

A lakásállomány összetétele szintén a pátagi városrészben a legrosszabb. Az alacsony komorfokozatú lakások aránya itt a legmagasabb (45,6%), csakúgy, mint a felkomfortos, komfortnélküli és szükségülások aránya (45,8%). Pátagi városrész nagy része szegregátum, amely egyértelműen visszatükröződik a lakásállomány állapotán is.

A városrészben súlyos foglalkoztatási problémák vannak. Újfalú városrész mellett itt a legalacsonyabb a foglalkoztatottak aránya (36%) és a itt a legmagasabb a munkanélküliség (26,1%). Az alacsonyan képzett munkanélküliek száma ebben a városrészben a legmagasabb (41%). Az alacsony presztízssű foglalkoztatási csoportokba tartozók száma szintén itt a legmagasabb (76,7%). Meglepő azonban, hogy a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya városi szinten itt a legalacsonyabb (44,1%).

23. táblázat: A városrész főbb statisztikai mutatói

Mutató megnevezése	Cigánd összesen	Pátag - Lakóterület II.
Lakónépesség száma	2963	648
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	21,2	27,5
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	58,7	59,9
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	20,0	12,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	39,1	62,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	6,4	1,4

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Lakásállomány (db)	1118	180
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	24,5	45,6
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	21,4	45,8
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,7	17,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	55,7	62,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,0	41,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	41,3	36,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	48,7	44,1
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	58,2	76,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	65,9	68,7
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	21,9	26,1
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	11,6	11,3

Forrás: KSH

IV. Gődény városrész bemutatása

Gődény a legnépesebb városrésze Cigándnak, lakosság közel 40%-a él ezen a területen, tehát igen meghatározóak lakófunkciói. Gődény demográfiai mutatói hasonlóak a városközponti városrészhez, az idős korúak aránya magasabb (21,5%) a települési átlagnál, a fiatal korúak aránya pedig alacsonyabb (20,7%). A lakosság iskolázottsága nagyjából a városi átlaggal egyezik meg.

A városrész lakásállományának összetétele a városközponti városrész után itt a legkedvezőbb. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a városközpont után itt a legalacsonyabb (22,5%), a település átlag alatti. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya szintén alacsonyabb (18,4%), mint a városi átlag.

A Gődényi városrész foglalkoztatási mutatói szintén a városi átlag körüli értékekkel rendelkeznek. A foglalkoztatottak aránya 44,3%, amely a városközpont után itt a legmagasabb. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (44,3%) azonban Újfaluban és Gődényben a legmagasabb. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportba tartozó foglalkoztatottak aránya a városközpontban és Gődényben a legalacsonyabb. A városrészben a munkanélküliségi ráta 21,7%, amely megegyezik a városi átlaggal, csakúgy, mint a tartós munkanélküliek aránya.

24. táblázat: Gődényi városrész főbb statisztikai mutatói

Mutató megnevezése	Cigánd összesen	Gődény Lakóterület III.
Lakónépesség száma	2963	1126
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	21,2	20,7

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	58,7	57,8
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	20,0	21,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	39,1	36,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	6,4	5,9
Lakásállomány (db)	1118	440
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	24,5	22,5
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	21,4	18,4
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,7	8,4
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	55,7	52,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,0	25,3
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	41,3	44,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	48,7	47,7
Alacsony presztízszű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	58,2	61,3
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	65,9	63,9
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	21,9	21,7
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	11,6	12,3

Forrás: KSH

V. Iparterületek városrész bemutatása

A városrész kifejezetten gazdasági funkciókat tölt be a város életében. Az elmúlt években létrehozott iparterület itt kapott helyet, illetve Cigánd Város Önkormányzata itt tervezi létrehozni az ipari parkot. A városrészben elenyésző a lakosságszám, ebből eredően társadalmi elemzése irreleváns.

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

25. táblázat: Városrészek statisztikai mutatóinak összefoglaló ismertetése

Mutató megnevezése	Cigánd összesen	Városközpont	Lakóterület I. (Újfalu)	Lakóterület II. (Paptag)	Lakóterület III. (Gődény)	Ipari terület	Külterület
Lakónépesség száma	2963	807	293	648	1126	65	24
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	21,2	15,1	26,6	27,5	20,7	20,0	20,8
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	58,7	60,1	56,7	59,9	57,8	52,3	66,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	20,0	24,8	16,7	12,7	21,5	27,7	12,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	39,1	23,1	48,2	62,1	36,1	17,6	37,5
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	6,4	10,7	2,9	1,4	5,9	11,1	0,0
Lakásállomány (db)	1118	345	111	180	440	29	13
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	24,5	12,5	36,0	45,6	22,5	3,4	69,2
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	55,7	49,5	73,5	62,1	52,1	50,0	68,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,0	18,1	40,4	41,0	25,3	8,8	37,5
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	41,3	46,7	25,7	36,0	44,3	43,6	31,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	48,7	46,6	64,7	44,1	47,7	54,2	70,0
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	3254						
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	58,2	41,6	66,7	76,7	61,3	70,6	40,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	65,9	61,6	78,5	68,7	63,9	64,6	75,0
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	21,9	17,7	28,6	26,1	21,7	26,1	16,7

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

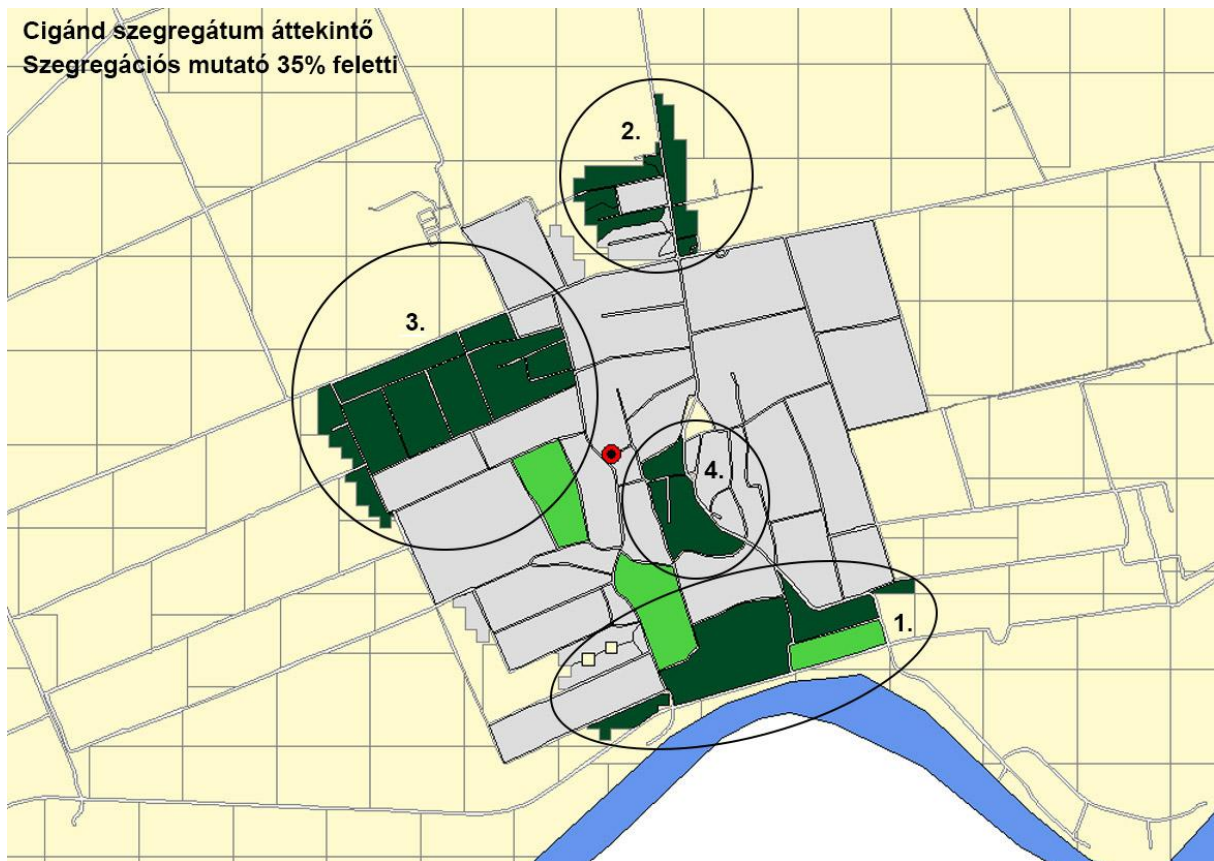
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	11,6	9,0	19,0	11,3	12,3	13,0	16,7
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	21,4	8,1	32,3	45,8	18,4	0,0	66,7
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,7	2,3	7,3	17,3	8,4	0,0	0,0

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

3.3.2.1.1. A KSH által lehatárolt szegregátumok térképi ábrázolása

A KSH 2011. évi népszámlálási adataiból előállított szegregációs mutató alapján Cigánd városban négy szegregátum került lehatárolásra. Ezek azok a területek, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül meghaladja a 35%-ot, illetve a népességszám eléri az 50 főt.

23. térkép: Cigánd város szegregátumai

Forrás: KSH

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

26. táblázat: Szegregátumra vonatkozó adatok a 2011. évi Népszámlálási adatok alapján

Mutató megnevezése	Cigánd összesen	1. szegregátum (Munkácsi Mihály utca - Petőfi Sándor utca - Határ utca - Béke utca - Tiszaújsor utca - Fő utca - Belterületi határ - Fő utca - Tiszaújsor utca - Belterületi határ)	2. szegregátum (Ságvári Endre utca mindkét oldala - Ady Endre utca mindkét oldala - Fő utca nyugati oldala - Belterületi határ - Fő utca keleti oldala a Vasút utcáig)	3. szegregátum (Felszabadulás utca nyugati oldala a Rózsa utcától - Vasút utca - Árpád utca - Arany János utca- Petőfi Sándor utca- Attila utca)	4. szegregátum (Dózsa György utca - Határ utca - Fő utca)
Lakónépesség száma	2963	209	207	490	93
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	21,2	29,7	30,0	28,4	22,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	58,7	56,0	59,9	60,6	55,9
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	20,0	14,4	10,1	11,0	21,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	39,1	63,2	58,9	68,4	48,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	6,4	0,9	0,9	1,1	6,7
Lakásállomány (db)	1118	63	74	134	38
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	24,5	34,9	48,6	53,0	13,2
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	55,7	70,9	77,4	63,0	63,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel	28,0	51,3	49,2	45,1	36,5

Cigánd
Meglapozó Vizsgálat

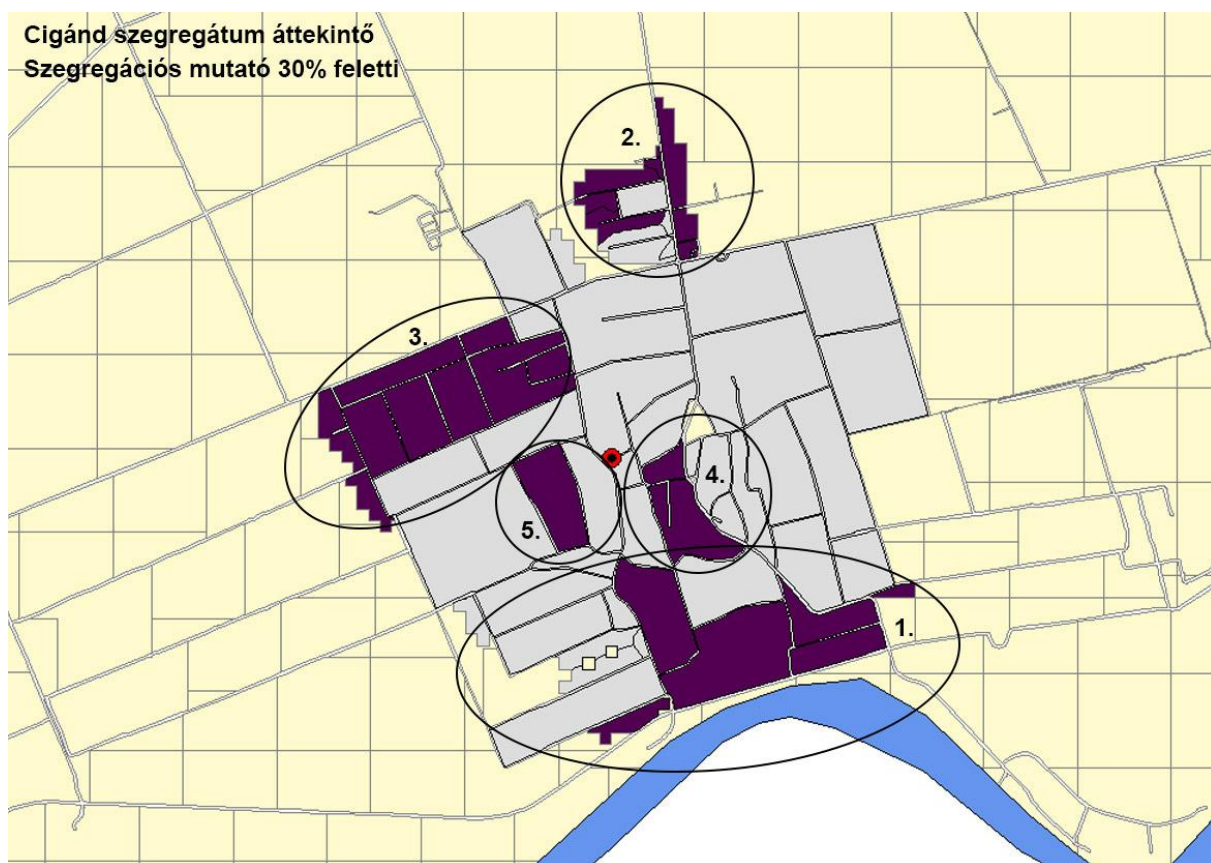
nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül					
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	41,3	27,8	21,9	35,4	33,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	48,7	59,3	68,2	44,4	51,4
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	3254				
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	58,2	82,9	67,9	80,2	63,2
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	65,9	70,8	79,7	69,0	68,8
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	21,9	42,6	33,3	27,0	34,5
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	11,6	27,9	23,8	12,5	13,8
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	21,4	31,0	46,0	53,4	8,8
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,7	24,1	11,1	22,6	0,0

Forrás: KSH

3.3.2.1.2. A KSH által lehatárolt szegregációval veszélyeztetett területek térképi ábrázolása

A szegregációval veszélyeztetett területnek minősül az a terület, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül meghaladja a 30%-ot, illetve a népességszám eléri az 50 főt. Ennek alapján öt szegregációval veszélyeztetett terület került kijelölésre a városban.

24. térkép: Cigánd szegregációval veszélyeztetett területei

Forrás: KSH

27. táblázat: Szegregációval veszélyeztetett területekre vonatkozó adatok a 2011. évi Népszámlálási adatok alapján

Mutató megnevezése	Cigánd összesen	1. szegregátum (Munkácsi Mihály utca - Petőfi Sándor utca - Jókai Mór utca - Határ utca - Béke utca - Tiszaújsor utca - Fő utca - Belterületi határ)	2. szegregátum (Ságvári Endre utca mindkét oldala - Ady Endre utca mindkét oldala - Fő utca nyugati oldala - Belterületi határ - Fő utca keleti oldala a Vasút utcáig)	3. szegregátum (Felszabadulás utca nyugati oldala a Rózsa utcától - Vasút utca - Árpád utca - Arany János utca- Petőfi Sándor utca- Attila utca)	4. szegregátum (Dózsa György utca - Határ utca - Fő utca)	5. szegregátum (Rózsa utca - Széchenyi István utca - Jókai Mór utca - Erzsébet utca)
Lakónépesség száma	2963	377	207	490	93	86
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	21,2	29,2	30,0	28,4	22,6	19,8
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	58,7	57,0	59,9	60,6	55,9	51,2
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	20,0	13,8	10,1	11,0	21,5	29,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	39,1	54,4	58,9	68,4	48,1	40,9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	6,4	0,5	0,9	1,1	6,7	4,4
Lakásállomány (db)	1118	118	74	134	38	36
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	24,5	32,2	48,6	53,0	13,2	13,9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	55,7	67,9	77,4	63,0	63,5	52,3

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,0	42,8	49,2	45,1	36,5	31,8
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	41,3	30,4	21,9	35,4	33,3	42,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	48,7	51,9	68,2	44,4	51,4	57,5
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	3254					
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	58,2	72,9	67,9	80,2	63,2	50,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	65,9	69,5	79,7	69,0	68,8	70,9
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	21,9	39,1	33,3	27,0	34,5	12,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	11,6	26,1	23,8	12,5	13,8	8,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	21,4	27,2	46,0	53,4	8,8	13,9
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	7,7	17,5	11,1	22,6	0,0	2,8

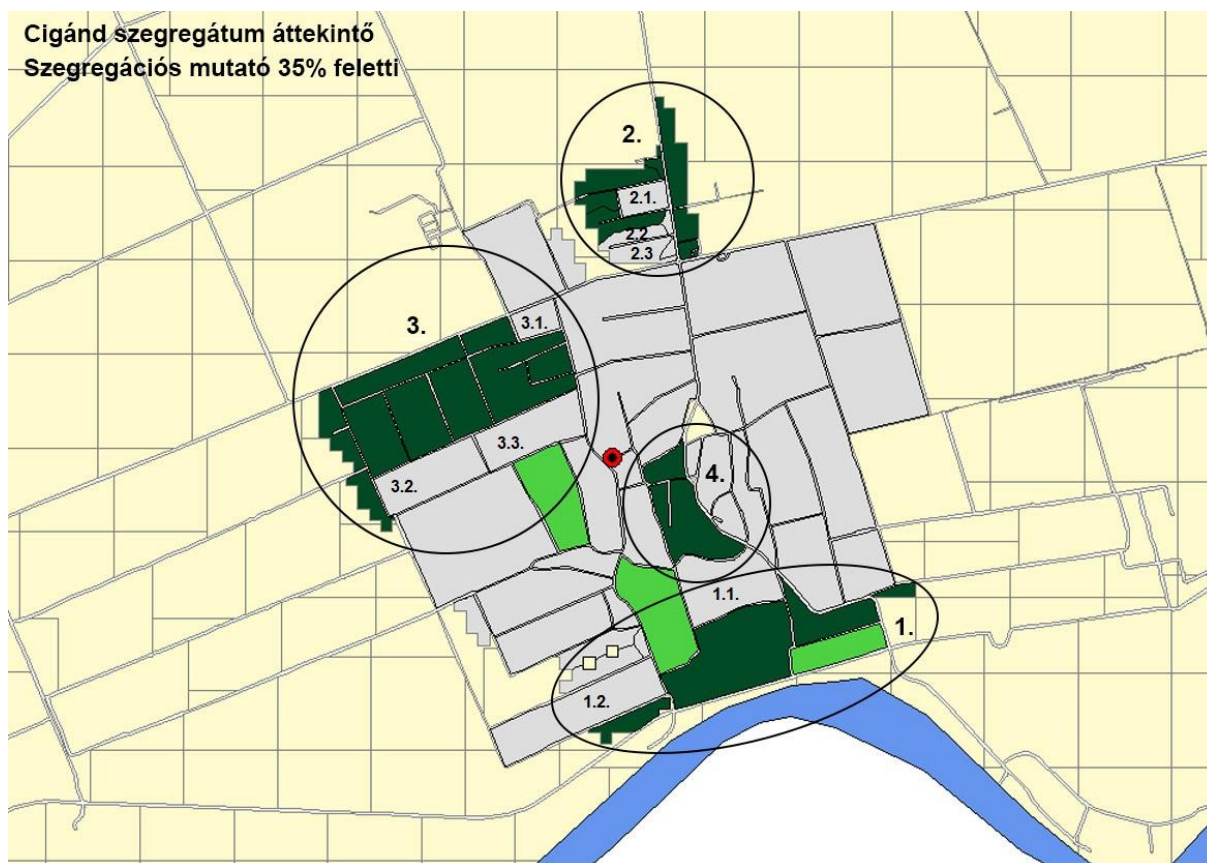
Forrás: KSH

3.3.2.1.3. További szegregációval veszélyeztetett területek

Cigánd Város Önkormányzata és a helyi szakemberek véleménye alapján a 2011. évi népszámlálási adatok alapján vannak olyan területek, utcarészek, amelyek a szegregátumokhoz nem kerültek lehatárolásra, viszont ugyanolyan alacsony státuszú lakosság lakik ezeken a részeken. Ezek a területek a kijelölt szegregátumok közvetlen környezetében találhatóak, a KSH által lehatárolt 1., 2., és 3. szegregátumot érintik:

- az 1. szegregátum területéhez kapcsolódóan az 1.1. és 1.2.,
- a 2. szegregátum területéhez kapcsolódóan a 2.1., 2.2 és 2.3,
- a 3. szegregátumhoz kapcsolódóan a 3.1., 3.2., 3.3.

25. térkép: Cigánd szegregátumai kiegészülve az önkormányzat által javasolt szegregált területekkel

Ezeknek a területeknek a hátrányos helyzetét mutatja a segélyezési adatok is, amely alapján az érintett lakónépesség jelentős része részesül rendszeres szociális támogatásokban. A segélyezési adatokon alapuló szegregációs mutatók alapján ezek a területek szegregációval veszélyeztetett területnek minősülnek.

28. táblázat: Segélyezési adatok az önkormányzat által szegregátumoknak tekintethető területekre

A szegregátumok neve	Lakónépesség száma (jelenlegi népesség-nyilvántartási adatok alapján)	Lakások száma (jelenlegi népesség-nyilvántartási adatok alapján a lakcímek száma)	LFT ² -ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva
Szegregátum 1.1	24	19	79	21	47
Szegregátum 1.2	16	26	35	38,4	27
Szegregátum 2.1	41	19	100	21	80
Szegregátum 2.2	39	11	82	18	96
Szegregátum 2.3	17	10	80	20	80
Szegregátum 3.1	39	12	50	25	46
Szegregátum 3.2	28	10	100	20	100
Szegregátum 3.3	42	11	54,5	18	50
Város egészére vetített mutató ³	2 963	1 118	38,5	30,1	61,63

Forrás: Cigánd Város Önkormányzata

A tervezett és megvalósuló szegregáció oldását célzó programokba ezeken a területeken élő lakosságot is be kell vonni, ezáltal elkerülhető, hogy a jövőben a jelenlegi szegregátumok területei növekedjenek, vagy új szegregátumok alakuljanak ki.

² LFT-be beletartozik a normatív, helyi és adósságkezelési LFT egyaránt.

³ Az adott segélyezés típus aránya a város összes lakásszámához viszonyítva

3.3.2.2. A szegregátum, illetve a szegregációval veszélyeztetett területek helyzetelemzése

3.3.2.2.1. Gődény (1. szegregátum)

Területi lehatárolás

A Gődény szegregátum az alábbi utcák által körül határolt terület alkotja: Munkácsy Mihály utca – Petőfi Sándor utca – Határ utca – Béke utca – Tiszaújsor utca – Fő utca – Belterületi határ – Fő utca – Tiszaújsor utca – Belterületi határ.

26. térkép: Cigánd – Gődény szegregátuma (1.)

A területen kb. az 1970 évtől jelentkezett az a folyamat, amely a szegregálódáshoz vezetett, melynek oka többek között a lakosság elöregedése, megváltozott gazdálkodási viszonyok.

Megközelíthetőség

A szegregátum területéről a köz- és közösségi intézmények gyalog, kerékpár és személyautó igénybevételével megközelíthetőek.

Demográfiai jellemzők

A szegregátum területén a 2011. évi Népszámlálási adatok alapján 209 fő él, ez a város lakónépességének 7%-a. A korcsoportos megoszlást vizsgálva megállapítható, hogy magasabb a 0-14 évesek aránya a város egészéhez viszonyítva. Míg a városban 21,2% az arány, a szegregátum területén 29,7%. Az aktív korúak aránya 2,7 százalékponttal marad el a városi 58,7%-os aránytól. A 60 év felettiek aránya viszont 6 százalékponttal alacsonyabb a városétól.

Az aktív korúak (15-59 évesek) legmagasabb iskolai végzettségét tekintve magas a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, 63,2%, amely 24 százalékponttal magasabb a városéhoz viszonyítva. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya nem éri az egy százalékot sem.

Munkaerő-piaci jellemzők

A szegregátum lakosságának alacsony iskolai végzettségének következménye a kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzet. A foglalkoztatottak aránya (15-64 éves népességen belül) alacsony, 27,8%, ami 14 százalékponttal marad el a városi aránytól. A foglalkoztatottak 82,9%-a alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban dolgozik. További problémát jelent, hogy a háztartások közel 60%-a foglalkoztatott nélküli. Az aktív korúakon belül a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya magas, 70,9%. Ezen a területen a legmagasabb az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya.

A munkanélküliek aránya 42,6%, ami a szegregátumok között itt a legmagasabb, ugyanúgy, mint a tartós munkanélkülieké, ami 27,9%.

Lakáskörülmények

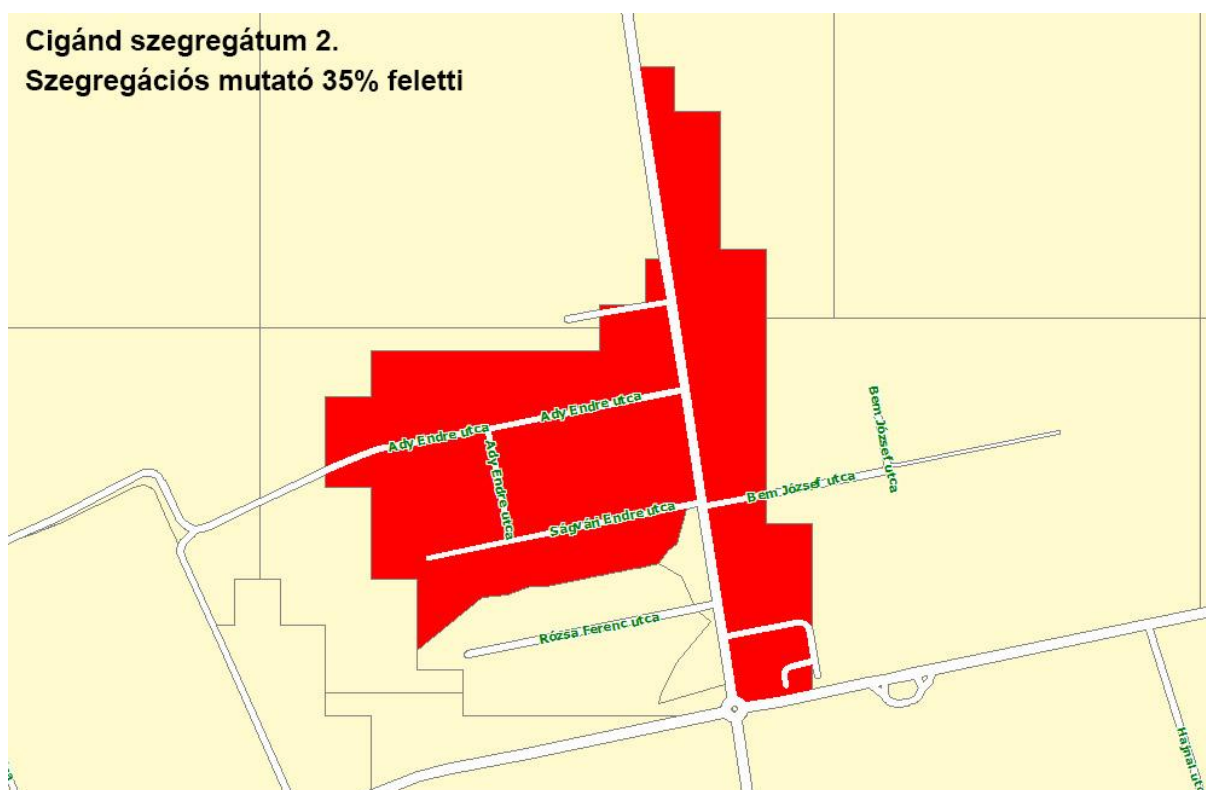
A területen a 2011. évi adatok alapján 63 db lakás található, ami átlagosan 3 fős családok együttélését feltételezi. A lakások komfortfokozatának tekintetében a lakások egyharmada alacsony komfortfokozatú, illetve közel egynegyede egyszobás. A Gődényi szegregátum területén kertes, családi házak találhatóak, amelyek magántulajdonban vannak, illetve több lakás esetében rendezetlen tulajdonviszonyú az ingatlan. A területen önkormányzati lakás nem található. A lakások döntő része kezdetektől vakolatlan, felújításukra minimális esetben került sor. Súlyos műszaki problémával is rendelkeznek, a lakások nagy részénél hiányoznak a gerendák, tűzfalak, nem megfelelőek a házalapok, illetve salétromosodnak. Egészségre káros problémák közül a vizesedés, penészesedés jelenléte gondot okoz.

Infrastrukturális ellátottság tekintetében a közművek 100%-ban kiépítettek, az utak 85%-ban, a járdák 5%-ban.

3.3.2.2. Újfalu (2. szegregátum)

Területi lehatárolás

A 2. szegregátum, az Újfalu a következő utcák által körül határolt terület: Ságvári Endre utca mindkét oldala – Ady Endre utca mindkét oldala – Fő utca nyugati oldala – Belterületi határ – fő utca keleti oldala a Vasút utcáig.

Forrás: KSH

A területen kb. az 1970 évtől jelentkezett az a folyamat, amely a szegregálódáshoz vezetett, melynek oka többek között a kisvasút megszűnése, a szocpol.

Megközelíthetőség

A szegregátum területéről a köz- és közösségi intézmények megközelíthetőek a helyközi autóbuszjáratokkal (Sátoraljaújhelyre, Sárospatakra, Kisvárdára, Nyíregyházára induló autóbuszjáratokkal), illetve gyalog, kerékpár és személygépkocsi igénybevételével is.

Demográfiai jellemzők

A szegregátum lakónépessége 2011. évben 207 fő. A lakónépesség korcsoportos megoszlása szerint magas a 0-14 évesek aránya, 30%, amely a szegregátumok között a legmagasabb, illetve ezen a területen élnek a legalacsonyabb arányban az időskorúak, a lakónépesség egytizede. A lakónépesség közel 60%-a 15-59 éves, ami 1 százalékponttal magasabb a városi aránytól.

Az aktív korúak (15-59 évesek) legmagasabb iskolai végzettségét tekintve magas a legfeljebb iskolai végzettségek rendelkezők aránya, 58,9%. A négy szegregátum tekintetében a 3. helyen van, a város egészéhez viszonyítva közel 30 százalékponttal magasabb. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya itt sem éri el az 1%-ot.

Munkaerő-piaci jellemzők

A szegregátum lakónépességének foglalkoztatási helyzete a szegregátumok között a legkedvezőtlenebb. A foglalkoztatottak aránya (15-64 éves népességen belül) alacsony, 21,9%, amely a szegregátumok között a legalacsonyabb. A foglalkoztatottak 67,9%-a alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgoznak. A foglalkoztatás nélküli háztartások aránya tekintetében a szegregátumok között itt a legmagasabb, 68,2%, a városi aránytól 20 százalékponttal magasabb. Az aktív korúakon belül a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 77,4%, amely szintén ezen a területen a legmagasabb, a legfeljebb általános iskola végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 49,2%, amely a Gődényi szegregátum után a második legmagasabb arány. A munkanélküliségi ráta 33,3%, ez a 3. legmagasabb a szegregátumok között, a tartós munkanélküliek aránya 23,8%.

Lakáskörülmények

A területen 74 lakás található, melyekben átlagosan 3 fő lakik ezekben. A lakások közel fele (48,6%) alacsony komfortfokozatú, ez a második legmagasabb a szegregátumok között, illetve 11,1%-a egyszobás. A szegregátum területén kertes, családi házak találhatóak, amelyek döntő többsége magántulajdonban van, illetve több lakás esetében rendezetlen tulajdonviszonyú az ingatlan. A lakások döntő része kezdetektől vakolatlan, felújításukra minimális esetben került sor. Súlyos műszaki problémával is rendelkeznek, a lakások nagy részénél hiányoznak a gerendák, tűzfalak, nem megfelelőek a házalapok, illetve salétromosodnak. Egészségre káros problémák közül a vizesedés, penészesedés jelenléte gondot okoz. A területen 4 db önkormányzati tulajdonú ház található, melyek összkomfortosak, a felújításuk folyamatban van.

Infrastrukturális ellátottság

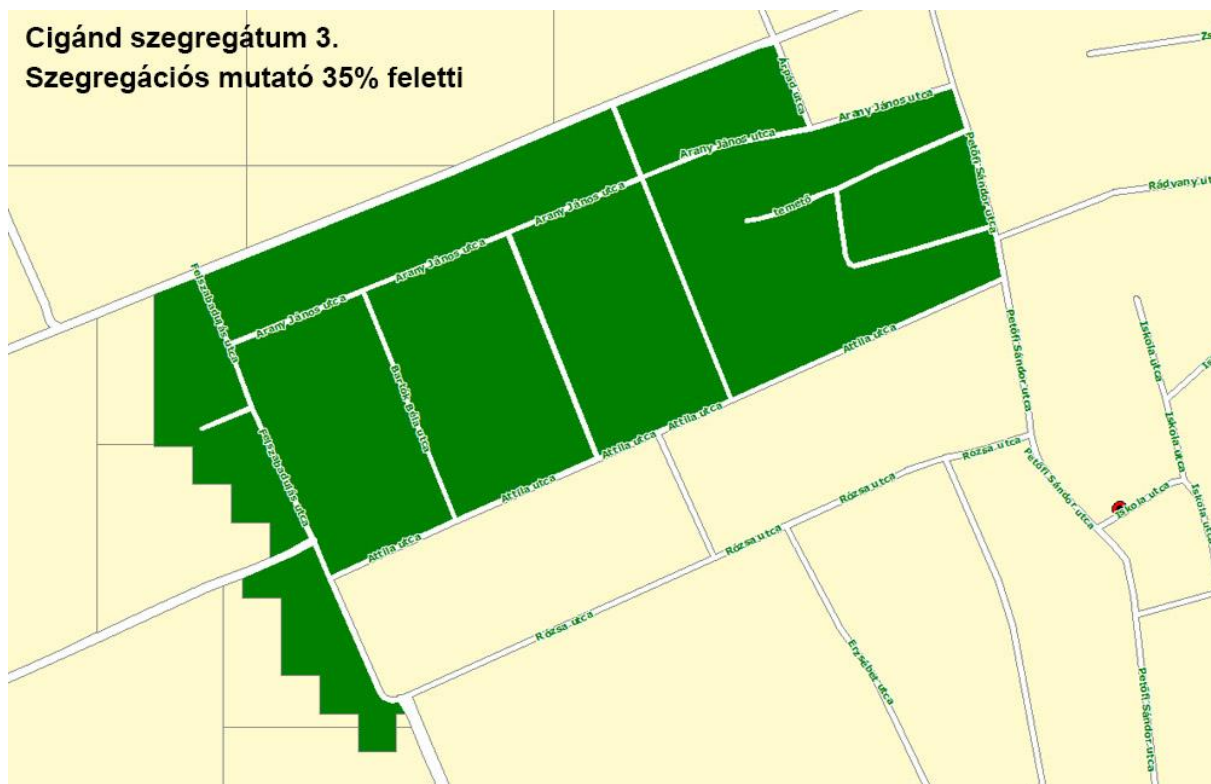
A terület infrastrukturális ellátottsága megfelelő, a közművek, utak, járdák 100%-ban kiépítettek. A szegregátum területe városrehabilitációs programmal, illetve komplex telepprogrammal érintett.

3.3.2.2.3. Paptag (3.szegregátum)

Területi lehatárolás

A 3. szegregátum területét az alábbi utcák határolják: Felszabadulás utca nyugati oldala a Rózsa utcától – Vasút utca – Árpád utca – Arány János utca – Petőfi Sándor utca – Attila utca.

28. térkép: Paptag (3. szegregátum)

Forrás: KSH

A területen kb. az 1970 évtől jelentkezett az a folyamat, amely a szegregálódáshoz vezetett, melynek oka többek között a szocpol, a lakosság elöregedése, megváltozott gazdálkodási viszonyok.

Megközelíthetőség

A szegregátum területéről a köz- és közösségi intézmények megközelíthetőek a helyközi autóbuszjáratokkal (Sátoraljaújhelyre, Sáropatakra, Kisvárdára, Nyíregyházára induló autóbuszjáratokkal), illetve gyalog, kerékpár és személygépkocsi igénybevételével is.

Demográfiai jellemzők

A területén – a 2011. évi adatok alapján – 490 fő él, ez a legnagyobb szegregátum a városban. A lakónépesség korcsoportos összetétele szerint ezen a területen él legmagasabb arányban a 15-59 éves korosztály, arányuk 60,6%. A gyermekkorúak aránya 28,4%, ami 7 százalékponttal magasabb a városi aránytól, a szegregátumok között a 3. helyen van. A 60 év felettiek aránya jóval kevesebb a város aránytól, mintegy fele, a lakónépesség 11%-a. Az iskolai végzettséget tekintve itt a legmagasabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, 68,4%, felsőfokú végzettséggel rendelkezőké 1,1%.

Munkaerő-piaci jellemzők

A területen élő lakónépesség foglalkoztatási és jövedelmi helyzete a szegregátumok között legkedvezőbb. A foglalkoztatottak aránya 35,4%, ez a legmagasabb a 4 terület tekintetében, de még ez is elmarad a városi aránytól, ami 41,3%. A foglalkoztatottak döntő többsége, 80,2%-a alacsony

presztízsű foglalkoztatási csoportokban helyezkedtek el. Ezen a területen a legalacsonyabb a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, 44,4%, amely még a városi aránytól is 4 százalékponttal alacsonyabb. Az aktív korúakon belül a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 63%, amely szintén a legalacsonyabb. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők és legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az 15-59 évesek között 45,1%. A munkanélküliségi ráta 27%, amely ezen a területen a legalacsonyabb, illetve a tartós munkanélküliek is, amely 12,5%. Összességében elmondható, hogy a szegregátumok között ez a terület rendelkezik a legkedvezőbb foglalkoztatási mutatókkal.

Lakáskörülmények

A területen 134 db lakás található, amely alapján átlagosan 4 fő él együtt. A lakhatási feltételek a szegregátumok tekintetében itt a legkedvezőtlenebbek: az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 53%, ez a négy szegregátum között a legmagasabb arány, illetve itt található a 2. legmagasabb arányban – a Gődény szegregátum után – egyszobás épület, a lakások 22,6%-a. A szegregátum területén kertes, családi házak találhatóak, amelyek döntő többsége magántulajdonban van, illetve több lakás esetében rendezetlen tulajdonviszonyú az ingatlan. A lakások döntő része kezdetektől vakolatlan, felújításukra minimális esetben került sor. Súlyos műszaki problémával is rendelkeznek, a lakások nagy részénél hiányoznak a gerendák, tűzfalak, nem megfelelőek a házalapok, illetve salétromosodnak. Egészségre káros problémák közül a vizesedés, penészesedés jelenléte gondot okoz. A területen 1 db önkormányzati tulajdonú ház található, amely komfortos.

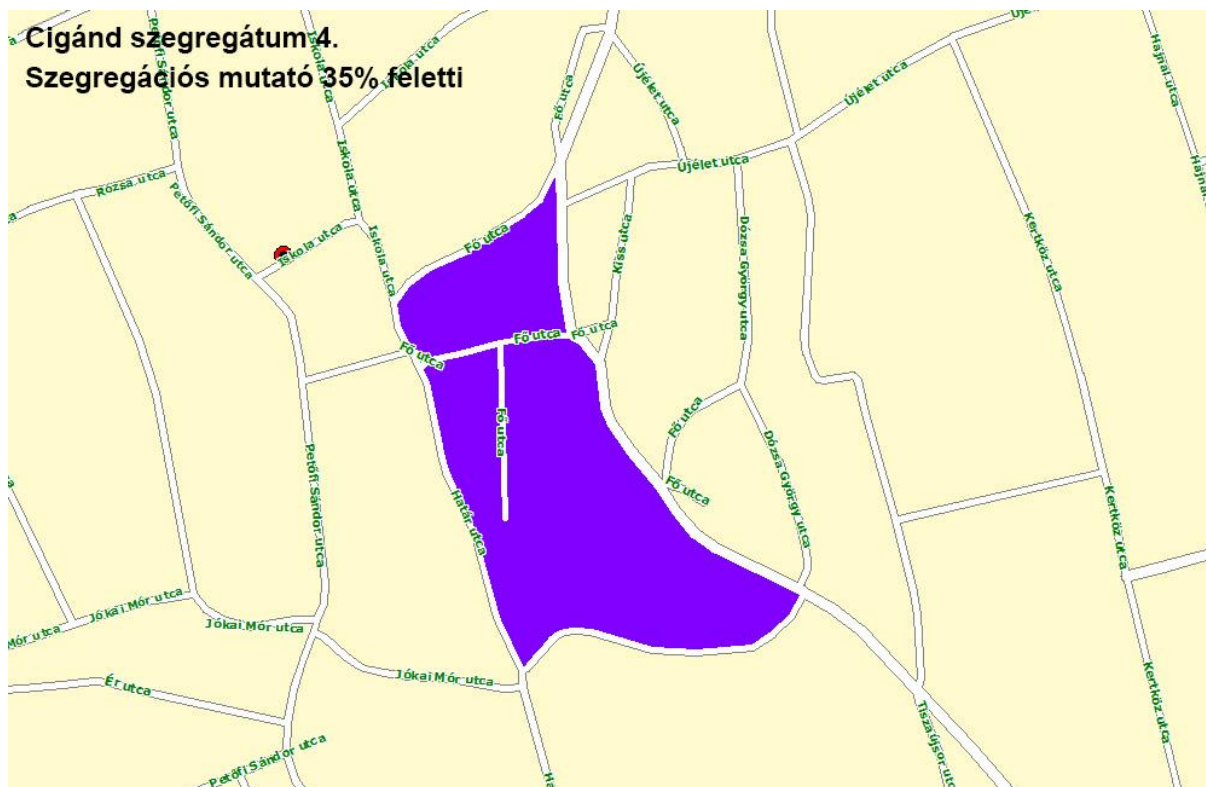
Infrastrukturális ellátottság

Infrastrukturális ellátottság tekintetében a közművek 100%-ban kiépítettek, az utak 95%-ban, a járdák 10%-ban.

3.3.2.2.4. Határ utca és környéke (4. szegregátum)

A 4. szegregátumot a következő utcák által lehatárolt terület alkotja: Dózsa György utca – Határ utca – Fő utca.

29. térkép: Határ utca és környéke (4. szegregátum)

Forrás: KSH

A területen kb. az 1990 évtől jelentkezett az a folyamat, amely a szegregálódáshoz vezetett, melynek fő oka a terület lakónépességének elöregedése.

Megközelíthetőség

A szegregátum területéről a köz- és közösségi intézmények megközelíthetőek a helyközi autóbuszjáratokkal (Sátoraljaújhelyre, Sárospatakra, Kisvárdára, Nyíregyházára induló autóbuszjáratokkal), illetve gyalog, kerékpár és személygépkocsi igénybevételével is.

Demográfiai jellemzőkA szegregátumban a 2011. évi adatok alapján 93 fő élt, ez a legkisebb szegregátum a városban. A korösszetételét tekintve a szegregátumok között itt élnek legmagasabb arányban az idősek, arányuk 21,5%. A 0-14 évesek aránya 22,6%, ami 1 százalékponttal magasabb a városi aránytól, a 15-59 évesek aránya mind a városi, mind a többi szegregátumhoz viszonyítva itt a legalacsonyabb, 55,9%. Az iskolai végzettséget tekintve a szegregátumok között itt a legkedvezőbb a helyzet: az aktív korúak iskolai végzettsége esetében a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya itt a legalacsonyabb, 48,1%, valamint ezen a területen a legmagasabb a felsőfokú végzettségűek aránya a 25 éves és idősebb népességben belül 6,7%, amely még a városi aránytól is kissé magasabb.

Munkaerő-piaci jellemzők

A foglalkoztatás tekintetében szintén kedvező a helyzet. A foglalkoztatottak aránya 33,3%-os, amely a 2. legmagasabb a szegregátumok között, illetve itt a legalacsonyabb az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya, ami 63,2%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 51,4%, ettől csak az Paptag esetében kevesebb ez az arány.

Ezen a területen alacsony az aktív korúakon belül egyrészt a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (63,5%), másrészt a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya is (36,5%). A munkanélküliségi ráta 34,5%, a tartós munkanélüliek aránya 13,85, mindkettő a második legalacsonyabb arány a több szegregált területhez viszonyítva.

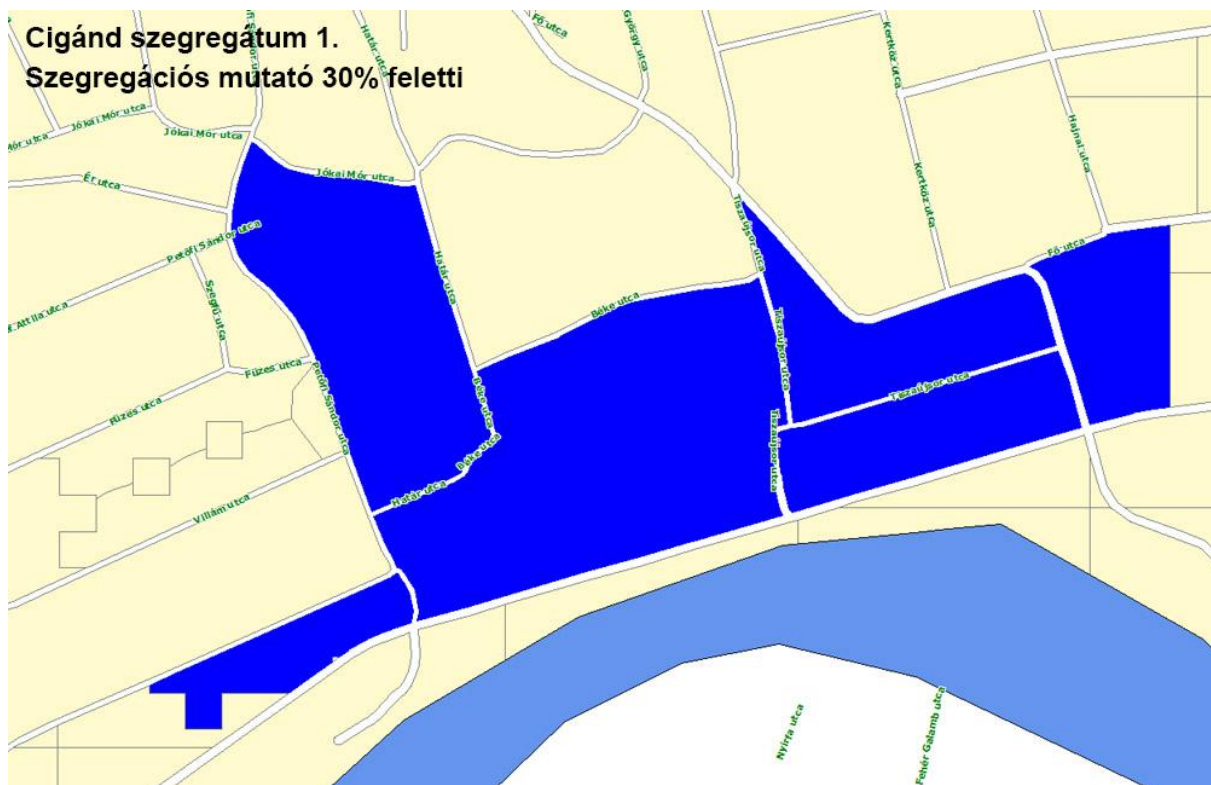
Lakáskörülmények

A szegregátum területén 38 db lakás található, amely átlagosan 2-3 fős együttélést feltételez. A lakáskörülmények a szegregátumok között itt legkedvezőbbek; egyszobás lakás nincs a területen, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 13,2%, ami közel 30 százalékponttal kevesebb a többi szegregátumokhoz hasonlítva. A lakások egylakásos lakóépületek, melyek teljes mértékben magántulajdonban vannak, rendezetlen tulajdonviszonyú épület nincs a területen. Az épületek állapota jellemzően rendezett, egy-két leromlott, lelakott ingatlan található a területen. A rossz állagú lakások esetén az egészségre káros problémák jelenléte itt is előfordul, pl. penészesedés, vizesedés. Infrastrukturális ellátottság tekintetében a közművek 100%-ban kiépítettek, az utak 80%-ban, a járdák 60%-ban.

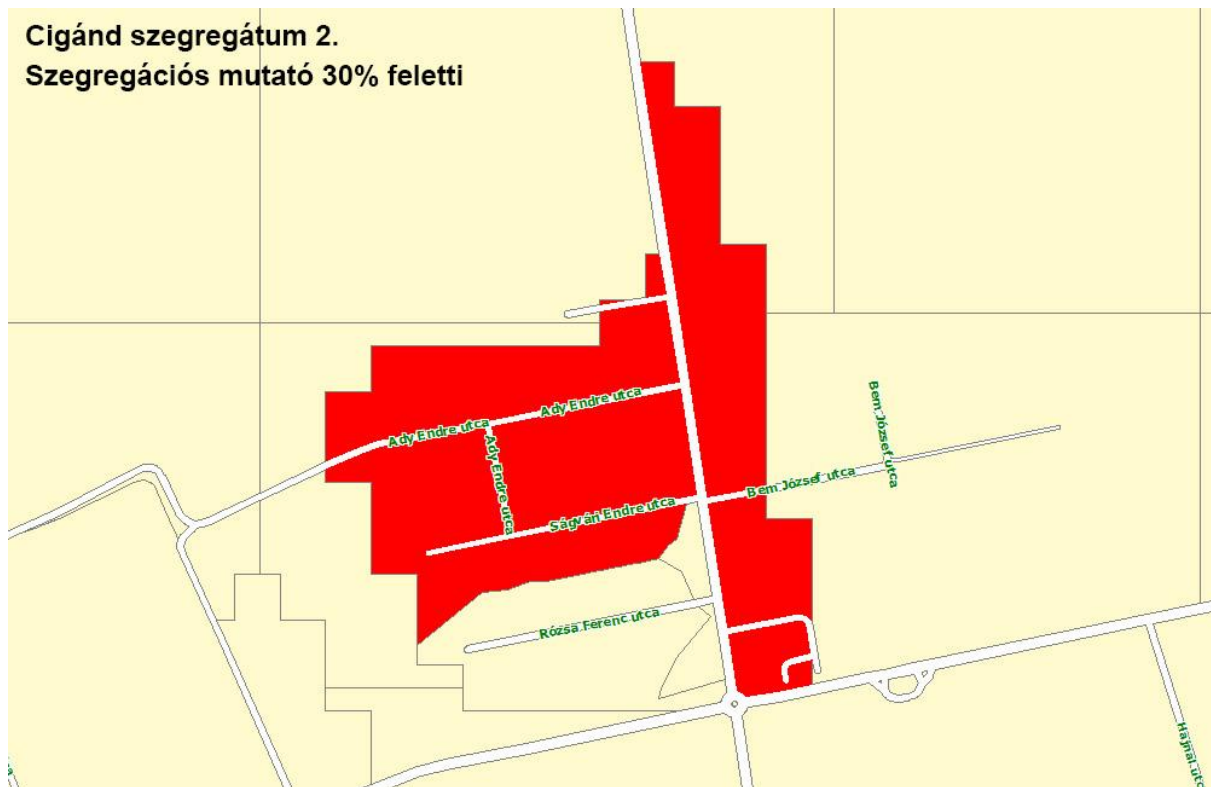
3.3.2.2.5. Szegregációval veszélyeztetett területek

Területi lehatárolás

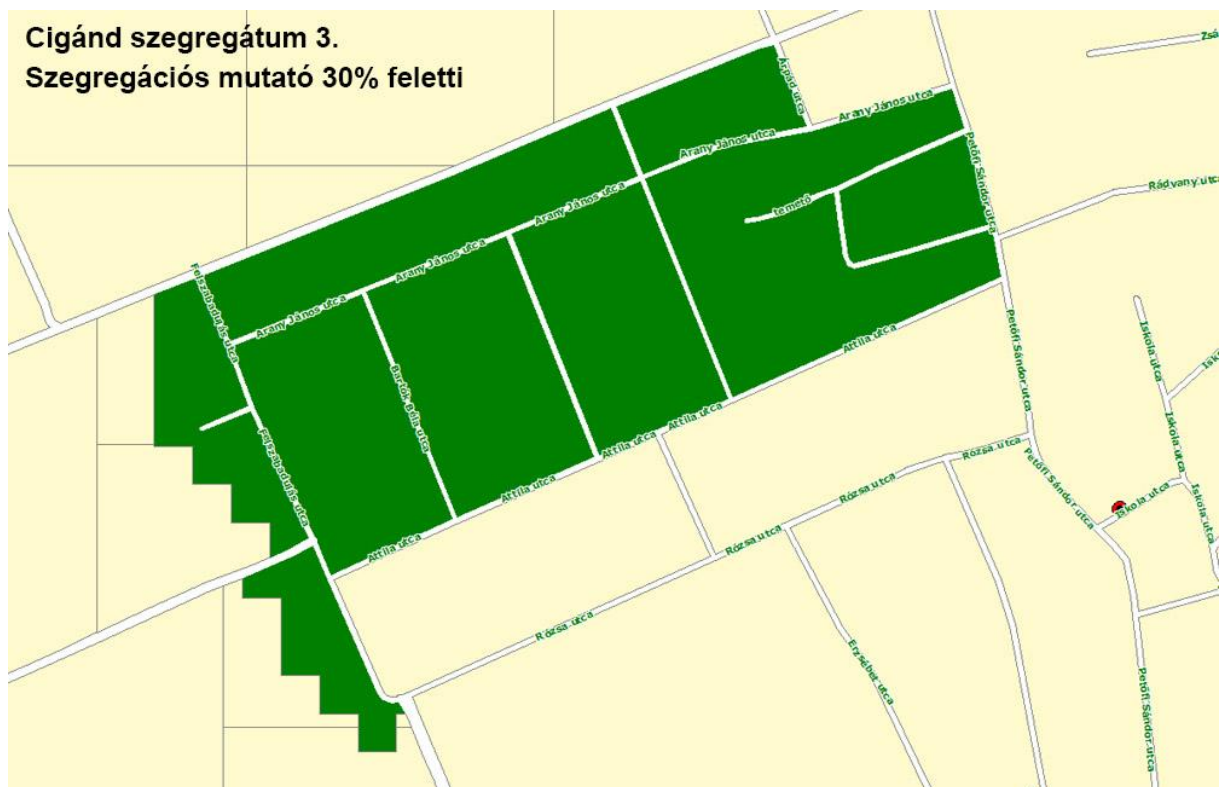
A 1. sz. szegregációval veszélyeztetett terület a Munkácsi Mihály utca - Petőfi Sándor utca - Jókai Mór utca - Határ utca - Béke utca - Tiszaújször utca - Fő utca - Belterületi határ által körül határolt terület.

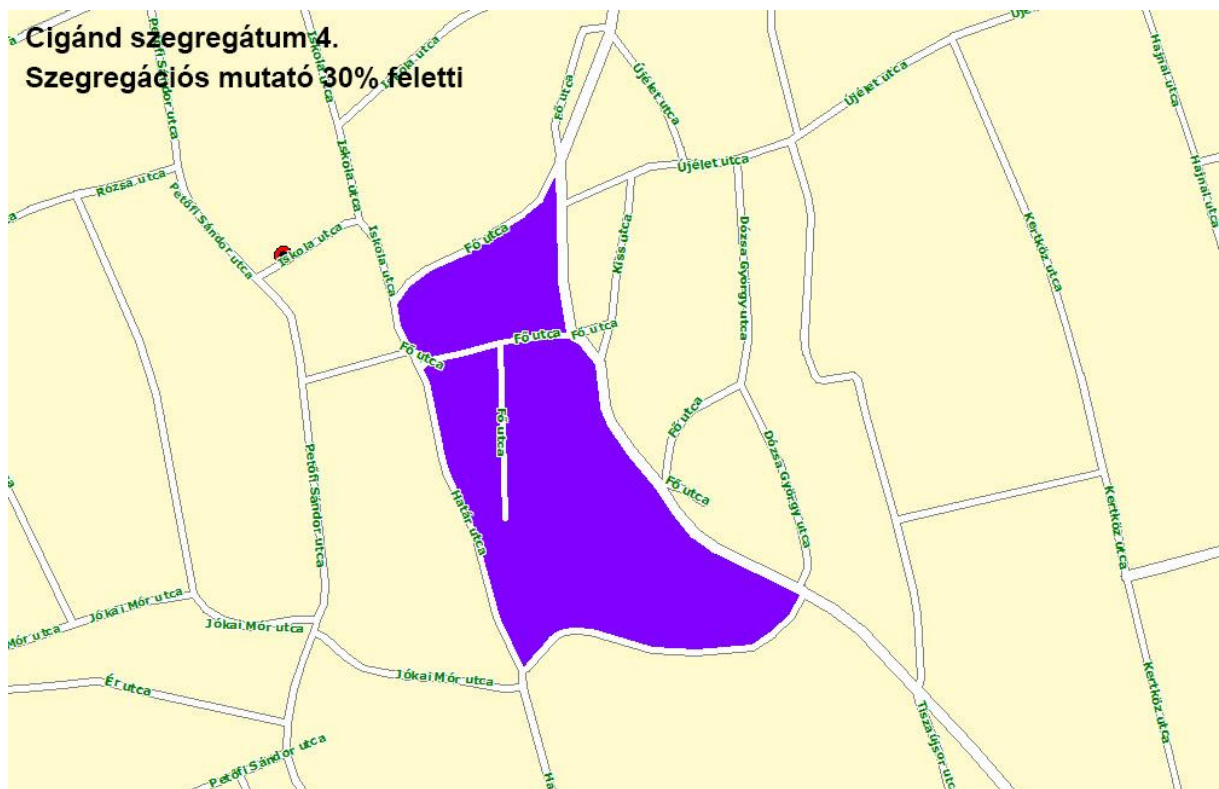
A 2. sz. szegregációval veszélyeztetett terület az alábbi utcák által lehatárolt területet jelenti: Ságvári Endre utca mindkét oldala - Ady Endre utca mindkét oldala - Fő utca nyugati oldala - Belterületi határ - Fő utca keleti oldala a Vasút utcáig

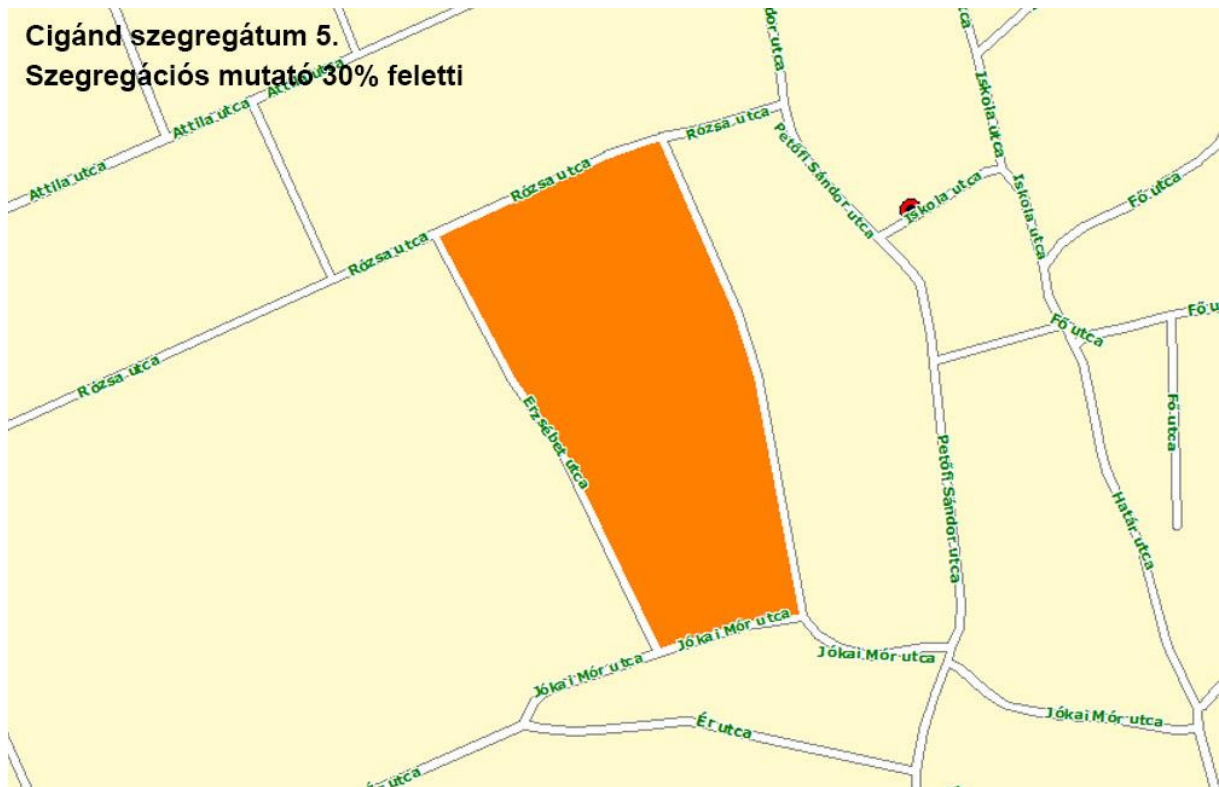
A 3. sz. veszélyeztetett terület a Felszabadulás utca nyugati oldala a Rózsa utcától - Vasút utca - Árpád utca - Arany János utca- Petőfi Sándor utca- Attila utca.

A 4. sz. veszélyeztetett területnek a Dózsa György utca - Határ utca - Fő utca által körülhatárolt terület.

Az 5. sz. veszélyeztetett területet a Rózsa utca - Széchenyi István utca - Jókai Mór utca - Erzsébet utca által határolt terület alkotja.

A szegregációval veszélyeztetett területek esetében a 2. és 3. számú területek megegyeznek az Újfalú és Paptag szegregátumokkal, így azok elemzésére az előző fejezetben sor került. Az 1. sz. veszélyeztetett terület a Gődény szegregátum területével részben megegyezik, így ennek, illetve az 5. sz. veszélyeztetett területnek az elemzésére kerül sor.

1. sz. veszélyeztetett terület

A terület lakónépessége 377 fő, melynek korösszetétele tekintetében magas a gyermekkorúak aránya, 29,2%. A szegregátumok között ezen a területen élnek a második legmagasabb arányban a 0-14 évesek. A 15-59 évesek aránya 57%, míg a 60 év felettieké 13,8%. Az iskolai végzettséget tekintve az aktív korúak 54,4%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik – ez a 3. legmagasabb arány – míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya fél százalék. A munkaképes korú lakosság egyharmada foglalkoztatott, amely szintén a 3. legmagasabb arány, ugyanúgy, mint a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, ami 51,9%. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 67,9%. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 42,8%. A munkanélküliségi ráta 39,1%, amely a legmagasabb a szegregátumok tekintetében. Szintén itt a legmagasabb a tartósan munkanélküliek aránya, ami 26,1%. A területen 118 db lakás található, ez alapján 3 fő él együtt átlagosan. A lakások egyharmada alacsony komfortfokozatú, illetve 17,5%-a egyszobás.

5. sz. veszélyeztetett terület

A terület a legkisebb szegregátum, összesen 86 fő a lakónépessége. A szegregált területen főként idősek élnek, arányuk 29,1%, míg a 0-14 évesek aránya 19,8%, a 15-59 éveseké 51,2%. Az iskolai végzettségét tekintve itt a legalacsonyabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (40,9%), felsőfokú végzettségűé 4,4%. A foglalkoztatottsági mutatói kedvezőek a területnek: a 15-64 éves népességen belül a foglalkoztatottak aránya 42,3%, amely a legmagasabb a szegregátumok között. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezőké 52,3%, illetve a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 31,8%, mindkét arány a legkisebb a szegregátumok viszonylatában. A munkanélküliségi ráta mindössze 12%, amely jóval kevesebb a városhoz és a többi szegregátumhoz viszonyítva. Szintén alacsony a tartós munkanélküliek aránya, ami 8%. A területen 36 db lakás található, amely alapján átlagosan 2 fő él együtt. A lakások mindössze 13,9%-a alacsony komfortfokozatú, illetve az egyszobás lakások aránya nem éri el a 3%-ot.

29. táblázat: Infrastrukturális ellátottság

	Azon utcák, ahol részben, vagy egészben nem találhatóak	Szegregátum, ahol az utcák találhatóak
Vezetékes víz	nemleges	nemleges
Áram	nemleges	nemleges
Közvilágítás	Arany J. u. - Árpád u., Petőfi u., Attila u., Jókai u. -Ér u., József A. u. - Déryné u., Jókai u. - Dózsa Gy. u. - Petőfi u., Határ u., Fő u. - Dózsa Gy. u., Fő u. - Kiss u. , Kazinczy u. - Kertköz u., Fő u. - Kazinczy u., Hajnal u. - ipari terület, Ipari terület, Falumúzeum, Határ u. - Petőfi u., Szegfű u., Mátyás király u.	Paptag, Gődény
Szennyvíz-csatorna	nemleges	nemleges
Gáz	nemleges	nemleges
Pormentes út	Határ u. hrsz 1573, hrsz 324/5	Gődény, Paptag
Összesen a városban nyilvántartott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	517	

Forrás: Cigánd Város Önkormányzata

30. táblázat: Folyamatban lévő telepfelszámolási és teleprehabilitációs program(ok) bemutatása

A programban érintett utcák	A programban érintett lakások száma	A program költségvetésének forrásai	Milyen formában történik az érintett lakosok elhelyezése?	Az akcióterületen élő családok elhelyezésének helye (az utcák neve, illetve ha más településen (is) történik az elhelyezés akkor a település neve)
Fő, Ady, Ságvári, Rózsa F.	4	ÉMOP-3.1.1-12-2013-0014 – Cigánd szociális városrehabilitációja	nem releváns	nem releváns
Ady, Mátyás király, Béke	3	TÁMOP-5.3.6-11/1-2012-0026 – Közös út – komplex telepprogram	nem releváns	nem releváns

Forrás: Cigánd Város Önkormányzata

3.3.2.2.6. Szociális intézményrendszer és ellátási formák

A településen a Bodrogközi Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működik a Szociális Szolgáltató Központ (József A. utca 3.). Az intézmény a közvetkező szociális ellátásokhoz való hozzáférést biztosítja:

- Támogató szolgálat
- Házi segítségnyújtás
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- Szociális étkeztetés
- Családsegítés
- Gyermekjóléti szolgálat
- Idősek nappali ellátása
- Fogyatékkal élők nappali intézménye

A gyermekek napközbeni ellátását a 2013. évtől bölcsőde biztosítja a városban. Jelenleg 24 férőhellyel – 100%-os kihasználtsággal – biztosítja a gyerekek ellátását. Várhatóan a közeljövőben a pozitív folyamatok hatására (pl. gyed extra) növekedni fog az igény a bölcsőde iránt. Elsősorban olyan gyerekeket próbálnak felvenni, akiket a védőnő és az orvos javasol felvételre, illetve ahol dolgoznak a szülők. Kevés gyerek jár a szegregátumokból (3 fő). Csak HH gyerekek vannak, HHH gyerekek nincsenek.

A családsegítés és gyermekjóléti szolgálat 3 fővel működik. A legnagyobb problémát a humán erőforrás jelenti, kevés a felsőfokú szociális végzettségű szakember. A családgondozók nagyon leterheltek, kevesen vannak. A gyerekesély program keretében sikerült még két embert felvenni, viszont szakképzettségük hiányzik. A gyerekesély programban aktívan részt vettek. Családon belüli konfliktusok, problémák, elhanyagolás jelenti a legnagyobb gondot a szegregátum területén élők családok esetében. Jellemzően a szegregátumok területéről több az ügyfél a családsegítésben.

A városban működik házi jelzőrendszeres segítségnyújtás, viszont nem veszik igénybe ezt a szolgáltatást, amely főként a szegregátumokban élő idős embereknek adhatna biztonságot. A szociális ellátások körének bővítése lenne célszerű, szenvedély és pszichiátriai betegek nappali ellátásával.

A segélyezési adatokat vizsgálva megállapítható hogy különösen a Gődényi szegregátum területén magas az önkormányzati támogatásban részesülők száma. Lakásfenntartási támogatásban részesül a lakások közel 8%-a, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben a lakások közel 18%-a. A rendszeres szociális segélyben a Paptag területén élők részesülnek a legmagasabb arányban, a lakások több mint 7%-a, illetve itt igénylik a második legnagyobb arányban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt. Újfalu esetében jellemzően a lakásfenntartási támogatást igénylik, illetve a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt. A 4. szegregátum esetében az önkormányzati támogatásokban részesülők száma alacsony.

31. táblázat: Cigánd város szegregátumainak segélyezési mutatói

Szegregátumok ⁴ neve	Lakónépesség száma (jelenlegi népességnyelvántartási adatok alapján)	Lakások száma (jelenlegi népességnyelvántartási adatok alapján a lakcímek száma)	LFT ⁵ -ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Romák aránya a lakónépességen belül ⁶ Nem kötelező
Szegregátum 1. Újfalu	207	74	6,4	2	11,81	na.
Szegregátum 2. Paptag	490	134	4,9	7,2	12,61	na.
Szegregátum 3. Gődény	377	118	7,9	2,86	17,98	na.
Szegregátum 4. Fő utca- Határ utca között	93	38	1,4	0,93	1,43	na.
Város egészére vetített mutató ⁷	2963	1118	38,5	30,1	61,63	na.
Város egészére az adott segélytípus száma			430	337	302	

Forrás: Cigánd Város Önkormányzata

⁴ Valamennyi szegregátumra vonatkozóan.⁵ LFT-be beletartozik a normatív, helyi és adósságkezelési LFT egyaránt.⁶ Amennyiben a városnak rendelkezésre áll ilyen jellegű adat (pl. felmérésekből, CKÖ becslése stb.)⁷ Az adott segélyezés típus aránya a város összes lakásszámához viszonyítva

3.3.2.2.7. Oktatás

Cigándon 1 óvodai nevelést biztosító intézmény működik, 6 csoporttal. 2012. évben a férőhely kapacitásbővítésnek eredményeként 150 fő 0-3 éves korú gyermek nevelését tudja biztosítani az intézmény. A kötelező óvodáztatás hatására várhatóan növekedni fog az igény az óvodai ellátás iránt, ezért férőhely probléma merülhet fel. Magas a hátrányos helyzetű gyermekek száma az intézményben, akik főként az 1., 2., és 3. szegregátumok területén élnek. Speciális fejlesztő programok működnek az óvodában. Problémát jelent, hogy rendkívül magas a beszédhibás gyerekek száma, akiknek nagyon fontos lenne a szakember segítsége, amely jelenleg nem megoldott.

A közoktatást a Kántor Mihály Általános Iskola biztosítja, amelynek fenntartója a KLIK, üzemeltetését az önkormányzat felelős. Az iskolában a hátrányos helyzetű gyerekek aránya 80%, melynek fele halmozottan hátrányos helyzetű. Az intézményben kevés a tanterem, jelenleg a felső tagozatosok oktatása három épületben történik. Ezen kívül az udvaron hiányzik egy olyan tér, ahol a délutáni foglalkozásokat tudják eltölteni a tanulók. A hátrányos helyzet leküzdésében, a társadalmi integrációban kiemelt szerepet kap az oktatás. A városban működő oktatási intézmények fontos feladatnak tartják a gyermekek felzárkóztatását, az esélyegyenlőség biztosítását. Ennek érdekében különböző programok indításával, működtetésével igyekeznek az intézménybe járó gyermekek számára biztosítani a felzárkóztatást. Több felzárkóztató program működik az intézményben, a gyerekesély programon belül szintén több program indult (pl. szakkörök, kirándulások stb.). Az intézményben van művészeti oktatási is, de ezt nem az iskola végzi. A tanulók bevonhatóak a különböző foglalkozásokra, inkább a kitartásukkal van probléma. A városban, így az iskolában is kiemelt szerepet kap a hagyományőrzés, az alsó tagozatosok részére kötelező néptánc oktatás működik.

A szülőkkel a kapcsolattartás részben megfelelő, problémát jelent, hogy a szülők többsége nem jelenik meg a szülőértekezleten. Magas a hiányzások száma, ezért több család esetében családi támogatás megvonására került sor. Problémát jelent, hogy hiányzik az iskolából a fejlesztő szakember, hiába kerül kiképzésre a GYEP program keretében, nem tudják alkalmazni.

3.3.2.3. Ágazati politikák

3.3.2.3.1. Szociálpolitika

A 2015. március 1. napjától megváltozott a pénzügyi és természetbeni szociális ellátások rendszere, amelyek következtében az önkormányzatok szerepe és feladatköre is átalakult. Az új feladatokhoz igazodva Cigánd Város Önkormányzat Képviselő Testületének 4/2015. (II.26.) önkormányzati rendelete szabályozza a pénzügyi és természetbeni támogatások rendszerét, melynek célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza - a magasabb szintű jogszabályok figyelembevételével - Cigánd városban, a pénzügyi és természetben nyújtható szociális ellátások helyi formáit, igénybevételük szabályait, valamint az ellátásokra való jogosultság feltételeit, érvényesítésének garanciáit, folyósításuk és ellenőrzésük szabályait. A rendelet szerint a Képviselő-testület a szociális rászorultság esetén az alábbiakat biztosítja:

Pénzügyi ellátások:

- a) települési támogatás,

b) rendkívüli települési támogatás.

Természetbeni ellátások:

- a) települési támogatás
- b) rendkívüli települési támogatás
- c) köztemetés.

Települési támogatás:

- a) gyógyszersegély igénybevételére
- b) lakásfenntartásra
- c) megélhetés megkönnyítésére
- c) beteg személy gondozására

Rendkívüli települési támogatás:

- azoknak a személyeknek, családoknak, akik létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerültek, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdenek;
- temetési költségek viseléséhez;
- köztemetés

3.3.2.3.2. Lakáspolitiká

A városban 2014. évben 12 db önkormányzati bérlakás járult hozzá a szociálisan rászorult családok lakhatáshoz jutásához.

Az önkormányzati bérlakások komfortfokozatát tekintve nagyrészt összkomfortos (5 db) lakások, a félkomfortos lakások száma 4 db, a komfort nélkülieké 3 db, melyek felújítása alatt vannak, ezt követően összkomfortosak lesznek. A méretüket tekintve: 2 db 1,5 szobás, 2 db, 2 szobás, 3 db 2,5 szobás és 5 db 3 szobás lakás. A lakások megoszlása szerint 5 db Újfalu, 1 db Paptag területén található.

Cigánd Város Önkormányzatának 19/2002. (XII.12.) számú rendelete szabályozza a önkormányzati tulajdonban álló lakások és helyiségek bérletét. A városban a bérbeadó részére átadott lakást:

- átmeneti lakásként
- szakember elhelyezési céllal
- szociális jellegű lakásként
- költségalapon meghatározott lakbérű lakásként

hasznosíthatja.

3.3.2.3.3. Foglalkoztatáspolitikai

A városban a közmunka és a START programok tudnak lehetőséget nyújtani a munkaerő-piacról kiszorult álláskeresőkre. Az elmúlt években folyamatosan emelkedett a programban résztvevők száma. 2011. évben 110 fő, 2012. évben 197 fő, 2013. évben 365 fő, 2014. évben 481 fő vett részt az önkormányzat által megvalósított programokban. 2013. évben az önkormányzat belügyminiszteri elismerést is kapott a programjaiért.

A START programokon belül a mezőgazdasági programban részt vevők burgonya, vöröshagyma, paradicsom, paprika, uborka, őszi káposzta, karalábé, karfiol, cékla, zeller, bab, fokhagyma, spárgatök, kukorica, lucerna, egyéb fűszernövények termesztését végzik. Az önkormányzat rendelkezik egy 400 m² alapterületű fóliasátorral. 2013. évben 50 főt sikerült a programba bevonni. További igény mutatkozik a programhoz kapcsolódóan egy feldolgozó üzem, egy savanyító üzem kialakítására. A következő években az önkormányzat a savanyító üzem nyersanyag szükségletét saját termőterületein kívánja megtermelni, de a helyi és környékbeli mezőgazdasági őstermelők által előállított zöldségek is feldolgozásra kerülhetnek. Az állattenyésztési program 2013. évben indult el, a program keretében kialakításra került az állattartó telep (istálló), illetve az állatok (liba, tyúk, kecske, sertés). A program 50 fő közfoglalkoztatott bevonását tette lehetővé. Az Önkormányzat elképzelései alapján, a meglévő telep bővítésével, terménytároló kialakításával és a trágyakezelés megoldásával korszerű kis létszámú tenyésztő telep létesülhet a jövőben. A következő évek terveiben tehát a bővítés és egy vágópont kialakítása is szerepel.

3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

Nem releváns.